Medeerfgenamen van Christus

DOOR

Rev. Y. P. DeJong, D. D.

3 1761 04940998 0

VELUT ARBOR ÆVO

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by the

INSTITUTE FOR

CHRISTIAN STUDIES

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/medeerfgenamenva00dejo

Medeerfgenamen van Christus.

PRINTED AND PUBLISHED BY
THE VAN NOORD BOOK AND PUBLISHING CO.
GRAND RAPIDS,—HOLLAND

Medeerfgenamen van Christus

Vijf-en-twintig Leerredenen
over Romeinen VIII

DOOR

REV. Y. P. DE JONG, D. D.
Grand Rapids, Michigan

The Van Noord Book and Publishing Co.
Printers and Publishers
1919

LIBRARY
JUN 12 1996
UNIVERSITY OF TORONTO

VOORWOORD VAN DEN SCHRIJVER.

Niet dan aarzelend hebben we ten slotte toegegeven aan het herhaald verzoek om de leerredenen over het schoone hoofdstuk van Romeinen VIII ter perse te leggen.

Deze predicaties zijn geschreven om in vacante kerken en huis-kamer gelezen te worden. Mogen ze daar eene plaats vinden en door den Koning der Kerk dienstbaar gesteld worden tot eere van zijnen Naam en de komst van Zijn Rijk.

Het zijn geen model preeken. Volgens de regelen der Homiletiek zal er wel heel wat in gevonden worden, dat de toets der critiek niet kan doorstaan. 't Zij zoo. Ik heb deze preeken geschreven niet met het oog op de kunsttheorie; maar, zooveel mogelijk in verband met de practijk van het leven. Mogen ze zoo worden beschouwd en gebruikt.

Met dit doel voor oogen heb ik dan ook niet gepoogd om breede dogmatische verhandelingen te geven van de verschillende leerstukken, zooals deze in dit hoofdstuk ter sprake komen.

Alleen hier en daar, waar het ons noodig dacht met het oog op de Methodistische atmosfeer, die hier in Amerika rondom ons op kerkelijk terrein zoo sterk haar invloed laat gevoelen, hebben we de stof eenigzins leerstellig behandeld en de Belijdenis laten spreken.

Misschien zullen sommigen denken, dat ik beter gedaan had ook telkens de psalmverzen op te geven, dewijl dit dezen bundel voor vacante kerken geschikter zoude maken. Met opzet liet ik ze weg, dewijl in menig vacante gemeente het kiezen van de psalmverzen nog meer beheerschd wordt door plaatselijke toestanden en ontwikkeling, dan door de stof, die in den tekst behandeld wordt.

Moge de behandeling van dit schoone hoofdstuk dienstbaar gesteld worden tot grootmaking van Gods naam en de opbouwing van Zijn kerk.

Y. P. DE JONG.

Grand Rapids, Mich., Februari, 1919.

Eerste Leerrede.

„Zoo is er dan nu geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest. Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods."

Romeinen 8:1, 2.

Het achtste hoofdstuk van den brief aan de Romeinen is wel eens genoemd het hoofdstuk der geloofsverzekerdheid. En zeker niet zonder reden.

Hoe geheel anders immers is de toon, dien we hier beluisteren, dan de gemoedsstemming schijnt te zijn in hoofdstukken 6 en 7.

Wordt daar meer dan eens een klaagtoon vernomen, hier, in hoofdstuk acht, stijgt de geloofsjubel hoog, zeer hoog zelfs; zoodat er geëindigd wordt met een: Niets zal ons scheiden van de liefde Gods die daar is in Christus Jezus, onzen Heere.

De kerke des Heeren vatte dit echter niet zoo op, dat er in deze bedeeling geen reden zoude overblijven om troost te zoeken. In tegendeel. Niet zonder reden wordt er in dit hoofdstuk van drieërlei zuchten gesproken; en vinden we de gemeente met meer dan eene troostreden verkwikt.

Doch wanneer het er op aan komt. Wanneer we niet tot maatstaf nemen den dagelijkschen toestand, doch letten op den staat van Gods kind; dan, ja, dan mag geroemd: Geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn.

We vinden derhalve in deze eerste twee verzen aangegeven:

De Rechtspositie van Christus' gemeente.

We overwegen:

I. Waarin deze rechtspositie bestaat.

II. Wie in deze rechtspositie zich mogen achten.

III. Hoe dit voorrecht door persoonlijke belijdenis dient beleden.

I. Waarin deze rechtspositie bestaat. Hierin zegt de Apostel: dat er voor Gods kinderen geene verdoemenis is. Tot deze gevolgtrekking komt de Apostel met het oog op het voorgaande. Deze ontboezeming moet dus bezien in het licht van de vorige hoofdstukken. Doen we dit een oogenblik.

In hoofdstuk 5 heeft Paulus er op gewezen, dat, zoo we belijden in Christus te leven, dat we dan ook vrij zijn, en dus in de rechte verhouding kwamen te staan tot den heiligen en rechtvaardigen God. „Wij dan gerechtvaardigd zijnde door het geloof hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus", 5:1. Met het oog hierop betoogt hij dan in hoofdstuk 6 dat bij de zoodanigen eenen nieuwen levenswandel moet worden gezien. „Maar nu, van de zonde vrijgemaakt zijnde, en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uwe vrucht tot heiligmaking, en het einde het eeuwige leven", 6:22.

En hoe staat het nu met die vrucht der heiligmaking? Hoofdstuk 7 vertolkt in dezen de droeve ervaring. Is het voor het zielsbewustzijn van den Apostel een van kracht tot kracht voortgaan? Helaas! Hij moet klagen. Hoor maar: „Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vleesch, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet." „Want het goede, dat ik wil, dat doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik." 7:18,

19. Geen wonder dus dat hij uitroept: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"

Doch let hij op zijn staat, wie en wat hij voor God, dat is, in Christus is, dan roept hij uit: „Ik dank God door Jezus Christus, onzen Heere."

Met het oog op dit alles kan de Apostel getuigen: wat het vleesch betreft, ja, dan dien ik de wet der zonde, doch wat mijn gemoed aangaat, dan dien ik zelf met het gemoed de wet Gods.

Maar voor de zoodanigen is er dan ook geene verdoemenis. Immers de verdoemenis komt over hen, die Gods wet niet dienen, maar overtreden.

Zoo is des zondaars rechtspositie van nature. Overtreder van Gods wet. En, en hierop dient bestendig gelet, de groote vraag voor den zondaar, met het oog op zijn eeuwige toekomst is deze: Hoe sta ik in verhouding tot God en Zijne heilige wet? Het antwoord op deze vraag beslist. Van nature overtreders, zondaren; die over de lijn zijn gestapt. In die verhouding dus, die hen als schuldigen plaatst voor God als Rechter.

Voor God als Rechter! Hieraan doet het woord verdoemenis immers denken. Het woord verdoemenis beteekent eigenlijk het woord, het oordeel des Rechters, dat naar beneden zendt.

In een rechtzaal wordt tweeërlei woord gesproken. Een woord dat verhoogt, dat is vrijspreekt; of een woord dat schuldig verklaard, dus heenzendt naar de donkere gevangeniscel. Zoo spreekt God jegens den zondaar tweeërlei woord. Het woord van vrijspraak, dat luidt: Zondaar, in uw Borg zijt gij niet meer schuldig, en dus gij hoort bij mij in den hemel; of, gij zijt nog schuldig, ga heen in de eeuwige diepte; dat is de verdoemenis.

Dit laatste woord spreekt God over zijn kind, zijne ge-

meente nooit, zegt Paulus. Er is geene verdoemenis. Waarom niet? Let op de bijvoeging in den tekst: voor degenen, die in Christus Jezus zijn. Hier ligt de grond voor dezen jubel.

De beteekenis dezer uitdrukking is eenvoudig: die met den levensband aan den Christus vastzitten; met Hem ééne plante zijn geworden, die staan voor God zóó, gelijk onze Catechismus het uitdrukt: „Al is het dat mij mijne conscientie aanklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder eenige verdienste mijnerzijds, uit louter genade mij de volkomene genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals hadde ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als hadde ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft."

Naarmate ons geloof dit helder aanvaart, naar die mate jubelt het kind: Voor mij geene verdoemenis, want ik ben in Christus Jezus.

Let er op. Het is niet zoo als men in de practijk het wel eens opvat, n.l. naarmate ik geloof, wordt mijne zaligheid vast en zeker. Neen, ons „in Christus Jezus zijn" ligt buiten ons. Door ons gelooven komen wij niet in Christus, maar komen wij te zien, dat wij in Hem zijn. Ons geloof is geen middel om in Hem te komen, maar de zalige vrucht van het in Hem zijn.

Daarom kan de Apostel jubelen: „Geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn."

Wellicht merkt deze of gene lezer wel op: Ja juist zoo is het, maar voor mij is het steeds nog eene moeilijke, vaak benauwende vraag: ben ik wel in Christus Jezus?

Onderzoeken we dan in de tweede plaats:

II. Wie in deze rechtspositie zich mogen achten?

De Apostel teekent ze met deze woorden. „Die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest."

Zullen we derhalve een antwoord op bovengestelde vraag kunnen geven, dan moet een oogenblik stil gestaan bij de begrippen „vleesch" en „Geest".

Het woord „vleesch" met het oog op den mensch, komt in de Heilige Schrift in verschillenden zin voor. Soms beteekent het bloot de menschelijke natuur. Zoo b.v. „het Woord is vleesch geworden", Joh. 1:14.

Soms slaat het woord „vleesch" op het menschelijk lichaam. In dezen zin spreekt Job er van, wanneer hij zegt „uit dit mijn vleesch God aanschouwen." Job 19:26.

Zeer dikwijls echter, en vooral in de brieven van den Apostel Paulus, bedoelt het begrip vleesch onze zondige natuur; den ouden mensch; de fontein der zonde en ongerechtigheid in ons. In dezen laatsten zin komt het ook voor in onzen tekst.

Wandelen is eenvoudig de gang door ons leven. Wandelen op het pad van Gods geboden beteekent leven naar de inzettingen des Heeren. Zoo zingt de gemeente ook:

> Leer mij naar Uw wil te hand'len,
> 'k Zal dan in Uw waarheid wand'len.

Derhalve wandelen naar het vleesch beteekent, een leven leiden naar, overeenkomstig de neiging van onze zondige natuur, zooals onze booze aard dat wil.

Die dit nu in beginsel niet meer doet, zegt de Apostel, maar het tegenovergestelde, namelijk, wandelt naar den Geest, dat is, zooals de Heilige Geest dit wil, die heeft in dat wandelen naar den Geest het bewijs, dat hij in Christus Jezus is. Die mag dan ook jubelen: voor mij geene verdoemenis.

Laat het hier echter onze aandacht niet ontgaan welk een schoon verband de Heilige Schrift ook hier, gelijk op vele

andere plaatsen, legt tusschen rechtvaardiging en heiligmaking; tusschen theorie en practijk; tusschen leer en leven.

Vast staat het, die in Christus Jezus is, die valt nooit onder het veroordeelend vonnis van God als Rechter. Dit kan niet. Want de zoodanige is met Christus gekruist. Is in Christus onder het oordeel Gods geweest. Voor den zoodanige is er dus geene verdoemenis.

Maar ook even sterken nadruk legt de Schrift op deze andere zijde: die belijdt in Christus Jezus te zijn, die moet zulks toonen in zijn leven. Uit de vruchten wordt de boom gekend. De zoodanige moet in zijn leven openbaren dat hij niet wandelt naar het vleesch, maar naar den Geest.

Zoo ligt er in dit woord eene waarschuwing en een troost. Eene waarschuwing. Ook als belijder van Christus moeten wij weten hoe we voor God staan. De rechtspositie moet ons duidelijk zijn. Eene belijdenis, die den belijder vreemdeling doet blijven aan de veroordeeling voor de vierschaar van eigen conscientie; een zoogenaamd meeleven met de gemeente des Heeren, zonder aanvankelijke kennis van eigen ellende, is een christendom waarin de vruchten des geloofs niet heerlijk blinken. Wat meer zegt, daar dient zeer ernstig onderzocht of de wortel des geloofs wel gevonden wordt.

Immers een nieuw leven moet nieuwigheid des levens openbaren; ontvangene genade moet genadevrucht voortbrengen. Wat in het hart gewerkt is moet naar buiten zich vertoonen, want uit het hart zijn de uitgangen des levens. Daarom geen roemen in een genade zonder een schaamtegevoel over eigen zonde. Geen vriend van Christus zonder vijand van Satan, wereld en zonde.

Doch, en dit is de keerzijde, die in beginsel hier niet vreemd aan bleef, die mag ook getroost zijn levenspad vervolgen. Want al moet er dan geduriglijk geklaagd: „het geen dat ik wil dat doe ik niet, en hetgeen ik niet wil, dat

dat doe ik", dit mag dan toch troosten, dat, waar strijd is, daar is leven. Die aan deze worsteling niet vreemd bleef, bij hem, in hem is de wedergeboorte een feit geworden. Nimmer wordt er gevonden een kruisigen van het vleesch zonder een in-zijn in Christus Jezus.

Dat deze eenvoudige maar toch veelzeggende waarheid der gemeente trooste! Grijp dat aan, geslingerde in ons midden!

Misschien zegt deze of gene: ja maar, dat is zoo groot! Vraag voor het heden niet of het groot, maar of het waar is. Waar ook voor u. Toets u aan het Woord des Heeren. En, is de keuze van uw hart dan zóó, dat gij moogt zeggen: Ja Heere, wat de uitgangen van mijn hart betreft, dan wil ik wandelen, leven, niet naar het vleesch, maar naar den Geest; geloof dan Hem, die ons zegt in Zijn Woord: en die keuze o zondaar hebt gij niet uit u zelf, maar deze is vrucht van de wederbarende werking van den Heiligen Geest. Dat aan te nemen op grond van Gods Woord is gelooven. Dan komen we met onzen staat voor Gods rekening te liggen en dat kweekt gezond geestelijk leven.

Doch, en dit vergete men ook niet, hierbij dient een belijder niet te blijven staan. Neen, hij dient dit uit te spreken in zijn leven. Niet slingerend blijven zuchten: kom ik er wel, maar, in het licht van Gods Woord zich zóó kennend, dan ook uitspreken: „Want de wet des Geestes in Christus Jezus heeft mij vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods."

III. Hoe dit voorrecht persoonlijk dient beleden.

Het is ongetwijfeld van groot belang voor de gezonde ontwikkeling des geestelijken levens om met aandacht er op te letten, hoe de Heilige Geest juist in dit verband, hier in dit tweede vers van Romeinen 8 den Apostel dit woord heeft doen neerschrijven.

Zie dit niet voorbij. Immers in de practijk hoort men

zoo geduriglijk een anderen toon. Spreekt men in de gemeenschap der heiligen iemand aan betreffende zijne persoonlijke overtuiging, aangaande zijnen staat; dan is de houding, die menigeen aanneemt veel te weifelend.

O zeker, er is lust om den Heere te dienen en te vreezen. Het hart gaat uit naar Zijn Woord en naar Zijnen dienst. Men gevoelt zich te huis in den kring van 's Heeren volk. Op dit alles durft men wel volmondig ja te zeggen.

Maar om dan daarbij ook nog te belijden: ik ben een kind van God; ik ben in Christus Jezus; voor mij is er geene verdoemenis, zie daar schrikt menigeen schuchter voor terug.

Men moet zich immers niet te veel toeëigenen. Zoo maar iets aannemen, waar men geen deel aan heeft, is toch een bedriegen voor de eeuwigheid.

Hoe weldadig schuchterheid in en met het heilige nu ook moge aandoen, een dergelijke beschouwing is ongetwijfeld in strijd met de doorgaande leer der Heilige Schrift, en dient daarom te worden tegengestaan. Ongetwijfeld kan er niet genoeg nadruk op gelegd worden, dat men steeds gezond en welbewust onderscheid dient te maken tusschen des christens staat en toestand.

Wordt dit bestendig voor de aandacht gehouden, dan verstaat men des te gemakkelijker den Apostel, als hij in dit tweede vers zijne persoonlijke belijdenis laat hooren: „Want de wet des Geestes in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods."

Deze belijdenis is naar haar inhoud schoon. De wet des Geestes heeft hem vrijgemaakt. Onwillekeurig dringt zich hier de vraag aan ons op: Wat is hier de wet der zonde en des doods waarvan Paulus zegt vrijgemaakt te zijn?

Sommigen willen dit opgevat hebben als eene tegenstelling tusschen de wet van Mozes, in inzettingen bestaande, met het Evangelie van de nieuwe bedeeling. De beteeke-

nis zoude dan zijn, dat Paulus zeggen wil: Ik leef nu onder het Evangelie met zijn geestelijke vrijheid en heb met de wet Gods niets meer uit te staan. Deze verklaring kan echter niet de juiste zijn. Wel is waar is Paulus, en elk geloovige met hem, vrij van de schuld der wet in de beteekenis van het werkverbond; maar niemand van de kinderen Gods op aarde is vrij, dat is ontheven, van de wet des Heeren als regel en richtsnoer voor het leven.

Dit zou ook niet kunnen. Zou in strijd zijn met den aard van het nieuwe leven. Dit leven gaat juist naar die wet uit.

„Hoe lief heb ik uw wet! het is mijn doel
Den ganschen dag haar ijverig te betrachten," en:

„Hoe zoet zijn mij uw redenen geweest,
Geen honig kan 't gehemelt beter smaken."

Dit maakt het duidelijk dat wet hier in een anderen zin moet worden genomen, zooals b.v. in hoofdstuk 7:23: „Maar ik zie eene andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds en mij gevangen neemt onder de wet der zonde die in mijne leden is."

De bedoeling is eenvoudig dat de macht, de werking, de heerschappij der genade, hier genoemd „wet des Geestes", heeft mij aanvankelijk vrijgemaakt, verlost van de werking, de woeling, de macht der zonde en des doods.

De belijder spreeke dus uit door de werking des Heiligen Geestes, die ook mij persoonlijk in Christus Jezus doet zijn, wint aanvankelijk de heerschappij der genade in mijn leven het van de heerschappij der zonde en des doods.

Voorwaar deze belijdenis heeft een schoonen inhoud!

Dit geeft ook antwoord op de vraag: wie als gerechtigd tot dit belijden mogen en moeten beschouwd?

Zij zijn het, die met Paulus mogen betuigen, dat de ge-

nade in hun leven strijdt tegen de zonde. Zij zijn vrij gemaakten.

Vrijgemaakt. Hoe en waarvan? Hoe? Door den Heiligen Geest. De wet des Geestes immers heeft hen vrijgemaakt. Waarvan? Van de wet, de heerschappij der zonde en des doods. Door de wederbarende werking des Geestes is een nieuw leven in hen gewekt. En dit leven trad naar buiten. Die nieuwe aard werd zichtbaar. Een nieuwe levensregel werd gekozen.

Het is zoo anders geworden. Niet dat dit door krachtdadige bekeering alleen tot stand kan komen. De Schrift leert wel anders.

Maar toch is het wel zoo, dat, al wist men vroeger wel beter, al durft men niet te ontkennen wellicht reeds van zijn prilste jeugd af aan onder de leiding en invloeden van den Heiligen Geest te hebben gestaan, het nu dan toch zoo is geworden, dat hetgeen vroeger werd gedaan uit kracht van opvoeding, misschien wel uit sleur en gewoonte, dat is dan nu toch de welbewuste behoefte van het hart.

Welnu zij zijn het, die met Paulus mogen jubelen: Geene verdoemenis voor mij, want ik ben vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.

En nu staat het niet zoo, dat Gods kind dit mag belijden, maar hij moet dit ook doen. Het mogen belijden is ook een moeten belijden. En het is juist dit punt waar menig kind van God zwak tegenover staat. Toets dit gezegde maar aan de werkelijkheid. Hoevelen zijn er niet, die, zooals men het noemt, „reeds jaren geleden belijdenis hebben gedaan," en die maar zeer zelden, indien ooit, durven zeggen: „de wet des Geestes in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods."

En hier juist ligt de oorzaak dat zoo menig christen niet vast staat met het oog op zijn staat. Immers, die dagelijksche overtredingen getuigen nog zoo geduriglijk tegen ons.

En hoe waar dit alles nu ook moge zijn; de zoodanigen begaan deze fout, dat ze hun staat en toestand geduriglijk verwarren. Men onderscheidt niet helder en belijnd. In ieder geloovige wordt op aarde de bittere en droeve nawerking van de zondemacht gevoeld en ervaren. Doch deze nawerking mag men niet verwarren met de keuze van het hart.

Zeker die nawerking kan vreeselijk zijn. Die wet der zonde in de leden kan op diep-droeve wijze de wil des gemoeds gevangen nemen. De Schrift spreekt hierover in duidelijke taal.

Denk aan David. Was hij niet een man naar Gods hart? Hoe droevig diep viel hij niet in de zonde met Bathseba, zóó zelfs, dat het bloed van haren wettigen man Uria aan Davids hand kwam te kleven.

En Petrus. Met een eed bezwoer hij het, dat hij Jezus niet kende; en toch,—Petrus was, even als David, een kind van God.

Dat zondigen echter was niet het gedurig kiezen van hun hart. Zeker zij bleven verantwoordelijk. Doch zij waren en bleven kinderen Gods, al blonk dit kindschap in hun toestand ook niet uit.

Daarom is het zoo schadelijk deze onderscheiding tusschen staat en toestand niet gedurig voor de aandacht te houden. Dit belemmert in het belijden: „De wet des Geestes heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods."

Ongetwijfeld kost zulk belijden strijd. Dit kan niet anders. Immers ook dit belijden is een deel van de ons opgelegde levenstaak.

Strijd, niet zoozeer met het oog naar buiten, ook dit wel; maar meer nog met het oog gericht naar binnen. Gedurig grijpt er een worsteling plaats in eigen boezem om dit woord van den Apostel op de lippen te kunnen nemen.

En zulks behoeft niemand te verwonderen. Immers het kind van God vertoont zoo gedurig eene andere gestalte dan van een vrijgemaakte. De strijd is wel begonnen maar nog niet geëindigd. Dat tijdelijk heerschen van de zonde over de genade. Het leven in een toestand, waarin en waarvan men zeer wel weet, dat denken en willen, begeeren en handelen verre van heilig zijn.

Waar dan nog bij komt, dat juist in dergelijke toestanden de Heilige Geest bedroefd wordt; zich met zijne werkingen en invloeden meer op den achtergrond van het terrein der ziel terugtrekt en daardoor de zonde steeds sterker invloed op ons uitoefent.

Geschied het niet meer dan eens dat, van onze zijde, het oog van Jezus wordt afgetrokken en de hand van den Heiland losgelaten? Wie zal 't ontkennen?

En de gevolgen? Dat feitelijk en uiterlijk en tijdelijk het knechtschap der zonde op den voorgrond treedt en de kindsgestalte schuil gaat.

En dan dooft het licht en dan wijkt de vrede uit het hart. Dan keert de oude kommer en droefheid terug. Dan durven we niet gelooven, dat God goddeloozen rechtvaardigt.

Doch in zulk een toestand kan Gods kind niet blijven. Door het dal des ootmoeds keert het weer terug naar Gods Woord. En immers daar staat het: Wat geschied is, dat is geschied. Die in Christus Jezus is blijft eeuwiglijk in het huis. God werkt de zaligheid van den uitverkoren zondaar uit naar Zijn eeuwigen Raad, en daarom ook blijft Jezus Christus de altijd trouwe, barmhartige Hoogepriester; de altijd weer opzoekende Herder.

Daarom laat de Heilige Geest niet varen het werk dat Hij begon, doch zet de voltooiing van dat werk der vrijmaking voort. En ziet, dan komt Gods kind weer tot de belijdenis: Ja Heere, met de hand op uw Woord is het waar.

De wet, de macht, de heerschappij des Geestes in Christus Jezus heeft mij vrijgemaaakt van de wet der zonde en des doods.

Ongetwijfeld is het bestendig onderzoeken van Gods Woord eene van de beste middelen ter belijdenis.

Ziet een christen op zichzelf, dan zegt hij vandaag: geene verdoemenis voor mij; doch morgen: ik vrees dat ik er niet kom.

Doch in het licht van Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is, wordt de geloofsovertuiging vaster: eenmaal een kind dan altoos een kind.

Dat sterkt en steunt. Dat stemt tot dankbaarheid, waakzaamheid en vrijmoedigheid.

Volk des Heeren laten we zoo voorttrekken, dan kunnen we, over deze tijdelijke toestanden en wisselingen heen blikkende, meer bestendig onze rechtspositie in het oog blijven vatten, en dan durven we belijden: Zoo is er dan geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen maar naar den Geest. Want de wet des Geestes in Christus Jezus heeft mij vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods.

AMEN.

Tweede Leerrede.

> „Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl ze door het vleesch krachteloos was, heeft God, Zijnen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch. Opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest."
>
> Romeinen 8:3, 4.

De rechtspositie van Christus gemeente heeft de Apostel geteekend in de eerste twee versen van dit hoofdstuk. „Geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." Wie deze zijn? „Die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest." Zij zijn het, bij wie het leven der genade zich aanvankelijk in genadevrucht naar buiten kwam te zetten.

En, het spreekt als vanzelf, zij hebben de roeping in hun belijden het uit te spreken: „De wet des Geestes in Christus Jezus heeft ons vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods."

Zij zijn vrijgemaakten. Voor hen geene verdoemenis. Wonderlijke taal voorzeker, gesproken in betrekking tot zondaren.

Het is dan ook alsof de Heilige Geest wel weet, dat dit wonderlijke en verhevene nadere verklaring eischt.

Daarom bestiert hij den heiligen schrijver in diens denken zoo, dat deze, met het woordje „want" in vers 3 naar deze in vers 1 uitgedrukte gedachte doet teruggrijpen.

Immers een ieder, wiens oog geopend werd voor het

recht en de heiligheid Gods, en eenigzins een inzicht ontving in het vreeselijke vraagstuk der zonde, zal beginnen te vragen: Maar Paulus hoe is dit mogelijk? Op welken grond mogen zondaren beweren, dat er voor hen geene verdoemenis is.

Deze vraag wordt in bovengenoemden tekst beantwoord.

Het veroordeeld zijn van de zonde de grond voor de rechtspositie van Christus Gemeente.

We vragen:

I. Hoe deze veroordeeling niet kon geschieden?
II. Hoe zij toch tot stand is gekomen?
III. Met welk doel God dit heeft bewerkt?

I. Hoe deze veroordeeling niet kon geschieden. Dit punt wordt eerst door den Apostel uiteengezet. Bij eenigzins aandachtige lezing van dezen tekst springt het dadelijk in het oog hoe ineengedrongen de zinsbouw hier is. De eene gedachte wordt als het ware op en over de ander heengestapeld. Temeer is het daarom noodig tot recht verstaan van den rijken zin dezer woorden, om het juiste verband goed voor de aandacht te houden.

Geene verdoemenis! Zoo heeft de Apostel gejubeld. Doch onwillekeurig dringt de vraag zich op: hoe is dit mogelijk? Heeft het volk van God dan geene zonde? En immers dit kan toch niet ontkent? Welnu, hoe is het dan mogelijk dat de zonde van het volk is gestraft, zonder dat volk, dat toch ook uit zondaren bestaat, te treffen? Dit is het probleem, het vraagstuk, dat in dezen tekst onder de oogen wordt gezien. En, zooals we zullen zien, de oplossing van dit vraagstuk predikt ons de kracht Gods en de wijsheid Gods.

„Hetgeen der wet onmogelijk was." Wat was der wet onmogelijk? Te bewerken dat er voor dat volk geene verdoemenis is. Dit is het punt waar het hierom gaat.

Door wet hebben we hier niet te verstaan wet des Geestes, of, wet der zonde, zooals in de vorige verzen; maar de wet Gods, de tien geboden, zooals de Heere God deze den mensch had gegeven tot regel en richtsnoer van zijn leven.

Nu dienen we er op te letten, dat buiten de zonde om deze wet niet krachteloos was. Zij kon den mensch veel geven. Hare beleving, volbrenging verzekerde den mensch geluk, vrede, zaligheid, de gunste des Heeren. „Doe dat en gij zult leven."

De zonde echter trad in. Hier door kwam de mensch als zondaar in eene andere verhouding tot deze wet te staan. Van volbrenger was hij overtreder geworden. Zoo kwam hij te liggen onder den toorn Gods, onder den vloek der wet. En nu kon deze, gehoorzaamheid eischend blijvende wet, nooit bewerken, dat die mensch als zondaar onder dien toorn en onder dien vloek vandaan kwam. Zij kan den zondaar niet rechtvaardigen noch heiligen. Dat was haar onmogelijk.

Is die wet dan door de zonde veranderd? Laten we den Apostel vragen om antwoord. Hij geeft het. Hij zegt: „Dewijl ze door het vleesch krachteloos was."

De wet is dus op zichzelven goed gebleven. Wat dit betreft, dan is zij niet krachteloos. O neen. Zij brengt nog een ieder, die haar volbrengt het eeuwige leven. Wanneer de Apostel schrijft over den aard, de kwaliteit van de wet, dan roept hij uit: de wet is heilig en rechtvaardig en goed. De krachteloosheid zit dus niet in de wet als zoodanig. Zij is niet krachteloos in zichzelve, maar „krachteloos door het vleesch".

Met „vleesch" bedoelt de Apostel ook hier, evenals in het vorige vers, onze booze natuur. Des menschen zondige

natuur kan de wet niet volbrengen, en daarom is het der wet onmogelijk den mensch het ware geluk aan te brengen.

't Gaat hier met de wet als met een krachtig medicijn. Dit laatste zal niet baten, tenzij het worde ingenomen. Doch stel u voor, dat de kranke zelf onmachtig is het middel in te nemen en de verpleger dat medicijn niet toedient, dan zal dat medicijn, daar in de ziekenkamer op tafel staande, krachteloos blijken te zijn in het bestrijden van de ziekte. Waarom? Is dat medicijn niet goed. Zeker wel. Doch het moet ingenomen worden. Geschied dit niet, dan is het krachteloos.

Zoo is het met de wet. Deze is niet krachteloos, maar heilig, rechtvaardig en goed. Doch de wet moet gehoorzaamd, ze moet volbracht worden. En dat kan onze zondige natuur niet doen, en daarom is zij door het vleesch krachteloos.

Vatten we dus het betoog van den Apostel samen, dan stond de zaak aldus: De wet is goed, maar die de wet volbrengen moest was niet goed. De vloek bleef derhalve hangen, want de schuld werd niet betaald en de wet niet volbracht.

En toch jubelt de Apostel: geene verdoemenis. Nogmaals moet dus de vraag gedaan: Maar Paulus op welken grond kan dit toch gezegd? want immers de wet kan geen zondaar aan de verdoemenis ontrukken, doch blijft dreigend roepen: „Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen."

Wat is er dan geschiedt, dat hier op goede, deugdelijke gronden kan beweerd, en toch is er voor die zondaren geene verdoemenis.

We vinden het antwoord in den tekst: „God heeft Zijnen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch."

II. Hoe de veroordeeling der zonde toch tot stand is gekomen.

Deze veroordeeling heeft God bewerkt door de zending van Zijnen Zoon. Hier ligt de oplossing van dit vraagstuk; het antwoord op de vraag naar den grond onzer vrijspraak.

Nu zij reeds dadelijk opgemerkt, dat tot recht verstand van de beteekenis der zending van Gods Zoon we een juiste opvatting moeten vormen van het woord „veroordeelen" zooals dit hier in den tekst voorkomt.

Sommige uitleggers denken hier slechts aan eene zedelijke veroordeeling. Dit echter is niet juist. Onze Kantteekenaren merken zeer terecht op: „veroordeeld, dat is gestraft, gedood en hun de kracht van beschuldigen ontnomen". Zoo is het. De zonde is in het vleesch gestraft geworden. Deze waarheid dient hier verder ingedacht.

God zond Zijnen Zoon. De zaak stond zoo, dat God de zonde straffen moest naar Zijn recht en heiligheid, en toch wilde Hij naar Zijn eeuwige vreegedachten, de drager van de zonde, dat is hier den zondaar, niet treffen.

Zeker zoo kon God het gedaan hebben. Zoo doet Hij het in degenen die verloren gaan. Dan veroordeelt, straft Hij de zonde van den zondaar in het vleesch van den zondaar. Maar het dragen van de straf der zonde in eigen vleesch is voor den zondaar de eeuwige verdoemenis. En Paulus juist jubelt hier van geene verdoemenis. Dus in eens anders vleesch moet dan de zonde van den zondaar gestraft zijn geworden.

Welnu dit is juist wat door den Apostel wordt bewezen.

Daarom voegt de Apostel er toe: „In gelijkheid des zondigen vleesches." In gelijkheid. Dit moest. Immers de ziel die zondigt, die zal sterven, was het woord eens door den rechtvaardigen God gesproken. Dat woord kon niet teruggetrokken. In des menschen vleesch, in de menschelijke natuur moest de zonde veroordeeld, dat is, gestraft worden.

Daarom was de vleeschwording van Gods eeuwigen, eenigen Zoon beslist noodzakelijk. Doch, en dit zie de gemeente des Heeren dan ook nimmer voorbij, achter die vleeschwording ligt een opdracht.

Wat de wet niet uitwerken kon, omdat zij vanwege de zondigheid des vleesches van den mensch, krachteloos was gemaakt, zal God zelf uitwerken.

Hoe? Door het zenden van Zijnen Zoon. Die moest dat vleesch des menschen aannemen. Zie dan ontsluit zich weer de mogelijkheid, dat er tegenover die wet iemand komt, in de menschelijke natuur, ja zoo sterk mogelijk, in gelijkheid des zondigen vleesches, en die toch zelve geen zondaar is.

In die menschelijke natuur schuilt de zonde. Daar moet ze opgezocht; en daarin moet ze gestraft.

En zie, nu is dit de verborgenheid der godzaligheid; het wonder van alle wonderen; het heilgeheim der verzoening, dat God Zijnen eenigen Zoon zendt. En deze kwam, niet om zijnen eigenen wil te doen, maar de wil desgenen, die Hem gezonden had. En wat was Diens wil? Laten we het in Oudtestamentische offertaal eerst mogen zeggen: „Gij hebt geenen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer; Gij hebt mij de ooren doorboord; brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëischt. Toen zeide ik: Zie, ik kom, in de rol des boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen.” Ps. 40:7—9a.

Dat goddelijk welbehagen vinden we hier in Nieuw Testamentische bewoording vertolkt, dat Gods Zoon in gelijkheid des zondigen vleesches tot de zondige menschheid kwam; tot haar inging.

En het aannemen van die menschelijke natuur, van dat vleesch, had dus deze bedoeling, dat in dat vleesch, aangenomen door den Persoon des Zoons van God, de zonde van Gods uitverkoren volk zou worde veroordeeld; dat is gestraft.

Nogmaals, God zond Zijne Zoon met een opdracht. Hij had eene specifieke, welomschrevene taak te vervullen. Ze was deze: Neem dat vleesch en bloed; de menschelijke natuur aan. Volbreng in dat vleesch mijne wet. Veroordeel, straf alzoo in dat vleesch de zonde. Onthef zoo de van eeuwigheid u gegevenen van den vloek der wet; ja van de verdoemenis. Daarom kwam Hij in gelijkheid des zondigen vleesches.

Hierop dient steeds nadruk gelegd. Het ging om dat vreeselijk, diepingrijpend vraagstuk der zonde op te lossen. In den tekst staat het uitdrukkelijk: „en dat voor de zonde".

De Vleeschwording des Woords staat dus, volgens de Heilige Schrift, in oorzakelijk verband met de zonde.

Geen vleeschwording zonder schulddelging. Ze zijn er geweest, en ze zijn er nog, die een menschwording van Gods Zoon leeren afgedacht van de zonde. Deze voorstelling vindt echter geen grond in de Heilige Schrift. Men moge dan in Gods Zoon een navolgenswaardig voorbeeld gaan zien. Men mag allen nadruk gaan leggen op zijne prediking en voorbeeld; dit neemt niet weg, dat men met deze beschouwing het zwaartepunt inzake de komst van Gods Zoon in het vleesch, gaat verleggen. 't Gaat dan meer om Bethlehem dan om Golgotha; meer om de kribbe dan om 't kruis.

En dit mag niet. Ook in dit opzicht moet het evenwicht niet uit het oog verloren. Bethlehem en Golgotha hebben beide hunne beteekenis. Staan beide in oorzakelijk verband met, wat de Apostel hier noemt: „en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch".

De vleeschwording op zichzelve was reeds eene veroordeeling van de zonde. Immers, zooals de Zone Gods de menschelijke natuur aannam, zoo heilig, zoo onbezoedeld, zoo rein, was op zichzelve reeds een bewijs, dat de zonde

niet noodzakelijkerwijze in die menschelijke natuur behoeft te wonen, te woelen, te verderven.

Dat wordt ons gepredikt door Bethlehem. En dan die gang van Bethlehem naar Golgotha. Wat deze ons doet zien? Hoe dat de Zone Gods in de menschelijke natuur; hoe dat dus de Middelaar Gods en der menschen, staande in het raam van het Werkverbond als de tweede Adam, het pad der gehoorzaamheid liep. Dat volbrengen van de dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid; het was niets anders, niets minder, dan eene doorloopende veroordeeling, een straffen, een teniet doen van de zonde in ons vleesch.

Volg in uwe gedachten even dien Zone Gods, zooals Hij daar naar Golgotha heen geleid wordt. Zie Hem daar hangen aan dat vloekhout des kruizes en luister naar den uitroep: „Het is volbracht"; dat wil zeggen: het is tot zijn doel. Het doel was bereikt. De taak was volbracht. De zonde was veroordeeld in het vleesch. In het vleesch van Gods Zoon had de zonde van Gods volk haar strafplaats, hare veroordeeling, haar schavot gevonden.

En waarom ging het langs dezen weg?

„Opdat het recht der wet vervuld zoude worden in ons, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest."

III. Met welk doel God dit heeft gedaan?

Zooals de Apostel het hier uitdrukt wordt feitelijk een tweeledig doel aangegeven. Het vervullen der wet. Dit is het naaste doel. Het hoogste doel is de eere van Gods naam.

Immers deze twee liggen onlosmakelijk aan elkander vast. Wanneer Gods heilige wet wordt geschonden dan is daarmede ook Zijne goddelijke eere aangetast.

Het was dit recht der wet, dat in ons zondig vleesch met voeten was vertreden. En naarmate de zonde zich feller en bitterder ontplooide en ontwikkelde, werd Gods

wet steeds dieper in het slijk getrapt, en hiermede de eere Gods gesmaad.

Denk even deze ontzettende, vreeselijke werkelijkheid in. Gods wet vertreden; het recht der wet niet vervuld; Gods eere gesmaad, en, en Satan scheen te zullen triumfeeren.

Scheen het niet, dat Satan met dat recht der wet kon spotten? Dat hij zich om de eere en gerechtigheid Gods niet ging bekommeren?

Immers het scheen toch zoo te staan, dat er van dat recht der wet feitelijk niets terecht kwam, of ja, zoo, dat Satan er door zou worden verblijd. Zeker, zoo kon de duivel redeneeren. Dit recht moet gehandhaafd, en God zal dat recht wel handhaven, maar dan zal ook het gevolg zijn, dat straks al die zondaren als verdoemden vallen in de hel.

En zie gemeente van Christus, nu is dit het wonder van Gods genade, dat Hij de zonde heeft gestraft en tegelijk den zondaar heeft gered. Op die mogelijkheid had Satan niet gerekend. Ongetwijfeld zag hij de arm van Gods recht, maar hij zag niet de hand van Gods eeuwige liefde. Zeker met de arm van Zijn recht hield God den zondaar vast; maar de hand zijner eeuwige, vrije souvereine liefde zette dien zondaar in den Christus, Ef. 1:4. En het was die liefde Gods jegens zondaren, die Hem Zijnen Zoon deed zenden opdat die in eigen vleesch het recht der wet vervullen zou.

Die voor deze handhaving van het goddelijk recht, en voor deze openbaring van Gods eeuwige liefde, beide in den Christus Gods ons getoond, een oog mag ontvangen, die stemt in met Da Costa, als deze jubelt:

„Mijn Redder, mijn Goël, mijn Zonden Vernieler,
„Mijn Meester, mijn Heiland, mijn Heer en mijn God!
„Mijn Onheilverwinner, mijn Levensbezieler,
„Gezegend, geheiligd, beslist is mijn lot.”

Zoo mag een ieder zingen, die niet naar het vleesch wandelt, maar naar den Geest. In wie de kracht der genade de macht der zonde kwam te breken. Die heeft het bewijs in zich, dat het recht der wet in betrekking tot hem is vervuld. En met het oog op de rechtvaardiging, alsook in betrekking tot zijne heiliging. Het recht der wet vervuld *voor ons*, zie daar de rechtvaardigmaking, en *in ons*, de heiligmaking. Ongetwijfeld dienen in dit verband deze beide hier niet gescheiden, al is het waar, dat het „recht der wet vervuld in ons" ongetwijfeld eerst op onze rechtvaardiging ziet. Maar dan toch zoo, dat, naarmate de belijder in zijn leven niet wandelt naar het vleesch, maar naar den Geest, naar die mate zal hij den wezenlijken troost van zijn gerechtvaardigd zijn genieten. Dit onlosmakelijk verband tusschen deze twee genadeweldaden zie niemand in de practijk des levens voorbij.

Behoeft het betoog, dat er ook van dit Schriftwoord eene rijke sprake, eene heerlijke prediking uitgaat?

Waar in de eerste plaats onze aandacht wel op mag gevestigd is de onschendbaarheid van het recht Gods.

Nooit te diep kan de gemeente van Christus er van doordrongen zijn, dat zalig worden ter laatster instantie eene rechtskwestie is.

Te veel wordt dit uit het oog verloren. Ook in onze kringen. Ik zeg niet van in de prediking. Hiervoor zou mij ten eenenmale alle bewijs ontbreken. Doch in de practijk.

Dat gedurig zijn geestelijke staat laten beheerschen door onze dagelijksche toestand. Dit mag niet. Is een ongezonde beschouwing. Dat is een staren op zichzelven, instee van een blikken op den Christus Gods. Neen gemeente, zien we op onszelf, wie zou dan den moed hebben om met den dichter te zingen:

„Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen."

Niemand voorzeker. Die op zichzelf ziet laat het hoofd hangen. Het anker onzer hope moeten wij niet laten zinken in de vaak ondiepe wateren van eigen zieleleven, doch het moet zich hechten aan Jezus Christus, den Rots der eeuwen.

Doch, en dit is de keerzijde, met dit recht Gods dient ernstig gerekend in de aanbieding des Evangelies. Het is God ernst. Goddelijke ernst spreekt in het aanbod van genade en zaligheid.

Niemand blijve dan ook koud of gevoelloos, wanneer de woorden des levens tot hem komen. Nogmaals, het is God ernst. Zoo ernst, om in de taal van ons Avondmaals formulier te spreken: „aangezien de toorn van God tegen de zonde zoo groot is, dat Hij die, (eer hij dezelve ongestraft liet blijven) aan Zijn lieven Zoon Jezus, met den bitteren en smadelijken dood des kruises gestraft heeft".

Gij in ons midden, die al jaren de aanbieding des heils hebt mogen beluisteren, wat meer zegt, als bondelingen reeds van af uw prilste jeugd zijt bewerkt, en die nog nimmer kwaamt om in het midden der gemeente het uit te spreken: ook onze, mijne keuze is het te wandelen naar den Geest en niet naar het vleesch", rekent gij genoegzaam met dezen goddelijken ernst? Meent gij waarlijk zoo straffeloos voort te kunnen wandelen voor Gods heilig oog?

Vervolgens teekent ons dit woord de oneindigheid van Gods liefde. God heeft het recht der wet vervuld in het vleesch van Zijnen Zoon.

O wonder van genade, zoo mogen we wel uitroepen. God zendt Zijnen Zoon. Waartoe? Niet om den zondaar te verdelgen, maar te redden. Dat eerste had hij kunnen doen. O zeker, in nog strenger zin dan Hij de cherub zond met het vlammend lemmer naar Eden's hof. Dat was om den mensch te weren. Zoo had Hij Zijnen Zoon kunnen zenden om den mensch te richten, te straffen.

Doch Hij heeft dit niet gewild. Hij zendt Zijn Zoon niet om den zondaar te straffen, maar om zelf de straf van den zondaar te dragen op Golgotha's kruis!

Waarlijk het is niet te sterk gesproken, wanneer de Heere uitroept: „Zoo waarachtig als Ik leve, spreekt de Heere Heere, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen! Maar daarin heb ik lust, dat de goddelooze zich bekeere van zijn weg en dat hij leve. Bekeert u, bekeert u, van uw booze wegen; want waarom zoudt gij sterven, o huis Israels."

Gemeente prikkelt deze liefde, aanvankelijk uitgestort in onze harten, ons tot zulk een wederliefde, dat wij geduriglijk strijdend, toonen niet te willen wandelen naar het vleesch maar naar den Geest? Deze vraag is voorzeker aller overweging dubbel waard.

En wat niet minder sterk en duidelijk door deze waarheid ons gepredikt wordt is voorzeker de onmisbaarheid van den Christus. Ja, ook dit, zegt het kind van God, dat staan mag in de geestelijke vrijheid, roemende in de genade van zijnen Heere Jezus Christus.

Eéne vraag is hier niet overbodig. Waar we bij het voortstrijden op het pad der heiligmaking steeds levendiger gaan beseffen, dat die Christus onmisbaar is, wordt Hij daar ook steeds dierbaarder?

Zoo behoorde het te zijn. Zoo is het altoos niet, althans niet voor het zielsbesef van den pelgrim. De oorzaak? Het niet bestendig streven om met ons gansche leven te komen onder de gehoorzaamheid van Jezus Christus.

Want zie, dit is het wondere in den dienst van onzen God; naarmate we er in opgaan, naar die mate komen we te proeven en te smaken dat Godes dienst een liefdedienst is, die nooit verdriet. Ja waarlijk Zijn last is licht en Zijn juk is zacht. Hoe dit bij den voortduur kan gesmaakt? Altoos klinkt hetzelfde antwoord ons tegen: „niet wandelen naar het vleesch, maar naar den Geest".

Dit is de weg om meer en meer in te leven in het goddelijke en vaste; in het rijke en liefelijke; in het Satan overwinnende en de zonde veroordeelende van den weg der verlossing door God zelf ontsloten en gebaand.

En naarmate dat het oog des geloofs ziet, dat die weg voor eigen verlossing loopt door het vleesch van Gods eengeboren Zoon, naar die mate wordt die Christus dierbaarder, en onmisbaarder; wordt ingedronken die eeuwige liefde Gods, geopenbaard in de zending van dien Zoon. Maar dan zal ook het oog opengaan, dat zalig worden eene rechtskwestie is, eene zaak welker vastigheid en zekerheid niet afhangt van de golvingen van ons gemoedsleven, maar die hare bezegeling heeft ontvangen in de veroordeeling van de zonde in het vleesch van den Zoon op het kruis van Golgotha. En deze beschouwing kan doen jubelen: Geen verdoemenis, ook niet voor mij , ja wat meer zegt:

'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheen,
Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên.
Ik weet hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek in eeuwigheid zal rijzen.
Zoo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zoo min zal Uwe trouw ooit wank'len of bezwijken.

AMEN.

Derde Leerrede.

„Want die naar het vleesch zijn, bedenken wat des vleesches is; maar die naar den Geest zijn, bedenken wat des Geestes is; want het bedenken des vleesches is de dood; maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede; Daarom dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet; En die in het vleesch zijn kunnen Gode niet behagen."

Romeinen 8:5—8.

In de vorige twee verzen heeft de Apostel het groote thema behandeld van de veroordeeling der zonde. Deze veroordeeling heeft plaats gegrepen in het vleesch van den Zone Gods. Hiermee is de grond aangegeven waarop gejubeld mag worden: „Zoo is er geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn."

Om nu den Apostel in zijn betoog verder gemakkelijk te kunnen volgen, dienen we ons helder rekenschap te geven, wat Paulus hier eigenlijk zeggen wil. Het is dit: De gemeente des Heeren, in Christus begrepen, mag jubelen: „Voor ons is er geene verdoemenis." Wij zijn vrijgemaakten van de wet der zonde en des doods.

Dit vrij zijn nu van de wet der zonde en des doods dient in het leven van den belijder tot openbaring te komen. Of om het anders te zeggen: die jubelt, in Christus ben ik vrij van de *schuld* der zonde, die moet in zijn leven toonen hoe langer hoe meer verlost te willen worden van de *smet* der zonde. Rechtvaardiging en levensvernieuwing, ook wel ge-

noemd heiligmaking, zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

Deze twee gaan samen. Uit de vruchten wordt de boom gekend. Op dit nauwe, onlosmakelijke verband tusschen rechtvaardigmaking en heiligmaking legt de Apostel in dit gansche betoog herhaaldelijk nadruk.

Daarom in vers één gewezen op het wandelen naar den Geest. In vers twee nadruk gelegd op het vrijgemaakt zijn van de wet der zonde en des doods. In vers vier nogmaals met nadruk betoogd: „die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest".

Dit redebeleid, n.l. van rechtvaardiging en levensvernieuwing gaan samen, zet de schrijver hier voort in verzen 5 tot 11. In dit gedeelte teekent hij tweeërlei soort menschen met beider onderscheiden kenmerken. In onzen tekst 5—8 vinden we de beschrijving van den natuurlijken, onwedergeboren, vleeschelijken mensch met diens levensopenbaring, geschetst in haar openbaring, richting, einde en waardeloosheid. Het volgende gedeelte van deze pericoop behandelt den geestelijken mensch.

Ditmaal vraagt de teekening van den vleeschelijken mensch onze aandacht. De uitdrukkingen, die in deze verzen op den geestelijken mensch betrekking hebben, laten we dan nu ook onbesproken, dewijl ze een volgende maal toch dienen te worden ingedacht.

Het leven van den vleeschelijken mensch.

We overwegen deszelfs:

I. *Openbaring.*
II. *Richting.*
III. *Karakter.*
IV. *Waardeloosheid.*

I. De openbaring van zulk een leven. Wat in deze schildering van den Apostel al weer dadelijk onze aandacht

dient te trekken, is, dat ook hier sterken nadruk gelegd wordt tusschen hetgeen iemand is en wat hij doet. Het *zijn* beheerscht het *denken;* het hart regeert hoofd en hand.

De uitdrukking derhalve, die naar het vleesch zijn, geeft te kennen welke aard den natuurlijken mensch eigen is. Het zijn degenen, die nog neerliggen in hun verdorven staat; nog niet geestelijk zijn; dat wil zeggen, nog niet door Gods Geest herboren, nog niet vernieuwd. De geestelijk dooden worden hier geteekend.

Daarom laat de Apostel zoo duidelijk uitkomen, dat zij nog niet onder de werking van den Heiligen Geest staan, maar zich nog bevinden, nog beheerscht worden door de macht der zonde. Ze zijn kinderen der ongehoorzaamheid. Vreemd aan het leven Gods, en dus ook vreemdelingen in den dienst van God.

Nooit genoeg kan de gemeente des Heeren zich doordringen laten van deze waarheid, namelijk, dat de Apostel hier met opzet het wezen, den aard, het zijn van den natuurlijken mensch laat voorop gaan. Eerst zegt hij wat ze zijn en dan volgt, wat ze bedenken.

Die dit verband niet bestendig voor de aandacht houdt geraakt telkens op het dwaalspoor. Temeer waar de levensopenbaring zoo zeer verschillen kan. Zeker uitnemend theoloog heeft gezegd: De lieden der wereld vallen gewoonlijk mee en de menschen van de kerk vallen vaak tegen. Zoo is het ook. Een geloovige kan diep in de zonde vallen, dewijl een onwedergeborene uitwendig zeer godsdienstig leeft. We behoeven hier maar te herinneren aan een koning David en den rijken jongeling. En toch was de eerste een kind van God, dewijl Jezus van den laatste getuigde, dat hij wel niet ver van het koninkrijk Gods af was, doch het eene noodige ontbrak hem echter nog.

Nogmaals, er is een wezenlijk, principieel verschil tusschen degenen, die in Christus Jezus zijn, en die naar het

vleesch zijn. Op dat *zijn* komt het dus aan; dat beheerscht hun staat. De toestand moge dan bij tijden ingezonken, donker, treurig zijn, wat de innerlijke drang van hun leven, van hun zijn betreft, dan belijden zij:

Hoe lief heb ik uw wet! het is mijn doel
Den ganschen dag haar ijverig te betrachten.

En de laatsten? Paulus zegt: Die naar het vleesch zijn bedenken dat des vleesches is." Zeer terecht noemen onze Kantteekenaren dit: „Verzinnen, bevroeden; dat is, met hun verstand en al hunne zinnen naar vleeschelijke zaken trachten, waarvan de vruchten in den breede beschreven worden, Galaten 5:19—21."

Juister teekening, dan in de zoo pas genoemden tekst is er dan ook niet te geven. Laten we luisteren naar wat de Heilige Geest ons van de openbaring van den vleeschelijken mensch vertolkt. „De werken des vleesches nu zijn openbaar, welke zijn overspel, hoererij, oneenigheid, ontuchtigheid, afgoderij, vernijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen en dergelijk, van dewelke ik u tevoren zeg, gelijk ik ook tevoren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het koninkrijk Gods niet zullen beërven."

Misschien merkt deze of gene op, dat het leven buiten het terrein der wedergeboorte toch niet altijd deze schrikkelijke schakeeringen vertoont. Laten we in dezen zeer voorzichtig zijn.

We leven, helaas, in een tijd, waarin men de zonde eigenlijk geen zonde meer noemen mag. Kleedt zich niet schier alles in het gewaad van den godsdienst? Wie zou het willen of kunnen ontkennen? En toch? Toch is het volgens de Heilige Schrift, dat, degenen die naar het vleesch zijn bedenken wat des vleesches is. Het kleed van den godsdienst, het gewaad der beschaving, moge veel bedekken; of

de zonde zoo in verfijnde vorm te voorschijn doen treden, dat het schrille van de kleuren oogenschijnlijk wordt getemperd; dit neemt niet weg, dat ook in dit opzicht geene druif van doornen wordt geplukt.

De vleeschelijke mensch dient tenslotte, ook in zijne zoogenaamde godsdienstige verrichtingen, zichzelf. Hij buigt zich neder voor het beeld van zijn eigen ik. Hun bedenken strekt zich niet, boven wat des vleesches is, uit.

Het zijn beheerscht het leven. Die in zijn hart geene gemeenschap aan den Christus heeft, kan Hem in zijne levensopenbaring niet dienen. Doch, en dit zij ter toetsing en waarschuwing van een ieder geschreven: de zulken zullen dan ook niet kunnen jubelen: geene verdoemenis voor ons!

Hun leven beweegt zich niet naar boven, waar de vrij gesprokenen des Heeren eeuwig zullen jubelen; doch naar beneden, derwaarts, waar de worm niet sterft en het vuur niet gebluscht wordt en eeuwig de vloek zal worden gedragen.

II. Richting van dit leven.

De Apostel zegt in de woorden van onzen tekst: „want het bedenken des vleesches is de dood". Men heeft dit ook wel genoemd „het einde" van zulk een leven. Dit kan wel. Dan echter legt men meer nadruk op het volle eindresultaat, dan op den ontwikkelings-gang van zulk een leven des vleesches. Dewijl we meer op dit laatste den nadruk willen leggen, noemen we het hier liever de richting van zulk een leven.

Let er even op wat de Apostel zegt. De tekst leest niet: Zulk bedenken des vleesches brengt in of tot aan den dood, maar *is de dood.* Om het met een paradox uit te drukken: De dood is de giftige levenswortel waaruit dit leven des vleesches zich beweegt en ontwikkelt.

In de levensopenbaring van den natuurlijken mensch

treedt in zijn willen en handelen de geestelijke dood naar buiten.

Zijn leven ontwikkelt zich van God af; langs de paden des doods, en moet dus noodwendig eindigen in den eeuwigen dood. De richting van zulk een leven is dus van God af, en dus ook van den hemel, van de heerlijkheid af.

Precies het tegenovergestelde van wat gevonden wordt bij degenen die mogen jubelen: geene verdoemenis voor ons. Hun leven, uit God geboren, beweegt zich naar God heen. Daarom een zich verbonden weten aan Gods Woord en volk en dienst.

Ik ben een vriend, ik ben een metgezel
Van allen, die Uw Naam ootmoedig vreezen,
En leven naar Uw Goddelijk bevel.

Dit stemt overeen met de grondgedachte van het betoog van den Apostel, namelijk, dat rechtvaardiging en levensvernieuwing samen moeten gaan.

Bij wijze van tegenstelling echter moet hier dan ook uit volgen, dat zij, die nog naar het vleesch zijn, totaal vreemd blijven aan waarachtige vernieuwing des levens, aan bijbelsche heiligmaking.

Hier mag een practische opmerking aan worden toegevoegd. Hoewel het als een bedroevend feit moet geconstateerd, zoo kan toch niet ontkend, dat er menige klaagtoon wordt vernomen inzake gebrek aan heiligmaking. En als keerzijde staat hier zeker mede in verband het in de kringen van de belijders des Heeren toenemen van wereldgelijkvormigheid, wereldsgezindheid en grootschheid des levens en begeerlijkheid des vleesches.

Dienen deze verschijnselen niet gedurig aan te manen tot nauw zelfonderzoek? Moet niet bestendig het woord van den Apostel voor de aandacht geroepen en gehouden: die naar het vleesch zijn bedenken wat des vleesches is? In welke richting beweegt zich het leven?

Temeer mag in dezen op ernstig zelfonderzoek aangedrongen omdat we leven in eenen tijd, waarin schier alles in een kleed van godsdienst wordt gehuld en schier een ieder prat gaat op den naam van christen te zijn.

De bediening des Woords zij dan ook in dezen ontdekkend en toetsend; zonden ontdekkend en gevaren aanwijzend. Al is het dat de vinger dan op de wondeplek dient gelegd. 't Zij zoo. Want niet tevergeefs staat geschreven: „Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zoo liegen wij, en doen de waarheid niet." 1 Joh. 1:6.

Dewijl zulk een leven zich in de verkeerde richting voortbeweegt, is het ook een gevaarlijk leven. Naarmate iemand op een dwaalweg voortdoolt verwijderd hij zich van den rechten weg. Zoo is het ook hier. Niet zoo, dat hij meer dood wordt, want zulk een leven is de dood, hebben we gezien. Doch wel in dezen zin, dat het bewandelen van den weg des vleesches meer en meer in het vleeschelijke doet vastroesten. Het gansche leven wordt in zijne openbaring steeds meer doortrokken met het gif der zonde. De ontwikkeling van zulk een leven is een steeds meer bekneld worden in de vang-armen van den dood.

De verharding komt steeds meer over den zondaar. De conscientie wordt al meer als met een brandijzer toegeschroeid. Voor indrukken worden de zoodanigen al meer en meer onvatbaar. Vermaningen en waarschuwingen, wellicht medegenomen van onder het dak van een christelijk tehuis, die misschien eerst dikwijls als dreigende en waarschuwende stemmen zich lieten hooren; worden steeds meer schier klanklooze echoos. Het leven ontwikkelt zich in de richting van den eeuwigen dood. Het gansche raderwerk des levens wordt steeds meer beheerscht door den adem des doods.

III. Karakter van zulk een leven.

Het behoeft niemand te verwonderen, dat de Apostel voortgaat met dit leven nog verder in al zijne schrikkelijkheid te beschrijven. Waarlijk geene schoone schilderij, die hier wordt opgehangen; doch desniettemin waar, droevig waar. Luister maar. „Daarom dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God, want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet."

Vijandschap tegen God. Dat is het karakter der zonde en dus ook het karakter van het leven des vleesches. Is het niet alsof hier met een enkel woord de hartader van alle zondig bestaan wordt bloot gelegd? Vijandschap tegen God. Dit is andere taal dan vaak in onze dagen wordt gehoord.

Ongetwijfeld is dit dan ook eene van de krankheden van onzen tijd, dat men de zonde geene zonde meer noemt en niet meer als vijandschap tegen God schijnt te willen of te durven teekenen.

En toch legt het woord „vijandschap" zoo duidelijk het wezen der zonde bloot. Neen zij is geene krankte! Geen zekere onvolledigheid, die door ontwikkeling en beschaving wel zal worden aangevuld. Geen bloote afwezigheid van het goede. Zij is dit alles wel, maar zij is veel meer. De zonde is niet iets negatiefs zonder meer, maar zeer beslist positief. De zonde is niet bloot een gebrek, maar een daad. De zonde is niet dat er slechts iets ontbreekt, maar zij oefent macht uit. Zij is een daad. Zij is vijandschap tegen God.

Zij gaat dus krachtens haar wezen tegen God en het goddelijke in. En dan neme men dit ook niet slechts in een algemeen, vagen zin. Neen. Het karakter der zonde wordt juist hier in het scherpst-geteekend gezien, dat ze zich tegen God richt, om God geen God te laten. Ze gaat in tegen Gods bestaan als de Onafhankelijke en de Souvereine. „Gij zult als God zijn" heeft Satan den mensch voorgespiegeld, en de verwezenlijking van dit zondig ideaal is het droeve

streven van den ontwikkelingsgang der zondemacht, zooals deze door Satan wordt geleid en in den gevallen mensch maar een al te gewilligen bondgenoot vond en vindt.

Dat God dus tegen de zonde moet in gaan behoeft voor de gemeente van Christus dan ook geen breed betoog.

Immers Gods ingaan tegen de zonde is het goddelijk handhaven van zichzelven. En, en mocht elke zondaar hier op komen te letten, een ieder die, wandelende naar het vleesch, in den dienst der zondemacht, tegen zijnen God ingaat, zal het moeten verliezen, want immers hij stuit op de almacht des Heeren.

Vijandschap tegen God! Hoe komt het niet uit in de practijk des levens? Gewis, we leven in eenen tijd van tolerantie, van verdraagzaamheid; men zou haast geneigd zijn om te zeggen, van algemeene verbroedering.

Laat iemand echter eens op treden met het beginsel, dat we de zonde moeten bestrijden en dienovereenkomstig op alle terrein des levens moeten leeren buigen voor de ordinantiën van den Souvereinen God. Niet zoodra wordt de zondaar, buiten de wedergeboorte liggende, wie hij ook moge zijn, voor dit punt geplaatst, of het treedt aan het licht, dat het karakter van zijn bestaan vijandschap is tegen God. En dit vijandig bestaan van den vleeschelijken mensch komt juist hierin uit, dat hij zich der wet Gods niet onderwerpt.

Het leven des vleesches is een zich tegen Gods wet verzettend leven. Die wet is, wat de levensopenbaring betreft, de toetssteen, waaraan het karakter der geesten wordt geproefd; maar ook het brandpunt waarin zich de machtige worsteling tusschen God en Satan, kerk en wereld, genade en zonde, geest en vleesch samentrekt.

Daarom is het zoo waar wat we in Psalm 53 lezen:

God, Die het recht met kracht verdedigt, sloeg
Van 's hemels troon Zijn oogen naar beneden

Op Adams kroost, doorzocht hun hart en zeden;
Hij zag, of zich geen mensch verstandig droeg,
En naar Hem vroeg.

Hij zocht alom, maar ach, Hij vond er geen';
Want alle vleesch is trouw'loos afgeweken;
Het land is vol van stinkende gebreken;
Geen sterveling wil 't pad der deugd betreên,
Ja zelfs niet één.

En let er dan op wat Paulus hier nog aan toevoegd. Het is niet slechts zóó: „geen sterveling *wil* het pad der deugd betreden," maar *kan* zulks ook niet. „Want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het *kan* ook niet."

Hier wordt dus beide onomwonden geleerd: Onwil, en onmacht. Zoo diep is de mensch gevallen! Het is dus niet zoo, dat de mensch van nature, nu ja, wel in de macht, en onder den invloed der zonde zich bevindt; maar dat hij, indien hij maar wil, zichzelven uit dien draaikolk der zonde wel zou kunnen opheffen en opwerken, en zoo tot God opklimmen. In dezen zin dood in zonden en in misdaden. En, wordt met het oog hierop de vraag gedaan of de mensch ook maar één van de geboden des Heeren kan houden, dan moet het antwoord blijven luiden: niet één, tenzij hij door den Geest Gods wordt wedergeboren.

Zelfverbetering zal een zondaar nimmer, nimmer redden. Goddelijke vernieuwing is beslist noodzakelijk.

Het is ongetwijfeld niet overbodig om ook dit leerstuk van des menschen onmacht, natuurlijk in zijn juiste verband, maar desniettemin gedurig en beslist op den voorgrond te schuiven.

We leven hier in Amerika in eene Methodistische atmosfeer. De kerkelijke dampkring rondom ons is als 't ware doortrokken met de ongezonde, onbijbelsche, en dus onware voorstelling: indien gij o zondaar maar wilt, gij

kunt Christus wel aannemen, en gij zult het ervaren, indien gij Hem aanneemt zal Hij ook u aannemen.

In de meeste opwekkings vergaderingen is dit de toon, die wordt aangeslagen. In een legio van christelijke bladen en tijdschriften is dit de heerschende gedachte, de gedurige voorstelling.

En toch hoe beslist gaat de Schrift hier niet tegen in. „Zal ook een Moorman zijn huid veranderen, of een luipaard zijn vlekken? Zoo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen. Arglistig is het hart, meer dan eenig ding, ja, doodelijk is het, wie zal het kennen?"

Er is geen dwazer werk dan om de voorstelling te huldigen en voor te staan, dat de mensch door eigen kracht zijn zondig vleesch zou kunnen bekeeren.

Zeker, 's menschen roeping dient gepredikt. Van zijne verplichtingen mag ook het geringste niet worden afgedongen. Nooit mag hij behandelt als een stok of een blok. Doch nimmer vergete men, het uitgangspunt moet gezocht in God en niet in den mensch. De weg der verlossing loopt niet van beneden naar boven, maar van boven naar beneden. De mensch zoekt nimmer zijn God, maar God zoekt den mensch.

Breeder ingaan op deze materie zou hier te ver afleiden. We volstaan met hieraan te herinneren, dat God tot ons is gekomen met het woord: Ik ben uw God en de God van uw zaad.

Dat deze hand der genade door niemand worde afgeslagen! Dat is de weg des Verbonds. Onder het genieten van de rijke verbondsvoorrechten dienen de verbondsverplichtingen te worden betracht.

Opent uwen mond,
Eischt van mij vrijmoedig,
Op mijn trouwverbond;

Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zoo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.

IV. De waardeloosheid van dit leven.

„Die in het vleesch zijn kunnen Gode niet behagen."

Gode niet behagen! Ziedaar het diep tragische, diep ongelukkige van zulk een leven naar het vleesch.

Wat wordt er niet gedaan om te behagen! Behagen in de conversatie; in de samenleving; in de mode. Behagen en nog eens behagen, schijnt het niet het machtwoord van den handel, het wachtwoord van den dag?

In elkander te behagen ligt de grond van het ware huwelijksgeluk. In wederzijdsch behagen het geheim van den huiselijken vrede.

Staande op het terrein van Gods algemeene genade kan men reeds nagaan welk een onberekenbare zegen er van behagen kan uitgaan en werkelijk uitgaat. O zeker, ook deze vrucht van Gods genade wordt misbruikt, droevig misbruikt. Zoo zelfs, dat de holheid van het leven vaak niet kan blijven verscholen achter den geblanketten vorm. 't Zij zoo. Toch zal een ieder moeten toestemmen, dat zonder behagen de samenleving, in engeren of breederen zin genomen, niet mogelijk zoude zijn.

Hier echter staat de zaak nog ernstiger. 't Gaat hier niet om het behagen van mensch en mensch, maar Gode behagen.

Dit kan de vleeschelijke mensch niet. Onder Gods heilig misnoegen beweegt zijn leven zich dus voort. Onder goddelijke afkeuring wordt de weg van de wieg tot het graf afgelegd, om dan, indien 't zoo blijft, eeuwig onder dat goddelijk misnoegen te moeten bestaan. Dat is de verdoemenis dergenen, die verloren gaan!

Zijn er in ons midden, die in de teekening van den vleeschelijken mensch hun beeld moeten zien?

Dan komt dit woord tot u met een waarschuwing, namelijk, zie af van dat ijdel pogen om uit en door uzelven Gode te behagen. Hoe deugdelijk ge ook moogt leven; hoe nauwgezet uw levenswandel ook moge zijn, zoolang uw leven een wandelen is naar het vleesch, kunt gij Gode niet behagen. Uw leven staat dan vijandig tegenover Hem en Hij is dan uw tegenstander.

Er is slechts één in wien gij Hem behagen kunt. Die éêne is Christus Jezus. Daarom moet de éêne, groote vraag voor u zijn of worden: ben ik in Christus Jezus?

Of ge dat weten kunt? Zeker. Welk karakter draagt uw leven? Liefde tot God of vijandig? Gehoorzaam aan de wet des Heeren of een zich niet onderwerpen? Een ingaan tegen God en Zijn Woord en dienst of een buigen voor dat Woord en een opgaan in dien dienst?

Indien ge, eerlijk uzelven onderzoekend, moet toestemmen dat uw leven is naar het vleesch, o rust dan niet! Waakt en bidt en bidt en waakt! Of God u zou willen hooren? Grijp terug naar uwen Doop. Reeds uw wieg was omringd met de heilsbeloften des Heeren. Boven de plaats waar ge als zuigeling onbewust terneder laagt, staat als met gouden letters geschreven: Bondeling, Ik ben uw God.

Dat dit u tot u zelven moge doen inkeeren,—misschien uwe reeds stram geworden knieën weer moge doen buigen en pleitende op dat rijke verbond der genade, u leere bidden: Heere, gedenk mijner, naar het welbehagen tot uw volk. Bezoek mij met uw heil, om uws Naams, om uw Verbondswil, o mijn God.

Gemeente van Christus. Ons leven is in zijn grondtrek anders dan de teekening, die wij vinden in den tekst. Ons leven is naar den Geest; onderwerpt zich der wet Gods wel; wil en kan Gode behagen. Geliefden, dit is genade. Beseffen wij dit bestendig?

Wordt de troost hiervan niet geregeld gesmaakt? Staat

dit ook in oorzakelijk verband met het niet steeds bestrijden van ons vleesch; het niet altijd zich onderwerpen aan Gods wet? Zoo staat het een met het ander in oorzakelijk verband. Immers naarmate onze wandel blijkt te zijn eene oefening om te wandelen niet naar het vleesch, maar naar den Geest, naar die mate mag zich Gods kind verlustigen in Gods vriendelijk aanschijn en naar die mate ontvangt het vrijmoedigheid om te jubelen: Geen verdoemenis voor mij!

AMEN.

Vierde Leerrede.

„Doch gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, zoo anders de Geest Gods in u woont. Maar zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe."

Romeinen 8:9.

Met dit vers begint de Apostel de beschrijving van den geestelijken mensch, of beter nog, teekent hij ons hoe de gemeente van Christus wordt beschouwd.

Het leven van den natuurlijken, vleeschelijken mensch heeft hij beschreven in deszelfs openbaring, richting, karakter en waardeloosheid. De droeve slotsom waartoe hij hier, gelijk ook elders, wel komen moest, was: kunnen Gode niet behagen.

Nu echter neemt zijn betoog een wending. „Doch gijlieden zijt niet in het vleesch." Zoo spreekt hij de gemeente des Heeren aan. Twee zaken worden hier in verzen 9—11 geleerd. Ten eerste hoe de beschouwing aangaande de gemeente van Christus dient te zijn in het licht van Gods Woord. Vervolgens hoe die gemeente staat in verhouding tot den dood.

Dit eerste punt vraagt thans onze aandacht.

De Schriftelijke beschouwing betreffende Christus' gemeente.

We overwegen:

I. Welke beschrijving de Apostel ons hier biedt.

II. Tot welk persoonlijk onderzoek dit dient te nopen.

I. Welke beschouwing de Apostel ons hier biedt.

Tot recht verstand van de beschrijving, in den tekst aangegeven, is voorzeker noodig, dat we ook hier weer nauwkeurig op het verband letten.

Uitgangspunt van dit achtste hoofdstuk is: Geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn. De grond waarop dit mag beleden, heeft hij aangegeven in verzen drie en vier. En nadat hij nu in verzen 5—8 den vleeschelijken, natuurlijken mensch geteekend heeft, begint hij in vers 9 weer te spreken over degenen voor wie er geene verdoemenis is.

Spreekt hij in vers één van „die in Christus Jezus zijn", hier omschrijft hij de gemeente met het: „Gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest."

Met deze aanduiding trekt de Apostel de scherpe lijn der onderscheiding tusschen de wereld en de gemeente van Christus. Deze twee zijn principieel van elkander onderscheiden. De wereld ligt in het booze en uit die booze wereld heeft God de Vader de uitverkoren gemeente getrokken, en is nog steeds bezig zulks te doen.

Het is ongetwijfeld niet overbodig even breeder op deze voorstelling der Heilige Schrift in te gaan. Immers te dikwijls ontwaart men, dat de gezonde, schriftuurlijke beschouwing betreffende de gemeente van Christus niet altijd even helder voor de aandacht staat. Vooral hier in Amerika, waar het methodisme zoo op schier ieder terrein van het leven haar individualistisch stempel blijft drukken, is het van zulk eene groote beteekenis eene zuivere beschouwing te hebben over de kerk des Heeren.

Welnu de Apostel zegt: „Gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest." Onze Kantteekenaren verwijzen hier naar het vijfde vers, waar ook de uitdrukking „naar het vleesch" voorkomt. Daar hebben ze er bij aangeteekend, „naar het vleesch", dat wil zeggen in welke de natuurlijke

verdorvenheid nog haar volle kracht heeft. „Niet in het vleesch" beteekent derhalve hier in het negende vers: in ulieden, dat is in degenen voor wie er geene verdoemenis is, dewijl gij in Christus Jezus zijt, heeft de natuurlijke verdorvenheid haar volle kracht verloren.

Geheel dit betoog sluit zich aan bij het uitgangspunt, dat de grijze heidenapostel heeft gekozen, toen hij deze brief den christenen te Rome toezond. Dit uitgangspunt vinden we in hoofdstuk 1:6, 7. Daar heeft hij geschreven: „geroepenen van Christus Jezus, allen die te Rome zijt, geliefden Gods en geroepene heiligen, genade zij u en vrede van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus."

Die tot de gemeente van Christus behoort is dan ook niet in het vleesch, maar in den Geest. Immers op Pinksteren is die Geest, als de Geest van Christus, uitgestort om tot in der eeuwigheid het lichaam van Christus, dat is de gemeente te bezielen.

De gemeente des Heeren trekt haar levenssappen niet uit den bodem der booze wereld, maar uit haar Hoofd Christus. Zij is in Christus Jezus.

De gemeente des Heeren wordt niet bezield en geleid door den geest van den vorst der duisternis, maar door den Heilige Geest. Is het noodig uitspraken van Gods heilig Woord hiervoor bij te brengen? Laten we een enkele mogen noemen.

In den eersten brief aan de Corinthiërs schrijft deze zelfde Paulus: „Weet gij niet dat gij Gods tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont?" 1 Cor. 3:15. In den eersten brief van den Apostel Petrus, hoofdstuk 1:2, 3, lezen we: „Den uitverkorenen naar de voorkennis Gods des Vaders in de heiligmaking des Geestes tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus, genade en vrede zij u vermenigvuldigd. Geloofd zij de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, die naar Zijne groote barmhartigheid

ons heeft wedergeboren tot eene levende hoop, door de opstanding van Christus uit de dooden."

Deze en dergelijke uitspraken van Gods heilig Woord bevestigen wat Paulus hier van de gemeente des Heeren betuigt: „gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest."

Zoo ook hebben onze gereformeerde vaderen het opgevat. Wonderschoon ligt het geformuleerd in onze belijdenis, als we lezen: „Wij gelooven en belijden eene eenige Katholieke of algemeene Kerk, dewelke is eene heilige vergadering der ware christ-geloovigen, alle hunne zaligheid verwachtende in Jezus Christus, gewasschen zijnde door Zijn bloed, geheiligd en verzegeld door den Heiligen Geest, enz. Art. 27.

We zouden op dit punt op deze wijze niet zoo breed zijn ingegaan indien de ervaring niet gedurig leert, dat ook in eigen kring deze schriftuurlijke beschouwing nog niet genoegzaam diepen wortel heeft geschoten.

En toch hangt er zoo onnoemlijk veel van de juiste opvatting in dezen af. Hoe menige ziel gaat troosteloos en vaak moedeloos haar weg, omdat zij maar geen helder inzicht heeft in de beteekenis van het: „gij zijt niet in het vleesch, maar in den Geest".

In oorzakelijk verband met deze beschouwing staat natuurlijk de voorstelling, die iemand heeft betreffende zijn staat en toestand. En in nauw verband hiermede ligt alweer de opvatting, die men wegdraagt inzake de leerstukken van rechtvaardiging en heiligmaking.

En al willen we nu toestemmen, dat een minder helder inzicht in deze heerlijke grondwaarheden ter laatster instantie de ziel niet buiten den hemel zal houden, ongetwijfeld houdt ze soms jarenlang den hemel uit de ziel en doet een geestelijk bestaan als 't ware voortslepen, dat zich kenmerkt aan gemis aan geestelijke veerkracht.

Schier nimmer zullen de zoodanigen tot roem en prijs van Gods eeuwige liefde en genade in Christus Jezus ons geopenbaard, roemen in de genade des Heeren en dankend het uitjubelen: Gode zij dank, ook voor mij is er geene verdoemenis!

Dit een en ander moge er reeds op wijzen, welk een diepgaande beteekenis, ook in dezen, een gezonde opvatting van dit leerstuk heeft, èn voor de eere Gods, èn voor de gezonde, schriftuurlijke ontwikkeling van het geestelijk leven.

Juist deze bijbelsche voorstelling, dit heerlijk getuigenis, biedt een ongemeene kracht op het vaak steile en hobbelige pad der heiligmaking. Het is dit getuigenis, gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, dat door alle eeuwen heen gelden blijft voor de gemeente des Heeren, en dat zoo wonderbaar troosten en bevestigen kan; wanneer de belijder des Heeren, ziende op zichzelf, twijfelend zou gaan vragen: „Kom ik er wel?"

Of maakt dit niet juist een deel uit van des christens levensstrijd? Eenerzijds, ja, dan een beamen: de Geest Gods woont in mij, maar ter andere zijde het gedurig moeten toestemmen, dat het vleesch nog zulk een schrikkelijke macht in ons uitoefent.

Wie kent niet die tijden van geestelijke moedeloosheid? Wie is vreemd aan dat ingezonken zijn van het geloofsleven, zoo, dat de polsslag des geestelijken levens verflauwt en het geloofsoog verdonkert?

En wat kan dat alleen troosten? Hier lette men op. Niet datgene waar wel eens troost bij wordt gezocht, namelijk, wat men zelf poogt te doen. Te dikwijls wordt dan, om vastigheid te verkrijgen, het anker der hope uitgeworpen in de troebele en vaak ondiepe wateren van eigen zieleleven. Daar vindt dat anker geenen hechten ankergrond.

In geenen deele. Neen niet wat de christen poogt te doen op het pad der heiligmaking, maar wat God in Chris-

tus door Zijnen Heiligen Geest gedaan heeft, biedt steun en sterkte, troost en licht.

Gijlieden *zijt* in den Geest. Ook hier het *zijn*, de staat dus, beslissend. We moeten meer en meer afleeren om de vastigheid van onzen staat af te meten naar hetgeen wij voor God doen. Die op zichzelf ziet moet met den Apostel klagen: „Want ik weet dat in mij, dat is, in mijn vleesch, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede dat ik wil, dat doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik." Rom. 7:17, 18.

En die dan zijn oog niet richt op wat God aan en in hem heeft gewerkt, niet gaat vasthouden, dat het werk Gods onberouwelijk is; zich niet als met beide handen gaat vast klemmen aan wat de heilige zanger ons doet hooren:

De Heer is zoo getrouw, als sterk;
Hij zal zijn werk
Voor mij volenden;

die komt er toe om zichzelven buiten te sluiten, niettegenstaande de zoodanige volgens Gods Woord behoort bij degenen, die in Christus Jezus zijn, voor wie er geene verdoemenis is.

Daarom nogmaals, nooit genoeg kan de gemeente van Christus, aan de hand van Gods heilig Woord haar hoogheilig, heerlijk standpunt indenken, hier omschreven: „Gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, zoo dan (dewijl, overmits) de Geest Gods in u woont."

Met het oog op dit wel omschreven standpunt, dat de Apostel hier inneemt, zou de vraag kunnen gedaan: Maar kweekt deze leer geen zorgelooze en goddelooze menschen?

Nu ontga het echter onze aandacht niet, dat dit getuigenis niet de bedoeling heeft om de beproeving des geloofs uit te sluiten. Integendeel, wat er verder in den tekst volgt dient juist om tot nauw en naarstig zelfonderzoek te prikkelen.

Laten we dan vervolgens overwegen:

II. Tot welk persoonlijk onderzoek dit dient te nopen.

Nadat de heilige schrijver op zeer besliste wijze heeft aangetoond welk diepgaand, principieel verschil er wordt gevonden tusschen de wereld en de kerk; tusschen die wandelen naar het vleesch en die wandelen naar den Geest; begint hij den volgenden zin met een „maar”. „Maar zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.” Dit wil eenvoudig zeggen: die niet wandelt naar den Geest heeft geen recht om te gelooven, dat hij in Christus Jezus is; heeft geen recht om te jubelen: voor mij is er geene verdoemenis. Die den Geest van Christus niet heeft mist het bewijs, dat hij het eigendom van Christus is.

Wat in de eerste plaats hier onze aandacht dient te trekken is, dat in het eerste gedeelte van dit vers gesproken wordt van den Geest Gods en in dit laatste gedeelte van den Geest van Christus.

Deze laatste uitdrukking „Geest van Christus” wijst ongetwijfeld op de zeer nauwe betrekking die er bestaat tusschen Christus als het Hoofd en Zijne gemeente als de leden. Geest van God staat in dit verband als levensprinciep tegenover „het vleesch”. Doch deze Geest van God heeft Christus, als Hoofd Zijner gemeente, ontvangen en op Pinkster als de levensadem van zijn lichaam in het midden der gemeente uitgestort.

De uitdrukking „Geest van Christus” geeft derhalve te kennen, dat het eenzelfde Geest is, die beide Hoofd en leden bezielt.

Vervolgens dienen we er op te letten, dat de Apostel als punt van toetsing hier aanwijst het hebben, dat is, het bezitten van den Geest van Christus.

Dit hebben van den Heiligen Geest wijst weer op *wat we zijn,* niet op wat *wij doen* in de eerste plaats. Het hebben van den Heiligen Geest is dus het beslissende, doch, en dit

schijnt in de practijk zoo dikwijls te worden voorbij gezien, op dit al of niet hebben, bezitten, van den Geest van Christus dient zich dan ook het persoonlijk onderzoek te richten.

Dat de Heilige Schrift zoo gedurig en aanhoudend op zelfonderzoek aandringt behoeft niemand te bevreemden. Dit aandringen doet hoegenaamd niets te kort aan het standpunt in het eerste gedeelte van den tekst ingenomen.

Integendeel. Deze waarschuwing komt niet tot hen, die gedurig moeten klagen: „Hetgene dat ik wil, dat doe ik niet, maar hetgene dat ik niet wil, dat doe ik." Reeds in dat anders willen, dan hun zondig vleesch begeert, hebben ze het onbedriegelijk kenmerk, dat zij niet naar het vleesch zijn, maar den Geest van Christus hebben.

Neen, maar dit woord richt zich tot hen, die met de gemeente van Christus saamlevend in hunnen wandel niet toonen door den Geest van Christus te worden beheerscht en bezield. Tot de schijngeloovigen komt dus deze vermaning, en zulks in allen ernst.

Gods Woord is in geen enkel opzicht eenzijdig. Wordt ter eenerzijde op schier elke bladzijde de rechtspositie van Christus gemeente vastgesteld, zoo, dat met vrijmoedigheid de belijdenis op de lippen mag genomen: „Voor mij geene verdoemenis"; „niets zal mij scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus onzen Heere"; ter andere zijde wordt met even veel nadruk beweerd, dat die den Geest van Christus niet heeft, heeft geen deel aan Hem. Mist nog den eenigen troost; is nog een dienstknecht der zonde. Zal, indien hij in dezen toestand sterft, voor eeuwig verloren gaan.

Dat de Heilige Geest bij het inspireeren van Gods heilig Woord dit wondere evenwicht zoo goddelijk schoon heeft bewaard staat in verband met den toestand, waarin de gemeente des Heeren in deze bedeeling optreedt. Zij treedt hier op aarde nooit absoluut heilig op.

Er is in deze bedeeling kaf onder het koren. Er zijn booze visschen in het net. Er worden gevonden aan den rijken jongeling gelijk. Er zijn, die hun beeld vinden in den oudsten zoon. Er zijn dwaze maagden; onvruchtbare ranken; bokken, die eenmaal ter linkerhand zullen worden gezet. Daarom is zelfonderzoek niet buiten gesloten, doch beslist, dringend noodzakelijk.

Uit dit een en ander kan reeds opgemaakt worden voor wie deze vermaning niet geschreven staat. Niet voor degenen, de we boven reeds hebben genoemd, als moetende klagen: „hetgene dat ik wil dat doe ik niet, maar hetgene dat ik niet wil, dat doe ik."

De bedoeling is niet om de harten der kinderen Gods kleinmoedig te maken, maar juist om door zelfonderzoek hen te bevestigen in de overtuiging van hun geloof.

De bekommerden behoeven zich door deze vermaning niet meer bekommerd te laten maken. In tegendeele. Zij die het den dichter hebben leeren nazeggen:

'k Ben vanwege al mijn zonden,
Die mij wonden,
Vol van kommer en verdriet.

Hun willen we toeroepen: Laat u zakken en zinken op de borggerechtigheid van Jezus Christus, onzen Heere. Immers, dat bekommerd zijn vanwege uwe zonden is vrucht van de wederbarende, ontdekkende werking des Heiligen Geestes. O zie daarin toch het goddelijk bewijs, dat gij niet meer zijt in het vleesch, maar in den Geest.

En, en laten we dit er als het ware tusschen in mogen voegen, dat, al wenschen we de gemeente gaarne verre, zeer verre te houden van eene valsche, ongezonde mystiek; het ons toch wil voorkomen, dat in den kring der geloovigen in onze dagen een weinig meer rechte, ware bekommering waarlijk geen overbodige weelde zoude zijn.

Doch, en dit is het punt, dat hier nog even onze aan-

dacht vraagt, zij, die wel belijden bij, tot de gemeente van Christus te behooren, doch in hunnen levenswandel den Geest van Christus niet vertoonen; hun wordt toegeroepen: „Maar zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.”

In den levenswandel moeten dus de werkingen van den Geest van Christus tot openbaring komen. Alweer dus een aandringen op het samen moeten gaan van leer en leven; van theorie en practijk; van rechtvaardiging en levensvernieuwing. Inderdaad aan de vruchten wordt de boom gekend. Uit het hart zijn de uitgangen des levens. Leeft iemand daar nog uit den giftigen wortel der zonde; ligt daar de macht des vleesches nog ongebroken, welnu, dat treedt in den levenswandel naar buiten.

Daar van binnen dus moet de vernieuwing, de omzetting hebben plaats gegrepen, zullen we Christus kunnen beminnen, in Hem kunnen gelooven; op Hem kunnen hopen. Niemand kan als kind van God den Heere Jezus Christus volgen zonder den Geest der heiligmaking. Of zooals de Apostel het elders uitdrukt: „Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest.”

Zijn er misschien in ons midden, die, bij het hooren van dit woord een blik naar binnen slaande, eigenlijk moeten erkennen, dat ze nog niet weten waar ze staan?

Wilt ge weten wie gij zijt? Toets u aan het woord van den Apostel. Ga niet redeneeren zooals door sommigen wel is gedaan en wordt gedaan, namelijk, indien ik uitverkoren ben dan kom ik in den hemel, en indien niet, zoo baat mijn zelfonderzoek mij toch niets. Hoe onverzwakt we ook moeten blijven belijden, dat het heerlijke leerstuk der uitverkiezing het cor ecclasiae, het hart der kerke is, hier zij opgemerkt, dat dit leerstuk ons niet is geopenbaard om het aldus te gebruiken. Zoo de Heere wil hopen we later bij de behandeling van vers 28 op dit punt wel nader in te gaan.

Evenmin is het voldoende om in het afgetrokkene te redeneeren als volgt: ik ben in het Verbond der genade geboren; ik ben als lidmaat van Christus gemeente gedoopt, derhalve ik behoor tot de gemeente en niet tot de wereld en dus ik word zalig.

De zoodanigen willen we toeroepen: dit is waar, indien ge in uwen levenswandel toont, dat gij beheerscht wordt door den Geest des Verbonds; dat ge u tehuis gevoelt, daar, waar Gods volk vergaderd is. Ja dan kunt ge nooit te veel verwachten van den rijken inhoud van het Verbond der genade. Nooit te veel kunt gij steunen op de beloften Gods, in den weg des Verbonds, zoo rijkelijk u verleend.

Doch indien uw leven in de bedding des Verbonds een leven blijkt te zijn naar het vleesch, dus vreemd aan den Geest des Verbonds en vreemd aan de behoeften en begeerten van het volk des Heeren, herinner u dan het woord: „Maar zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe."

En vragen we dan ten slotte, maar, waaraan kan een ieder dan in zijn leven weten, dat hij den Geest van Christus wel heeft, dan verwijs ik u naar wat onze Kantteekenaren zoo terecht hierbij aangeteekend hebben.

Bij de uitdrukking „zoo anders de Geest Gods in u woont" hebben ze dit neergeschreven: Namelijk door zijne genadige werkingen, als daar zijn, verlichting des verstands, versterking des geloofs, verzekering van de zaligheid, opwekking tot het gebed, beweging tot geestelijke begeerten, vertroosting in kruis en aanvechting, enz.

Kan het nog duidelijker gezegd? Immers neen. Daarom onderzoek u zelven in dit opzicht nauw, en weet, dat, indien gij nog moet betuigen aan die verlichting en die versterking; aan die verzekering en die opwekking; aan die beweging en die vertroosting ben ik nog vreemd, daaraan gevoel ik in het diepst van mijn hart nog geene behoefte,

dan hebt gij daarin het bewijs, dat gij nog niet wandelt naar den Geest, maar naar het vleesch.

Keer dan in, o bondeling tot u zelven. Onderzoek u nauw voor het aangezicht des Heeren en ga bidden: Heere, ontdek mij aan de breuke van mijn hart; ontsluit mijn zielsoog nog voor de rijke beteekenis van den heiligen Doop, opdat ook ik moge komen tot de verzekering dat de Geest van Christus in mij woont.

Niet waar gemeente des Heeren, zoo sluit het leven van Gods kind zich aan bij de leer der Heilige Schrift.

Wat Gods Woord ons leert wordt in het wandelen naar den Geest ervaren, namelijk, dat de werkingen des Geestes zich in ons moeten openbaren, zullen wij verzekerd kunnen zijn van Christus toe te behooren.

Maar zie, dan ligt er ook een wondere, heerlijke, vaste troost in dezen gedachtengang van den Heiligen Geest.

Immers, worden we dan soms aangevallen en bestreden—en welke belijder van Christus blijft hieraan vreemd?—dan leggen we de hand op dat Woord des Heeren, en zeggen: gewis, zien we op onszelven, dan ontzinkt ons de moed, maar dit weten we, dat hoe droevig de nawerking der zonde ook in ons leven moge zijn, de lust, de keuze, de begeerte des harten om te wandelen naar den Geest en niet naar het vleesch, is ook in mijn hart. En dan roept God in Zijn Woord ons toe, zondaar daarin hebt gij het bewijs dat Mijnen Geest in u woont, dat gij dus in Christus zijt en daarom is er voor u geene verdoemenis, want Christus droeg ook uw schuld op Golgotha's kruis.

AMEN.

Vijfde Leerrede.

„En indien Christus in ulieden is, zoo is wel het lichaam dood om der zonde wil; maar de geest is leven om der gerechtigheid wil. En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de dooden opgewekt heeft, in u woont, zoo zal Hij, Die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken, door Zijnen Geest, Die in u woont."

Romeinen 8:10, 11.

In het voorgaande vers heeft de Apostel ons de Schriftuurlijke beschouwing aangaande de gemeente van Christus geteekend. „Doch gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest." Zoo houdt hij in zijn gansche betoog de grondgedachte, zijn uitgangspunt vast, namelijk: „Zoo is er dan geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn."

Nu wijst hij in de verzen 10 en 11 op eene van de vruchten van dit „in Christus Jezus zijn". Hij maakt hier duidelijk hoe de gemeente des Heeren, dus ook het kind van God persoonlijk, staat in betrekking tot den dood.

Ook dit punt moest onder de oogen gezien. Immers er was betoogd: „gijlieden zijt in den Geest". In de sfeer des levens is de gemeente gezet, en dus uit den kring des doods overgebracht, uitgevoerd. Welnu, hoe staat het dan met de gemeente ten opzichte van den dood, die toch gedurig op zoo wreede wijze ook haar liefdeleven komt te verstoren en tranen doet plengen bij de gedolven graven van dierbare panden?

Dit vraagstuk ziet de Apostel in onze tekstverzen on-

der oogen en geeft een antwoord, dat waarlijk elk kind vertroostend bevredigen kan.

We bepalen thans uwe aandacht bij:

De gemeente verheven boven de heerschappij des doods.

We overwegen:

I. De grond van dit voorrecht.
II. Het bezitten van dit voorrecht.
III. De volle genieting van dit voorrecht.

I. De grond van dit voorrecht.

Zooals boven met een enkel woord werd aangegeven bespreekt de Apostel in deze verzen de verhouding van de gemeente jegens den dood. En dan trekke het aanstonds onze aandacht, dat de verhouding van de gemeente jegens den dood bepaalt wordt door de inwoning Christi door Zijnen Geest in zijn volk. Deze inwoning werkt nu reeds uit, dat de Apostel zeggen kan: „de geest is leven" en het sterfelijk lichaam zal levend gemaakt worden.

Dit een en ander is zoo, omdat „Christus in ulieden is". De eenheid tusschen Christus en Zijn gemeente beslist hier dus ook over dit punt.

Nu is het wellicht niet overbodig om met een enkel woord te wijzen op de verschillende uitdrukkingen, die in dit verband gebruikt worden, om de eenheid tusschen Christus en de Zijnen aan te toonen. Het „naar den Geest zijn", of „in den Geest zijn"; dat „de Geest Gods", of „de Geest van Christus in u is", of „woont". Alle deze uitdrukkingen bedoelen feitelijk uitdrukking te geven aan de eene, groote waarheid, namelijk, Christus en Zijn volk zijn één.

Deze waarheid echter wordt door deze verschillende wijzen van uitdrukking, van meer dan éene zijde geaccentueerd. Zoo hier bijvoorbeeld, „Christus in ulieden is" dat

wil zeggen, dat Christus door Zijnen Geest in ons woont. Waar de Geest van Christus daar is Hij Zelf.

Immers het is één Geest, die beiden, Hoofd en lichaam bezielt. Dezelfde Geest die Christus, Christus doet zijn, doet de gemeente, gemeente zijn. Bij eene van de vorige verzen hebben we er reeds op gewezen, dat de gemeente zich nooit te veel deze eenheid kan indenken. Hier juist ligt de grond voor ware troost, voor bestendige vastigheid; maar ook een gedurige prikkel tot waarachtige heiligmaking.

De eerste vrucht nu, die hier met deze eenheid in oorzakelijk verband wordt beschouwd, is „de geest is leven".

Sommige uitleggers meenen dat „geest" hier slaat op den Heiligen Geest; terwijl dan de uitdrukking „het lichaam dood om der zonde wil" beteekenen zou: onze oude, booze natuur.

Deze verklaring is echter niet houdbaar. De tegenstelling is hier niet tusschen den Heiligen Geest en 's menschen booze natuur, maar gaat hier tuschen de twee bestandeelen van de menschelijke natuur, namelijk, onze ziel, of geest en het lichaam. Wat deze opvatting ongetwijfeld versterkt is de uitdrukking in vers 11 „onze sterfelijke lichamen". Heeft Paulus in vers 10 gezegd wat er, krachtens de inwoning van Christus door Zijnen Geest met des menschen ziel, geest geschied is, namelijk, dat die nu „leven" is, dan zegt hij in vers 11 wat er eenmaal met de sterfelijke lichamen geschieden zal.

„De geest is leven." De Kantteekenaren hebben zeer terecht hier bij aangeteekend: „Dat is uwe ziel, die door Gods Geest vernieuwt is, gelijk blijkt uit de tegenstelling des lichaams. Dat is des eeuwigen levens deelachtig, en zal altijd bij God in heerlijkheid zijn, al is het, dat het lichaam voor eenen tijd moet afgelegd worden."

Nu vatte men echter dit vernieuwd zijn door Gods Geest; dit leven zijn van den geest niet in den engeren zin

des woords op. Zooals dikwijls over de wedergeboorte, als daad van generatie door den Heiligen Geest, gesproken wordt.

Het heeft hier breeder beteekenis. Wanneer de Apostel hier zegt: „de geest is leven" dan wil hij zeggen, het terrein van het zieleleven, het leven van den menschelijken geest, zooals dit werkt door verstand en wil en waarin de menschelijke persoon bestaat, en ook straks, na het sterven, voortleeft, dat gansche terrein van den mensch is leven.

Daar woont en werkt de Heilige Geest. Dat gebied is ontrukt aan den dood. Daar heeft de geestelijke dood plaats moeten maken voor geestelijk leven. Daar is de Heilige Geest met Zijne goddelijke voorlichting het verstand gaan bestralen, zoo dat de bede: „geef mij verstand met goddelijk licht bestraald" verhoord is geworden.

Op dat gebied van het leven van den geest des menschen is de wil omgebogen. Ook die wil is ontrukt aan het gebied en aan de macht van den dood, zoodat die nu geestelijk levende zondaar behoort tot het volk waar de dichter van zingt:

„Uw volk zal op uw heirdag tot het strijden,
Gewillig zijn, in heilig krijgssierraad."

De mensch als een persoonlijk wezen is ontrukt aan het gebied en de macht van den dood. De leden van Christus' lichaam zijn geestelijk-levende-personen, die in actieven dienst hunnen meester volgen. Satan moge op zijn terrein, dat is tevens de sfeer van den dood, de geestelijk dooden hebben; de gemeente is uit de sfeer, uit dat gebied verlost, en zingt daarom in dit leven reeds:

De Heer is mij tot hulp en sterkte,
Hij is mijn lied, mijn psalm gezang,
Hij was het, die mijn heil bewerkte,
Dies loof ik Hem mijn leven lang.

Dit leven is ontvangen, en wordt genoten, om der gerechtigheid wil. Deze uitdrukking geeft nog eene nadere verklaring van den grond, waarop dit voorrecht genoten wordt.

„Om der gerechtigheid wille." Dit ziet natuurlijk op de aangebrachte gerechtigheid van onzen Heere Jezus Christus. Dat levensbezit, in het kind van God gevonden, wortelt dus in wat Christus heeft volbracht. Is dus niet iets, dat morgen of overmorgen weer kan weggenomen of opgeheven. Neen, de borggerechtigheid van Jezus Christus is waarborg, dat de geest eeuwig leven blijft; en die eeuwig-levend-blijvende geest zal op Gods tijd ook een lichaam ontvangen, dat eeuwiglijk mede in dit leven deelt. Dit zalig leven geniet.

De zaligheid van den zondaar staat dus niet op losse schroeven. Integendeel. Wanneer de Apostel hier wijst op het dood zijn van zijn lichaam, dan, men kan dat zoo gevoelen, wijst hij daar maar even, als op een tijdelijk, voorbijgaand iets op. De zaak waar 't eigenlijk op aankomt, is: de geest is leven en daarin ligt reeds de waarborg opgesloten, dat ook eenmaal het lichaam in dat leven eeuwig deelen zal.

Wat het tegenwoordige echter betreft, dan moet de Apostel nog schrijven: „zoo is wel het lichaam dood om der zonde wille."

Dat doet onwillekeurig de vraag opkomen: Is de gemeente dan niet als geheel, beter, in haar geheel, dat is, naar ziel en lichaam door haar Hoofd vrijgekocht, en dus ontrukt aan het gebied, aan de sfeer, aan de heerschappij van den dood?

Dit leidt tot de tweede gedachte:

II. Het bezitten van dit voorrecht.

Om het zoo eenvoudig mogelijk te stellen, kan men hier vragen: In hoeverre is de gemeente verheven boven

de heerschappij van den dood? Wordt de vraag aldus gesteld, dan mag het antwoord luiden: in den vollen zin des woords.

Dat klinkt misschien ietwat tegenstrijdig. Wellicht merkt deze of gene op, maar is dit niet in strijd met Schrift en ervaring? En natuurlijk dan moet toegestemd, dat ook volgens den tekst de gemeente van Christus op aarde niet in elk opzicht, ten volle, met den dood heeft afgerekend.

Erkend moet worden dat, ook voor het kind van God, sterven, dat is hier het ingaan in den natuurlijken dood, een onvermijdelijk iets is. Die hier op aarde begint te leven, vangt daarmede aan te sterven. De geboortedag van den mensch is de aanvang van zijn sterfdag. Het leven is een gestadigen dood. De kiemen des doods woelen en werken van den beginne in ieders en aller leven. Ook in dezen geen onderscheid tusschen de lieden der wereld en het volk des Heeren. „Wie leeft er, die den slaap des doods niet eens zal slapen?" „Wie redt zijn ziel van 't graf?" Antwoord moet zijn: Niemand!

De dichter van Psalm 49 heeft hier reeds van gezongen:

> Hij ziet elk uur der wijzen levensend;
> Der dwazen dood blijft hem niet onbekend;
> Hij ziet, dat hun in 't sterven niet kan baten,
> Maar dat zij 't al aan anderen overlaten.

Dat dus ook Gods kind met den natuurlijken, tijdelijken dood nog niet afgerekend heeft, wordt hiermede erkend, en toch belijden we: dit is mijn eenige troost, beide in leven en sterven, dat ik naar lichaam en ziel het eigendom van Christus ben. Christus heeft ook mijn lichaam gekocht, en zooals in Zondag 13 bij de behandeling van den naam „Heere" zoo uitdrukkelijk beleden wordt: „Omdat Hij ons met lichaam en ziele van alle onze zonden, niet met goud of met zilver, maar met zijn dierbaar bloed gekocht

en van alle heerschappij des duivels verlost heeft, en ons alzoo tot een eigendom gemaakt."

Oppervlakkig genomen schijnt hier eene tegenstrijdigheid te bestaan. Eenerzijds leert de Heilige Schrift, dat Christus zijn volk naar ziel en lichaam heeft gekocht en zich den geheelen mensch tot een eigendom heeft gemaakt; zoo sterk zelfs, dat we in den brief aan de Corinthiers lezen: dat onze lichamen tempelen zijn van den Heiligen Geest, en hier schrijft de Apostel: „zoo is het lichaam dood om der zonde wille".

Bij eenig nadenken valt deze schijnbare tegenstrijdigheid echter geheellijk weg en levert de uitdrukking van Paulus „zoo is wel het lichaam dood om der zonde wille" geen enkel bezwaar meer op.

Wat immers is het geval? Dit: de geloovige proeft in zijn sterven, dat is in de scheiding van ziel en lichaam, nog wel de werking van den dood, ongetwijfeld. Doch het proeven van de nawerking des doods is geheel iets anders dan het ook naar het lichaam nog liggen onder de heerschappij van den dood. Ware dit laatste het geval, dan zou het sterven van Gods kinderen in den vollen zin des woords, althans een deel zijn, van de bezoldiging, van het loon, van het oordeel des doods, dat deze over den mensch naar diens lichaam voltrekt. En dit juist is niet het geval. Onze dood is geene betaling voor onze zonden, maar alleen eene afsterving van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven.

Voor het kind van God is de natuurlijke dood in zijn karakter omgezet. Dit dient goed voor de aandacht gehouden. Hier ligt een rijke troost voor het volk van God. Te weinig wordt hier in de practijk des levens op gelet.

Wel is waar schijnt de dood bij het sterven den geloovige te overheerschen. Doch dit overheerschen is niets meer dan schijn.

Naar zijn aard scheidt de dood wat bij elkander be-

hoort. Zoo is hij een vreeselijke macht. Wel eens genoemd de scherprechter van den rechtvaardigen God. En zulks zeer terecht. Immers de dood treft, om dit beeld even vast te houden, elken wetsovertreder op doodelijke wijze. Die als overtreder van de wet des Heeren de eeuwigheid ingaat, gaat dan ook door de poorten van den tijdelijken dood, den eeuwigen dood in, en blijft in dezen zin des woords voor eeuwig in de macht, onder de heerschappij van den dood.

Als wetsovertreder gaat echter het kind van God de eeuwigheid niet in. Immers hij is in Christus Jezus. In zijnen Borg begrepen wordt hij door God aanschouwd al hadde hij nooit eenige zonde gedaan noch gekend.

En toch grijpt ook de dood de zoodanigen! Ja, dit is om der zonde wil. Dat wil zeggen: vanwege de zonde in het paradijs is de gansche menschheid onder de macht en heerschappij des doods gekomen. Nu werd tweeërlei noodig om dien mensch volkomen te verlossen. Eerstens moest voor hem het losgeld, het rantsoen worden gebracht. Dat is de juridische zijde der verlossing. Men kan dit ook noemen de verlossing in voorwerpelijken zin. Zoo bedoelt Paulus het wanneer hij jubelt: met Christus gekruist en gestorven. Doch hier moet nu de toepassing der verworven weldaden op volgen. Deze toepassing geschied door wedergeboorte, instorting van het nieuwe leven, de vernieuwing. Volgens den tekst is nu de geest leven om de gerechtigheid wil. De toepassing van de weldaden Christi in betrekking tot onzen geest of ziel is werkelijkheid geworden. Onze lichamen echter zijn nog niet vernieuwd. Zij komen nog met den dood in aanraking. Niet slechts zoo, dat de kiemen des doods in onze lichamen gevonden worden, maar in het volgende vers noemt Paulus onze lichamen „sterfelijk”. Aan de werking van de dood zijn ze onderworpen. Doch, de dood heerscht niet meer over onze lichamen.

Immers de dood is naar zijn aard scheidend. De

menschen van God afscheiden, daarin komt zijne heerschende werking uit, en juist dit doet hij het kind van God niet.

Wat meer zegt, het tegenovergestelde wordt door het sterven bewerkt. De natuurlijke dood brengt den christen juist uit dit tranendal, uit dit Mesech der ellende in het Kanaan der rust. De dood heerscht niet over den christen maar dient hem. Scheidt hem niet verder van zijnen God af, maar brengt hem thuis.

Derhalve is de conclusie, wat het bezitten van dit voorrecht betreft, deze: de dood heeft zijne heerschende beteekenis voor den christen verloren. Naar het lichaam wordt de werking en woeling des doods nog wel ervaren. Doch wanneer straks die dood den mensch naar ziel en lichaam vaneen scheidt, dan voert hij dien mensch in zijn persoonlijk bestaan niet dieper in de sferen van den dood in, maar blijkt voor den christen de poorte te zijn, waardoor hij ingaat in het eeuwige leven.

En blijft het lichaam dan in de macht van den dood? Deze vraag beantwoordt de Apostel in het 11de vers.

Overwegen we dan ten slotte:

III. De volle genieting van dit voorrecht.

In dit 11de vers betoogt de Apostel, dat krachtens de inwoning van den Geest Gods in de geloovigen, God door Zijnen Geest er niet alleen voor zorgt, dat de levensvernieuwing niet slechts plaats grijpt met het oog op onzen geest; maar ook even zeker plaats grijpen zal in betrekking tot ons lichaam. Ook onze sterfelijke lichamen zal Hij levend maken. Ook onze lichamen worden wedergeboren, vernieuwd.

Bij eenig nadenken is het wel duidelijk, dat het zoo moet. Neen, de wederopstanding des vleesches ten eeuwigen leven is geen fantasie, geen droombeeld, geene illusie!

De noodzakelijkheid van de wedergeboorte onzer lichamen grondt zich in het goddelijk werk der schepping.

Christus' gemeente bedenke dat Gods bijzondere genade in het rijk der herschepping niet minder hoog-heerlijk zal uitblinken, dan in het rijk der schepping Zijne almacht ligt ten toon gespreid.

God formeerde den mensch, ziel en lichaam. En nu heeft wel is waar de zonde op zeer droeve wijze dat werk der schepping verstoord en verwoest; doch waar God nu met Zijne bijzondere genade herstellend, reddend ging ingrijpen, daar ligt het er reeds in opgesloten, dat dus ook de lichamen der kinderen Gods moeten komen te deelen in die herstelling. In het rijk der heerlijkheid zal niet ontbreken, wat eenmaal een wezenlijk bestanddeel van de schepping bleek te zijn.

Waarlijk de christelijke belijdenis staat op hechten grond. Mocht de gemeente maar meer beseffen, dat, naarmate wij de grootheid Gods indenken, de rijkdom der genade van onzen hemelschen Vader ongetwijfeld meer in vasten vorm voor ons zielsoog zal gaan leven. Het zalig worden van onze lichamen, ligt dus, uit dit oogpunt bezien, reeds in het goddelijk werk der schepping gewaarborgd.

De Apostel Paulus echter voert in onzen tekst, wat we zouden kunnen noemen, meer nadere gronden aan. Ze zijn twee in getal. Afgeleid uit het werk der herschepping. De verheerlijking van onze lichamen ligt, volgens den tekst, voor ons gewaarborgd in het opgewekt zijn van Christus, en, in de inwoning des Heiligen Geestes in ons.

Gods Geest, zoo wil hij hier zeggen, heeft Jezus uit de dooden opgewekt. Welnu in die opwekking van Jezus ligt opgesloten het zullen opgewekt worden van zijn volk. Evenmin als Jezus lichaam in het graf kon en mocht blijven, zou zijn Middelaars werk volkomen kunnen zijn, even-

min zullen onze lichamen in den dood kunnen blijven, zal onze zaligheid volkomen kunnen zijn.

En dit vindt dan zijn naderen grond in het organisch verband, dat er bestaat tusschen Christus en de Zijnen. Dat de Apostel ook hier met dit organisch verband rekent mag zeker afgeleid worden uit de verwisseling van de namen Jezus en Christus. Vooral deze laatste naam duidt Hem aan als het Hoofd der Zijnen. Welnu, dewijl God het Hoofd heeft opgewekt; Diens lichaam niet in het graf heeft gelaten, daar is het onmogelijk, dat Hij de leden niet zoude opwekken. Tot in der eeuwigheid zou er eene onvolmaaktheid kleven aan het lichaam Christi, indien de lichamen der kinderen Gods niet werden opgewekt.

Daarom heet Jezus Christus als de opgewekte ook „de Eersteling dergenen die ontslapen zijn." In dat woord Eersteling ligt opgesloten, dat er meer zullen volgen. De Eersteling waarborgt den vollen oogst.

Waarlijk zoo ontsluit dit woord een rijken bron van troost. Onze belijdenis: Ik geloof in de wederopstanding des vleesches berust op goede, hechte, vaste gronden.

Eerstens ligt ze gewaarborgd in het goddelijk werk der schepping. Dan geldt ze voor beiden, goddeloozen en kinderen Gods. En wat de zalige opstanding der laatsten betreft, deze ligt gegrond in het werk der herschepping. Christus is als Hoofd der Zijnen door Zijn opgewekt worden „de Eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn". En in dezen Eersteling ligt de gansche, volle oogst gewaarborgd.

En dan is er nog een reden. De inwoning des Geestes is ook een grond, die de opwekking van onze sterfelijke lichamen herlijk waarborg biedt. Sterfelijke, niet gestorven lichamen, zoo schrijft de Apostel. Wil hij met deze uitdrukking ruimte overlaten voor de mogelijkheid „dat de geloovigen zijns tijds tot de wederkomst van Christus zul-

len leven, en zonder te sterven het hemelsche leven zullen ingaan?" Best mogelijk.

Dit staat vast, niet de dood maar de Heilige Geest zal ook in dezen het laatste woord hebben.

Zeker de dood zal straks het lichaam sloopen. Zal ziel en lichaam van een scheiden. Doch „door" of „wegens" den Heiligen Geest worden de lichamen zalig, verheerlijkt opgewekt. Het behoort tot de taak den Heiligen Geest opgedragen. Mede daartoe is hij uitgestort in de gemeente. Mede daartoe woont Hij in ons. Zijn werk is toe te passen, wat Christus heeft verdiend. Welnu Christus heeft verworven de levendmaking der zielen, gewoonlijk genoemd de wedergeboorte met al de geestelijke weldaden daaraan verbonden. Christus heeft verworven de zalige opstanding des vleesches, laten we het mogen noemen, de wedergeboorte van onze lichamen. Christus heeft verworven de vernieuwing van hemel en aarde, de wedergeboorte van dezelve. De Heilige Geest kwam om dit alles toe te passen en uit te werken. Zijn goddelijke almachtigheid is waarborg, dat dit alles uitgewerkt worden zal. En dan komt de volle genieting van dit voorrecht.

Ten volle mogen we dus zeggen, de gemeente van Christus is verheven boven de heerschappij van den dood. En al is het waar, dat hier in deze bedeeling de dood gedurig-lijk de zoetste banden verbreekt, en vaak het meest intieme en liefdevolle levensverkeer verstoort, feitelijk is hij in dat verbreken en verstoren een dienstknecht der geloovigen; want door de poorten van den tijdelijken dood treden zij binnen in het Kanaan der rust.

Inderdaad rijk aan troost is dus het woord: „Indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de dooden opgewekt heeft in u woont, zoo zal Hij, Die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken, door Zijnen Geest Die in u woont."

Eene vraag: Genieten wij dezen troost? Waarlijk er is geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn. Noch naar de ziel, noch naar het lichaam.

Rijke bron van troost, wanneer we letten op het vele dat ontmoedigt naar de ziel; of dat pijnlijk aandoet naar het lichaam. Zeker, in deze bedeeling is het lichaam dood om der zonde wil. De droeve, smartelijke nawerking van den dood wordt dagelijksch gevoeld en ervaren en zal straks in het sterven nog moeten worden geproefd.

Geen nood! Ook achter deze donkere wolk blinkt de ster der hope. Ook onze lichamen zijn gekocht en zullen worden gezaligd. Het moge schijnen, dat ze door den dood worden overheerscht wanneer ze gelegd worden in het kille graf. Van onze dierbaren, in Jezus ontslapen, mogen wij ons troosten met het woord van onzen tekst, elders vertolkt op deze wijze: „Het lichaam wordt gezaaid in verderfelijkheid, het wordt opgewekt in onverderfelijkheid. Het wordt gezaaid in oneer, het wordt opgewekt in heerlijkheid. Het wordt gezaaid in zwakheid, het wordt opgewekt in kracht."

Waarlijk voor Gods kinderen is er geene verdoemenis, noch naar den geest, noch naar het lichaam!

AMEN.

Zesde Leerrede.

„Zoo dan, broeders! wij zijn schuldenaars niet aan het vleesch, om naar het vleesch te leven. Want indien gij naar het vleesch leeft, zoo zult gij sterven; maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zoo zult gij leven."

Romeinen 8:12, 13.

De korte, zakelijke inhoud van dit tekstwoord is de slotsom van het voorgaande betoog. De uitdrukking „zoo dan" wijst er reeds op, dat, wat de Apostel hier gaat zeggen, de conclusie is, die hij uit het voorgaande trekt.

Roepen we even de lijn in de vorige verzen getrokken, voor onze aandacht. „Doch gijlieden zijt niet in het vleesch, maar in den Geest." De Heilige Geest woont in de geloovigen en door Hem zijn ze Christus ingeplant. Door dien Geest zijn ze wedergeboren. Aan Hem hebben ze het nieuwe, het geestelijke leven te danken. En nu is het wel waar, dat, wat deze bedeeling aangaat, nog erkend moet worden: „zoo is wel het lichaam dood om der zonde wille"; maar in de inwoning des Geestes ligt voor de gemeente, dus ook voor elk kind van God persoonlijk, de zalige opstanding van het lichaam gewaarborgd. Immers zoo schrijft hij in het vers dat aan onzen tekst voorafgaat: „En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de dooden opgewekt heeft, in u woont, zoo zal Hij, Die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken door Zijnen Geest, Die in u woont."

De zaak staat dus alzoo: Aan dien Heiligen Geest

dankt de gemeente reeds hier naar de ziel het geestelijk, dat is het eeuwig blijvend leven, en straks wordt het eeuwig zalig leven ook het deel van het lichaam.

Wat heeft de geloovige dus onnoemelijk veel aan dien Heiligen Geest te danken! En wanneer we nu hierbij maar even de overal geldende levensregel voor de aandacht roepen, namelijk, „hoe grooter een weldaad is, hoe grooter de schuldige verplichting, waaronder zij brengt," dan is het alleszins verklaarbaar hoe de Apostel de geloovigen hier teekent als schuldenaars jegens den Heiligen Geest.

In dankbaarheid voor ontvangene weldaden moet door hen steeds naar dien Geest geluisterd. Zij mogen Hem niet bedroeven, noch tegenstaan. Dit moeten ze hun vleesch doen. Ja, dat moet gedood. Doch naar den Geest moeten ze gehoorzaam luisteren. Danken zij immers aan dien Geest feitelijk niet alles?

Zoo wijst dit tekstwoord de gemeente van Christus op:

De Heilige Schuld der Dankbaarheid.

We overwegen:

I. *Aan wien deze schuld niet mag betaald.*
II. *Waarin het betalen dezer schuld moet gezien.*
III. *Welke zegen aan het betalen dezer schuld is verbonden.*

I. *Aan wien deze schuld niet mag betaald.*

Het is ongetwijfeld niet te sterk uitgedrukt, wanneer we zeggen: „niet mag betaald". Immers het is zooals Calvijn het noemt: de conclusie, die de Apostel hier trekt is te gelijkertijd eene opwekking. De gemeente van Jezus Christus heeft in dezen een heilige plicht jegens den Heiligen Geest te vervullen. Zoo schrijft de Apostel elders: „Indien wij door den Geest leven, zoo laat ons ook door den Geest wandelen." Galaten 5:25. En in Efeze 4:30: „En be-

droeft den Heiligen Geest Gods niet, door welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing."

De gemeente des Heeren ligt dus onder de schuldige verplichting om haar leven in te richten naar het willen van den Heiligen Geest.

Opmerkelijk is het, dat de Apostel deze waarheid echter in den positieven vorm hier niet uitdrukt. Wanneer we dit twaalfde vers in zijn verband lezen dan zouden we verwachten, dat er zou staan: Zoo dan broeders, wij zijn schuldenaars om naar den Geest te leven. Dit staat er echter met zooveel woorden niet. Hij zegt eerstens wat we niet mogen doen, namelijk, niet naar het vleesch leven, maar vult dan niet aan door te zeggen: maar ge moet leven naar den Geest. Hij gaat een stap verder. Hij neemt als het ware aan, dat de geloovige lezer dit zelf als het ware aanvult, en voegt als in éénen adem er dan aan toe welke zegen er verbonden is aan het dooden van de werkingen des lichaams door den Geest.

Uit deze wijze van uitdrukking mag de gevolgtrekking gemaakt, dat het moeten leven naar den Geest, voor de gemeente eene noodzakelijkheid is, waar de Apostel als het ware stilzwijgend van uitgaat.

Te meer is het nemen van deze conclusie gewettigd, wanneer we er even op letten hoe in de voorgaande verzen er reeds op gewezen is, dat de gemeente wandelt naar den Geest.

Juist in zulk eenen wandel komt het uit, dat men niet behoort tot de wereld, maar dat men in Christus Jezus is. Daarom ook in dit vers de benaming „broeders". Mocht de gemeente des Heeren het meer verstaan! Eenerzijds heet zij tempel des Heiligen Geestes. Dit is haar voorrecht! Ter andere zijde heeft ze de schuld der dankbaarheid en gehoorzaamheid jegens dien Geest te voldoen. Dat is haar plicht!

Dewijl echter op het pad der heiligmaking ervaren wordt wat Paulus ook zelve betuigt: „Ik zie eene andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijne leden is," 7:23; daar is het ongetwijfeld niet overbodig om nog wat breeder in te gaan op de vraag: „aan wien deze schuld niet mag betaald". Geen schuldenaars des vleesches om naar het vleesch te leven.

Bij eenig nadenken zal een ieder toch toestemmen, dat we geen schuldenaars jegens het vleesch kunnen geacht. Immers dit zou het vleesch als eene partij, tegenover ons plaatsen, die met rechten zijn aanspraak liet gelden.

En het is juist het tegenovergestelde wat de Apostel in de voorgaande verzen heeft betoogd. Immers de zonde is veroordeeld in het vleesch. Het handschrift der zonde, dat tegen ons was, is uitgewischt. Christus heeft de schuld der zonde betaald en de straf der zonde gedragen. En in het moment der wedergeboorte is de zonde, ook in het hart van de levend gemaakten, gedood. Rechtens hebben degenen, die in Christus Jezus zijn in hunnen Borg met de zonde afgerekend, dewijl Hij voor hen voldeed. Doch dan zij er ook nimmer meer sprake van, dat wij schuldenaars aan het vleesch mogen geacht.

O zeker, dat vleesch laat zijn invloeden gelden. Het treedt dikwijls zoo op, alsof wij verplicht waren naar hetzelve te luisteren. Het openbaart zich bestendiglijk als eene macht, die ons in dienst wil nemen, overweldigen, ja knechten wil. Doch recht van optreden heeft het zondig vleesch niet zóó, dat het eischend zich zou kunnen laten gelden. Neen, wij zijn geen schuldenaren den vleesche om naar het vleesch te leven, dat wil zeggen, om hetzelve te gehoorzamen

Wat meer zegt: die naar het vleesch leeft, hetzelve

gehoorzaamt, zal sterven, dewijl hij, die tegen het vleesch ingaat, zal leven.

Voor we echter nader onderzoeken, wat deze uitdrukkingen in zich opvatten, is het noodig in de tweede plaats te overwegen:

II. Waarin het betalen dezer schuld wordt gezien.

Wij zijn schuldenaars. Niet aan het vleesch. Aan wien of wat dan? Zooals we boven opmerkten drukt de Apostel met zoovele woorden niet uit aan wien de geloovige deze heilige schuld der dankbaarheid betalen moet. Indirect zegt hij het wel. Immers hij schrijft: „indien gij door den Geest, de werkingen des lichaams doodt, zoo zult gij leven."

Hierin ligt uitgesproken, dat de schuld der dankbaarheid aan den Heiligen Geest betaald moet worden, en dat het betalen bestaat, gezien wordt, geschiedt, door het dooden van de werkingen des lichaams.

Kortelijk kunnen we het derhalve aldus samenvatten: Het dooden van de werkingen des lichaams, door den geloovige zelve te doen, is het betalen van de schuld der dankbaarheid jegens den Heiligen Geest.

Dit een en ander eischt nadere toelichting.

Wat hier in de eerste plaats onze aandacht niet dient te ontgaan is, dat de Apostel niet zegt: dat ge door den Geest het vleesch gaat dooden, maar spreekt van het dooden van de werkingen des lichaams.

Dit dient er ons terstond op te wijzen, dat het lichaam hier genomen wordt als instrument van het vleesch. Dit laatste is natuurlijk de zondige, booze aard, onze verdorven natuur, die, ook na wedergeboorte en bekeering, door ons lichaam als haar instrument, geduriglijk werkt.

Het is ongetwijfeld opmerkelijk hoe de Heilige Schrift altijd weer op deze waarheid de nadruk legt en de aandacht

van den geloovige vestigt. De Apostel schrijft aldus: „En stelt uwe leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid; maar stelt uzelven Gode, als uit de dooden levende geworden zijnde, en stelt uwe leden Gode tot wapenen der gerechtigheid." Romeinen 6:13. In het boek der Spreuken lezen we: „Behoed uw hart boven al wat te bewaren is; want daaruit zijn de uitgangen des levens. Doe de verkeerdheid des monds van u weg, en doe de verdraaidheid der lippen verre van u. Laat uwe oogen rechtuit zien, en uwe oogleden zich recht voor u heen houden. Weeg den gang uws voets, en laat al uwe wegen wel gevestigd zijn." Spr. 4:23—26. En om maar niet meer te noemen herinneren we nog aan het woord van den Apostel Johannes, als deze schrijft: „Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens is niet uit den Vader, maar is uit de wereld." 1 Johannes 2:16.

Het lichaam een instrument, of van het verdorven vleesch; of van het nieuwe leven. Zoo staat dus de zaak.

Dan spreekt de Apostel hier van: „werkingen des lichaams". Nu kunnen we dit woord „werking" zoowel van personen als van zaken gebruiken. Bij aardverschuivingen spreekt men van „de grond werkt". Hoe dikwijls is dit niet ondervonden bij het graven van het Panamakanaal. Van „werken" spreekt men als vruchtennat of bier gaat gisten. Uitdrukkingen als „de kruik werkt"; „de lucht werkt" en meer anderen, zeggen ons, dat er in een levenloos iets werking, actie komt.

Zoo kan nu ook gezegd, dat er in het hart van Gods kind eene werking opkomt, die haar ontstaan, haar drijfkracht aan de zonde ontleent.

Dat de gemeente van Christus dit goed vatte! De wedergeboorte, de instorting des nieuwen levens door den Heiligen Geest; de vernieuwing des harten bestaat niet

hierin, dat de zonde uit ons wordt uitgelicht. Of om een beeld te gebruiken. De wedergeboorte is niet dit, dat de zonde als een kankergezwel uit ons wordt uitgesneden, zoo, dat we de oude natuur nu geheel kwijt zijn en eene nieuwe natuur er voor in de plaats hebben ontvangen. Zoo staat de zaak niet. Geenzins.

De oude natuur blijft. Ze wordt echter onderdrukt. Aan banden gelegd. Aanvankelijk wordt ze als eene fontein van ongerechtigheid gestopt. Van haar heerschappij wordt ze beroofd, ze geeft niet meer de volle richting en leiding aan het leven.

Maar, en dit is waar de Apostel hier op wijst, die aan banden gelegde oude natuur, die, zooals iemand het uitdrukte „schijnbaar doode zonde kan weer gaan werken".

Meer dan eens gebeurt het, dat het schijnt alsof de oude natuur in den wedergeborene metterdaad weer de volle heerschappij en zeggenschap herkreeg. Hoe pijnlijk kan dan niet ervaren worden, dat de zonde nog in ons woont en werkt! En is ze dan juist niet als eene booze fontein van ongerechtigheid, die haar troebele, giftige wateren doet opwellen, opborrelen, ja naar buiten doet uitspringen?

En juist in dit laatste wordt dan vooral gezien, dat de zonde zich openbaart in de werkingen des lichaams.

Dan grijpen er, om een ander beeld te gebruiken, geestelijke verschuivingen plaats. In den bodem van het hart, waar het leven des Geestes zoo rotsvast scheen te wortelen, komen werkingen, komt onzalige actie; grijpen verschuivingen plaats, die het kind van God bij tijden kan doen uitroepen: Ik ellendig mensch!

Welnu zegt de Apostel: die werkingen moeten tegen gegaan.

Let er nu op, dat de geloovige zelf deze werking der zonde moet tegenstaan. Een ander doet dit voor hem niet.

Ook deze waarheid dient bestendig op den voorgrond geschoven, gedurig voor oogen gehouden.

De kinderen des Heeren zijn Gods medearbeiders. Zeer zeker. Doch niemand vergete, dit medearbeiden worde het eerst gezien in de uitwerking van eigen heiligmaking.

Neen het is niet zoo, dat wat de rechtvaardiging betreft, we het werk Gods aanschouwen; terwijl de heiligmaking het werk van den wedergeboren zondaar zoude zijn. Christus is ons ook geworden tot heiligmaking. De heiligmaking is ook Gods werk, maar, en hier valle de nadruk op, in het stuk der heiligmaking gebruikt God Drieëenig in Christus, door Zijnen Geest, den zondaar zelf als Gods medearbeider. Wij moeten zelf de werkingen des lichaams dooden. De Heilige Geest doet dit niet voor ons.

Dit tegengaan nu van de werkingen des lichaams, dat hier in den tekst beschouwd wordt als het volbrengen van onzen schuldigen plicht jegens den Heiligen Geest, wordt hier door den Apostel een „dooden" genoemd.

Dit woord karakteriseert het geestelijk leven in deszelfs gang en openbaring in deze bedeeling.

Gods medearbeider wordt met dit woord geteekend als Gods medestrijder. Immers met dit woord roept de Heere Zijn kind op tot den geestelijken strijd. De zondemacht moet gedood. Het is deze zelfde macht, die den mensch oorspronkelijk heeft gedood.

En zie nu hier het wonderlijke van Gods aanbiddelijk bestel. Eerst trekt Hij met de koorden Zijner eeuwige liefde dien zondaar, als Zijn uitverkoren kind uit die zondemacht op. Zet hem op den weg des levens. Stort nieuw leven in dat doode hart. Leert den zoodanige geestelijk denken en willen en wandelen.

En wanneer nu die bewerkte zondaar is geworden een bewust levende christen, dan zegt de Heere: En nu moet

ge zelf die zondemacht, die u eenmaal deed liggen in den dood, en die nu nog in u nawerkt, gaan dooden. Dat is uw christen roeping, kind van mij!

Door de kracht van het nieuwe leven, dat Ik in de wedergeboorte u geschonken heb, moet gij zoo tegen de woeling en werking der zonde ingaan, dat op het terrein van uw leven, die zondemacht in hare ontzettende werking steeds meer werkeloos worde.

Dit is het dooden van de werkingen des lichaams. Dit wikkelt den christen noodwendig in een zeer moeilijken strijd; zooals de Apostel dan ook in vers 16 in deze woorden het aangaf: „dewijl wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden."

Temeer springt het moeilijke van het betalen dezer schuld der dankbaarheid in het oog, wanneer we bedenken, dat het lichaam niet slechts bloot instrument van de nog in ons overgeblevene zondemacht moet geacht worden, maar ook prikkel tot zonde.

Nu staat het bijvoorbeeld niet zoo, dat ons lichaam als sterfelijk bestanddeel van onze menschelijke natuur tusschen de oude zondemacht in ons en het geestelijke leven der wedergeboorte eene neutrale plaats inneemt. Ons lichaam is niet gelijk aan een glas dat met bedwelmend vocht wordt gevuld, en na geledigd te zijn den persoon onbekwaam maakt. Dan ligt de oorzaak in het vocht en het glas doet slechts dienst als instrument. Meer niet.

Zoo staat hier echter de zaak niet. Ook in onze lichamen, als deel van onze menschelijke natuur, zit de prikkel tot zonde.

Onze smaak is bedorven; ons oog lonkt naar het verkeerde; onze tong neigt tot bezoedeling; ons bloed bruischt gaarne hartstochtelijk in zondige richting. De bewegingen van ons lichaam dragen nu eenmaal, van nature een zondig karakter. Bij een dronkaard prikkelt niet alleen

zijn ziel, maar ook zijn lichaam hem tot den drank. En al blijft nu toegestemd, dat de aandrift tot zondigen uit den geestelijken bodem van ons leven opwelt, en het lichaam dus secundair is; dit neemt niet weg, dat de prikkel tot zondigen ook in onze lichamen wordt gevonden.

De Heilige Schrift leert dit duidelijk. De Apostel spreekt in hoofdstuk 6:19 van de zwakheid des vleesches. En in 1 Cor. 9:27 gewaagt deze zelfde gods-gezant van een: „Ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid." Terwijl de Apostel Johannes in zijnen eersten algemeenen zendbrief, hoofdstuk 2:16, spreekt van: „Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens is niet uit den Vader, maar is uit de wereld."

En deze werkingen des lichaams moeten gedood. Letten we nu verder op de uitdrukking: „zoo zult gij leven", dan teekent dit de hier geteekende worsteling als strijd op leven en dood.

Dit doet het ernstig levend kind dan ook vragen: Maar kan dit wel? Gelukkig dat we dan mogen weten, dat het niet in eigen kracht behoeft te geschieden. Immers de Apostel zegt: „door den Geest de werkingen des lichaams doodt."

We behoeven dus niet moedeloos te staan. Immers die Geest woont in het hart van Gods kind. En nu is het wel waar, dat het ten slotte ook nog genade blijft, dat die in ons inwonende Geest een in ons bestendig-werkende Geest wordt bevonden; doch niemand van Gods kinderen vergete het: wanneer God ons gebiedt om door den Geest de werkingen des lichaams te dooden, dan legt God de Heere in dat gebod terzelfder tijd de belofte, dat Hij ons die werking des Geestes ook nimmer zal onthouden, wanneer wij ze noodig mochten hebben.

En vragen we dan ten slotte:

III. Welke rijke zegen aan het betalen dezer schuld is verbonden, dan zegt de tekst: „Zoo zult gij leven."

Het behoeft voorzeker geen betoog, dat met deze uitdrukking: „Zoo zult gij leven", niet bedoeld wordt: zoo zult gij bezitter van het geestelijk leven worden. Om tweeërlei reden kan dit de bedoeling niet zijn. Eenerzijds, dewijl wij nooit iets kunnen doen, dat verdienende beteekenis voor de ontvanging des geestelijken levens zoude hebben. En ter andere zijde, dewijl bij den zoodanige, die door den Geest aanvankelijk de werkingen des lichaams dooden leert, de ontvanging des geestelijken levens reeds plaats gegrepen heeft. De zoodanige is een wedergeborene. Neen, wanneer de Apostel hier betuigt: „zoo zult gij leven", dan bedoelt dit, dat het ontvangene leven geen kwijnend bestaan zal leiden, maar gezond zal opwassen; heerlijk zal bloeien; overvloediglijk vruchten zal voortbrengen.

We vinden hier dus de noodzakelijkheid der heiligmaking ons voor gehouden. En dit wel uit een speciaal oogpunt. De dooding der zonde in ons, voorwaarde van en weg tot opbloei en ontplooiing des geestelijken levens. Zoo vinden we het ook in den Catechismus, Zondag 32, waar de twee zijden van de waarachtige bekeering ons zóó worden geteekend, dat de afsterving van den ouden mensch metterdaad de opstanding van den nieuwen mensch medebrengt.

De dooding van den ouden mensch, ook zooals deze zich in de werkingen des lichaams openbaart, waarborgt den opbloei van den nieuwen, geestelijken mensch.

Dit geschiedt, zoo we reeds zagen, door den Geest. Hem moeten we dus niet tegenstaan, niet bedroeven, maar bestendig op ons laten inwerken; opdat Hij steeds nieuwe levenskracht ons instortende, in ons moge kunne uitwerken de dooding van den ouden mensch en de volmaking van den nieuwen mensch.

Ongetwijfeld legt deze tegenstelling, namelijk, zoo gij naar het vleesch leeft, zoo zult gij sterven; en, zoo gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zoo zult gij leven, den vinger op menige zwakke plek in onzer aller heiligmaking.

Hier ligt eene van de oorzaken, indien niet de voornaamste, waarom er zooveel geklaagd wordt in verband met den toestand van het geestelijk leven.

Dat geen vat hebben aan eigen staat in Christus. Geen geestelijke kracht te kunnen ontwikkelen om vertrouwend zich te verlaten op de vele en rijke beloften van den Drie-eenigen God. Dat eng en bekrompen blijven van den geestelijken horizon. En dat missen van eenen bestendigen prikkel tot ware heiligmaking; zou dit niet alles en nog veel meer, we zeggen niet van altijd, maar toch niet veelzins, zijn oorzak vinden in het niet bestendig en voldoende dooden van de werkingen des lichaams, zooals dit dikwijls als instrument van onze oude natuur wordt gebruikt.

We blijven te veel in gebreke om de heilige schuld der dankbaarheid te betalen aan den Heiligen Geest. „Die zijn schuld betaald, verarmt niet,” zegt het spreekwoord.

Deze waarheid geldt ook hier. Terecht is opgemerkt: „Het vleesch zoekt te leven in de zonde, de vijandschap tegen God, de eigengerechtigheid. . . . en het houdt niets anders over dan den dood. Zie hier een leven, dat de dood is.

Maar de Geest zoekt te dooden, de werkingen des lichaams in zonde, vijandschap en eigengerechtigheid, en het leven groeit en bloeit. Zie hier een dooden, dat het leven is.”

Mocht het meer zóó beseft worden, dat deze waarheid meer beslag ging leggen op de practijk des levens! De heerlijke vruchten zouden ongetwijfeld worden geplukt en genoten. Menige klacht, nu vaak maanden, misschien wel jaren geslaakt, zou gaan verstommen; en een uitspreken

van heilige geloofsovertuiging, waar nu dikwijls lange tijden aaneen tevergeefs naar wordt gehaakt, en schijnbaar vruchteloos om wordt gebeden, zoude dan worden vernomen.

Ongetwijfeld zal dit leiden tot dieper beschaming over zichzelf; zal menigvuldiger doen toeven in het dal van ware ootmoet. Maar zie dan ook hier weer het wondere, het mysterieuze van het pad der heiligmaking; hoe kleiner wij worden in eigen oog hoe meer wij opwassen in onzen Heere Jezus Christus. Hoe dieper wij in heilige aanbidding leeren knielen in het dal van ware ootmoed, hoe hooger de veer des geloofs weer opspringt. Want immers, wat Johannes de Dooper met het oog op zijn werk en de taak van Christus eens zeide: „Hij moet wassen en ik minder worden", is en blijft ook geestelijk waar voor elk kind des Heeren.

Eene vraag: Zijn er, die dit dooden en dit leven nog niet kennen? Die nog vreemd bleven aan deze geestelijke worsteling. Bidt den getrouwen Verbonds God, dat ge een strijder moogt worden. Rust niet voor gij u zelven als worstelaar kent.

Gods volk mag zich troosten. Wel is waar valt de strijd wel eens lang en bang. Geen nood. De overwinning is zeker. Boven wenkt de kroon. Gij zult leven. Niet slechts hier in dezen zin, dat het geestelijk leven meer zal bloeien, maar ook, en dit bovenal, gij zult steeds meer de verzekering mogen wegdragen: Ook voor mij is er geene verdoemenis. Ik ben in Christus Jezus veilig geborgen voor tijd en eeuwigheid. Laat er komen wat er wil, maar op Gods tijd ga ik het eeuwig leven in.

AMEN.

Zevende Leerrede.

„Want zoovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods."
Romeinen 8:14.

In de predicatie over de twee vorige verzen hebben we er met een enkel woord op gewezen, dat de Apostel zich in vers 13 eenigzins anders uitdrukt, dan wij eigenlijk zouden verwachten.

Immers in die beide verzen handelt hij over de principieele tegenstelling, die er bestaat tusschen het wandelen naar het vleesch ter eene zijde, en het wandelen naar den Geest ter andere zijde. Instee van nu, gelijk in vers 12, waar hij spreekt over het „naar het vleesch te leven", nu ook in vers 13 te schrijven: wij zijn dus schuldenaars om naar den Geest te leven; kleedt hij zijne gedachten eenigzins anders in en schrijft: „maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zoo zult gij leven."

Aan duidelijkheid laat deze wijze van uitdrukking niets te wenschen over. Maar wel springt het in het oog, dat de Apostel, bij deze opeenstapeling van gedachten, nog dieper op de reeds uitgedrukte waarheid wil ingaan.

Gij zult leven. Zoo had hij geschreven. En nu gaat hij in ons tekstvers den grond aanwijzen waarop deze waarheid rust. Waarom zullen zij, die de werkingen des lichaams dooden, door den Geest leven? Waarom? Omdat zij, die zoo door den Heiligen Geest bezield worden, kinderen Gods zijn. Zij zijn het, die in de wedergeboorte het onsterfelijke leven deelachtig zijn geworden. Met den levens-

band aan God, als aan hunnen Vader in Christus, verbonden geworden zijnde; zijn ze daardoor onderwerpelijk kinderen van den hemelschen Vader geworden. Dat kind geworden zijn van den zondaar blijkt uit het geleid worden door den Heiligen Geest. Want zoovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die worden niet, maar die zijn kinderen Gods.

Ter vastmaking van onze roeping en verkiezing moeten we dus tweeërlei onderzoeken, n.l. wat die leiding des Geestes is, en of deze in ons leven wordt gevonden.

Daarom onze hoofdgedachte:

De Leiding des Geestes een onbedriegelijk kenmerk van het kindschap der geloovigen.

We overwegen:

I. Den aard dezer leiding.
II. Het doel dezer leiding.
III. De wijze dezer leiding.
IV. De vrucht dezer leiding.

I. De aard dezer leiding. De eerste vraag, die we bij het onderzoeken van dit beteekenisvolle Schriftwoord, ons hebben te stellen is: wat is nu eigenlijk deze leiding des Geestes? Immers van de juistheid van het antwoord hangt het af of we hier een vertrouwbare toetssteen zullen vinden, waaraan wij onszelven beproeven kunnen.

Nu draagt, volgens de Heilige Schrift, alle werk en leiding des Geestes niet hetzelfde karakter; vertoont niet denzelfden aard.

Zoo spreken we bijvoorbeeld van buitengewone werkingen en leidingen van den Heiligen Geest. Deze vinden we onder den ouden dag bij en in verband met het werk der profeten. Van die mannen lezen we, dat ze soms zoo plotseling aangegrepen, gedreven, geleid werden door den

Geest des Heeren. We lezen hiervan in Ezechiel 11:5: „Zoo viel dan de Geest des Heeren op mij." Deze leiding des Geestes is hier natuurlijk niet bedoeld. Evenmin die, welke wij vinden bij de Apostelen van den nieuwen dag in verband met het apostelaat. We lezen hier zeer dikwijls van in de Handelingen der Apostelen.

Ook heeft de Apostel met deze leiding des Geestes niet het oog op die Geesteswerking, die, vooral in de eeuw der Apostelen in den kring der geloovigen verschillende gaven mededeelde en onderscheidene krachten kwam te schenken.

Natuurlijk spreekt het als vanzelf, dat ook al die geestelijke gaven, zoowel buitengewone als meer gewone, zooals die van gebed en dankzegging; van vertroosting en vermaning; van mededeelzaamheid en herbergzaamheid; vruchten zijn van de leiding en werking van den Heiligen Geest. Doch dit alles wordt hier niet bedoeld.

Het buitengewone is dus niet het kenmerkende van deze Geestesleiding. Het karakteristieke van deze werking des Geestes moet niet gezocht in het bekwamen van Zijne instrumenten, maar in het leiden der geloovigen; wie ze ook mogen zijn.

Deze bestiering, dit gedreven worden is dus, volgens den tekst, het deel van alle kinderen Gods. „Zoovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods.

Nu dienen we hier natuurlijk nog weer goed te onderscheiden. Immers volgens Gods Woord, kan er Geesteswerk worden genoten, zonder dat dit nog bewijs van ons kindschap is. Lees bijvoorbeeld Hebreen 6:4—7. Daar staat: „Want het is onmogelijk, degenen, die eens verlicht geweest zijn, en de hemelsche gaven gesmaakt hebben, en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebben het goede Woord Gods, en de krachten der

toekomende eeuw; en afvallig worden; die, zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekeering."

Zonder dat we nu in den breede op dezen tekst uit den Hebreen brief hier kunnen ingaan, zoo is het toch niet overbodig even te letten op het onderscheid tusschen dit woord en hetgeen we lezen in onzen tekst.

Immers de Heilige Schrift waarschuwt telkens tegen zelfbedrog. En temeer mag hier even breeder bij stilgestaan, omdat wij, vooral in onzen tijd, scherp dienen te onderscheiden tusschen voorbijgaande bewerkingen des Geestes en blijvende Geestesleiding. Er kan hemelsche gave gesmaakt worden zonder inwendige vernieuwing. Het is mogelijk des Heiligen Geestes deelachtig te zijn en afvallig worden, zoo, dat het onmogelijk is ze te vernieuwen tot bekeering.

Voor namaak dienen we ons ten zeerste te wachten. Zeker Nederlandsch schrijver drukte zich hierover eens aldus uit: „Onze tijd is een tijd van namaak. Wij hebben nagemaakte boter. Schier alles wordt nagemaakt.... Dit alles is waarlijk erg genoeg, doch nog erger is het, dat er zooveel namaak komt in 't Christelijk geloof. Daar is zooveel nagemaakte vroomheid, nagemaakte bekeering, nagemaakt gemeentelijk leven."

Wie onzer zou durven ontkennen, dat dit te sterk is gesproken? Immers niemand.

Vooral ons wonen in een Methodistisch land mag ons nopen tot scherp zelfonderzoek. Leven we niet in een land, waarin schier een ieder er nog prat op gaat, dat hij den naam van christen draagt? En toch, wie durft het ontkennen, dat in menige kerk, zie de aangekondigde onderwerpen in de verschillende bladen maar na, eene jammerlijk oppervlakkige prediking wordt gevonden. Een voorstelling van de waarheid waarin de mensch wel overkleed, maar de zondaar niet ontkleed wordt. Eene prediking, waarin het ont-

dekkend element te veel ontbreekt. Wanneer men maar hartstochtelijk wordt ontroerd springt men met een oppervlakkig berouw over het schuldbewustzijn heen, en troost men zich met een geloof, dat de voorgestelde waarheid terstond met vreugde ontvangt. Wonderboomen van Jona, zeker, in één oogenblik groot, maar ze kunnen ook in één nacht verdorren. Niet te vergeefsch staat er geschreven: „Velen zullen meenen in te gaan, maar niet kunnen." Matth. 7. „Daar is een geslacht dat rein in zijne oogen is, maar het is van zijn drek niet gewasschen."

Hier kon meer aan toegevoegd. Doch genoeg. Nog eens: Waarin bestaat dan deze leiding des Geestes? Welke is haren aard? We gaan ongetwijfeld veilig door te zeggen: Deze leiding des Geestes maakt den zondaar in zichzelf armer; doet hem zien en erkennen: Ik ben arm en blind, en jammerlijk en naakt. Deze leiding des Geestes werkt een hongeren naar de gerechtigheid; doet vluchten naar Christus; leert in gehoorzaamheid te buigen voor Gods heilig Woord en drijft in den weg van hartgrondige bekeering tot een gehoorzaam, dankbaar leven voor den Heere onzen God.

Zoo is deze leiding aan al Gods kinderen eigen. Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat daarom allen precies gelijk leiding ontvangen. Gelijk in aard, niet in wijze, beter in mate.

Er zijn er geweest en worden er nog gevonden, die dat te veel uit het oog hebben verloren. Het zijn dezulken, die naar ééne maatstaf liefst oordeelen en menigmaal critisch zich plaatsen tegenover menig jeudig belijder. Zoo en zoovele kenmerken moeten eerst kunnen worden opgesomd en van eene zekere mate van ervaringen moet men eerst, vaak in dezelfde volgorde genomen, kunnen gewagen; voor en aleer men zich rekenen mag tot het volk des Heeren.

Hoe ernstig de goeden onder zulke keurmeesters het

nu ook mogen bedoelen, dit neemt niet weg, dat deze wijze van beschouwing en optreden ontegenzeggelijk veel geestelijke schade heeft aangericht.

Neen, ook in dezen late men zich leiden en onderwijzen door het Woord des Heeren. De leiding des Heiligen Geestes mag niet vastgelegd worden in een stel van door menschen geijkte ervaringen en kenmerken.

De Heilige Geest is ook in dezen vrij. Of beter gezegd: het geestelijke sluit zich in dezen ook zeer nauw aan het natuurlijke aan. Daarom wordt de eene dieper geleid dan de ander. Zelfs in een en hetzelfde huisgezin wordt het gezien, dat deze leiding bij dezen duidelijk, bij genen minder duidelijk naar buiten treedt. Ongetwijfeld staat dit in verband met karakter, aanleg, levensomstandigheden en veel meer. Er is nu eenmaal verschil tusschen een Abraham en Izak; een Job en Samuel; een Manasse en Timotheus; een Paulus en een Johannes.

Doch hoe sterk verschillend de wijze van deze leiding vaak moge zijn, in wezen is ze bij allen gelijk. Het is eene leiding des Geestes, die niets minder bedoeld en uitwerkt, dan dat de zondaar in zichzelven wordt ontkleedt; als een arme zijn toevlucht tot den rijken Christus leert nemen en in zijn leven den band aan Gods Woord zoo leert voelen trekken, dat hij in gehoorzaamheid voor dat Woord leert buigen.

Dat brengt ons tot de tweede gedachte:

II. Het doel van deze leiding.

Zonder overdrijving mag beweerd, dat een zuiver inzicht van het doel des Geestes met deze leiding van zeer groote beteekenis moet geacht voor de practijk van het geestelijk leven.

Ook in dezen is de voorstelling niet altijd even zuiver geweest. Waar in dezen vooral tegen gewaakt dient te wor-

den, is, dat men niet uit het oog verliest, dat het karakter van des Geestes werk in ons verschilt van het karakter van Christus werk voor ons.

Het werk van den Middelaar was en is plaatsbekleedend. Geschiedde voor ons, buiten ons. Hij stond in onze plaats. Wat wij hadden moeten doen en lijden, deed en leed Hij.

Zoo echter werkt de Heilige Geest niet. Deze werkt in ons en door ons. In ons het nieuwe leven. Daarin zijn we geheel lijdelijk. Daaraan doen wij niets af of toe. Wij *worden* wedergeboren.

Maar vervolgens richt zich al het werk des Heiligen Geestes in betrekking tot het zaligen van den zondaar op de ontplooiing van dat ingeplante nieuwe leven. En dit geschiedt dan zoo, dat de wedergeboren zondaar zelf bij het uitgewerkt worden van zijne zaligheid door den Heiligen Geest aan den arbeid wordt gezet. „Werkt uws zelfs zaligheid met vreeze en beving, want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken naar zijn welbehagen."

In artikel 24 van onze kostelijke Geloofsbelijdenis hebben onze vaderen deze waarheid aldus beleden: „Daarom is het zoo verre er van daan, dat dit rechtvaardigmakend geloof de menschen zoude doen verkouden in een vroom en heilig leven, dat zij daarentegen zonder ditzelve nimmermeer iets doen zullen uit liefde tot God, maar uit liefde tot zichzelven, en uit vreeze van verdoemd te worden. Zoo is het dan onmogelijk, dat dit heilig geloof ledig zij in den mensch; aangezien wij niet spreken van een ijdel geloof, maar van zulk een, hetwelk de Schrifture noemt *een geloof, dat door de liefde werkt,* dat den mensch beweegt, om zich te oefenen in de werken, die God in Zijn Woord geboden heeft; welke werken, als zij voortkomen uit den goeden wortel des geloofs, goed en bij God aangenaam zijn, overmits ze alle door Zijne genade geheiligd zijn."

En in de Dordtsche Leerregels, Hfst. III, 11, wordt in betrekking tot de ware bekeering dit nog beleden: „Voorts wanneer God dit Zijn welbehagen in uitverkorenen uitvoert, en de ware bekeering in hem werkt, zoo is het dat Hij niet alleen het Evangelie hun uiterlijk laat prediken, en hun verstand krachtiglijk door den Heiligen Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn; maar Hij dringt ook in tot de binnenste deelen des menschen met de krachtige werking deszelfden wederbarenden Geestes; Hij opent het hart, dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is. In den wil stort Hij nieuwe hoedanigheden, en maakt dat die wil, die dood was, levend wordt; die boos was, goed wordt; die niet wilde, nu metterdaad wil; die wederspannig was, gehoorzaam wordt; Hij beweegt en sterkt dien wil alzoo, dat Hij als een goede boom vruchten van goede werken kan voortbrengen."

Deze twee breede aanhalingen zeggen ons: ten eerste, dat van eene lijdelijkheid en tot werkeloosheid brengen van den wedergeboren zondaar geen sprake is. En vervolgens, dat de Heilige Geest de verschillende vermogens, verstand en wil verlicht en ombuigt. De Heilige Geest borduurt het werk der zaligmakende genade op het stramien van den natuurlijken mensch.

En dewijl het ons voor komt, dat deze zeer belangrijke waarheid, ook in onze kringen, wat de practijk des levens betreft, niet altijd even helder voor de aandacht staat; daar gaan we nog even breeder op dit werk des Heiligen Geestes in.

Het doel van de leiding des Geestes is niet om tot werkeloosheid te brengen. Integendeel. Die door den Heiligen Geest geleid wordt gaat niet verkouden in een vroom en heilig leven. Hoe zou het ook kunnen! Immers, die leiding des Geestes sluit de verlichting des verstands in.

Er komt een geheiligd inzicht. Dat juist wekt de lust op om er steeds meer van te mogen verstaan en het wordt de belijdenis van zoodanige ziel:

'k Ben eeuwiglijk gedachtig aan Uw Woord,
Want ik ontving door Uw bevelen 't leven.
'k Ben d' Uwe, Heer; geleid mij ongestoord;
Behoud mij toch, naar 't woord aan mij gegeven;
Ik heb met lust Uw wetten nagespoord,
En die gezocht, door Uwen Geest gedreven.

Het mag ongetwijfeld vrij beweerd, dat indien in onze dagen dit kenmerk des Geestesleiding overvloediger gevonden werd er niet zooveel geestelijke onvastheid zoude worden gevonden. Men zou helderder en zuiverder blik hebben op zijn staat en niet zoo gemakkelijk medegevoerd worden met allerlei wind van leer.

Ook stort Hij in den wil nieuwe hoedanigheden in. De leiding des Geestes raakt ook het wilsleven van den mensch. Niet slechts in het stuk der bekeering. Zeker dan wel, in dezen zin, voor het eerst en principieel. Dan grijpt de omzetting plaats. 't Zij als bewijs van krachtdadige bekeering; hetzij dat de gewillige overgave des harten de doorbreking is van genade, die reeds jaren in dat hart sluimerend werkte. Dit staat vast, dat de Heilige Geest zoo den wil leidt dat er een overbuiging naar en een buigen voor Gods Woord gevonden wordt.

„Stort nieuwe hoedanigheden in," beleden onze vaderen. De gevoelens en aandoeningen des gemoeds worden zoo door de leiding des Geestes beheerscht, dat er ware lust en begeerte tot den dienst des Heeren worden gewekt en geopenbaard.

„Dat vermaak hebben in den wet Gods naar den inwendigen mensch." Dat van harte kunnen meezingen: „Daar strekt zich al mijn lust en liefde heen," brengt juist tot een hooge geestelijke werkzaamheid.

Juist, geestelijke werkzaamheid! Dit is het doel van de leiding des Geestes. Deze geestelijke werkzaamheid echter onderscheide men wel van godsdienstige werkzaamheid. Deze twee zijn niet identisch, dat wil zeggen, zijn niet gelijk, dekken elkaar niet volkomen.

Aan godsdienstige werkzaamheid is onze tijd o zoo rijk. Wie in kerkelijke en godsdienstige kringen tegenwoordig niet mede doet om zielen te winnen komt achter aan. En jammerlijk bedroevend is het arm zijn van onzen tijd aan geestelijke werkzaamheid. En toch vergete men niet, dat geestelijk werkzaamheid moet het fondament zijn waarop deze godsdienstige werkzaamheid steunt, zal men in deze laatstgenoemde werkzaamheid de openbaring mogen zien, van wedergeboren, van geestelijk leven.

Temeer meenen we met vrijmoedigheid en ernst op dit kenmerk des Geestes te mogen wijzen, omdat hier nog een ander kenmerk mede in verband staat, waarop ook, in onzen tijd vooral, zeer ernstiglijk dient gelet.

De Heilige Geest heeft met Zijne leiding ook dit doel, dat Hij den bewerkten, geleiden zondaar steeds meer bindt aan het woord van God. Die met de koorden der genade aan den Christus wordt vastgelegd komt ook te gevoelen den band aan het Woord des Heeren. Dit leidt tot de derde gedachte.

III. De wijze dezer leiding.

Er wordt in onze dagen nog al eens geklaagd; en zeker niet ten onrechte, dat er zoo weinig lust tot onderzoek zich openbaart en de kennis van God en goddelijke zaken bij menige belijder van Jezus Christus gering moet worden genoemd.

En de oorzaken hiervoor aangewezen? Men heeft geen tijd. Het wil er niet meer zoo goed in als vroeger. De tijden zijn nu zoo geheel anders dan vroeger en zoo meer.

Ongetwijfeld is dit een droef en tevens bedenkelijk verschijnsel. Gerust mag dan ook verklaard, dat hier eene van de oorzaken moet worden gezocht waarom menig belijder des Heeren in onzen tijd zoo geestelijk zwak staat en zoo weinig geestelijke verweerkracht toont te bezitten in het strijdperk des levens.

De Heilige Geest bindt in Zijne leiding van de kinderen Gods ook aan het Woord. Niet alleen omdat Hijzelf de Auteur van dit Woord is, maar juist omdat Hij het juist met het oog op het geleid moeten worden der kinderen Gods te boek heeft laten stellen. En tevens behoort het tot de taak des Geestes om de gemeente, dus ook Gods kind persoonlijk, in de waarheid te leiden en door middel der waarheid te doen toenemen in ware heiligmaking; zonder dewelke niemand God zal zien.

Men moet nimmer vergeten, dat de Heilige Geest, en zichzelven en den christen aan het Woord bindt.

Door het Woord verlicht Hij het verstand en buigt Hij den wil om, zoodat de gang des levens hemelwaarts wordt gericht. Door dat Woord ontdekt Hij den zondaar aan de breuke van zijn hart; maar ook aan den rijkdom van Christus' kruis. Door dat Woord brandt Hij de zonde uit en doet de genade met steeds voller teugen indrinken.

Het is door dat Woord dat hij roept en lokt, waarschuwt en onderwijst. Ja door dit Woord breekt Hij af en bouwt Hij op.

En het is onze vaste overtuiging naarmate iemand geen onbekende is in het Woord des Heeren, naar die mate zal Hij duidelijker de leiding des Geestes in zijn leven kunnen ontdekken. De uitzonderingen bevestigen ook hier den regel.

In zeer nauw verband hiermee hangt samen, dat de Heilige Geest steeds naar Christus heenleidt.

Zeker godzalig bedienaar des Woords schreef hierover

eens dit kostelijk woord: „De Heilige Geest leidt steeds tot Christus, om in Hem te gelooven, uit Hem te leven, naar Hem te hooren en op Hem te hopen. Want in het kleed Zijns Woords heeft de Christus thans zijn wandelingen in het midden der gemeente, en daardoor spreekt Hij tot de ziel. Daarom heeft Christus er dan ook op gewezen, dat de Heilige Geest het uit het zijne zoude nemen, om het der gemeente te verkondigen en dat Hij van Hem getuigen en Hem verheerlijken zou. En hieruit volgt, dat wie onder des Geestes leiding staat, naar den Christus steeds meer zal worden uitgedreven en zijn dierbaarheid altijd gevoeliger zal ervaren, en zijn beeltenis altijd heerlijker in de ziel zal vertoonen."

Zoo is het. En juist dit laatste wordt nog al eens gemist. Dat missen van de nabijheid van Christus. Dat zich zoo ver af gevoelen. Dat niet te kunnen zeggen: de Christus wordt mij dierbaarder en beminnelijker en onmisbaarder, is voorzeker geen bewijs, dat de Geest den zoodanige steeds meer naar den Christus henen leidt. En toch zit het eene aan het andere onlosmakelijk vast.

In nauw verband hiermee staat verder den weg waarlangs de christen geleid wordt. Achter zijnen Heiland aan. Door de diepte naar boven. Enkele verzen verder wijst de Apostel op het lijden als een kenmerk van het christen-zijn. We kunnen dit hier laten rusten.

En ook behoeft in den breede niet stil gestaan bij de vierde gedachte, namelijk:

IV. De vrucht dezer leiding.

Immers bij wijze van tegenstelling hebben reeds hier en daar er op gewezen, welke heerlijke vruchten er zouden geplukt worden indien dit of dat niet zoo bestendig gemist wierd.

We zullen ons hier beperken en slechts enkele zaken

noemen. Die bestendig deze leiding des Geestes in zijn leven mag ervaren zal geestelijk sterker worden, zoodat hij onder de beproevingen van het leven meer draagkracht zal blijken te bezitten. De Heilige Geest, die in de waarheid leidt, zal 't oog vestigen op het „dat alle dingen medewerken ten goede", en de hand des geloofs zal zich hieraan als bij vernieuwing vastklemmen.

Zulke leiding schenkt moed tot en in den strijd, want naarmate het geloofsoog helder is, wordt verstaan: „Die overwint gelijk als Ik overwonnen heb."

Ja al de vruchten des Geestes zullen worden gesmaakt, want immers naarmate het leven zich gezond ontwikkelt en ontplooit, naar die mate zullen er God verheerlijkende en den christen bevestigende vruchten worden genoten.

En zoo plaatst ons ten slotte deze waarheid voor deze veelzeggende, beslissende vraag: Kennen wij in ons leven deze leiding of zijn we nog vreemd aan dezelve?

Nog vreemd? Stellen we eigen inzicht boven Gods Woord? Eigen wil en beschouwing boven het gebod des Heeren? Zijn de uitgangen van ons hart naar de wereld gericht, en de innerlijke genegenheden van zoodanig karakter, dat we nog niet het zalige van den dienst des Heeren in beginsel hebben gesmaakt? Dan zijn we ook vreemd aan den band aan het Woord. Vreemd aan het vluchten naar Christus. Vreemd aan het vragen naar Zijnen wil. In een woord, dan zijn we vreemd aan de drie stukken van ellende, verlossing en dankbaarheid.

Laat u dan nu nog waarschuwen. Ga zoo niet voort. Verwerpt deze leiding des Geestes niet langer, bondeling. Buig bij uwen Doop uwe knieën en bidt den Verbondsgod om die leiding des Geestes, die u de zalige ervaring doet wegdragen: ook ik ben een kind van God.

Alle kinderen Gods worden geleid. Niet allen gelijk, toch

allen geleid. Gij, die wel zoekt, maar nog nimmer geloofdet gevonden te hebben, waar gaat uw hart naar uit?

Durft gij beweren, dat uw verstand nog geheel verduisterd; uwe wil nog totaal ongebogen; uwe genegenheden nog niets anders zoeken dan wereld, zonde en ongerechtigheid?

Indien gij dan zegt: Neen, zoo staat het niet, en al durf ik mij bij het volk des Heeren niet scharen, toch zou ik ook niet gaarne missen of verliezen, wat ik soms geloof te bezitten; dan dient gij op die ritselingen te letten, en nooit te vergeten:

De ziele, die God zoekt, die is van God gevonden,
God zoekt eerst de ziel, voor zij Hem zoeken konden.

Nog eene vraag: Geliefden staan wij ook schuldig op het pad der heiligmaking aan het bedroeven van den Heiligen Geest?

Dat zich in de practijk des levens losmaken van de banden der genade, het doet derven de zalige verzekering: Voor mij geene verdoemenis.

O, zeker ter laatster instantie hangt het niet ons. Gode zij dank. God zal volenden het werk dat Hij begon. Dat brengt de ziel in den hemel.

Maar dat loslaten onzerzijds, hoe houdt het niet vaak den hemel uit de ziel!

Daarom zij er steeds een zich laten leiden door den Heiligen Geest naar den Christus en Zijn Woord.

Dat juist geeft een vrede, die alle verstand te boven gaat. Waarom? Omdat juist deze leiding des Geestes het geloof versterkt, namelijk dat geloof, dat belijdt: Er is voor mij geene verdoemenis, want ik heb eenen Vader in den hemel die mij heeft liefgehad met een eeuwige liefde.

AMEN.

Achtste Leerrede.

„Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door welken wij roepen: Abba, Vader!

„Deze Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn."

Romeinen 8:15, 16.

In de woorden, die aan dezen tekst voorafgaan, heeft de Apostel er op gewezen, dat de leiding des Heiligen Geestes als een onbedriegelijk merkteeken van het kindschap der geloovigen mag aangemerkt worden.

Met het redegevende voegwoord „want" vangt hij het veertiende vers aan. Zoo immers staat de zaak. Die door den Geest de werkingen des lichaams doodt, die zal leven. Niemand mag hieraan twijfelen. Waarom niet? Omdat die Geest, door welken die werkingen des lichaams alleen gedood kunnen worden, de Geest des levens, de Geest van Christus is. Maar daarom juist is dan ook de gevolgtrekking gewettigd: „Zoovelen als er door dien Geest geleid worden, die zijn kinderen Gods."

En nu gebruikt de heilige schrijver bij deze verzen nogmaals ditzelfde woordje „want".

Dit wijst er reeds dadelijk op, dat we in deze woorden nog eene nieuwe bewijsgrond zien aangevoerd om den geloovige te verzekeren van zijne genade-betrekking tot den Heere Jezus Christus, door Wiens Geest hij getuigen mag geleid te worden.

En niet alleen dit. Wel is waar mag de nadruk hier in de eerste plaats gelegd op het verzekerd worden van eigen

staat, dewijl dit in oorzakelijk verband staat met de leidingen des Geestes. Doch het schijnt ons toe, dat de Apostel als het ware de geestelijke horizon van den belijder wil verbreeden, door er op te wijzen in welke bedeeling des Heiligen Geestes het kind des Heeren van den nieuwen dag zich mag verheugen.

Dit dient de geloovige persoonlijk, en dus ook de gemeente gemeenschappelijk, recht in te zien en helder te beseffen. Hooger geestelijk standpunt, dan in deze verzen geteekend ligt, is in deze bedeeling niet te erlangen.

Dit is het hoogste en dus ook het meest innige. In Galaten 4:6 lezen we: „En overmits gij kinderen zijt, zoo heeft God den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uwe harten, die roept: Abba, Vader." In deze woorden is het de Geest, die Abba, Vader roept. Doch in de woorden van onzen tekst vinden we een hooger standpunt aangegeven. Hier niet het roepen des Geestes in ons, maar het roepen der geloovigen zelf, door de werkingen des Geestes in hun gewrocht. Dat de herboren zondaar zelf het Abba, Vader laat hooren is het hoogste, dat in deze bedeeling denkbaar is.

Van uit dit oogpunt beschouwen we dan ook de woorden van onzen tekst. Vanwege den rijken inhoud der begrippen; alsook met het oog op de noodzakelijkheid, dat de gemeente zich steeds helder bewust zij of worde, welk hooggeestelijk standpunt ze bewust dient in te nemen, staan we wat breed bij deze woorden van den Apostel stil.

In drie predicaties hopen we de drie gedachten, die in den tekst liggen, u toe te lichten.

We doen dit onder de hoofdgedachte

Het hoogtepunt van des Geestes bedeeling.

Dit wordt gekend uit:

I. Den naam waarmede de Heilige Geest hier wordt genoemd.

II. De bede, die Hij Gods kinderen leert bidden.

III. Zijn medegetuigenis aangaande der geloovigen kindschap.

Met welken naam wordt de Heilige Geest hier genoemd? Het antwoord op deze vraag staat in verband en met het punt dat de Apostel hier op den voorgrond schuift, en met de bedeeling, waarin wij leven. Of om het nog nader te bepalen, de welverzekerde geloofsovertuiging, die in het Abba, Vader tot heerlijk belijdenis komt, is vrucht van de bedeeling des Geestes, waarin de kerk van den nieuwen dag zich mag verheugen.

Gelijk boven met een enkel woord aangeduid werd, en in het tweede punt breeder uiteenzetting vraagt, namelijk, dat het roepen van Abba, Vader, het hoogste is, wat hier op aarde kan bereikt, daar diene de gemeente goed voor de aandacht te houden, dat deze genadevrucht in oorzakelijk verband staat met de bedeeling, waarin wij leven; en dat deze bedeeling, waarin wij toeven, weer op het nauwste samen hangt met de werkingen des Geestes, waarin wij mogen deelen.

Deze lijn van gedachten is dan ook, zonder dat het met zoovele woorden wordt uitgedrukt, de draad waaraan de Apostel hier voortspint. Evenals bijvoorbeeld in verzen vijf en zes alles tenslotte afhangt van de tegenstelling tusschen vleesch en Geest; zoo moet ook hier de tegenstelling tusschen de bepaling: „der dienstbaarheid, wederom tot vreeze", en „der aanneming tot kinderen Gods," goed worden gevat, zullen we een recht inzicht erlangen in hetgeen de Apostel in deze verzen betoogt.

Nu begint hij hier te zeggen: Gemeente van den nieuwen dag, de Geest, die u is gegeven, is niet de Geest der dienstbaarheid, wederom tot vreeze.

Het behoeft ongetwijfeld geen breed betoog om duide-

lijk te maken, dat de Apostel hier het onderscheid tusschen de bedeeling der wet, der schaduwen en die der vervulling, die van den nieuwen dag op het oog heeft. De werking van den Heiligen Geest, zoo wil hij zeggen, brengt niet tot siddering en beving; doet niet in knechtelijke onderworpenheid met vreeze vervuld worden, maar brengt tot het kinderlijkvertrouwend roepen: Abba, Vader.

Deze werking des Geestes was als regel aan de oude bedeeling vreemd. Het karakter van des Geestes werk was toen een geheel andere. Zoo vatten ook onze Kantteekenaren het op. Zij toch hebben bij de uitdrukking: den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze, dit aangeteekend: „Alzoo noemt hij de werking des Geestes Gods door de wet, die de harten der menschen door de dreigementen tegen de overtreders verslaat en bevreesd maakt, gelijk daarvan een klaar voorbeeld is in de Israelieten als God de wet der tien geboden voor hen van den berg heeft uitgesproken; Exodus 20:19: „En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons, en wij zullen hooren; en dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven".

Bij Sinaï was het een verre moeten blijven van den berg. Niemand van het volk mocht toetreden, opdat het niet stierve. Toen een: Mozes, spreek gij met ons, en dat God met ons niet spreke; en hier: een roepen, Abba, Vader. Of, zooals het in den brief aan de Hebreeën staat: 4:16: „Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd."

Houden we nu dit verschillend karakter van des Geestes arbeid helder voor de aandacht, dan valt het ons straks des te gemakkelijker, om de rechte beteekenis van des Apostels betoog, met het oog op de practijk des levens, goed te verstaan.

Vooraf echter dienen we er nog op te letten, dat we hier geen verkeerde gevolgtrekkingen maken.

De zaak staat bijvoorbeeld niet alzoo. De Heilige Geest werkte onder de oude bedeeling altijd het besef: zondaar gij zijt een slaaf, een knecht, gebonden in dienstbaarheid en dus uw hart moet beven van vreeze, telkens wanneer gij tot God opziet; terwijl de Vadernaam in de oude bedeeling nimmer op de lippen mocht genomen; terwijl in de bedeeling, waarin de gemeente van den nieuwen dag zich mag verheugen, alle vreeze is uitgesloten. Dat de wet als tuchtmeester nooit meer dienst doet en God nooit anders als Vader voor het zielsbewustzijn van zijn kind optreedt. Die zich deze voorstelling zou gaan vormen, zou grootelijks dwalen.

De Vadernaam is niet iets specifieks Nieuw-Testamentisch. Ook onder Israel was de Vadernaam bekend. We behoeven maar te herinneren aan woorden als we vinden in Maleachi 1:6: „Ben Ik dan een Vader, waar is mijne eer?" Job 34:36: „Mijn Vader, laat Job beproefd worden tot het einde toe." Ps. 89:27: „Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader! mijn God, en de rotsteen mijns heils."

Deze uitspraken zouden met vele andere kunnen vermeerderd worden, doch dit is nu niet noodig. Bij de behandeling van het tweede punt komt de beteekenis van den Vadernaam als vanzelf breeder ter sprake. Alleen hier dient er even aan herinnerd, opdat een vroeger ingeslopen dwaling niet bij vernieuwing haar verderfelijken invloed doe gelden.

Wat we bedoelen is dit. Er zijn er geweest, die de bedeeling van den ouden dag geringschatten. De naam van Coccejus staat in de Gereformeerde kerken met deze dwaling maar al te zeer in een droef verband.

Men ziet dan in de openbaring der genade van den ouden dag iets mindersoortigs dan wij nu mogen bezitten.

Om bijvoorbeeld iets te noemen. Men stelde, dat Israel in wezen niet de volle genade had, zooals wij die mogen bezitten. Daarom waren hare heilgoederen nog niet de volle en de ware blijvende. Dewijl het offerdier geen verzoening kon teweeg brengen was de rechtvaardigmaking onvolkomen. In één woord, men onderschatte de genade der geloovigen van den ouden dag.

Dit nu mag niet. Het verschil ligt niet, zoo beweerden de Gereformeerden over 't geheel hier tegenover, in het wezen, maar in de openbaring van de heilswaarheid en heilsweldaden. Dezelfde genade waren alle Gods kinderen wezenlijk deelachtig. Die zalig werden onder den ouden dag bezaten de wedergeboorte in werkelijkheid even goed als in de nieuwe bedeeling. Het verschil ligt niet in het wezen der zaak, maar in duidelijkheid van openbaring, dat is, in helderheid van inzicht en klaarheid van bewustzijn.

Het is zooals zeker schrijver zich hierover uitdrukte: „Een Mozes en een Petrus, een Jesaja en een Paulus, een Hanna en een Maria zijn levend gemaakt door denzelfden Geest, en zonder onderscheid bezaten zij allen het wezen der zake, in hart veranderende genade. Zij zijn door hetzelfde geloof, door denzelfden Zaligmaker, in hetzelfde Verbond zalig geworden. Maar toch is er verschil in de openbaring van het geloofsleven. De ouden wandelden niet in het volle Evangelielicht. Zij konden dus niet dat breede inzicht hebben in de dingen der verlossing. Hun eigen godsvrucht was gehuld niet in een Evangelisch, maar in een wettisch kleed. Zij stonden daarom niet in de volle vrijheid der kinderen Gods. Onder het Genadeverbond dreunden hun nog de echo's van het Werkverbond in de ooren."

De duidelijkste voorstelling die we hieromtrent in de Heilige Schrift vinden wordt ons geboden in den brief aan

de Galaten. In hoofdstuk vier wordt door dezen zelfden Apostel dit onderscheid eenigzins breed en helder uitgewerkt. „Doch ik zeg, zoo langen tijd als de erfgenaam een kind is, zoo verschilt hij niets van een dienstknecht, hoewel hij een heer is van alles; maar hij is onder voogden en verzorgers, tot den tijd van den Vader tevoren gesteld. Alzoo wij ook toen wij kinderen waren, zoo waren wij dienstbaar gemaakt onder de eerste beginselen der wereld. Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God zijnen Zoon uitgezonden, geworden uit eene vrouw, geworden onder de wet." En dan verder nog: „Zoo dan gij zijt niet meer een dienstknecht, maar een zoon; en indien gij een zoon zijt, zoo zijt gij ook een erfgenaam Gods door Christus."

Dit teekent op duidelijke wijze het standpunt der kerk, zoowel in de bedeeling der schaduwen als in die der vervulling. In den tijd der schaduwen, zeker, toen was Gods kerk eigenaresse van de heilgoederen, maar zij was nog een kind, dus nog niet rijp om als mondige zóó op te treden, dat zij uit haar eigen bezitting leven kon en mocht. De schatten wel de hare. Maar zij zelve stond nog onder de voogdij, de tucht, de verzorging der wet. Daarom droeg het Geesteswerk in haar midden ook nog zulk een karakter, dat Hij in de woorden van onzen tekst als de Geest der dienstbaarheid, wederom tot vreeze, wordt geteekend.

Dat alles is nu echter anders geworden. In den tijd der vervulling draagt ook des Geestes werk een ander karakter. Als de Geest der aanneming tot kinderen, spreekt Hij op zulke bondige en duidelijke wijze in het hart van Gods kind; in het midden der gemeente, van het kindschap der geloovigen; dat zij meer en meer met vrijmoedigheid mogen toegaan tot den troon der genade.

Natuurlijk mag men, staande op dit standpunt van den nieuwen dag, niet in een ander uiterste vervallen. En

al willen we gaarne toestemmen, dat, Gode zij dank, in onze kringen, het gevaar van in een tegenovergesteld uiterste te vervallen nog niet zoo bedenkelijk groot behoeft geacht te worden, zoo is het toch niet overbodig even op deze eenzijdigheid te wijzen; dewijl deze foutieve voorstelling in menige kerk, ook hier in Amerika, maar al te gereeden ingang gevonden heeft.

Er zijn er namelijk, die bij voorkeur gewagen van het algemeen Vaderschap Gods en liefst altijd spreken van de algemeene broederschap der menschheid, alsof dit een en ander voldoende zoude zijn ter zaligheid.

Dit echter is een zeer gevaarlijke dwaling. Men stelt dan op den voorgrond dat God is eeuwige liefde en dat er bij Hem geen straffende gerechtigheid gevonden wordt. Velen meenen wel, zoo zegt men, dat God toornt, maar dat is feitelijk zoo niet. Hierin vergist de mensch zich. Dat is een bevangen zijn door den Geest der dienstbaarheid. Neen God is geen God die toornt of straft, maar vergeeft.

Die vergevende liefde Gods ons bekend te maken is dan ook het werk van Christus geweest. Christus voldeed in zijn sterven niet aan de straffende gerechtigheid Gods, maar heeft door Zijne volkomene overgave aan Gods wil toch verkondigd en bewezen dat God liefde is, dat Hij niet toornt of straft, maar vergeeft.

Het ingaan van Christus in den dood was eene verkondiging van de liefde Gods en zoo heeft Christus zich eene gemeente gesticht. In die gemeente plant Christus nu dat bewustzijn over, namelijk, dat God liefde is en de zonde vergeeft, en dat wij in de gemeenschap van dien liefhebbenden God kunnen leven, zonder dat onze zonde ons behoeft te hinderen.

Die zich nu maar bij die gemeente voegt en gelooft, dat God niet toornt, maar liefde is, die staat in de zuivere verhouding tot God en is gelukkig.

Deze gansche voorstelling, waar zeer veel aan zou toegevoegd kunnen worden, is feitelijk niets anders dan een totale loochening van het plan der zaligheid.

God is liefde. Straffen doet Hij niet. Die dit nog zou wanen vergist zich. Die wil, kan zich maar bij die gemeente aansluiten. En die nu maar erkent, vroeger heb ik mij in God vergist, maar nu zie ik het beter, die is klaar.

Deze voorstelling rekent met Gods rechtvaardigheid niet; maakt Christus' borgtochtelijk werk overbodig; leert geene behoefte aan wederbarende genade; maakt van het geloof iets, dat de mensch in den weg van opvoeding kan verkrijgen; heft het principieele onderscheid tusschen wereld en kerk op.

Dit is een evangelie naar den mensch, uit den mensch, maar zonder Christus en dus ook zonder werkelijke hope op waarachtige verlossing.

Deze foutieve voorstelling wordt door den Apostel ons niet voorgehouden, wanneer hij spreekt van het ontvangen hebben van den Geest der aanneming tot kinderen.

Vragen we dan vervolgens eenigzins nauwkeurig welke des Apostels bedoeling met deze benaming des Geestes moge zijn.

Geest der aanneming tot kinderen. Eigenlijk staat er: Geest des Zoonschaps.

Deze benaming teekent het karakter waarin de Heilige Geest zich thans doet kennen. Ze teekent ons een deel van den arbeid, zooals de Heilige Geest deze in het midden der gemeente verricht.

De Heilige Geest, als de Geest der aanneming tot kinderen, kondigt in deze bedeeling in de harten der geloovigen af, dat zij kinderen, dat wil zeggen, mondige zonen en dochteren des Heeren zijn. Dat in de harten diep inschrijven; gedurig het verlichte verstand voorhouden: gij zijt kinde-

ren Gods, is het ontvangen hebben van den Geest der aanneming tot kinderen.

Dit karakter van des Geestes werk in het midden der gemeente mag en dient dus te bemoedigen. O zeker, die Geest roept op tot gehoorzaamheid; vermaant om te waken en te bidden; doet gedurig hooren en ervaren, dat we alleen in den weg der middelen de zegeningen des Heeren mogen verwachten, maar Hij doet dit alles zoo, dat Hij altijd poogt te bemoedigen met het getuigenis: gij zijt zonen en dochteren des Heeren.

Deze overtuiging diep in te griffen in het hart, is de bedoeling van den Heiligen Geest. Onder alle omstandigheden verklaart Hij den christen-pelgrim op het pad der heiligmaking: gij zijt een kind des Heeren. Daarom mogen wij met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade. Daarom hebben wij de belofte, dat we bij dien troon der genade barmhartigheid zullen ontvangen, genade vinden en geholpen zullen worden ter bekwamer tijd.

Altijd bemoedigend en opbeurend is de inwerking des Geestes, wanneer de christen er maar voor zorgt, dat hij in zijn dwaasheid of eigenzinnigheid dien Geest niet tegenwerkt of bedroeft.

En hoe teekenend schoon is dan de benaming: Geest der aanneming tot kinderen. Tot kinderen dus aangenomen. De inspraak des Geestes vertolkt dus, gij o zondaar zijt nu een mondig kind des Heeren, dat in Christus al de rechten hebt op den hemelsche troon en kroon. Immers indien wij kinderen zijn, dan zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen van God en medeerfgenamen van Christus.

En naarmate dat de, door den Heiligen Geest bewerkten zondaar, naar dit Geestesgetuigenis luistert, naar die mate komt de zoodanige te zien, dat dit kindschap iets is, dat hij van nature niet bezat. Naarmate een zondaar zich door genade een kind des Heeren weet, naar die mate weet hij

zich van nature een kind des toorns. Hoe vaster we leven in de geloofsovertuiging:

„Nu reis ik getroost onder 't heiligend kruis,
Naar 't erfgoed daarboven in het vaderlijk huis."

Naar die mate leert hij ook dieper beseffen:

„Eens was ik een vreemdeling voor God en mijn hart,
Ik kende geen schuld en gevoelde geen smart."

En als vanzelf, zoo mag hier wel aanstonds aan toegevoegd: naarmate we ons van vreemdelingen kinderen des Heeren mogen weten, naar die mate zal het leven in waarachtige dankbaarheid zich willen ontplooien en openbaren.

Dit is die wondere wisselwerking, die er gevonden wordt tusschen de drie stukken van ellende, verlossing en dankbaarheid.

En naarmate ons inzicht in de leer der ellende, verlossing en dankbaarheid verrijkt wordt, naar die mate zal het karakter van ons kindschap in duidelijkheid voor ons zielsoog staan.

En dat karakter van ons kindschap bestaat juist hierin, dat wij tot kinderen Gods zijn aangenomen. De Heilige Geest heet hier „de Geest der aanneming". Dat kindschap hebben wij ontvangen. En dat het ontvangen kon worden was mogelijk omdat er één was, die het ons schonk.

Dat kindschap, en 't is niet overbodig om er weer bij bepaald te worden, is geen vrucht, die groeit op eigen akker. Dit kindschap is niet de slotsom van eigen opvoeding. Dit kindschap is niet het resultaat van eigen godsdienstig pogen. Neen, dit kindschap is eene gave, door God ons geschonken.

Waarom ons geschonken, met voorbijgaan van anderen? Omdat God van eeuwigheid over ons gedachten des vredes heeft gehad. Omdat Hij in den tijd der minne ons heeft opgezocht en met de koorden van zijne eeuwige liefde

ons tot Zich heeft getrokken. Zoo loopen deze twee lijnen, noem ze maar de objectieve en de subjectieve lijn, beide uit in Zijn eeuwig, vrijmachtig welbehagen.

Omdat Hij in de stille eeuwigheid in Christus ons zijne kinderen noemde, op grond daarvan, kwam Hij in den tijd ons Zijnen Heiligen Geest te schenken, die, in ons hart ingegaan zijnde, daar voor het bewustzijn onzer ziele liet hooren: zondaren, gij zijt zonen en dochteren des Heeren!

Zoo ligt dus dit kindschap als zoodanig buiten ons. Dat wil zeggen het komt op uit Gods eeuwige liefde. Het ligt bezegeld in de voldoening van Christus en wij worden onderwerpelijk van zondaren in den staat des kindschaps overgebracht in het moment der wedergeboorte; om dan verder op het pad der heiligmaking gevormd te worden naar het evenbeeld desgenen die tot Zijn wonderbaar licht ons riep.

Zoo ligt dus feitelijk in de uitdrukking: Geest der aanneming tot kinderen, in betrekking tot dit kindschap tweeerlei ons geteekend, namelijk de lijn der toerekening van dit kindschap, dit is de rechtvaardigmaking; en de lijn der onderwerpelijke deelachtig wording, dit is, wat met de wedergeboorte in den zondaar plaats grijpt en waaruit dan verder de gansche heiligmaking uit kan en dient op te bloeien.

Hierin ligt dan verder ook opgesloten, dat, zullen we kunnen jubelen: „Zoo is er dan voor mij geene verdoemenis", dan moet dat ontvangen hebben van den Geest der aanneming tot kinderen in ons een voldongen feit zijn geworden.

Ongetwijfeld ligt de vastigheid van ons kindschap in de lijn der toerekening. Met andere woorden in de uitverkiezing van eeuwigheid. Maar even zeker moet worden vastgehouden dat het durven uitroepen „Abba, Vader", langs de lijn der heiligmaking meer en meer ons deel wordt.

Of om het van een andere zijde even te bezien. Wanneer de zondaar persoonlijk, onderwerpelijk door de onwederstandelijke werking des Heiligen Geestes in de wedergeboorte dien Geest tot aanneming tot kinderen ontvangt, dan is de zoodanige onderwerpelijk voor God ook een kind geworden. Maar dan beschouwd de zoodanige zichzelve nog niet als een kind.

Waarom niet? Om de eenvoudige reden, dat de innerlijke verandering, die in het diepst van des zondaars wezen plaats greep, nog niet doordrong tot het bewustzijn van die wedergeboren ziel.

Dat formeert worden naar het beeld des Vaders. Dat deelachtig worden van die trekken des hemelschen Vader, zie, dat is het werk hetwelk de Heilige Geest in de wedergeboorte aanvangt en tot de laatste ademstocht van dien herboren zondaar voortzet.

En het is juist dit, hetwelk ons de bijbelsche maatstaf in de hand legt om onze roeping en verkiezing vast te kunnen maken.

Willen wij ons kind weten, dan moeten de kinderlijke trekken, dan moet de kindsgestalte bij ons gevonden worden.

En die trekken van dat kinderbeeld, ze zijn toch zoo eenvoudig! Een rechtgeaard kind heeft zijn vader lief; luistert naar zijn vader, gehoorzaamt vader en behartigt gaarne de zaken van zijnen vader.

Niet anders is het in het geestelijke. De kindsgestalte treedt zoo schoon naar buiten in kinderlijke liefde en vreeze; in kinderlijke zin en bezorgdheid.

En naarmate, dat we door dien Geest der aanneming ons nu laten leiden en onderwijzen; vermanen en troosten; naar die mate werkt Hij de volle omtrekken van het beeld onzes Hemelschen Vaders in onze ziel en zoodoende worden wij en blijven wij ons van ons kindschap bewust.

Dit werpt dan ten slotte weer licht op de vraag: waarom wij dien Geest niet meer als de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze mogen beschouwen.

Ten slotte mag zeker de vraag gesteld: Kennen wij zoo den Heiligen Geest? Ervaren wij, altijd aan de hand van Gods heilig Woord, dat de zondaars gestalte in ons steeds meer moet wijken voor de gestalte van het kind?

Inderdaad een ernstige vraag. Zonder heiligmaking zal niemand den Heere zien. Zonder kennis aan den strijd tusschen vleesch en geest; ouden en nieuwen mensch, biedt de Heilige Schrift ons geenen grond om op te kunnen staan voor de eeuwigheid.

Die nog vreemd aan deze worsteling mochten zijn bidde den Heere om die ontdekkende genade, die het u met geestesoog laat zien, dat ge zonder strijd niet kunt ingaan in het koninkrijk der hemelen.

Misschien worden er gevonden, die niet durven zeggen vreemd te zijn aan de werking des Geestes, maar aan wie toch nog de moed ontbreekt om te roemen in Christus.

Laat gij u ook meer leiden door den Geest der dienstbaarheidbaarheid wederom tot vreeze, instee van door den Geest, die het Abba, Vader op uw lippen legt?

Dat is mogelijk. Er zijn er ontdekte zielen, die altijd maar bidden om meer genade en nog nooit hebben gedankt voor ontvangene genade. En daardoor blijft het hart juist gesloten voor de rijkere invloeden des Geestes. Men bedroeft den Heiligen Geest en men staat voor het toenemen in heiligmaking zichzelven zoo droef in den weg.

Heerlijk voorrecht den geloovige beschoren. Geleid te mogen worden door den Geest des kindschaps. Dat het prikkele om ons steeds kinderlijk te gedragen opdat we dien Heiligen Geest niet bedroeven noch tegenstaan. En rijkelijk zullen we dan ervaren, het is naar Gods eigen belofte, dat naarmate wij ons in de school der heiligmaking gewil-

liglijk stellen onder de leiding van dezen Geest van ons kindschap, naar die mate zal de vreeze worden uitgebannen, en zullen we steeds meer de bede kunnen bidden, die Hij zelf den geloovige op de lippen legt in het Abba, Vader.

AMEN.

Negende Leerrede.

„Door welken wij roepen, Abba, Vader."
Romeinen 8:15b.

In deze woorden vinden we vertolkt, de bede, die de Heilige Geest Gods kind leert bidden.

Het eerste gedeelte van dit tekstvers teekent ons den Heiligen Geest zooals deze, in het midden van de Nieuw-Testamentische kerk woont en werkt en zich doet kennen; niet als „de Geest der dienstbaarheid, wederom tot vreeze, maar als de Geest der aanneming tot kinderen".

En naar de mate dat de geloovige in zijn kindschap mag jubelen zal deze Vadernaam met blijdschap en welbewust op de lippen worden genomen; en ook omgekeerd, naar mate we bij onzen hemelschen Vader schuilen, naar die mate mogen we ons kinderen weten.

Onder de hoofdgedachte:

Het hoogtepunt van des Geestes bedeeling, behandelen we dan nu de tweede gedachte:

De bede die de Heilige Geest Gods kind leert bidden.

Een drietal gedachten zullen hier onze aandacht vragen:

I. *'t Feit, dat deze bede behoort tot de bedeeling van den nieuwen dag.*

II. *'t Karakteristieke dat deze bede kenmerkt.*

III. *De omstandigheden, waaronder dit gebed wordt gebeden.*

De eerste gedachte, waarbij we bepaald worden, is dat

deze bede behoort tot de bedeeling van den nieuwen dag. Dit moet natuurlijk zoo zijn, dewijl de Heilige Geest, die als de auteur van dit gebed hier wordt voorgesteld, juist in dit verband als de Geest van de aanneming tot kinderen is aangekondigd.

Sommigen hebben in dit Abba, Vader een schoone gedachte van de catholiciteit, algemeenheid, van de kerk willen zien. Zoo bijvoorbeeld Augustinus en Calvijn. „Als de Jood zich tot den Heere bekeert roept hij: Abba! Als de Griek zich tot den Heere wendde, riep hij: Vader! Pater.— en in de saamvoeging van deze beide nu, in dat roepen van „Abba, Vader!" klonk voor Augustinus' en Calvijn's zielsoor het schoonst akkoord van aanbidding van den Eeuwige uit de taal der Hebreeuwen en de taal der heidenen gemengd."

Nu zal het moeilijk zijn om aan te geven in hoeverre in deze voorstelling waarheid schuilt. Maar wel mag gezegd, dat de hoofdgedachte juist is, dewijl deze bede het gebed der kerk is geworden na den Pinksterdag.

In dezen zin behoorde deze bede niet tot de bedeeling van den ouden dag. In de voorgaande predicatie wezen we er reeds op, dat de Vadernaam in de Oudtestamentische bedeeling echter wel bekend was. Jer. 31:9: „Ik ben Israel tot eenen Vader". Mal. 1:6: „Ben Ik dan een Vader waar is mijne eer". In Psalm 89:12 zingen we: „Gij, zal hij zeggen, zijt mijn Vader en mijn God."

Er loopt echter in de Oudtestamentische profetie ook nog een andere lijn. De lijn die heenwijst naar de geestelijke vervulling van de grondgedachte der profetie. Zoo vinden we het bijvoorbeeld in Jer. 31:33: „Maar dit is het Verbond, dat Ik na die dagen met den huize Israels maken zal, spreekt de Heere: Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot eenen God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn."

En dan zal in geestelijken zin dat andere woord van dezen profeet in vervulling treden: „Gij zult tot Mij roepen: Mijn Vader." 3:19.

De Geest der dienstbaarheid doet geen Vader roepen in den zin zooals Paulus het hier in Romeinen 8 bedoelt, maar doet met vreeze erkennen: de Heere God is Rechter; Hij is een verterend vuur. De Geest der dienstbaarheid doet zeggen wat een Manoach uitriep: „Wij zullen zekerlijk sterven, omdat wij God gezien hebben."

Met de uitstorting van den Heiligen Geest in het midden der gemeente des Heeren is dit anders geworden.

De donderen en bliksemen die Sinaï omringden, dat wil zeggen, de bedeeling der wet kenmerkten en vergezelden, zijn nu weg. De Heilige Geest daalde als de Geest van Christus in het midden der gemeente in. Om haar te onderwijzen, te leiden, te troosten, te volmaken. Om haar gids te zijn op het hobbelig levenspad. Om bewuste levensgemeenschap met den levenden, heiligen God te wekken en te bestendigen; en niet om de gemeente van vreeze te doen beven, zoodat zij uitroept: Ik zal sterven, dewijl ik gemeenschap met den Heere had. Neen, maar om haar steeds te bemoedigen en op te wekken met het woord: ga maar met vrijmoedigheid tot den troon der genade, want die staat altijd voor u open en daar zult gij genade vinden en barmhartigheid verkrijgen en geholpen worden ter bekwamer tijd.

Zoo brengt het karakter van des Geestes werk het met zich mede, dat het gevoel van knechtschap plaats heeft moeten maken voor het besef van de kinderlijke betrekking, die zeggen doet: Abba, Vader!

Nu wachte men zich hier voor misverstand. Wanneer de heilige Apostel hier over het „Abba, Vader" schrijft, dan roert hij hier eene van diepst liggende snaren van het zieleleven aan.

Met andere woorden, dit uitspreken van dezen Vadernaam is niet iets, dat gelijk staat met het bloot redeneeren of het eenvoudig noemen van dezen naam. 't Gaat hier om een diep-mystieke geestelijke zielsuiting, die niet tot het allerdaagsche, maar tot het bijzondere van het zielsleven behoort.

Om een beeld te gebruiken. Denk aan den verloren zoon. Deze zat, na geld en goed doorgebracht te hebben, in den vreemde ter neer. Daar kwam hij tot zichzelven. Zeide: ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan. Doch het noemen van dien vadernaam in den vreemde was niet het Abba, Vader hier bedoeld. O, neen. Die zoon immers stelde de mogelijkheid nog, dat zijn vader hem als eene van zijne huurlingen zoude kunnen maken. Maar toen hij thuis kwam en die eerste ontmoeting voorbij was. Die maaltijd was genuttigd en zijn oog in de stilte gerust had op dat kleed en dien ring. Toen hij, na dit alles overdacht te hebben, weer zijn vader ontmoette, en in dat vaderoog blikte; toen, het laat zich denken, is hij dien vader aan de borst gevallen en heeft gestameld: nu gevoel ik, gij zijt mijn Abba, Vader!

Breng dit geestelijk over en we verstaan althans iets van wat in dit Abba, Vader ligt uitgedrukt. Gelijk een kind in het dagelijksche leven soms in omstandigheden kan komen, dat het in het noemen van den vadernaam als het ware zijne gansche ziele uitstort, zoo is het ook in geestelijk opzicht.

Gods kind kan in de school des levens van die oogenblikken doorleven, dat hij, ja zelf weet hij feitelijk haast niet hoe, maar dat hij met zijn geestelijk oog God zoo in Zijne deugden aan hem ziet geopenbaard, dat hij uitroept: En die God is mijn Abba, Vader!

In dit Abba, Vader wordt dus beluisterd eene zielsuiting, die voor het publieke leven niet bestemd is. Ook in

dit opzicht is er wel eens verkeerd vuur op het altaar gelegd en heeft men niet altijd voldoende er op gelet dat men schuchter dient te zijn met het heilige.

Het gaat in dezen met het geestelijke leven gelijk als met het natuurlijke. Het innige, teere liefdeleven wordt in het verborgen gefluisterd en genoten.

Het zoo gaarne in het publiek willen gewagen van en over dat echte, mystieke zielsleven is geen bewijs, dat de grond der genade het meest zuivere stempel draagt.

Zelfs in het bidden van het „Onze Vader" wordt in den gewonen zin des woords nog niet beluisterd, wat hier bedoeld wordt.

Dan wordt de Vadernaam nog wel eens op de lippen genomen—wie zou het durven ontkennen—zonder dat de zalige inhoud het hart verkwikt. Of wat ook mogelijk is, het uitspreken van den Vadernaam kan steunen op vroegere ervaring. Zoo echter bedoeld de Apostel het hier niet. Geenzins. Uit het verband blijkt zeer duidelijk, dat, wie dit Abba, Vader op zijn lippen neemt, misschien beter gezegd, over de lippen laat komen, die weet zich althans voor die oogenblikken bezield door den Geest der aanneming tot kinderen.

Door dien Geest bezield drinkt hij de zalige gemeenschap met Zijnen Vader in en neemt dienovereenkomstig dien Vadernaam op de lippen. Het noemen van dezen naam is dan zielsbehoefte. Het dringt en perst binnen in zijne ziel. Niet altijd is het zoo. Veel kan er zijn dat zich, voor het bewustzijn van den belijder tusschen God en zijne ziel inschuift. Maar ook komen er weer oogenblikken, dat hetgeen van God ons kan scheiden, zoo zalig kan wegglijden, om dan in, noem het maar een onbewust oogenblik, zoo zich aan den Heere weer kwijt te worden, dat het uit de ziel opstijgt en over de lippen vloeit: Abba, Vader!

Dit geeft het karakter van deze bede aan en zegt ook

aanvankelijk wanneer deze bede gebeden wordt. Boven hebben we reeds met een enkel woord er aan herinnerd, dat de Geest des zoonschaps ons dan moet bezielen. Hier komt nog iets bij.

De bidder van deze bede moet niet slechts ervaren, dat de Geest der aanneming tot kinderen hem bezielt, maar hij moet zelf verband gaan zien tusschen deze bezieling des Geestes en eigen schuld en onwaarde.

Het is niet overbodig op dit verband nog even te letten. Zoo gedurig verneemt men de klacht, dat er wel meer opgewekt geestelijk leven in onze kringen mocht worden gevonden.

Nu zal er ongetwijfeld in deze bedeeling altijd ruimte blijven om te moeten erkennen: wij kennen ten deele en genieten ten deele.

Doch ook afgedacht van deze algemeene waarheid is het toch waar, dat de stroom des geestelijken levens in de kerke des Heeren niet altijd hetzelfde peil aanwijst. Op vloed volgt altijd weer ebbe.

En we zouden niet gaarne ontkennen, dat er geene redenen bestaan om te erkennen, dat de wateren des geestelijken levens wel een hooger peil mochten en dienden aan te wijzen, dan werkelijk het geval is. Er zijn verschijnselen, die inderdaad tot nadenken dienen te stemmen.

Laten we een paar mogen noemen in dit verband. Niemand zal willen beweren, dat onze tijd, ook in de kringen van ons volk, arm is aan, wat men kan noemen: actie op het terrein van den godsdienst. Er is activiteit in velerlei opzicht. En, opmerkelijk genoeg, men klaagt veelzins over gemis aan opgewekt geestelijk leven.

Bij de behandeling van eene der vorige verzen hebben we met een enkel woord gewezen op het verband tusschen godsdienstige actie en geestelijk leven. Laten we hier er nog even op ingaan.

Het is een niet te ontkennen feit, dat menigeen met meer vrijmoedigheid durft te belijden gaarne deel te willen nemen aan velerlei godsdienstigen arbeid, denk b.v. aan zondagschool en Evangelizatie werk, dan dat men met zekerheid durft uit te spreken in Christus zijnen Borg te hebben gevonden.

Er zijn er, persoonlijk hebben we ze wel ontmoet, bij wie, volgens hun eigen getuigenis, dit Abba, Vader nog nimmer over de lippen kwam en die toch begeeren te wandelen naar den Geest en niet naar het vleesch.

Nu dient ongetwijfeld voor de aandacht gehouden, dat verschillende omstandigheden van zulk eenen toestand oorzaak kunnen zijn. Om enkele te noemen. Op betrekkelijk jeugdigen leeftijd kan niet verwacht, dat deze diepere mystieke zielsuiting geregeld wordt gevonden. Ook op den geestelijken akker des harten moet de geestelijke vrucht tijd hebben om te rijpen.

Evenzoo blijkt het gedurig in het midden van Christus gemeente, dat, wanneer men als mondig lid gaat optreden, men een zoodanig type vertoond, als in de opvoeding, die men genoot, gezocht werd. In den goeden zin des woords kan ook hier gezegd, dat het kind product van zijn opvoeding is.

Ook dienen hier de omstandigheden, waarin men verkeert, en het gezelschap, in welks midden men zich bestendig bevindt, niet buiten rekening gelaten.

Doch hoe gaarne we toestemmen, dat bovengenoemde zaken, die nog wel met andere kunnen vermeerderd, niet uit het oog mogen verloren; zoo meenen we toch te mogen verklaren, dat voor bovengenoemde misstand een diepere oorzaak kan en moet aangegeven.

Waar ligt dan deze diepere oorzaak? Waarom is de klacht gewettigd, dat er meer opgewekt geestelijk leven diende te zijn? Waarom is bij menigeen iemands overtui-

ging, dat hij in Christus is, zoo zwak? Zijn bewustzijn, een kind des Heeren te wezen, zoo flauw?

En dan wil het ons voorkomen, dat in onze dagen het schuldbesef te ondiep is; de leer der ellende te veel op den achtergrond is geraakt.

Het schijnt dat men meer en meer ontwend geraakt om eigen zonde als schuld voor God te beschouwen. De zonde is dan geen last meer, die neerdrukt; geen juk dat knelt, waar men wandelt naar het vleesch.

Nu bedoelen we dit niet in een onbijbelschen zin van het woord. Geenszins. Het Evangelie roept ons niet toe, dat wij bij Sinaï moeten staan blijven. Waar we leven mogen in het Verbond der genade, kunnen we door het geloof nooit den rijkdom van dat heerlijk Verbond te hoog aanslaan.

Maar wat we wel bedoelen is dit: Zal iemand door de bezieling van den Geest des zoonschaps komen tot het dankbaar en geloovig stamelen Abba, Vader, dan moet hij kennis hebben aan de drijving van den Geest der dienstbaarheid. Al is het, dat men langs den weg van een Timotheus' bekeering er toe geleid is geworden om hart en hand den Verbonds God te geven, men moet voor eigen zielsbewustzijn zondaar voor God zijn geworden. Die bij Golgotha in Christus zijn Vader zal vinden, moet bij Sinaï zijn Rechter hebben hooren spreken. Of om dezelfde tegenstelling in andere woorden uit te drukken: die door genade het Abba, Vader zal kunnen stamelen, moet de donder der wet in zijne ziele hebben beluisterd. De leer der verlossing veronderstelt de leer der ellende.

Dit een en ander leidt gevoeglijk tot de vraag: Wanneer wordt dit gebed gebeden? Niet zoo maar dadelijk en geregeld op den eersten trap van het geestelijk leven. Maar ook niet, tenzij wij den Geest des zoonschaps in ons eigen hart hebben leeren onderkennen in verband met eigen schuld en onwaarde.

En het is juist hierop dat we boven even nadruk legden.

Het spreekt als vanzelf, dat, wie dit Abba, Vader op zijne lippen neemt, die wordt niet door den Geest der dienstbaarheid tot vreeze geleid. Deze spreekt van Rechter en wet; van schuld en betalen.

Die door dezen Geest bezield blijft, komt wel tot aan, maar niet voorbij Sinaï.

De zoodanigen worden er ook nog gevonden. Wel begeerte den Heere te willen dienen, maar geene vrijmoedigheid om te mogen gelooven gewasschen te zijn in het bloed van Christus.

Een van de meest gewone gemoedstoestanden, die bij zoodanige menschen gevonden wordt, is wel deze, dat men betuigt zoo gaarne meer licht en vrijmoedigheid te willen hebben, en dat men zich gedurig inspant om het te verkrijgen, doch dat men nog niet is geslaagd.

Deze menschen volgen, zij het dan ook onbewust, de lijn van het werkverbond. Het is echter niet dit soort van menschen, die wij hier op het oog hebben.

We bedoelen degenen, die, zonder dat zondeaanklacht in eigen boezem wordt vernomen en schuldbesef voor eigen zielsbewustzijn verdiept wordt, maar niet kunnen begrijpen, waarom zij niet bestendige geloofsverzekerdheid mogen genieten en het Abba, Vader bij hen niet wordt gevonden.

Deze belijders, en hun getal is niet gering in onze dagen, dienen te bedenken, dat deze heerlijke geloofstaal op dat pad geleerd wordt, dat door zelfaanklacht en zelfverwijt heenvoert. Die deze bede, die tevens eene heerlijke belijdenis is, zal leeren bidden en uitspreken, moet leeren kennen de ophaling uit de diepte van eigen zonde en schuld. De dienstbaarheid moet eerst tot vreeze hebben geprikkeld, zal de Geest des zoonschaps de geloofstaal van het Abba, Vader uit de ziele kunnen doen opstijgen.

In den verbondsmatigen weg grijpt dit gewoonlijk bij het voortschrijden op het pad der heiligmaking plaats. Bij krachtdadige, wettische bekeering is dit natuurlijk anders. Dan wordt niet alleen, maar dan moet vaak eerst gezien, dat men te midden van den donder van Sinaï in nood en dood de wet aangrijpt, om dan ten slotte machteloos bij die wet neer te zijgen; of zooals Paulus het uitdrukt: „Ik ben door de wet der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou”.

Maar bij die anderen, die hier worden bedoeld, hapert het gewoonlijk hieraan, dat zij, na de overgave des harten, schijnbaar geen voortgang makende, zichzelven moeten beschuldigen, niet gestadig aan zichzelven te worden ontdekt. Niet zondiger worden in eigen oog. Vreemd blijven zij aan het dieper graven in eigen hart om nog meer gruwelen te vinden, en daarom wassen zij niet op in de kennis en genade van onzen Heere Jezus Christus.. Want naarmate iemand aan zichzelven wordt ontdekt, zal hij, door het geloof zich gedekt weten in en door zijnen Borg.

Deze bede wordt dus dan gebeden, wanneer geestelijke worstelingen zijn doorgemaakt. Dit Abba, Vader is de jubelkreet van hem, in wiens gemoed het donker is geweest en die zich nu in de lichtglansen der genade mag verheugen. Die roept: Abba, Vader!

Het is een roepen. Een krijschen, uitroepen, maar dan in den goeden zin van het woord. De jubelkreet der verlichting nadat bange zieleworsteling is doorgemaakt. Er gaat voor het zielsoog meer licht op. Het geloofsoog staart zóó op de deugden Gods, dat de rijkdom dier deugden, in Christus geopenbaard, zalig het hart verkwikt. En dan is er voortgang op het pad der heiligmaking. Dan maakt het kind zijne roeping en verkiezing vast. En naarmate dat het kind zich kind weet, draagt het de verzekerdheid weg, dat God in Christus zijn Vader is.

Dit een en ander heeft, vertrouwen we, het besef kunnen wekken, dat deze waarheid diep ingrijpt in het proces des geestelijken levens. Ze richt zich zóó tot den belijder persoonlijk, dat onwillekeurig enkele vragen op de ziel worden gelegd. Laten we enkele noemen.

Zijn er nog, die dit lezen, die vreemd zijn aan dezen Vadernaam? En dan leggen we nadruk op *dezen.* Vreemd aan dit Abba, Vader? Niet aan het bidden van het „Onze Vader". Niet vreemd aan het redeneeren over den Vadernaam Gods. Maar vreemd aan dit roepen door den Heiligen Geest?

De zoodanige heeft dan voor zijn zielsbewustzijn zijn God nog nimmer gemist en, geestelijk, ook nog nimmer naar die zalige gemeenschap met zijnen God verlangd.

Dan spreekt het vanzelf, dat ge dit jubelen door den Geest des zoonschaps niet kent, maar ook even zeker is het dan, dat ge nog niet weet een kind des Heeren te zijn.

Van u schijnt dan nog waar te zijn, wat zeker dichter eens, met toepassing op zijn vroegere zielstoestand, zong:

„Eens was ik een vreemdeling voor God en mijn hart,
„Ik kende geen schuld en gevoelde geen smart.
„Ik vroeg niet: mijn ziele, doorziet gij uw lot?
„Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?"

Durft gij zoo het leven door en de eeuwigheid in? Zonder schuldbesef en smartgevoel van en over uw verloren toestand? Meent gij waarlijk, dat gij van nature met uw lot, beter, uw staat en toestand, rechtvaardig zult kunnen staan voor God?

Bondeling, gij weet wel beter! Welnu, dat al de arbeid, die de Verbonds God aan u reeds heeft besteed, er u toe moge brengen om op grond van Gods Verbond te gaan pleiten om ontdekkende genade. Dan hebt gij de belofte, dat het bij u zal worden, wat die zelfde dichter zong:

„Maar toen mij Gods Geest aan mijzelf had ontdekt,
„Toen werd in mijn ziele de vreeze gewekt.
„Toen voelde ik wat eischen Gods heiligheid deed.
„Toen werd al mijn deugd een wegwerpelijk kleed."

Er zijn ook wel anderen. Zij namelijk, voor wie in eigen oog deze Vadernaam te veel uitdrukt. Ze behooren tot diegenen, die schuchter zijn in en met het heilige. Nu is het ongetwijfeld waar, dat schriftuurlijke schuchterheid in en met het heilige ons past; ja is geboden.

Doch dit neemt niet weg, dat er zijn, die altijd van verre staan.

In de gemeenschap der heiligen laten ze voor anderen veel meer licht schijnen, dan zij bij zichzelven waarnemen. In twijfelmoedigheid wandelen ze voort en rond. Te veel zien ze naar binnen en op zichzelf; te weinig blikken ze op den Christus Gods, die toch gekomen is, niet om rechtvaardigen, maar zondaren te zaligen.

Laat u toch, wat onze vaderen wel eens noemden „zakken en zinken" op de borggerechtigheid van den Borg, dien gij toch lief hebt! Laat u toch, zoo zeker iemand het uitdrukte: „doordringen, doorgloeien, doortintelen door dat liefdevuur des Heiligen Geestes, hetwelk uw hart vastsmeedt aan het harte Gods, en leg heel uw ziel, al haar lijden en hopen, haar weenen en lachen, haar bidden en danken in dat éene: „Abba, Vader"."

Met andere woorden, neem uw toevlucht als arme en twijfelmoedige tot den rijken Christus. Ge zult niet worden beschaamd, maar ervaren, wat reeds genoemde zanger ervoer:

„Toen vluchtte ik tot Jezus. Hij heeft mij gered.
„Hij heeft mij verlost van het vonnis der wet.
„Mijn heil en mijn vrede en mijn leven werd Hij;
„Ik boog me en geloofde, en—mijn God sprak mij vrij."

En ten slotte: Gemeente van onzen Heere Jezus Christus, kennen wij deze bede in verband met de zielsworsteling, die er gewoonlijk achter ligt?

Zalig voorrecht! Want dan vervult die vrede het hart, die alle verstand te boven gaat. Dan weten wij ons kinderen te zijn. Dan durven wij met vrijmoedigheid het den Apostel nazeggen: Geene verdoemenis voor mij. Ik ben in Christus Jezus. Door zijne genade weet ik dit, dewijl ik, naar de begeerte van mijn hart, wensch te wandelen naar den Geest en niet naar het vleesch.

Of ligt misschien het noemen van dezen naam wel wat ver achter ons? Zijn er wel tijden geweest dat deze vrucht heerlijk bloeide op den akker van ons hart, maar dat we nu moeten bekennen, dat de kille tocht van ingezonkenheid de geestelijke atmosfeer verkoelt?

Vraag u zelven dan eens af: Liet ik mij ook knechten door mijn oude natuur? Heb ik misschien ook den Heiligen Geest bedroefd? Laten we nimmer uit het oog verliezen, maar steeds bedenken: Wanneer we de wet Gods als levensregel gaan vergeten, dan moet die wet eerst weer voor ons worden tuchtmeester tot Christus.

Langs dezen weg is beloofd dat onze Vader zijn kind, als pelgrim naar boven, niet vreemd zal doen blijven aan dit hoogtepunt in ons geestelijk leven. Tot het gewone verlage men dit geestelijk-mystiek-diepe niet. Waar het genoten wordt, dat men er nimmer mee spele, geduriglijk er voor danke, opdat ons reislied moge klinken:

„Nu reis ik getroost onder 't heiligend kruis,
„Naar 't erfgoed daarboven in 't Vaderlijk huis.
„Mijn Jezus geleidt mij door de aardsche woestijn
„En 't Abba, Vader, zal mijn zwanenlied zijn.

AMEN.

Tiende Leerrede.

„Deze Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn."

Romeinen 8:16.

Het laatste gedeelte van vers 15 teekent ons het getuigenis van eigen ziel aangaande ons kindschap. In het roepen „Abba, Vader", spreekt de belijder zijn eigen kindschap uit. Immers alleen op kinderlippen past deze Vadernaam.

Doch zooals bij de behandeling van dit laatste gedeelte van het vorige vers reeds is aangetoond, staat niet altijd het kind in zulk eene bewuste, nauwe geestes gemeenschap met zijnen hemelschen Vader, dat dit getuigenis van eigen ziel bestendig kan beluisterd. Het kind des Heeren staat op zijn pelgrimetocht naar het Kanaan der ruste niet altijd op Nebo.

Er komen ook wel andere tijden. Perioden waarin deze hooggestemde blijdschap wordt gemist en deze blijde zielejubel niet wordt vernomen.

En dan gebeurt het niet zelden, dat de oude en vroegere wolken van twijfel en donkerheid voorbij en over de ziel trekken. Dan gaat de weg weer meer door de diepte. Soms zoo, dat het kind zijnen Vader maar zeer moeilijk in het oog kan vatten.

Dan is de jubel geweken en het vaste zielsvertrouwen wordt gemist. Dan buigt de ziele zich neder en onrust beklemt het hart.

En nu komt daarin ook wel weer verandering. Gewis. God laat niet varen het werk zijner handen. Hij voltooit wat Hij begon.

En ook is waar, dat, van onze zijde bezien, de oorzaak van zulke ingezonkenheid, dorheid en matheid der ziel in oorzakelijk verband moet en wordt gebracht met eigen schuld en tijdelijke afwijking. De Heilige Geest werkt door.

Het komt weer tot de bede, die tevens eene belijdenis is:

Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp; stier mij in rechte sporen;
Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat, onbedacht, zijn herder heeft verloren;
Ai, zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond;
Want hij volhardt naar Uw geboon te hooren.

En vragen we dan, wat is het, dat ten slotte aan allen geest van twijfel den genadeslag toebrengt? Hoe krijgen we weer vat aan ons heerlijk kindschap? Zie, dan vinden we het antwoord in de woorden van onzen tekst, waar de Apostel zegt, dat de Heilige Geest met onzen geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn. Bij het getuigen van eigen ziel voegt de Heilige Geest, als de groote Onderwijzer en Trooster, het zijne.

Zoo is het verband van deze woorden met de voorgaande duidelijk. Hier vraagt dus onze aandacht:

Des Geestes medegetuigenis aangaande ons kindschap.

Een viertal gedachten willen we toelichten.

I. De inhoud die dit getuigenis kenmerkt.
II. De voorwaarde voor dit getuigenis.
III. Welk karakter dit getuigenis draagt?
IV. Welk doel met dit getuigenis wordt beoogd?

De eerste gedachte, die onze aandacht vraagt, is: Wat getuigt de Heilige Geest? De tekst antwoordt: „Dat wij kinderen Gods zijn." Nu ontga het onze aandacht niet, dat hier voor kinderen een ander woord gebruikt wordt, dan

bijvoorbeeld in vers 15, als daar gezegd wordt: gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen. Dit laatste beteekent mondige zonen, volwassen kinderen, doch in dezen tekst beteekend het woord kind, dat we iemand zijn, die levensgemeenschap met God heeft. Dat God is onze Vader en wij zijn Zijne kinderen; afgedacht van de vraag hoever wij het op het pad der heiligmaking al gebracht hebben. De Heilige Geest getuigt dus: Gij zijt een kind van God, en zoo is dit getuigenis des Geestes een echo op de belijdenis van het kind: Abba, Vader.

Zoo gevoelen we in welk verband dit getuigenis des Geestes hier gezet wordt. Antwoord op ons Abba, Vader. Dit laatste is natuurlijk ook vrucht des Heiligen Geestes. Hij is het, die ons tot God onzen Vader leert roepen; en zie, dan is het weer diezelfde Geest, die nu van Gods wege troostend ons komt te verzekeren: ja, gij zijt een kind van God. Deze dubbele leiding des Geestes is wel diep aanbiddelijk. Zoo treedt Hij hier in geheel eenigen zin als Trooster op.

Houden we nu dit verband bestendig voor de aandacht, dan is het niet moeilijk in te zien, welk stadium van het geloofsleven dit getuigenis des Geestes raakt. Dit dient goed te worden begrepen. Welnu, deze vertroostende werkzaamheid des Geestes raakt de verzekerde zijde van het geloofsleven van Gods kind.

Dit schijnt niet altoos te worden begrepen. Gedurig ontmoet men belijders, die, ja er heel niet aan twijfelen of de weg der zaligheid ligt in en door Christus gebaand. Ze stemmen toe, dat er velen deel aan de Borggerechtigheid van dien Christus mogen hebben. Willen zelfs wel erkennen, dat er in den hof des Heeren eiken boomen der gerechtigheid worden gevonden. Ze hebben er zelfs behoefte aan om het uit te spreken, dat ook zij gaarne in den dienst des Heeren bezig zijn. Doch waar ze maar niet toe kunnen geraken is om het uit te spreken: „Ik geloof, dat niet alleen

aan anderen, maar ook mij vergeving der zonden geschonken is." Ik weet mijn Verlosser leeft. Dit is mijn troost, dat ik weet in leven en sterven het eigendom des Heeren te zijn.

En nu gebeurt het niet zelden, dat dezulken verlangend uitzien naar en wachten op dit getuigenis van den Heiligen Geest. En dewijl zij maar niet komen te ervaren, dat Gods Geest met hunnen geest getuigt dat zij kinderen Gods zijn; daar gaan ze dan dikwijls de conclusie trekken, we zijn dus nog geen kinderen Gods.

Het maken van zulke gevolgtrekkingen is gevolg van misverstand. Daarom dient goed voor de aandacht gehouden in welke stadium van het geloofsleven dit getuigenis des Geestes wordt gegeven. De tweede gedachte echter, die we gaan overwegen, zal dit nader uiteen zetten.

We zouden dit vragender wijze kunnen inkleeden en gaan vragen: Wanneer mag, op grond van Gods Woord, een kind des Heeren verwachten, dat hij dit getuigenis des Geestes in zijn hart zal beluisteren?

Hierop geeft de tekst reeds antwoord: Gods Geest getuigt met onzen geest. Zoolang onze geest niet getuigt en in zijn getuigen, al is het maar stamelend, het „Abba, Vader" laat hooren, hebben we geen grond in de Schrift om te verwachten, dat we dan toch dit getuigenis des Geestes zullen vernemen.

Nu is er boven reeds aan herinnerd, dat ook ons bidden „Abba, Vader", vrucht van de werkzaamheid des Geestes is, doch daar gaat het nu in dit verband niet over.

De zaak staat derhalve aldus: Wij moeten eerst getuigen. De tekst zegt niet: De Heilige Geest getuigt *voor* ons; of *in ons,* of *door* ons, doch *met* ons. Wij eerst, dan Hij. Wij eerst: Abba, Vader; dan Hij: ja, gij zijt Zijn kind, Hij is uw Vader. Hier dient goed op gelet. Te dikwijls wordt dit verband uit het oog verloren. Die voor zich-

zelven tot het belijden van het Abba, Vader niet komt, zal dit belijden, dit getuigenis des Heiligen Geestes in zijne ziel niet komen te beluisteren. Dit werk des Geestes is met ons medegetuigen.

Dit een en ander heeft ook reeds antwoord gegeven op de vraag, waarin dit zelfgetuigenis bestaat, en dus in welken toestand, in welk stadium van het leven het kan en moet beluisterd. Zooals we het uitdrukten: in het Abba, Vader.

Hieruit volgt dat dus dit Geestes getuigenis beluisterd zal mogen worden wanneer eigen geestelijk leven bestendig werkzaam is. Niet zoo echter, alsof die zelfwerkzaamheid van eigen hart steeds zal kunnen goed keuren, wat op den akker van eigen zieleleven wordt waargenomen. Dat meenen sommigen. Men gaat van de gedachte uit, zoolang we in ons zelven niet alles kunnen goedkeuren, mogen we het Abba, Vader niet op de lippen nemen. Deze opvatting is niet juist. Wat meer zegt: beslist onbijbelsch en voor de ontwikkeling van eigen geestelijk leven o zoo schadelijk. Men begaat dan de groote fout, dat men, bij het moeten veroordeelen van veel in eigen toestand, ook zijn staat gaat verwerpen.

Ziet men op eigen dagelijksche ervaring, ja, wie zou het durven ontkennen, dat er niet o zoo veel is, dat afgekeurd moet worden? Die eigen wegen overziet wordt wel eens, misschien wel dikwijls, moedeloos. Zichzelven verfoeien, en dat steeds meer, behoort tot den aard en de ontwikkeling van het geestelijke leven.

Doch zie, bij dit alles moet en mag een kind van God niet staan blijven. Van het negatieve, het ontkennende kunnen we niet leven. Welnu, wanneer de zoodanige zich nu goed beziet, niet in de schaduwen van eigen gevoel, maar in het licht van Gods Woord, die durft en die wil niet ontkennen, dat er te midden van dat vele moedbenemende, toch ook trekkingen van en naar Boven aanwezig zijn.

Neen, men is geen vreemdeling meer aan het ingedronken hebben van de liefde van Christus. Er is toch een band aan het Woord. Daar gaat het hart naar uit en daarin vindt de geslingerde ziele dan toch weer rust. Welnu, deze kenmerken dienen te leiden tot de erkenning: Volgens Gods Woord heeft dus de Geest des Heeren Zijne hand aan mij gelegd; ik ben dus niet langer vreemdeling of bijwoner, doch een kind. En zie, het is deze erkenning, deze belijdenis: ik ben dus een kind; waar de Heilige Geest Zich met Zijne medeerkenning, medegetuigenis bij aansluit, en in de ziele afkondigt: Ja, zondaar, gij zijt een kind van God.

Dit getuigenis des Geestes zal dus ook niet vernomen worden; mag noch kan verwacht worden, wanneer Gods kind in eenen afgezakten, ingezonken toestand leeft. Dit spreekt als het ware van zelf. Zal ik met iemand medegetuigen dan moet de zoodanige eerst getuigen. Precies zooals we boven reeds aanstipten.

Die derhalve van zichzelven moet bekennen, dat de vlam van zijn geestelijk leven niet helder brandt, maar in de asch van velerlei bijkomstigheden schijnt uit te dooven, die mag niet verwachten, dat hij door dit getuigenis des Geestes weer uit de donkerheid zijner ziele zal worden uitgeleid. Daar wachten sommigen dan op. De Heilige Geest moet het toch doen, zoo redeneert men.

En hoe stellig waar het nu ook is, dat elke ritseling van het geestelijke leven ten slotte altijd vrucht zal blijken van het werk des Heiligen Geestes; niet waar is, dat men in bovengenoemden toestand maar lijdelijk moet gaan zitten wachten op het medegetuigen van den Heiligen Geest. Neen, eerst moet die asch uit de hardstee van eigen hart verwijderd; de vlam des geloofs moet weer opglooren; zoodat de zelferkentenis weer door de kameren der ziele ruische: Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik u lief heb; ik ben dus uw kind, en Gij zijt mijn Abba, Vader. Dan sluit

de Heilige Geest Zich met Zijn medegetuigenis hier bij aan.

Voorwaarde voor dit getuigenis des Geestes is derhalve een helder, zelfbewust geestelijk leven.

O gewis, wanneer dit heldere, zelfbewuste voor tijd en wijle niet gevonden wordt, dan is de Heilige Geest daarom wel in het hart. Gode zij dank, ja. Dat weten wij op grond van Gods Woord. Maar dan getuigt deze Geest niet bemoedigend met onzen geest. Dan doet Hij geheel iets anders. Zulke toestanden van inzinking en geestelijke verstijving bedroeven Hem. Dan jubelt Hij met dien geestelijk-ingezonken zondaar niet mede, maar dan bidt Hij zelf met onuitsprekelijke verzuchtingen. Doch hierover later.

Dit een en ander dient er ons dus bestendig aan te herinneren, dat dit medegetuigen van den Heiligen Geest in oorzakelijk verband staat met de geestelijke levenswijze die wij volgen, en den weg die achter ons ligt.

Met andere woorden, de Heilige Geest getuigt zoo maar niet op tooverachtige wijze, onverschillig hoe het kind des Heeren het zelf aanlegt.

In tegendeel. Het zelf belijden: „Abba, Vader"; het naarstig en biddend gebruiken van de middelen der genade; de bestieringen, die het karakter van onzen levensweg kenmerken; de verborgene onderrichting des harten, die we genoten; dit alles staat in oorzakelijk verband met het al of niet bestendig medegetuigen van den Heiligen Geest met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. Zoo valt het leven van Gods kind niet in losse stukken uiteen, maar blijft één organisch geheel. Van de wieg tot het graf loopen lijnen, die overal beheerschenden invloed laten gelden.

Dat deze beschouwing bestendig rekent met het Verbond der genade; grooten nadruk legt op de christelijke opvoeding; een gedurige prikkel in zich bevat tot ernstig en biddend gebruik van al de ontvangene middelen der genade,

behoeft in dit verband niet breeder uiteengezet. Zoo zit het een aan het ander onlosmakelijk, ja, organisch vast. Zou dit ook te veel worden vergeten?

En welk karakter draagt nu dit getuigenis des Geestes? Voor en aleer deze vraag beantwoordt wordt, is het niet overbodig om er eerst aan te herinneren, dat alle leiding des Geestes niet hetzelfde karakter draagt. In dit opzicht wachte men zich dus voor onjuiste opvatting en verkeerde voorstelling. Doet men dit niet dan loopt men groot gevaar in tweeërlei opzicht te dwalen. Eenerzijds gaat men voor zaligmakende werking des Geestes aanzien, wat nog buiten den kring der zaligmakende genade ligt; en ter andere zijde schrijft men als vrucht van opvoeding aan, wat toch werkelijk vrucht van Gods wederbarende genade is. We dienen dus ook op dit punt goed te onderscheiden.

Nu zij er aan herinnerd, dat er eene leiding des Geestes is, die buiten bijzondere genade omgaat. Van deze leiding kan gezegd, dat feitelijk een ieder ze ondergaat, Ze wordt vernomen in elke bestraffing der zonde; in elke toespraak tot en in de conscientie. Het gewaarschuwd worden onder den invloed van den tijdgeest en het geslingerd worden in verband met allerlei heerschende begrippen. De Heilige Geest zelfs overtuigt de wereld van zonde, ongerechtigheid en oordeel. Dit getuigen, deze leiding des Geestes is dikwijls zeer algemeen en vaak onbewust.

Wanneer we nu echter den kring nauwer trekken en ons gaan beperken tot die leiding des Geestes, die met de bijzondere genade in verband staat, dan dienen we nog goed voor de aandacht te houden, dat alle leiding en getuigen des Geestes niet hetzelfde karakter draagt.

Er is in dezen eene werkzaamheid des Geestes waar men zelf niets van merkt. In de wereld onzer kinderen kan dit meer dan eens opgemerkt. Wie beluisterde nooit van die diepe tonen uit het kinderhart? Eigenaardige vra-

gen kunnen ze soms stellen. Soms van die echt, menig ouder beschamende opmerkingen, maken. Zoo zelfs, dat men, en zulks terecht, meer dat eens verwondert staat. Het kind zelf merkt hier natuurlijk niets van, dat wil zeggen, dat achter zulk doen, actie, werking van den Heiligen Geest schuilt. En al willen we gaarne toestemmen, dat natuurlijk lang niet al het eigenaardige en bijzondere bij die kleinen aan de leiding en werking des Heiligen Geestes mag toegeschreven; toch zal zeker geen christen ouder willen beweren, dat de Heilige Geest niet in die kinderwereld werkt en getuigt.

Laten ouders in dezen voorzichtig zijn, opdat ze hun kind niet gaan prijzen en bewierooken voor datgene, wat niet het werk van hun kind, maar actie, leiding, openbaring des Geestes is.

Ook kunnen we van leiding en getuigen des Geestes spreken, waar wel niet dadelijk, maar dan toch later wel iets van bespeurd wordt. Op 't eigen oogenblik weet men dan wel niet dat dit of dat vrucht van Geestes leiding is, doch later wordt het verstaan. Dan voelt, ziet, tast men het. In het leven van den christen gaat het zoo menigmaal zooals het Samuel ging. Wat hij eerst aan Eli toeschreef bleek later het werk des Heeren te zijn. In zulke tijden is de Heilige Geest dan wel bezig om de ziel hooger op te voeren, doch zelf bemerkt men dat eerst later.

Op deze lijn kunnen we nog wel eene schrede verder gaan. Er zijn tijden in het leven van Gods kind—sommige christenen komen deze periode schijnbaar hier op aarde nooit door—dat men wel nu en dan weer iets gevoelt en ervaart, dat het getuigen des Geestes zich bij eigen zielewerkzaamheid aansluit. Soms gevoelt en ervaart men tamelijk sterk de stuwende kracht des Geestes in eigen hart en leven, en dan schijnt het leven der ziel aan alle Geestes invloeden weer arm, zoo niet vreemd.

Gewoonlijk vindt men dit meer bij sterk, misschien beter gezegd, bij heftig en schokkend geleid worden. In die eerste tijden na overgave en wegschenking des harten aan den Heere. Toen de ziel aanvankelijk haar rustpunt vond in God, maar nog niet tot volle vastheid en bestendigheid was gekomen. Men heeft die periode van het zieleleven wel eens vergeleken bij een slinger van een klok. Een pas opgehangen slinger hangt dadelijk niet rustig. Moet eerst haar rustpunt vinden. Zoo ook de ziel. Nu weet ze zich wel, en dan weer niet onder den invloed en leiding des Geestes. Dit brengt vaak zeer wisselende gemoedsstemmingen mee. Dan geestelijk zeer uitgelaten, en dan verzonken in doffe mistroostigheid.

En dan kan er ook nog gesproken van eene leiding, van een getuigen des Geestes, dat meer gestadig wordt ervaren. Gewoonlijk wordt dit gevonden als men wat ouder is geworden. Zooals het eens uitgedrukt werd: „Wanneer het scheepke de meeste en hardste stormen mee en heeft doorgemaakt. In verband hiermee staat dan, dat er meer kennis is verkregen van eigen geestelijke wateren. Het oog vaster op de kompasnaald blijft gericht en het geestelijk inzicht in het onderkennen van de rechte koers is verbreedt en verdiept."

Zoo draagt dus, uit dit oogpunt bezien, alle leiding en getuigen des Heiligen Geestes lang niet hetzelfde karakter. Hierin moge eene waarschuwing gezien, dat we dus de staat van Gods kinderen niet steeds naar ééne methode of maatstaf moeten willen beoordeelen.

Gelijk we nu boven reeds aanstipten gaat het in dezen tekst over het bewust geleid worden der ziel door den Geest. Zoo, dat de Heilige Geest op het Abba, Vader van het kind de heerlijke echo hooren laat, ja, dat is waar, zondaar, gij zijt een kind van God.

In dezen zin des woords is dit getuigenis des Geestes

een onmiddelijk getuigenis. Dat wil zeggen, het is geen resultaat van onderzoek en studie. Het is niet de slotsom waar men, na alles te hebben overdacht, eindelijk toe is gekomen. Gelijk dit Abba, Vader vaak spontaan, als vanzelf uit de ziel opstijgt, zoo weerklinkt ook, zonder poging onzerzijds, dit getuigenis in het hart.

En dit getuigenis is absoluut. Het kondigt in de ziel af, dat onze zaak voor en met God in Christus voor tijd en eeuwigheid recht staat, beslist is. Dat de staat van ons leven voor het heden en het hier namaals hecht en zeker is.

En tegen dit getuigenis des Geestes valt niet te redeneeren. Het is een onwedersprekelijk getuigenis. Dat wil zeggen: een getuigenis dat bij ons past. In de levensbeschouwing en in den levenswandel van den persoon zelf vindt het overeenstemming. Het wordt waarachtig bevonden in den persoon zelf. Het past bij hem. De grondtrek van zijn leven zegt Amen op dit getuigenis des Geestes, al is het ook, dat hij zelf niet weet hoe, en vaak zichzelf niet begrijpt.

Dit laatste behoeft niemand te verwonderen. Immers dit getuigenis zelf is ook een onbegrijpelijk getuigenis. Boven merkten we reeds op, dat het geen slotsom van eigen redeneering, geen conclusie van eigen gevolgtrekkingen is. Hieraan mag nog toegevoegd, dat dit getuigenis dus niet kan verklaard noch beredeneerd. Doch desniettegenstaande blijkt het toch eene kracht te bezitten, die den belijder des Heeren aan zijnen God doet vast houden, al leidt de weg ook door de diepte. Psalm 42 teekent het ons, wanneer de dichter zingt:

O mijn ziel, wat buigt g' u neder?
  Waartoe zijt g' in mij ontrust?
Voed het oud vertrouwen weder;
  Zoek in 's Hoogsten lof uw lust;
  Menigwerf heeft Hij uw druk

Doen verand'ren in geluk;
Hoop op Hem, sla 't oog naar boven;
Ik zal God, mijn God, nog loven.

Die kracht daalt van boven in de ziel neer. Zij blijft betuigen: Ik zal God, *mijn God,* nog loven.

Doch, en dit worde nimmer uit het oog verloren, dit getuigenis is ook onderwijzend. Naarmate de Heilige Geest dit medegetuigenis in de ziel laat hooren, naar die mate wordt zoodanige ziel overtuigd dat Gods Woord onfeilbaar is en dat Gods beloften in Christus Jezus „Ja en Amen" zijn. De Geest bindt de ziel aan het Woord. Dat Woord en het wedergeboren hart zijn op elkander aangelegd. En mede door dit getuigenis des Geestes laat de ziel zich als op den eenigen rotsgrond zakken en zinken.

Maar ook, en dit moet er bij, dit getuigenis des Geestes brengt die wondere verzekering mede, dat eigen geloof zich niet bedriegt. En ook op dit punt moet toegestemd, dat het „hoe" onze waarneming ontglipt, maar vast staat toch—Schrift en ervaring leeren het beide,—dat in zoodanige geloofsovertuiging, die wonderlijke kracht schuilt, die wel niet kan beredeneerd en verklaard, maar waardoor een kind van God leven kan en sterven durft.

En welk is het doel van dit getuigenis des Geestes? Het naaste doel, zouden we kunnen zeggen, is, om voor het bewustzijn van Gods kind zijn genadestaat vast te maken.

Er moet een opwassen gevonden worden in de kennis en in de genade van onzen Heere Jezus Christus. Ziende op eigen staat, moet men meer het een Paulus durven nazeggen: „Zoo is er dan geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn."

Doch natuurlijk bij dit naaste doel mogen we niet staan blijven. Het hoogste doel is de verheerlijking van den Drieeenigen God. God heeft alles gewrocht om Zichzelfs wil. Dit geldt ook in dezen. Wanneer de kracht der zaligma-

kende genade heerlijk in Zijne kinderen uitblinkt, dan wordt God daardoor verheerlijkt. Dit is het hoogste doel.

Doch in oorzakelijk verband hiermee staat, wat we reeds opmerkten: het welzijn van Zijn kind. Dit is eene van die wondere wisselwerkingen, waarvan zoovele op het terrein der zaligmakende genade worden gevonden. Hoe meer God door ons tot Zijne eere komt, naar die mate worden we zelve gezegend. Natuurlijk niet naar onze berekening, maar dan toch naar de maatstaf der Goddelijke wijsheid en Zijne Vaderlijke liefde.

Hoe duidelijker dit medegetuigenis des Geestes vernomen wordt in de ziel, naar die mate blijven we voor slingering bewaard. Veel troost kan dan vaak genoten en menige misstand kan worden weggenomen.

Overbodig schier is het op te merken, dat inderdaad veel gezonder en krachtiger geestesleven vruchtendragend zoude opbloeien, indien dit getuigenis in de binnenkameren des harten meer mochte worden beluisterd.

En zou het ook niet meer bevorderend zijn voor de zake Gods op het breede terrein van het leven?

Waarom mist het optreden—indien het hier nog toe komt—van menige belijder des Heeren, zoo dikwijls de rechte bezieling, het heilig enthousiasme?

Laten we niet vergeten, dat halfheid inzake onzen godsdienst dikwijls gevolg is van niet principieel overtuigd te zijn. Te loochenen valt het niet, dat er eene wonderlijke overeenstemming is tusschen hart en leven. In ons levensgedrag ligt uitgedrukt de stemming der ziel; de toestand des harten.

En natuurlijk naarmate de Heilige Geest met ons kan medegetuigen, dat wij kinderen Gods zijn, kunnen wij bevonden worden vaardige strijders voor den Heere niet alleen, maar ook strijders tegen Satan. Verliezen we dit laatste ook te veel uit het oog?

Zoo roept dit woord ons ten slotte ongetwijfeld toe, dat we dòor Gods Woord ons moeten laten beheerschen. Dat we dienen te waken en te bidden, opdat we den Heiligen Geest niet bedroeven of tegenstaan.

Ja, gedurig mag wel de bede van den dichter de onze zijn:

Och schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest!
Mocht die mij op mijn paan ten leidsman strekken!
'k Hield dan Uw wet, dan leefd' ik onbevreesd;
Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,
Wanneer ik steeds opmerkzaam waar' geweest,
Hoe Uw geboon mij tot Uw liefde wekken.

AMEN.

Elfde Leerrede.

„En indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen van God, en medeerfgenamen van Christus; zoo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden.

Romeinen 8:17.

Ook dit vers laat ons duidelijk zien hoe de Apostel in zijn gedachtengang van de eene tot de andere zaak voortschrijdt. In het vorige vers heeft hij over het medegetuigen des Geestes aangaande ons kindschap geschreven.

Inzake dit leerstuk, namelijk het kindschap, is hij voortgeschreden totdat hij kwam tot het diep-mystieke punt van des Geestes medegetuigen met onzen geest. Verder kan deze waarheid nu niet ontvouwd. Dit is het hoogste.

Nu stapt de heilige schrijver dan ook van dit onderwerp als zoodanig af en gaat toelichten wat er in dit kindschap ligt opgesloten. En indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen.

Gods Kinderen ook Erfgenamen.

We overwegen:

I. Waarop dit erfgenaam zich grondt.
II. De inhoud der erfenis hier beschreven.
III. Het onmisbaar kenmerk dat het erfgenaam zijn verzelt.

I. Waarop grondt zich dit erfgenaam zijn? Op het kind zijn. Wie kind is, is ook erfgenaam. Oogenschijnlijk is het nu overbodig om in dit verband over het kindschap der geloovigen uit te weiden. Zoo zouden wij geneigd zijn

te denken. Immers in de verzen 14—16 heeft de Apostel zelfs driemalen over het begrip „kind Gods" gesproken. Nu zij toegestemd, dat in dit verband de leerstellige beteekenis van het begrip „kind Gods" niet op den voorgrond treedt; maar wel het verband waarin dit begrip staat tot het erfgenaam zijn. De wezenlijke beteekenis van het erfgenaam zijn springt alleen dan in het oog, wanneer we ook hier even op het kindschap der geloovigen ingaan. Temeer is dit noodig omdat in de practijk der godszaligheid het juiste verband tusschen kind-zijn en erfgenaam-zijn niet altijd recht wordt beseft. Vandaar deze eerste vraag: Waarop dit erfgenaam zijn zich grondt.

Bij de uiteenzetting van het vorige vers hebben we met een enkel woord er aan herinnerd, dat in het oorspronkelijke in het zestiende vers voor „kinderen" een ander woord gebruikt wordt dan in het vijftiende vers, waar van „aanneming tot kinderen" gesproken wordt.

Nu vinden we in dit zeventiende vers dit zelfde woord voor kinderen terug, zooals Paulus het in vers 16 gebruikt. En omdat, zooals we straks hopen aan te toonen, in de practijk des geestelijken levens het juiste verband tusschen kind-zijn en erfgenaam-zijn niet steeds in het oog wordt gevat, is het hier de plaats, waar we even breeder op dit begrip „kind Gods" dienen in te gaan.

Wie mag als kind van God aangemerkt? Volgens het woord hier gebruikt, de zoodanige, die door den Geest Gods wordt bezield; is levend gemaakt. Petrus noemt dit: der goddelijke nature deelachtig geworden zijnde.

Met opzet wijzen we hier even op. Immers we leven in een tijd, waarin, ter eener zijde zeer veel godsdienstige actie wordt gezien en toch ter andere zijde in breeden kring geklaagd wordt over gemis aan de vruchten van geestelijk leven.

Deze tegenstelling is een zeer opmerkelijk verschijn-

sel. Bij veelzijdige geestelijke actie een diepe geestelijke armoede. Wat kan hier de oorzaak van zijn? Deze vraag is ongetwijfeld gemakkelijker te stellen dan te beantwoorden. Doch het wil ons voorkomen, dat althans als eene van de oorzaken dit mag genoemd, dat er in onze dagen een type van christendom zich gaat vertoonen, dat vreemd schijnt te zijn aan de eerste kenmerken van waarachtig, geestelijk, christelijk leven. Wij oordeelen niet. Dit mag niet. Doch dit is toch een vaste levenswet, dat, wanneer er van aanwezigzijnd leven gezonde actie uitgaat, de levensvruchten zullen gezien. En dit door God gelegde causaal verband tusschen leven, levens-actie en levensvrucht treedt in onze dagen bij menigeen, die zich met den naam van christen tooit, niet aan het licht. Is het ook, omdat er zooveel zoogenaamd christendom gevonden wordt, bij hetwelk, hoe aantrekkelijk de oppervlakte, de buitenkant ook moge schijnen, feitelijk het wezen des christendoms ontbreekt, omdat die oppervlakte niet door de wateren des geestelijken levens gedragen wordt?

Hoe dit ook zij, in de woorden van onzen tekst wordt er voor de zooveelste maal aan herinnerd, dat alleen zij, die geestelijk leven, dus een nieuw, een ander leven bezitten, met den naam van kinderen Gods mogen genoemd.

Van nature heeft niemand op dezen naam recht of aanspraak. Dan zijn wij geen kinderen, maar haters, vijanden Gods.

Bij een kind Gods heeft eene omzetting plaats gegrepen. Hij is wedergeboren. Met den levensband aan den levenden God vastgelegd. En deze levensgemeenschap is de grond van goederen gemeenschap.

Dit kind-zijn heeft eene alles beheerschende beteekenis. Diep ernstig behoort deze waarheid te worden opgevat. Vooral in onze dagen van verwatering en verflauwing.

Immers zonder dit kindschap, beter gezegd, zonder dit

nieuwe, kinderlijke leven, zouden we geen orgaan bezitten om ooit de erfenis te gebruiken. Afgedacht nog van de herhaalde waarschuwing der Heilige Schrift, dat zonder wedergeboorte niemand zal ingaan in het koninkrijk Gods; moet niemand zich vleien met de gedachte, dat hij ooit in de eeuwigheid deelgenoot van geestelijke, heilige goederen zal kunnen worden zonder hier op aarde eerst geestelijk levend te zijn gemaakt.

Levensgemeenschap, het mag herhaald, voorwaarde voor goederen gemeenschap. Het zich bewust worden van kind te zijn; het verzekerd worden omtrent zijn staat in Christus is in de vorige verzen breed genoeg besproken. Dit ligt hier ook buiten den tekst. Slechts zij er aan herinnerd, dat van de vele wegen, waarlangs de Heere de zijnen wil verzekeren het medegetuigen des Geestes het hoogste, het meest mystieke mag genoemd en dat dit door den grooten Verzegelaar als een heilig echo wordt gegeven, wanneer in het worstelperk des levens de zondaar als kind het Abba, Vader komt te stamelen; en 's Vaders geboden wenscht te betrachten.

Dit is de meest natuurlijke uiting van alle leven. Kinderleven, dat zich normaal openbaart, roept tot den Vader, en, indien noodig, strijdt voor den Vader.

Zulk leven nu is bewijs van kind-zijn. Dit gaat ook door in geestelijken zin. En die zulk leven openbaart, mag zich troosten dat hij ook erfgenaam is.

Of is het niet waar, dat de Apostel deze waarheid hier in dit verband als eene troostreden aanvoert? Ongetwijfeld. Heeft hij niet, krachtens het verband van deze woorden, de christen midden in den strijd gezet? Dat dooden van de werkingen des lichaams, is het niet een strijd, om Gods wille gevoerd, die bloed en tranen kost?

Meer nog. Brengt niet juist het geleid worden door den Heiligen Geest; dat wil zeggen, het gedreven worden

door de Geest van Jezus Christus met zich mede, dat het kind van God geduriglijk zichzelven moet verloochenen; de wereld moet verzaken; wellicht meer dan eens schoone aanbiedingen, wat positie en werkkring aangaat, van de hand wijzen? Juist omdat hij kind van God en dus vijand van satan is. Juist omdat hij reiziger naar den hemel, dus doortrekker op deze aarde is. Omdat hij als burger van het koninkrijk der hemelen, als vreemdeling op deze aarde toeft. Dat is de prijs van het christendom!

En nu zijn hier uitzonderingen. Niet, let wel, wat het wezen der zaak aangaat; maar wel, wat de uitwendige zijde van ons rentmeesterschap betreft.

Er zijn innige kinderen Gods, die in dit leven zich rijkelijk met aardsche goederen zien bedeeld.

God heeft er voor gezorgd, dat het openbaar wordt, dat er geen principieel, geen wezenlijke tweespalt bestaat tusschen rijkdom en christendom. Deze twee staan, wat beider wezen aangaat, niet antithetisch, niet tegenstrijdig tegenover elkander. Dat ze in deze bedeeling zelden zamen gaan, zit in de bedeeling waarin wij leven, niet in het wezen van christendom en rijkdom als zoodanig.

In de eeuwigheid zullen de kinderen Gods de eeuwig rijken zijn, ook op de nieuwe aarde; terwijl de niet-kinderen Gods in eeuwige ellende en armoede hun bestaan zullen zien verlengd.

Doch niettegenstaande aan deze waarheid niet mag getornd zoo is het even onomstootelijk waar, dat het kind van God-zijn in deze bedeeling met zich medebrengt, dat we o zooveel van het zichtbare; van wat vleesch en zinnen bekoort en streelt, moeten loslaten.

Dit nu kan de vraag doen oprijzen: Zijn die kinderen dan arm en blijven ze arm? En hierop laat de heilige Apostel hooren: O, neen, want indien gij kinderen zijt, zoo zijt

gij ook erfgenamen. Levensgemeenschap waarborgt goederengemeenschap.

En welke is nu de inhoud der erfenis, die deze kinderen als erfgenamen wacht? Dit leidt tot de tweede gedachte:

II. De inhoud der erfenis hier omschreven.

Er zijn twee uitdrukkingen in den tekst, die ons zeggen wat die erfgenamen geworden zal. Ze zijn: erfgenamen van God en medeerfgenamen van Christus. De beteekenis van deze uitdrukkingen geeft den inhoud der erfenis aan.

Vooraf dienen we even voor de aandacht te roepen, welke grondgedachten altijd eene erfenis, dus ook erfgenaam zijn, beheerschen.

Wanneer iemand in het testament van een rijke is opgenomen dan heeft hij eigendomsrecht in die zaak voor eene bepaalde som, maar kan zich nog niet verheugen in het bezit van die hem toegekende som. Dat bezitten komt later. Wanneer de dood des testamentmakers is tusschen beide gekomen; het testament is geopend geworden; de echtheid van het testament is gebleken; de identiteit van den erfgenaam is bewezen; de noodige formaliteiten zijn doorloopen en het geld tenslotte is uitgekeerd. Dan mag de zoodanige zich verheugen in het bezit. Maar dan houdt hij ook op erfgenaam te zijn. Dan is hij bezitter geworden.

Zoo nu gebruikt ook de Heilige Schrift dit beeld van Gods kinderen voor den tijd dat zij, belijdende het eigendom des Heeren te zijn, hier als vreemdelingen op aarde hunne pelgrimsreize voortzetten. In Christus zijn ze erfgenaam des eeuwigen levens. Dat recht op die eeuwige heerlijkheid staat voor hun als kinderen Gods vast. Daar is niets meer aan te veranderen. Dat ontvangen ze straks niet meer uit genade. Neen, op dat leven hebben zij recht. Dat wij er recht op kregen; dat wij kinderen werden, dat was en is en blijft absolute genade. Maar eenmaal kind gewor-

den zijnde, zit aan dat kindschap het eenmaal te zullen ontvangen van de eeuwige heerlijkheid onlosmakelijk vast. Alleen maar, hier op aarde bezit het kind die eeuwige heerlijkheid nog niet. Hij is erfgenaam, nog niet bezitter.

Zoo ligt er dus in dit hier geestelijk bedoelde begrip van erfgenaam vierderlei opgesloten. Ten eerste dat wij uit genade erfgenaam geworden zijnde, recht ontvingen op eene groote schat. Vervolgens, dat dit recht ons zelfs door God niet weer kan ontnomen. Ook op dit punt is God de Onveranderlijke. Ten derde bezitten wij deze groote schat hier nog niet. Wij zijn erfgenamen, nog geene bezitters. En eindelijk ligt in het begrip erfgenaam opgesloten, dat wij zelf ons dit recht niet hebben verworven. Erfenissen geworden ons niet uit verdienste, maar krachtens afstamming of uit louter gunst; hier krachtens Gods eeuwige ontfermingen.

Zoo opgevat loopt dit beeld van erfgenaam zijn hier goed los. Doch nu komt er eene schijnbare moeilijkheid. Immers, zullen de erfgenamen bezitters kunnen worden, dan is het eerst noodzakelijk, dat de dood des testamentmakers tusschen beide treede. Zoo lezen we ook in den brief aan de Hebreën: 9:16, 17: „Want waar een testament is, daar is het noodzaak, dat de dood des testamentmakers tusschen kome. Want een testament is vast in de dooden, dewijl het nog geene kracht heeft, wanneer de testamentmaker leeft."

De gewone wet of regel is deze: De erflater moet eerst sterven zullen de erfgenamen van de erfenis bezitters kunnen worden. Nu baart dat in het aangehaalde woord uit den Hebreën brief geene moeilijkheid omdat de Middelaar hier degene is, die het testament maakt.

In de woorden van onzen tekst echter is Christus ook erfgenaam; immers wij zijn medeerfgenamen van Christus. Hier is dus God zelf de erflater. En God kan niet sterven.

Deze schijnbare moeilijkheid lost zich vanzelf op, wanneer we bedenken, dat we geene scheiding moeten maken tusschen erflater en erfenis. Zijn deze twee gescheiden, ja, dan moet de erflater eerst sterven, voor de erfenis kan uitgekeerd.

Hier echter is God de inhoud der erfenis. Erfgenamen van God. Dit wil zeggen: Dat we straks God zullen bezitten als onzen Vader, zoo, dat dit bezit ons eeuwig gelukzalig zal doen zijn. Hier is Hij onze Vader door het geloof; daar door bezit, dat ongestoord wordt genoten, en naar die maatstaf, die in de eeuwige heerlijkheid geldt. Dat zal ons eeuwig gelukkig, eeuwig volmaakt zalig doen zijn.

Menschen woorden schieten te kort om ook maar eenigzins volledig uitdrukking te geven aan wat er zal worden genoten. Wat we daar zullen bezitten, kan hier niet vertolkt.

In den vollen zaligen zin des woords zal dan bezeten en genoten worden, wat de heilige zanger uit het grijze verleden ons doet hooren, als hij jubelt:

Getrouwe Heer, Gij wilt mijn goed, mijn God,
Mijn erfenis en 't deel mijns bekers wezen.
Gij onderhoudt gestaag het heug'lijk lot,
Dat Gij, zoo mild, voor mij hebt uitgelezen.
De schoonste plaats mat Gij met ruime snoeren;
O heerlijk erf, gij kunt mijn ziel vervoeren.
—Ps. 16:3.

Als vanzelf moest op deze uitdrukking in den tekst volgen: „en medeerfgenamen van Christus". Dit baart geene moeilijkheid. Christus is hier het Hoofd der Zijnen. Als zoodanig is Hij de eerstgeborene. Noem Hem maar de eerste erfgenaam. In dezen zin lezen we dan ook: „De Vader heeft den Zoon lief en heeft alle dingen in Zijne hand gegeven." Christus is als Hoofd der Zijnen erfgenaam der

wereld. Hij draagt de heerlijkheid des Vaders. Hij is de handhaver van alle goddelijk gezag. In één woord Zijne Middelaarsheerlijkheid doet Hem deelen in des Vaders gunst, macht en majesteit. Zoo zit Hij als verhoogde Middelaar, dus als Hoofd der Zijnen, aan des Vaders rechterhand met Dezen in Diens troon. En Hij zelf roept het ons bij monde van den grijzen ziener op Patmos' strand toe: „Die overwint gelijk als Ik overwonnen heb, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijnen troon, gelijk als Ik overwonnen heb en ben gezeten men Mijnen Vader in Zijnen troon." Openb. 3:21.

Zoo dus mededeelgenoten, medeerfgenamen van Christus. Dit volgt noodwendig uit onze verhouding jegens Hem. Immers Christus is ons Hoofd. De erfgenamen zijn dit als leden van Zijn lichaam. Deze organische verhouding eischt dat de erfgenamen eenmaal bezitters zullen worden, en bepaalt verder, de wijze zoowel als het karakter van het bezitten van deze heerlijke erfenis.

Het moge schijnen, dat de kinderen Gods arm zijn, omdat menigmaal van hen geldt: „niet vele machtigen, niet vele edelen", in eigendomsrecht zijn ze rijk, want ze zijn erfgenamen, erfgenamen van God en medeerfgenamen van Christus.

Inderdaad eene verheffende gedachte! Die kruis dragende pelgrims erfgenamen.

En hoe veilig en welgemoed kunnen ze hunnen weg vervolgen. Immers, die erfenis daarboven wordt voor deze erfwachters bewaard. Ze berust in goede handen. God zelf het deel der erve. Medeerfgenamen met ons Hoofd Christus, die zich niet schaamt ons Zijne broeders te noemen. Wij behoeven die erfenis niet te verwerven—dan zou het geene erfenis zijn—wij behoeven ze ook niet te bewaren. Gelukkig!

Ja wat nog meer zegt: ook wij zelven worden voor die

erfenis bewaard. In de kracht Gods, door het geloof, zegt ons Petrus. Zoo ligt dan, kind van God, de weg duidelijk voor ons geteekend. Het is die van gelooven en strijden; maar even zeker van overwinnen en erven; van zelfverloochening hier, maar even gewis van zalig genieten hiernamaals.

Wellicht zijn er, die zeggen: gewis de toekomst der kinderen Gods is gewaarborgd en heerlijk. Doch de groote, mij vaak beklemmende vraag is deze: Behoor ik persoonlijk wel tot die erfgenamen? Welnu letten we dan in de derde plaats op:

III. Het onmisbaar kenmerk dat het erfgenaam zijn verzelt.

„Zoo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden." Dat wil eenvoudig dit zeggen: Daar wij toch met Hem lijden; of zooals onze Kantteekenaren het uitdrukken: „Dat is, gewillig zijn om te lijden, en in hetzelve lijdzaam, als het God belieft ons daartoe te roepen." Dit kenmerkte bijvoorbeeld de Apostelen, toen ze door den grooten Raad werden gegeeseld en we dan van hen lezen: „Zij dan gingen heenen van het aangezicht des Raads, verblijd zijnde, dat ze waren waardig geacht geweest, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden." Hand. 5:41.

Dit zelfde kenmerk aan het erfgenaam zijn verbonden vinden we in het woord van Paulus, als hij aan Timotheus schrijft: „Indien wij verdragen, wij zullen ook met Hem heerschen." 2 Tim. 2:12.

Is het noodig de geschiedenis hier te laten spreken? Denk aan de vervolgingen die over de jeugdige Christelijke Kerk hebben gewoed. Roep voor uwe aandacht, die breede scharen van martelaren, wier bloed in de dagen der Reformatie, het zaad der kerk is gebleken te zijn. Laat voor

uwen geest voorbijgaan de vervolgingen in de dagen der Afscheiding; de smarten verdragen in de jaren der Doleantie!

Bleek niet gedurig in de fundament leggende perioden van de geschiedenis van Christus' kerk het lijden een merkteeken, een onmisbaar kenmerk van het kindschap der geloovigen te zijn?

En nu is hier ongetwijfeld niet alleen bedoeld dat lijden, dat martelaars wegen doet betreden en martelaars dooden doet sterven. Zeker ook dit. Noem het maar in de eerste plaats. Doch dit niet alleen. Niet alle kinderen Gods ondergaan dit speciale lijden, en toch is lijden kenmerk van het erfgenaam zijn van elk kind des Heeren.

Het lijden heeft een breeder beteekenis. De weg van elke christen is een weg van lijden. Waarom? Omdat het een pad van zelfverloochening en kruisdragen is. Wie van Gods kinderen blijft vreemd aan het lijden dat geleden wordt, wanneer onze nieuwe mensch tegen de zonde dagelijksch moet inworstelen? Klaagt een Asaf niet over het nieuw zijn van de bestraffingen? Bidt Paulus niet om de wegneming van den doorn uit zijn vleesch? Aan het dooden van de leden, die op de aarde zijn, is lijden verbonden. Het uitrukken der oogen en het afkappen brengt lijden met zich. En zoo zouden we kunnen voortgaan, doch genoeg. Die geen vreemdeling is in de school van den Heiligen Geest; die zijn voet bewust mag zetten op het pad der heiligmaking, kent bij ervaring de waarheid van dit Schriftwoord: Dewijl wij met Hem lijden. Medeerfgenamen met Christus sluit mede-kruisdragers achter Christus in zich.

En vragen we dan ten slotte: Waarom Heere is dit lijden een onmisbaar kenmerk van het erfgenaam zijn, dan geeft de Heilige Schrift hier een drieledig antwoord op. Noodig om Godswil. Noodig om Christus wil. Noodig om ons zelfs wil.

Om Gods wil. Immers de weg der zaligheid is die van absolute, vrije genade; geopend door God, opdat Hij langs dezen zou worden verheerlijkt in de openbaring van Zijne, den zondaar reddende deugden. En nu wil Hij ook juist hierin verheerlijkt worden, dat Zijn kind in den staat zijner vernedering, gebogen onder het opvoedend kruis der heiligmaking, zijn Gethsemanes der verzoeking doormaakt, om uit dezelve zijn Abba, Vader stamelend omhoog te zenden. Daarom het lijden een kenmerk dat niet kan gemist.

Om Christus wil. De discipel is niet boven zijn Meester; de dienstknecht staat niet boven zijnen Heer. De medeerfgenamen met Christus zijn hier kruisdragers achter Hem.

Zeker, er is onderscheid. Zijns was het verzoenend; onzer is het heiligend kruis. Hij droeg het in eigen kracht; wij dragen het in Zijne kracht. En dewijl nu aan een kruis altijd lijden is verbonden, daarom is lijden een kenmerk, dat niet kan gemist.

Om onzentwil. Ja waarlijk hier zouden we breed kunnen zijn en vele redenen kunnen opsommen, waarom het lijden voor een geloovige in deze bedeeling niet kan gemist. We noemen slechts enkele. Noodig, opdat wij losser mogen worden van de banden des stofs, die zoo dikwijls naar beneden en van God ons aftrekken. Noodig, opdat onze hope op een, ja het blijvende goed, gedurig moge worden geprikkeld. Noodig, om ons te verlossen van aardschgezindheid en wereldgelijkvormigheid. In één woord, noodig, om ons meer en meer te vernieuwen naar het beeld van Zichzelf, die met de koorden van zijn eeuwige liefde ons trok.

Dit mag ons verzoenen wanneer op ons levenspad de doornen onze pelgrimsvoeten verwonden. Dit mag ons leeren in het lijden van ons als erfgenamen de liefde van den hemelschen erflater, God zelve te zien. Dit mag ons oog er

voor openen, dat er in het lijden aan ons kruisdragen verbonden, eene eere ligt verscholen, die zelfs de engelen niet eens is beschoren.

Eéne vraag: Zijn er in ons midden, die vreemd aan dit worstelen tegen de zonde, in welken vorm ook, moeten geacht? Durft gij zonder dit merkteeken de eeuwigheid in? Bidt den God van alle genade, dat Hij u ontdekke aan de breuke van uw hart; aan de onschendbaarheid van Zijn recht; aan den rijkdom van Christus, opdat gij, zondaar in uwe zonden zijnde, moogt worden een kind, dat in de moeiten des levens leert stamelen: Abba, Vader. Zondaar, rust niet, voor gij dit kinderlijk roepen hebt geleerd.

Broeders en Zusters in onzen Heere Jezus Christus. Door Gods genade belijden wij kinderen te zijn. We weten het: het besef van ons kind zijn staalt niet altijd bewust in den strijd. De hope op de erfenis verlicht niet altijd ons pad.

Dat het tot schulderkentenis ons brenge. En dat we in dezen weg van schuldbelijdenis weer schuldvergevende genade mogen smaken.

En dan het hart weer omhoog en 't oog weer naar boven. Want hier beneden is het niet. En indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen.

Dat het woord van den dichter dan steeds de taal onzer ziele moge worden bevonden, wanneer hij zingt:

Wijk, wereldsch gewemel!
Ik moet naar den hemel,
Verhinder me niet.
Weg, zonden! Zwijgt, lusten!
Ik wil hier niet rusten
In 's vijands gebied.

Hoe dichter ik nader
Aan het huis van mijn Vader,

Hoe sterker ik hijg—
Naar de eeuwige woning,
Het feest van mijn kroning,
En 't eind van den krijg.

En wat zou mij hinderen?
'k Zie de uurtjes reeds minderen.
Laat 's wereldsch gedruisch
Mijn moed niet verslappen,
Nog weinige stappen,
En dan ben ik thuis.

AMEN.

Twaalfde Leerrede.

„Ik houde het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden."

Romeinen 8:18.

Gods kinderen ook erfgenamen. Deze heerlijke waarheid heeft de Apostel op schoone wijze ontwikkeld in het vorige vers. Dit erfgenaam zijn grondt zich in het kindschap. Deelgenoot te zijn van het geestelijk leven waarborgt deelgenootschap aan de geestelijke, eeuwige, zalige goederen, door Christus verworven.

Heerlijk mag deze waarheid troosten. Temeer, waar het kind des Heeren zich in deze bedeeling zoo dikwijls de moede pelgrim gevoelt, ja, met een Asaf moet klagen:

„Want al den dag ben ik geplaagd;
Mijn ziel verschrikt, mijn boezem jaagt;
En nooit verscheen er morgenstond,
Waarop ik geen kastijding vond."

Wat meer zegt: dit lijden is juist eene van de kenmerken van het kindschap der geloovigen. „Zoo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden."

Aan dit kindschap is dus lijden verbonden. Gewis. Maar ook even onomstootelijk waar is het, dat op dit lijden van het kind des Heeren het zullen deelen in volle heerlijkheid volgen moet. Hooren kindschap en lijden bijeen in deze bedeeling; even zeker zullen kindschap en heerlijkheid samen gaan in de bedeeling, die op deze volgt.

En zet nu deze twee eens tegenover elkander. Deze tegenwoordige tijd, en de eeuwigheid, die ons wacht. Meet naar deze tweeërlei maatstaf eens het lijden van het heden en de heerlijkheid der toekomst, en we verstaan Paulus, wanneer hij zegt in 2 Cor. 4:17: „Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbij gaat, werkt ons een gansch zeer uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid."

Deze waarheid betuigt hij ook in de woorden van onzen tekst. Het lijden van den tegenwoordigen tijd is niet te vergelijken met de heerlijkheid, die ons zal worden geopenbaard.

De verhouding van der geloovigen tegenwoordig lijden en hunne toekomstige heerlijkheid.

We overwegen:

I. *Het lijden hier beschreven.*
II. *De heerlijkheid hier geteekend.*
III. *De beteekenis dezer waarheid voor ons leven.*

I. *Het lijden hier omschreven.* De eerste gedachte, die bij dit punt onze aandacht dient te trekken is, dat het lijden in de woorden van onzen tekst genoemd, een bijzonder soort van lijden is. Dit wil zeggen, de Apostel heeft hier in de eerste plaats niet het oog op het lijden als gevolg der zonde in den algemeenen zin des woords. Het innig verband, dat er ligt tusschen dit vers en het voorgaande teekent het bijzondere karakter van dit lijden.

Het is het lijden der geloovigen. Zij, die met Christus lijden, zullen met hunnen Heer verheerlijkt worden. En zij mogen met den Apostel betuigen: Wat aan ons zal geopenbaard is veel meer, dan hetgeen wij hier hebben te verduren.

Dit doet ons vragen: Welk lijden heeft de Apostel dus op het oog? En dan gaan we zeker veilig wanneer we zeggen: dat lijden, dat de geloovigen in de dagen van Paulus

overkwam ter oorzake van het kruis van Christus. De gemeente van Rome was geen vreemdelinge aan dit bijzondere soort van lijden, evenmin als de Apostel zelf.

Hij schrijft dan ook: „Ik houde het daarvoor." Hij spreekt uit ervaring. Ook hij was in de school des lijdens geen vreemdeling gebleven. Lees slechts wat hij schrijft in 2 Corinthiërs 4:7—10: „Maar wij hebben dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes en niet uit ons. Als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig; vervolgd, doch niet daarin verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven; Altijd de dooding des Heeren Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zoude geopenbaard worde."

Nu is dit martelaars lijden, 't zij in directen of indirecten zin, niet aller deel en derhalve heeft het begrip lijden in de woorden van den tekst eene breedere strekking.

We vinden dit aangegeven in het vorige hoofdstuk. Daar spreekt de Apostel over het niet meer heerschen van de wet der zonde over den christen. Hij is van die wet vrijgemaakt. Dit wil echter niet zeggen, dat er tegen die wet der zonde niet bestendig dient gestreden. Niet tevergeefs zegt de Apostel: „Want ik weet dat in mij, dat is, in mijn vleesch geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet. Want het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik."

Ongetwijfeld moeten we hier onder het lijden van dezen tegenwoordigen tijd verstaan dat lijden, dat den christen in deze bedeeling overkomt in verband met de worsteling van zijne nieuwe leven tegen de zonde in hem en rondom hem; en zooals deze worsteling hem, zoowel in geestelijken als in stoffelijken zin, vaak in moeiten brengt en lijden berokkent.

Zoo draagt dit lijden een eigen, een heilig karakter. Zoo wordt het gedragen om Gods wil. Zoo wordt het bij geen wereldling gevonden. Aan dit lijden blijft geen enkel kind des Heeren in den school der heiligmaking vreemd. En dit lijden is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, die ons zal geopenbaard worden.

Bij de behandeling van het vorige vers hebben we er reeds op gewezen, dat dit lijden onmisbaar moet geacht. Noodig voor ons, met het oog op God, die zoo de eere Zijns Naams bevordert. Noodig met het oog op Christus, die zulks heeft betuigt: De discipel is niet boven zijnen Meester. Noodig met het oog op ons zelf, waar het lijden van dezen tijd vaak het middel wordt bevonden om ons los te maken van vele banden, die ons neertrekken in het stof.

Dit dient goed voor de aandacht gehouden. Wanneer de Heilige Schrift er nadruk op legt, dat het lijden der kinderen Gods onmisbaar is, dan doet ze dit niet omdat er in het lijden van de vromen eene verdienende beteekenis schuilt.

In geenen deele. Hierin ligt het principieele onderscheid tusschen het lijden van Christus en het lijden der zijnen. Christus' lijden was verdienend; dat van de zijnen opvoedend. Niet alsof het lijden van Christus voor Zijn eigene menschelijke natuur geene opvoedende beteekenis zoude gehad hebben. De brief aan de Hebreën meldt ons in dit opzicht dat: „Hoewel Hij de Zoon was, nochthans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden; En geheiligd zijnde is Hij allen die Hem gehoorzaam zijn eene oorzaak der eeuwige zaligheid geworden." 5:8, 9.

Dit neemt echter niet weg, dat Christus' lijden voor de zijnen zulk eene verdienende beteekenis had, dat het vanwege die verdienende strekking beslist onmisbaar moet genoemd.

In dezen zin nu mag het lijden der geloovigen niet onmisbaar geacht. Doch wel uit het oogpunt van opvoeden.

Die in de school der heiligmaking door den Heiligen Geest wordt onderwezen, die leert ook dat deel van Gods waarheid verstaan, waarin we geleerd worden, dat God alles heeft gewrocht om Zichzelfs wil. Ongetwijfeld wil God de Vader verheerlijkt worden door het lijden Zijner kinderen! Hoe? Och, al is het alleen maar hierdoor, dat Zijne kinderen op hun pelgrimstocht uit het Gethsemane hunner verzoeking het „Abba, Vader" stamelend opzenden.

En ook met het oog op het kind zelf wordt vaak en moet vaak geleerd worden, wat de dichter eens beleed:

't Is goed voor mij, verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus Uw Godd'lijk recht zou leeren;
Sinds heeft mijn hart voor hoovaardij gevreesd.
Ai, doe mij steeds Uw wil als heilig eeren;
Ver boven goud, en zilver, en wat meest
Den mensch bekoort, zal ik Uw wet waardeeren.

Dit karakter van het lijden der geloovigen sluit dan echter in, dat het slechts op dit leven, op deze bedeeling betrekking heeft. Het is een tijdelijk lijden.

Wel is waar moet erkend, dat de weg soms lang en bang mag genoemd. Ook in dezen is God vrij. Er zijn er kinderen Gods, die door God den Heere schijnen gebruikt te worden als lijders en lijderessen in de school des levens, opdat de kracht der zaligmakende genade heerlijk uitblinke. Ze zijn er geweest, die, in de smeltkroes des levens gedompeld, door Satan met een „zegen God en sterf" werden besprongen. Maar hoe heerlijk blonk dan de kracht der zaligmakende genade niet uit! Denk aan Job.

Klaagde niet een Asaf dat zijne bestraffing elken morgen nieuw was? Had Paulus niet een doorn in het vleesch?

Ja, wie van Gods kinderen is aan *dat* lijden vreemd,

waardoor zijn leven in dat wondere evenwicht wordt gehouden? Immers niemand. Dan zijn het levenszorgen, die loodzwaar drukken, en dan weer schijnt de toekomst zoo donker.

Dan eens weer verborgen of boezemzonden, die den pelgrim beangstigend kwellen; of dan is het de zielsvijand, die belagend de ziele prangt.

Maar Gode zij dank, aan al dit lijden komt een einde! Het lijden der geloovigen is tijdelijk en naar zijn aard ook beperkt.

In deze bedeeling is niets absoluuts. Ook het lijden niet. Het absolute vraagt om eene andere bedeeling. Zeker, soms schijnt het, dat de beker des lijdens boordevol wordt geschonken. Er zijn er, die, als onder eenen dorschwagen worden gedrukt. Maar altijd kleeft er aan het lijden hier nog een zegen. Eerst in de hel zal het lijden een absoluut karakter dragen.

Ook is het lijden der geloovigen niet altijd even zwaar. Het wisselt af. Na regen komt zonneschijn. Of om in de de taal der Heilige Schrift te spreken: Des avonds moge het geween vernachten, des morgens is er gejuich. Het zaaien moge in tranen geschieden, doch het maaien met gejuich, wordt ook wel eens genoten.

„De Allerhoogste maakt het goed,
Na het zure geeft Hij 't zoet."

En wat ten slotte het kind des Heeren onder het lijden tot lijdzaamheid dient te stemmen is voorzeker, dat het geestesoog het lijden dezes tegenwoordigen tijds verbonden ziet aan eigen zonde. En al is het nu waar, dat voor elke teug uit de beker des lijdens geene bepaalde zonde of afwijking kan aangewezen, evenzeer is het waar dat de, voor God levende ziel aan elke kastijding de reuke der zonde ontdekt.

En juist dit moet zoo vaak vernederen, verootmoedigen;

met lijden verzoenen en tegen de zonde leeren waken en strijden.

Voorwaar een groot voorrecht, wanneer we zoo het lijden kennen, want dan zijn wij kinderen Gods. Dan weten wij: aan dit lijden komt een einde en de heerlijkheid zal ook aan mij worden geopenbaard.

II. De heerlijkheid hier geteekend.

De Apostel zegt, dat het lijden niet is te waardeeren, dat is, niet af te wegen, niet op éene lijn te stellen met de heerlijkheid, die ons wacht. Eene vergelijking te maken tusschen deze twee is niet mogelijk.

Deze heerlijkheid is zeker. Boven wezen we reeds op de beteekenis van het lijden als een kenmerk van ons kindschap. Op het lijden der geloovigen moet de verheerlijking van Gods kinderen volgen.

Was het naar Gods eeuwig, vrijmachtig raadsbesluit, dat er na den zondeval in het paradijs een Golgotha volgen moest; even zeker is het naar Gods gemaakt bestek, dat op Golgotha een paradijs moet volgen.

De volgende verzen leveren hier zelfs een sterk bewijs voor. De gansche schepping zucht op hope, dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden. Het schepsel als met opgestoken hoofd verwacht de openbaring der kinderen Gods.

Dus, zouden de kinderen des Heeren de heerlijkheid niet ontvangen; dat wil zeggen, in hunne geloofsovertuiging worden beschaamd, dan zou heel het hunkeren der natuur naar verlossing slechts het najagen van een droombeeld zijn.

En deze heerlijkheid zal oneindig zijn. Niet tijdelijk gelijk het lijden! Niet voor een menschen leeftijd, niet voor een duizend jaar. Ze is eeuwig. De Heilige Schrift is in dezen van uitspraken vol. Eeuwige blijdschap zal

op hunne hoofden zijn. In eeuwigheid niet meer hongeren en dorsten.

„Ver boven pracht en sterrendak,
„Daar is een heerlijk oord;
„Waar zaal'gen in een blank gewaad
„God prijzen ongestoord."

Ja, ook ongestoord zal die eeuwige heerlijkheid zijn. Op dien eeuwigen morgen daalt nooit weer de nacht! Die eeuwige dag van gejuich zal nooit onderbroken worden door ééne ure van geween. 't Is heerlijkheid. 't Blijft heerlijkheid. En 't gaat van heerlijkheid tot heerlijkheid.

Is dan het lijden van dezen tegenwoordigen tijd te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden? Immers neen!

Zeker, ze moet nog geopenbaard. Er ligt nu nog een deksel op. Doch die ure van openbaring naakt. Ze is komende. Straks, wanneer Gods Raad zal zijn volvoerd en God in de openbaring van Zijne deugden Zijn eeuwig doel zal hebben bereikt; dan, dan wordt de sluier weggeschoven, het deksel weggenomen en dan zal de verloste menschheid in volle verrukking het uitroepen: De helft was door ons niet beseft. Ja waarlijk, dit had geen oog ooit gezien, geen oor gehoord. Dit was in geen menschenhart opgeklommen. We hadden er geen voorstelling van!

Op ééne vraag echter mag toch nog even breeder ingegaan. Al is het waar, dat het spreken in deze bedeeling over de toekomstige heerlijkheid slechts stamelen blijft; zoo biedt de Heilige Schrift ons enkele gegevens, die, al is het met alle bescheidenheid, toch de vraag wettigen: Waarin zal die heerlijkheid bestaan?

Nu dienen we den tekst goed te lezen. Er staat niet: de zaligheid, die wij zullen beërven; of, de verlossing, waarin we zullen deelen; of, de vreugde, die we zullen genieten.

Neen, hier is sprake van *heerlijkheid,* die ons geopenbaard zal worden.

Nu is het duidelijk, ook uit het verband van den tekst, dat hetgeen hier met heerlijkheid bedoeld wordt, slaat op datgene, wat na den jongsten dag het deel van de verloste menschheid wezen zal.

Nu dienen we goed voor de aandacht te houden, dat de begrippen zaligheid en heerlijkheid elkander niet volkomen dekken. Zaligheid is breeder begrip dan heerlijkheid.

Wanneer we deze onderscheiding voorop stellen kunnen we drie graden in de zaligheid onderscheiden.

Ten eerste de zaligheid, zooals deze reeds in dit leven aan het kind van God in beginsel geschonken wordt. „Die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven."

Met opzet wijzen we hier even op. In de practijk des levens is de voorstelling, de opvatting niet altijd even zuiver.

Wat we bedoelen is dit. Er worden nog steeds gevonden, die niet durven ontkennen, dat er somwijlen levensritselingen vallen te bespeuren. Die durven uitspreken: ik ben wel anders dan vroeger. En die toch niet durven belijden: ik ben een kind van God.

Dit soort menschen heeft de voorstelling, dat al die geestelijke gaven van wedergeboorte, bekeering, geloof, hoop, liefde, lijdzaamheid, boete en berouw en zoo meer een soort van ladder vormen, waarlangs wij opklimmen tot de zaligheid. Die dan die ladder ten einde toe opklimt, die wordt zalig.

Deze foutieve voorstelling nu wordt juist door de Gereformeerde voorstelling streng bestreden.

Neen, al die bovengenoemde weldaden zijn geen ladder, die naar de zaligheid heenvoeren, maar een deel van den rijkdom der goederen door Christus verworven. In dezen zin: „Die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven."

Een hoogere trap of graad van de door Christus ver-

worvene zaligheid wordt genoten bij den dood van het kind van God.

De ziel wordt dan vrij van veel, dat haar nu nog belemmert en vaak neerdrukt. Ze wordt verlost van den drievoudigen vijand, satan, wereld en eigen booze vleesch; terwijl ze terstond zal genieten de organische gemeenschap met Christus, haar Hoofd en de volmaakt rechtvaardigen in den hemel. De volle, volmaakte zaligheid wordt echter bij het sterven nog niet terstond haar deel. Ze mist het lichaam, dat door God als Schepper tot een orgaan der ziel is gegeven en bedoeld.

Doch ook dat gescheiden blijven van ziel en lichaam zal een einde nemen. We gelooven op grond van Gods Woord aan een zalige opstanding.

Welnu, dan, na den jongsten dag, wanneer het rijk der heerlijkheid zal worden geopenbaard, dan zal ook de heerlijkheid der kinderen Gods geopenbaard zijn.

Dat mogen we de hoogste trap der zaligheid wel noemen. Drieërlei zal de zalige ziel dan kunnen genieten, wat ze nog nimmer genoten heeft.

Eerstens, de vereeniging met een volmaakt lichaam. Vervolgens zal die, nu weer vollen, zaligen mensch in de vernieuwde schepping zijnen God volmaakt mogen en kunnen dienen. En eindelijk zal hij in het gemeenschapsleven nooit meer belemmerd worden, want hij is zalig in verband met de verloste menschheid.

En wat berokkend nu het kind des Heeren in deze bedeeling dikwijls zooveel lijden, gelijk dit lijden hier in onzen tekst wordt bedoeld? En dan moet het antwoord luiden: juist deze drie. Eigen zondig vleesch; de wereld, die in het booze ligt, en de samenleving, die zoo menigmaal in het goed doen belemmert en tot het kwade verlokt.

En nu zal dit juist de hoogste ontplooiing en genieting

van de zaligheid zijn, dat deze drie, vleesch, schepping en samenleving, volkomen rein zullen worden genoten.

En hierin juist zal de heerlijkheid bestaan, die nu nog niet is geopenbaard. Immers de ziel heeft juist deze drie noodig om als profeet te kunnen kennen; als priester te kunnen dienen en om als koning te kunnen heerschen.

Welnu, zoo zal het eenmaal zijn. Daarom houd moed godvruchte schaar! Hier mogen vleesch, wereld en samenleving vaak lijden berokkenen; eenmaal wordt het anders. We zullen ontvangen een nieuw lichaam, een nieuwe wereld en een nieuwe samenleving, en daarom is het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden!

En nu is het ongetwijfeld niet overbodig ten slotte nog te vragen welke beteekenis deze waarheid heeft voor ons leven. Eene zoodanige vraag is met het oog op de waarheid Gods ten allen tijde gepast, want Gods Woord is ons gegeven tot een lamp voor den voet, en een licht op ons pad.

Doch wat vooral in dit verband tot het stellen van zoodanige vraag dringt, is de droeve ervaring, dat er dikwijls zulk eene bedenkelijke klove gevonden wordt tusschen theorie en practijk; belijdenis en leven.

Wat we bedoelen is dit: In ons leven moet gezien worden, dat wij gelooven kinderen der heerlijkheid; erfgenamen van de eeuwige glorie te zijn. De heerlijke inhoud van zulke eene belijdenis dient meer ons leven te beheerschen. Het afmeten van ons lijden tegen de heerlijkheid moet in ons leven zijne gevolgen hebben. De glans der zalige hope moet meer van ons afstralen, dan de dofheid der moedeloosheid onze levensblik verdonkert.

We mogen ons zelven wel eens ernstiglijk afvragen: Wat doen we het meest, klagen of roemen? Zuchten in het heden of jubelen in het verschiet? Morren en murmureeren of hopen en danken?

Nu is het ongetwijfeld waar, dat de toestanden elkander afwisselen op het pad der heiligmaking. Het wisselende is juist het kenmerkende van een toestand. Gelijk in het rijk der natuur zomer en winter elkander opvolgen, zoo gaat het ook in het rijk der genade. Des avonds vernacht het geween en des morgens is er gejuich. Dan klaagt een David: ik zal nog een dezer dagen door de hand van Saul omkomen, en dan hooren we hem betuigen: met mijnen God spring ik over eenen muur en dring ik door eene bende.

Dit afwisselende karakter van onze zielestemming hebben we hier echter niet op het oog. We bedoelen wat anders. Er zijn er, die belijden geen vreemdelingen te zijn in den dienst des Heeren en die toch zoo klagend en zuchtend hun leven voortslepen, dat men, indien daar het wezen van het christendom in zou uitblinken, eenen afkeer van het christendom zouden krijgen. Zulks mag niet. Beslist niet.

Om meer dan eene reden mag dit niet. Eerstens, zulk een neerslachtig, moedeloos, altijd klagend leven is niet tot eere van onzen Vader, die met koorden der liefde ons heeft getrokken. Zulk een leven is zoo jammerlijk, zoo droef arm aan den toon van dankbaarheid. Door zulk klagen en zuchten wordt God niet verheerlijkt.

En vervolgens werkt het zoo uiterst schadelijk voor de ontplooiing van eigen geestelijk leven. Dergelijke christenen blijven dan ook vreemd aan het opwassen in de kennis en genade van onzen Heere Jezus Christus.

Men diene nimmer te vergeten, dat, naarmate het ontvangen geestelijk leven gebruikt wordt op de rechte wijze, naar die mate zal er ook toename in waarachtige heiligmaking gevonden worden. Er bestaat ook in dezen eene wisselwerking, die plaats grijpt naar Gods heilige ordinantie.

Naarmate dat ons geloof machtiger is, wordt de draagkracht van onze ziel grooter. Geloofsoefening spant de

veer van onze geestelijke volharding. Ze verruimt den blik. Maakt den roem vaster en de zegen voor zichzelven en anderen rijker.

Gedurig mogen we onszelven dan ook wel toeroepen: het lijden van dezen tegenwoordigen tijd is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, die ons zal worden geopenbaard.

Vervolgens dienen we steeds te bedenken, dat God ons het lijden in de school des levens nooit doelloos zendt. We leven nog te veel laag bij den grond. Te dikwijls ligt onze hope gebonden in het stof. Ook het lijden van dezen tegenwoordigen tijd moet ons leeren om meer te bedenken de dingen die boven zijn.

Dan dienen we er ook op te letten, dat we ons gedurig moeten oefenen om den juisten blik te hebben op het lijden van dezen tegenwoordigen tijd. In het waardeeren, afmeten van dit lijden, schieten wij zoo gemakkelijk tekort. En het gevolg? Eene eenzijdige geestelijke ontwikkeling. En dit juist maakt het satan weer gemakkelijk om overwinningen op ons te behalen. Ook in dezen is zijn toeleg o zoo duidelijk. Het is er hem om begonnen om het lijden van dezen tegenwoordigen tijd in zulke levendige kleuren ons voor oogen te schilderen, dat de heerlijkheid, die ons wacht, in nevelen wordt gehuld. Satan weet het wel: naarmate de christen staart op zijn kroon, ziet hij het kruis niet. Ook in dezen is er in ons leven overvloedige reden om satan te bestrijden. Wederstaan we ook in dezen den Booze? We hebben de belofte dat hij van ons zal vlieden.

Zijn er misschien, die moeten erkennen, dat ze nog vreemd aan dit lijden zijn? We hebben dit lijden boven omschreven als datgene, wat den christen in deze bedeeling overkomt in verband met de worsteling van zijn nieuwe leven tegen de zonde in hem en rondom hem; en zooals deze worsteling hem zoowel in geestelijken als in stoffelijken zin vaak in moeiten brengt en lijden berokkent.

Die dezen strijd niet kent bedenke dat dit lijden een onmisbaar kenmerk van het kindschap is. En indien we geen kinderen zijn dan ook geen erfgenamen. Dan zijt gij nog arm voor tijd en eeuwigheid beide.

Wordt het dan geen tijd, bondeling des Heeren, haastig tot u zelven in te keeren en u te bekeeren tot den God des Verbonds? Kniel neer bij uwen Doop en bid Hem om die ontdekkende genade, die u laat zien, wie gij zijt in uwe zonde en wie Christus is in den rijkdom Zijner genade.

En waar we dit lijden kennen zijn we verzoend met hetzelve? Niet altijd? Dan is het oog beneveld. Dan leeft het kind in opstand. Dan is het hart niet ruim en de weg naar den troon der genade voor het bewustzijn van zoodanige ziel niet open. Dan kwijnt de bloem der genade in het donker der zonde. Terug dan kind des Heeren naar het dal van ootmoed! Zoek in den weg van schuldbelijdenis, schuldvergevende genade.

Nog ééne vraag: Zien we het verband tusschen ons lijden hier en de heerlijkheid die ons wacht? Dan houden we den juisten blik op den Christus met Zijn kruis, maar ook op den Christus en Zijn kroon. Dan kunnen wij moedig voorwaarts. Want immers, al brengt dan het wandelen achter Hem noodwendig lijden met zich, we weten het: de discipel is niet boven Zijnen Meester. Maar ook even stellig houden wij ons verzekerd, dat, niet uit verdienste, maar uit genade, ook onze lijdensweg uitloopt op een eeuwige troon en kroon! En daarom belijden wij: „het lijden van dezen tegenwoordigen tijd is niet te waardeeren tegen de heerlijkheid, die aan ons zal worden geopenbaard".

AMEN.

Dertiende Leerrede.

„Want het schepsel als met opgestoken hoofd, verwacht de openbaring der kinderen Gods. Want het schepsel is der ijdelheid onderworpen; niet gewillig, maar om diens wil, die het der ijdelheid onderworpen heeft. Op hope dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid van de heerlijkheid der kinderen Gods. Want wij weten dat het gansche schepsel te zamen zucht en tezamen als in barensnood is tot nu toe."

Romeinen 8:19—22.

In het vorige vers heeft de Apostel ons medegedeeld hoe hij denkt over de verhouding van der geloovigen tegenwoordig lijden en hunne toekomstige heerlijkheid. En dan betuigt hij met nadruk: het lijden van het heden is niet te waardschatten, kan eigenlijk niet in rekening gebracht worden met het oog op de heerlijke toekomst, die ons wacht.

En niet alleen dit, maar volgens vers 17 ligt er tusschen lijden en heerlijkheid, wat de kinderen Gods betreft, een innig verband. „Zoo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden."

Deze lijn nu, namelijk van verband tusschen lijden en heerlijkheid, ontwikkelt hij nu nog verder en toont in deze verzen aan, dat er ook een innig verband ligt tusschen het lijden en het genieten van het schepsel, en dat dit lijden en deze heerlijkheid van het schepsel op het innigst verbonden liggen met der geloovigen tegenwoordig lijden en toekomstige heerlijkheid.

Met het oog op dit een en ander bespreekt de Apostel hier:

Het zuchtend Schepsel.

We overwegen:

I. De oorzaak van dit zuchten.
II. Het karakter van dit zuchten.
III. Den duur van dit zuchten.

I. De oorzaak waarom het gansche schepsel zucht.

Zooals we met een enkel woord boven reeds aangaven, moeten we goed voor de aandacht houden, dat er een innig verband ligt tusschen wat de Apostel heeft beweerd inzake het gewisse van de te ontvangen heerlijkheid der kinderen Gods, en het niet altoos duren van het zuchten van het schepsel.

De Apostel wil eigenlijk in dit verband zeggen: zelfs het schepsel, dat zuchtend zijn bestaan voortzet, verwacht verlossing. Doch deze kan niet plaats grijpen, tenzij dat de heerlijkheid der kinderen Gods geopenbaard worde. Het zuchten op hope door het schepsel is der gemeente eene bestendige prediking: Volk van God, gij gaat de heerlijkheid tegemoet. Het schepsel vertolkt, profeteert door deszelfs zuchten den kinderen Gods hunne vrijmaking.

De eerste vraag, die we hier onder oogen moeten zien, is: Wat hebben we hier onder „het schepsel" te verstaan. Op dit punt denken alle verklaarders niet gelijk. Natuurlijk niet de gansche schepping als zoodanig. De reine engelen, alsook de triumfeerende kerk moeten hier uitgezonderd. Zij vallen onder dit zuchten niet. Ook kan de gemeente op aarde hier niet onder begrepen worden. Immers van haar wordt in vers 23 betuigt: „ook wij zelven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelven, zeg ik, zuchten in ons zelven".

Anderen hebben hier willen denken aan de heidenwereld. Nu is het wel waar, dat er in de wereld der heidenen een zeker onbestemd zoeken gevonden wordt naar een betere toestand; een streven naar een hooger leven. Een flauw besef van Gods eeuwige kracht en goddelijkheid werkt daar nog na. In Romeinen 1:19, 20 lezen we: „Overmits hetgeen van God kennelijk is, in hen openbaar is; want God heeft het hun geopenbaard. Want zijne onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zijne eeuwige kracht en Goddelijkheid, opdat zij niet te verontschuldigen zouden zijn."

Hoe waar dit alles ook zij, toch is het niet mogelijk, dat Paulus dit hier heeft bedoeld. We hebben geen grond in de Heilige Schrift om aan te nemen, dat „de blinde heiden; van God gescheiden", hoopvol en reikhalzend heenstaart naar de openbaring van de kinderen Gods. Evenmin kan van hen betuigd, dat ze niet gewillig der ijdelheid onderworpen zijn. En ook biedt de Heilige Schrift de voorstelling geen steun, dat in de Heidenwereld eene hope gevonden wordt om te deelen in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

Nog anderen meenen, dat onder het „gansche schepsel zucht" de kerk des Heeren in de bediening der schaduwen moet worden verstaan, doch ook deze opvatting heeft onoverkomelijke bezwaren.

Zoo blijft ons dan niets anders over, dan om onder schepsel hier te verstaan, de redelooze, onbewuste creatuur, datgene, wat wij gewoon zijn natuur te noemen.

Nu klinkt het wel eenigszins eigenaardig, dat die onbewuste creatuur hier als eene persoonlijkheid voorgesteld wordt. Immers van dit schepsel, dat is van de natuur, wordt in den tekst gezegd, dat het „met opgestoken hoofde verwacht"; „dat het niet gewillig is onderworpen"; „dat het hoopt op vrijmaking". Zeer terecht is hier door iemand

opgemerkt, dat, alhoewel we hier met eene oneigenlijke manier van spreken te doen hebben, zoodat het onbezielde en sprakelooze schepsel hier zuchten en hopen wordt toegeschreven, we hier iets hebben „waarachtig van inhoud, maar beeldsprakig in den vorm”.

Nu bevat deze wijze van spreken van den kenner der Heilige Schrift niets nieuws. Hoe dikwijls zingen we als gemeente niet:

Het ruime hemelrond
Vertelt met blijden mond
  Gods eer en heerlijkheid.
De held're lucht en 't zwerk
Verkondigen Zijn werk
  En prijzen Zijn beleid.

Of om nog een ander lied aan te halen:

De velden zijn bedekt met kudden;
  De dalen zijn bekleed
Met halmen, die van zwaarte schudden,
  En loonen 's landmans zweet.
Zij juichen, elk op zijne wijze;
  Uw eer klimt uit het stof;
Zij zingen, Uwen Naam ten prijze,
  Uw goedheid en Uw lof.

Evenmin dus dat we er bezwaar in vinden, wanneer we in de profetieën lezen, dat de rivieren in de handen klappen; de most treurt, de wijnstok kweelt, evenmin bevreemdt het ons, dat hier van het schepsel, dat is van de natuur, staat, dat het zucht.

Waarom zucht nu echter dat schepsel? Paulus zegt: het is der ijdelheid onderworpen. Deze toestand: der ijdelheid onderworpen, wordt in het volgende vers nog nader omschreven door: „de dienstbaarheid der verderfenis”.

De natuur rondom den mensch aan de ijdelheid onderworpen! IJdelheid wil hier zeggen vergankelijkheid, verderfelijkheid.

Het rijk der natuur, om het nu zoo maar te noemen, is der vergankelijkheid ten prooi. Hier is zij niet op aangelegd. Wat meer zegt: Alle lijden is onnatuurlijk; gaat tegen de natuur van het schepsel in. De aardsche schepping moet eene hemelsche worden. En dat kan zij in deze bedeeling niet. Zij wordt in dat proces der volmaking tegengehouden. Geboren worden en sterven is de kringloop van hare geschiedenis. De dienstbaarheid der verderfenis drukt haar als een juk. Zij snakt naar vrijmaking. Zij hoopt op verlossing.

En is het nog noodig om te vragen hoe dit schepsel onder die ijdelheid kwam? Zij is er niet vrijwillig onder gaan staan. Neen, dit vrijwillige, helaas, moet getuigd van den mensch; doch van het schepsel niet. Dit is onderworpen. Zij was lijdelijk.

De tekst zegt: „niet gewillig, maar om diens wil, die het der ijdelheid onderworpen heeft".

Men heeft gevraagd: wie heeft dit gedaan? Sommigen zeggen: God; anderen: Adam. Beide is waar, maar dan in het rechte verband gezet. God heeft de aarde vervloekt uit oorzake van de zonde van Adam. De natuur lotgemeen met den mensch, is het leerstuk dat ook hier ons wordt gepredikt; en, en ongetwijfeld een rijke sprake, eene ernstige waarschuwing voor den mensch bevat.

Waarom vernielt de storm en verzwelgt de zee? Waarom verschroeit de zon en versmacht het aardrijk? Waarom is de wereld der dieren vol van onnoemelijk lijden en schier eindeloos wee? En op al deze, met tientallen te vermenigvuldigen vragen, moet altijd het antwoord klinken: vanwege de zonde is het aardrijk vervloekt. God voltrekt ook in dezen een rechtvaardige straf. De natuur, lotgemeen

met den mensch, zucht mede onder de droeve gevolgen van Adam's vrijwillige val.

Op dit verband tusschen den mensch en de hem omringende natuur wordt gewoonlijk niet voldoende gelet. Vooral de gemeente des Heeren dient dit innig verband steeds voor oogen te houden. Om meer dan éene reden.

Eerstens zien we in het lijden, zoowel van de onbezielde als van de bezielde schepping, de droeve gevolgen der zonde. De zonde van den mensch doet ook de schepping rondom hem lijden. Dit vloeit voort uit het organisch verband, dat God als Schepper gelegd had tusschen den mensch en de hem omringende schepping. Dit verband was van dien aard, dat Adam door God werd aangesteld om de aarde te onderwerpen en heerschappij over de natuur te oefenen. We lezen toch in Genesis 1:28: „En God zegende hem, en God zeide tot hem: Weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt, en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij over de visschen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt." Zoo kende God aan den mensch souvereiniteit toe. De schepping, hier bedoeld het schepsel, de natuur, moet den mensch dienen en dezen door en met de creatuur zijnen Schepper. Zoo vinden we het ook in onze Geloofsbelijdenis in Artikel XII uitgedrukt: „Dat Hij, (n.l. God) ze ook nu alle onderhoudt en regeert naar Zijne eeuwige voorzienigheid en door Zijne oneindige kracht, om den mensch te dienen, ten einde dat de mensch zijnen God diene."

Ook op deze ordinantie Gods echter heeft de zonde verstorend en verwoestend ingewerkt. Ware de oorspronkelijke toestand gebleven, dan zou er in het rijk der natuur van geen zuchten sprake kunnen zijn. Immers alles zou aan zijne bestemming beantwoorden.

Met Adam viel echter ook de schepping. De zegen,

die er voor de natuur in lag opgesloten, dat Adam heerschappij over haar had, sloeg vanwege Adam's zonde in haar tegendeel om. Was het verbonden zijn aan den mensch Adam haar tot een zegen; het innig verband tusschen den zondaar Adam en de natuur werd deze laatste tot een vloek. Duidelijk spreekt de Heere God het uit: „zoo zij het aardrijk om uwentwil vervloekt; en met smart zult gij daarvan eten al de dagen uws levens." Gen 3:17b.

Dit moest dus ten gevolge hebben, dat niet slechts de mensch onder de gevolgen der zonde kwam te zuchten, maar evenzeer het schepsel, dat aan dien mensch zoo innig verbonden lag. We zien dan ook, dat die organische machtsuitoefening, die op Adam gelegd was, in haar droef tegendeel omslaat, en de macht des doods niet slechts den mensch, maar met en in dezen begrepen, de gansche natuur aangrijpt en uiteenrukt. De macht des doods is hier de absolute tegenstelling van de macht eenmaal op Adam gelegd. Ging deze laatste in den staat der rechtheid zóó naar het schepsel uit, dat het leven in het rijk der natuur een paradijs toestand kon zijn en blijven; door Adam's zonde trad nu, ook voor het schepsel geldend, die droeve tegenstelling in het licht, die in Romeinen 5:12 aldus ons wordt beschreven: „Daarom gelijk door eenen mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzoo de dood tot alle menschen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben."

Hier ligt dus de oorzaak van het zuchten van het schepsel. Ook het rijk der natuur ligt gekneld in banden van den dood. De mensch bedenke dit. In het treurende oog en de matte blik van het bezielde creatuur moet de mensch lezen de gevolgen van zijn eigen zonde. In het klagend geluid van den storm; in de stomme versmachting van het dorstig aardrijk; in al dat lijden en zuchten; in al dat klagen en kermen wordt vertolkt, dat de mensch een zondaar

werd en de natuur met zich mee sleepte in de droeve gevolgen van zijn misdaad.

En niet slechts dit. Doch dan komt hier nog iets bij. De natuur is niet slechts zuchtend onder het lijden, dat zij ondergaat, maar dienstbaar geworden aan het verderf, doet zij ook lijden. Even waar als schoon is gezegd: „De storm vernielt; de bliksem doodt; de zee verslindt; de zon verschroeit. De doorn steekt; de distel wondt; de giftplant verderft; de wijn benevelt. De leeuw verscheurt; het ongedierte verontreinigt; de onzichtbare bacil nestelt zich met een leger van duizendtallen in het menschelijk lichaam, verteert den levenswortel en sloopt het door ongeneeselijke krankte."

Dit alles weten wij, zegt Paulus. En is het niet zoo? Kan het niet dagelijksch aanschouwd? Is het leven als het ware niet één gedurig schouwspel van het zuchten van het schepsel? Gewis. Gedurig kan het gezien hoe het schepsel zucht en de mensch zucht door het schepsel en dit laatste gekweld wordt door den mensch.

't Is alles aan de ijdelheid onderworpen. Dienstbaar aan de verderfenis. En de oorzaak van dit alles? De zonde van den mensch. De gemeente des Heeren vergete dit niet, dewijl dit voor de practijk zulke groote beteekenis zal blijken te hebben.

Onderzoeken we echter eerst:

II. Welk karakter dit zuchten van het schepsel draagt.

Het is opmerkelijk, dat de Apostel in zijn beschrijven van het zuchtend schepsel terstond ons gevoelen laat, welk karakter dit zuchten draagt. Het schepsel zucht wel. Ongetwijfeld. De natuur-ellende is te zichtbaar, dan dat zij zou kunnen weggeredeneerd worden. Doch de gemeente des Heeren bedenke: het is der ijdelheid niet gewillig onderworpen.

Boven hebben we reeds aangestipt, dat hier tweeërlei in uitgedrukt ligt, namelijk, dat het hier bedoelde schepsel niet vrijwillig onder dit lijden is gaan staan; alsook, dat het op dit lijden niet is aangelegd. Volkomen terecht wijzen onze Kantteekenaren er in dit verband op, dat het niet naar de van God gestelde orde is, dat het schepsel zijn eigen verderf zoude zoeken.

Dat de gemeente van Christus hierop toch steeds lette! De natuur rondom haar is eene gevangene geworden. Gebogen onder een drukkende last zet ze haar leven voort. Doch hoe? Niet heerlijk opbloeiend en zich steeds rijker ontplooiend tot dienstbaarheid van den mensch en zoo tot eere van haren Schepper. Integendeel! De natuur leeft haar leven niet gewillig. Zij schudt aan de ketenen, die haar binden; zij trekt aan de banden, die haar knellen. Zij wil vrij zijn. Daarom met opgestoken hoofde verwacht zij eene andere bedeeling.

Zij verwacht iets en zulks met opgestoken hoofde. Ook deze wijze van uitdrukking is teekenend, veelzeggend. Reikhalzend staart de natuur rondom ons naar boven; naar de verte om verlossing, om vrijmaking. Inderdaad deze beide uitdrukkingen: „schepsel zucht", „met opgestoken hoofde", geven ons den indruk, dat de natuur, op hare wijze, weet, dat zij in nood zit, dat zij pijn lijdt, dat er een loodzware last op haar drukt, die bij haar tegen nature is.

Diep ernstige prediking ga er van dit zuchtend schepsel onder de ellenden des levens; van deze reikhalzende natuur naar verlossing, tot de gemeente des Heeren uit. Volk des Heeren, de natuur rondom u is als een drenkelinge, die zuchtend, en staroogend het moede hoofd uit de wateren der ellende opheft, opdat zij verlost, vrijgemaakt worde.

Dat de christen nooit het schepsel verachte; nog minder in egoistischen eigendienst gebruike; nog veel minder op het schepsel ga steunen, alsof dit hem zoude kunnen hel-

pen. Ja wat meer zegt, ook hier beheersche onze belijdenis ons leven.

Immers, dewijl we belijden, dat de genade de natuur niet vernietigt, maar in tegendeel wil herstellen; daar deele de natuur met den belijder des Heeren, naar vermogen, ook hier in de vruchten van het kruis.

De christen staat tegenover de natuur anders dan de wereldling. Hij heeft een oog voor de ellende van de schepping, alsook een inzicht in de oorzaak derzelve. Maar juist daarom weet hij zich dan ook maar, na ontvangene genade, rentmeester des Heeren en mag en wil niet anders dat zuchtend creatuur, die reikhalzende schepping beschouwen en gebruiken dan in dienst der genade.

Dat hier tegen droeve eenzijdigheid en ziekelijke overgevoeligheid dient gewaakt, spreekt vanzelf. Ons schuldbesef verdiepe ons leedgevoel. Doch niet zoo, dat in zondige eenzijdigheid het lot van plant of dier zwaarder schijnt te wegen, dan de smart en ellende van menig medemensch. Aan dierenbescherming mede te doen, zonder dat men gewillig is om de hand der barmhartigheid te willen uitstrekken, waar de sociale nooden een medemensch terneer drukken, is eene eenzijdigheid, die in het licht der Heilige Schrift geoordeeld ligt. Maar even beslist dient ook afgekeurd, dat men belijdt een kind des Heeren te zijn, zonder schijnbaar te beseffen, dat wij als rentmeesters des Heeren geroepen zijn het schepsel rondom ons mede te doen deelen en te doen genieten in de heerlijke vruchten van Gods bijzondere genade. In dit verband juist geldt het woord zoo ernstiglijk: „De rechtvaardige kent het leven van zijn beest, maar de barmhartigheden der goddeloozen zijn wreed."

Doch er is nog meer. De tekst zegt verder: „het schepsel als in barensnood zijnde tot nu toe hoopt op de vrijmaking van de dienstbaarheid der verderfenis."

Het schepsel als in barensnood! Ook deze uitdrukking

werpt licht op het karakter van het zuchten van het schepsel. Even juist als schoon heeft Calvijn opgemerkt, dat dit zuchten niet tevergeefs is, niet zal eindigen in den dood, maar henen leidt naar een heerlijke verlossing. De vrouw in de smart van haar moederworden beeld van de zuchtende schepping! Als in barensnood, zegt de Heilige Schrift. In de hevigheid der smart is er hope op verlossing. De weg van zuchten en lijden zal niet eindigen in den dood, maar in leven, in verlossing, in vrijmaking van de dienstbaarheid der verderfenis.

De oude schepping gaat zwanger van de nieuwe. Wel gaat de gedaante dezer wereld voorbij, doch zij zelve wordt niet vernietigd. Herschepping, dit geldt ook van de natuur. De genade hersteld wat de zonde bedierf, blijft ook hier de geldende regel voor de bezielde en onbezielde creatuur rondom den mensch.

Dit kan ook niet anders. Immers de schepping is, wat men noemt anthropocentrisch, dat wil zeggen: de natuur zit zóó aan den mensch vast, dat ze met hem staat en valt, dus ook met hem zucht onder de gevolgen der zonde; maar dan ook weer eenmaal met hem zal deelen in de vrijmaking.

Daarom: „op hoop, dat ook het schepsel zelf zal vrij gemaakt worden". De schepping hoopt. Natuurlijk op hare wijze. Niet als een redelijk, zedelijk, zelfbewust wezen. Maar toch wordt in de natuur rondom ons die werking des Heiligen Geestes waargenomen, die het schepsel overeenkomstig zijn eigen aard, zóó tegen de macht des verderfs; tegen de gevolgen der zonde doet inworstelen, dat het zijn leven wil verlengen, in zijn bestaan wil volharden en van de verderfenis wil vrijgemaakt. De natuur pleegt geen zelfmoord.

Zij hoopt. En om nogmaals Calvijn te laten spreken: „uit deze hope ontvangen de sterren des hemels blijmoedig-

heid tot hunnen gedurigen loop; uit deze hope wordt de bereidwilligheid der aarde om vrucht voort te brengen telkens herboren; uit deze hope verklaart zich de onvermoeide beweging der lucht, en de bereidvaardigheid der wateren om steeds te vloeien."

Deze hoop nu, zegt de Apostel, vestigt, richt zich op de vrijmaking van het schepsel. Dit leidt naar de vraag betreffende:

III. Den duur van dit zuchten.

Ook aan het zuchten van het schepsel zal een einde komen. Alleen wat niet redbaar is zal eeuwig moeten zuchten. De hope van het schepsel echter zal worden verwezenlijkt. Op het zijn in barensnood volgt een geboren worden van eene nieuwe schepping.

De dienstbaarheid der verderfenis zal worden vervangen door eene vrijmaking. Vragen we nog kortelijk: vrijgemaakt waarvan, wanneer, waartoe?

Waarvan? Zooals reeds gezegd: van de dienstbaarheid der verderfenis. De vloek der zonde, die als een loodzware last de nature rondom ons terneder drukt, zal eens worden opgeheven, en,.... en eene andere bedeeling zal haar aanvang nemen; die namelijk, waarin het schepsel weer den mensch zal dienen zonder dezen ook maar één oogenblik te schaden.

Bij eenig nadenken moet ook een ieder wel toestemmen, dat het niet anders kan. Immers, God de Heere zou het krachtens Zijn eigen wezen niet kunnen toelaten, dat Satan eeuwiglijk zijne klauwen sloeg in een deel van des Heeren wondere schepping. Neen, dan leert ons Gods Woord, dat in de wedergeboorte der ziele opgesloten ligt de wedergeboorte van het lichaam—zalige opstanding des vleesches—en in deze tezamen ligt gewaarborgd de vernieuwing van hemel en aarde. Immers bij den vollen zali-

gen mensch hoort een vollen paradijs toestand. De schepping moet dus, naar Gods eeuwig bestek, eenmaal worden vrijgemaakt.

En nu kan men, zooals Calvijn opmerkt, wel nieuwsgieriglijk gaan vragen, welke dan de heerlijkheid zal zijn, waarin de dieren, zoowel als de planten en metalen, zullen deelen; maar zoo merkt hij dan op: laten wij tevreden zijn met deze eenvoudige leerstelling, dat in de nieuwe schepping de samenstelling der zaken en de volkomen orde der dingen zoo zal zijn, dat er niets zal gevonden worden dat misvormd is of zal verwelken.

En wanneer grijpt deze vrijmaking der schepping plaats? Dan, wanneer de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods zal worden geopenbaard.

Eens komt de tijd, dat deze bedeeling zal worden afgesloten. De heerlijkheid der kinderen Gods zal als van achter eene sluier te voorschijn treden. Het volgende vers teekent dit als de aanneming tot kinderen. Welnu dan, wanneer aanschouwd worden zal, wat nu wordt geloofd, namelijk, dat wij de volle heerlijkheid en zaligheid in Christus bezitten, dan zal de natuur, de schepping, die met den mensch viel, ook met den mensch worden hersteld, vrijgemaakt van de dienstbaarheid der verderfenis; om eeuwig met den mensch, ieder op zijne wijze, te deelen in de heerlijkheid verworven door Christus' kruis.

Zoo is de voorstelling deze, dat het zuchtend schepsel hopend tot de gemeente opblikt, gelijk deze welbewust, geloovig-vertrouwend opziet naar haren Heer, biddende: Heere Jezus, kom haastelijk!

Dat die heerlijke bedeeling eeuwiglijk zal dienen tot lof en eer en glorie van den Drieëenigen God behoeft voorzeker geen breed betoog. We staan dan ook hoegenaamd bij dit hoogste, laatste, eeuwige doel niet verder stil.

Vragen we nog ten slotte wat deze waarheid, in dit

verband, der gemeente predikt. En dan roept ze ons toe:

Volk des Heeren vergeet uwe roeping niet jegens het schepsel rondom u. Boven wezen we reeds op deze gedachte. Ook het schepsel moet, naar vermogen, met ons deelen in de vruchten van Christus' kruis.

Niet genoeg is de gemeente doordrongen van het lotgemeenschap van het schepsel met haar. O zeker, theoretisch belijden, dat we als rentmeesters in deze bedeeling alhier geplaatst zijn; dat we met en door het schepsel onzen Schepper en in Christus onzen Vader, moeten dienen, dit leeft nog wel in onze voorstelling.

Maar de diepere gedachte, dat het gansche schepsel aan Gods kinderen zal gebonden blijven, volgens de oorspronkelijke scheppings ordinantiën Gods, zie daar blijft schijnbaar het oog gesloten voor.

Laten we niet vergeten, het schepsel lotgemeen met den mensch. Dit was zoo in den staat der rechtheid. Dit bleef zoo in den toestand der zonde. Dit zal zoo blijven, want wij verwachten eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde; en volgens de woorden van onzen tekst, zal het schepsel zelf vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

Indien dit wondere, door God zelf gelegde verband, tusschen den mensch en het hem omringend schepsel, meer zuiver werd gevat, zou de christen dan ook beter in staat zijn om als rentmeester op te treden? Gewis.

Nu trekt het schepsel ons dikwijls van God af, naar beneden. Zulks behoort zoo niet te zijn. Dat het schepsel in zijn zuchten en hopen ons niet beschame! Terecht is opgemerkt: „'t Is tezamen als in barensnood tot nu toe, en nog zijn de banden der natuur niet geslaakt. Toch wanhoopt het niet. Gij dan, wacht en hoop met het schepsel

mede. Gelijk het roept om de openbaring van Gods kinderen, roep gij om de openbaring van uw Heiland: Kom Heere Jezus; ja, kom haastelijk!" Laat het smachtend hijgen van het afgejaagd schepsel weerklank vinden in uw benauwde ziel: „Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijn ziel tot U, o God."

AMEN.

Veertiende Leerrede.

„En niet alleen dit, maar ook wij zelven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelven, zeg ik, zuchten in ons zelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams."

Romeinen 8:23.

Bij oppervlakkige lezing van dit schoone hoofdstuk van Romeinen VIII, schijnt het, alsof de Apostel niet getrouw blijft aan de grondgedachte, die hij in het verband van dit betoog tot uitgangspunt koos.

Immers hij begint met de van geloofsverzekerdheid tintelende belijdenis: „Zoo is er dan geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." En toch gewaagt hij in onzen tekst en deszelfs verband van drieërlei zuchten.

In verzen 19—22 vinden we beschreven het zuchten van het schepsel rondom ons. In ons tekstvers wordt gesproken over het zuchten, dat wij in ons zelven doen; terwijl wij hem in verzen 26 en 27 hooren gewagen van het zuchten van den Heiligen Geest.

Oppervlakkig beschouwd zouden we geneigd zijn om te gaan vragen: Maar Paulus, strijdt het opsommen van dit verschillende zuchten niet met uw heerlijk uitgangspunt? Past dit zuchten wel in het raam, in het verband van dit betoog?

Geheel weg valt echter dit bezwaar, wanneer we maar goed voor de aandacht houden, dat dit hoofdstuk de conclusies bevat van wat de Apostel in de vorige hoofdstukken heeft uiteengezet.

En daar juist heeft hij zoo glashelder in het licht gesteld, dat er in deze bedeeling steeds een groot onderscheid blijft bestaan, tusschen des christens staat en zijnen toestand.

Deze, althans betrekkelijke tegenstelling—want des christens toestand is nimmer een absoluut wandelen naar het vleesch—beheerscht andere tegenstellingen, zooals die van lijden en heerlijkheid.

Gewis, de heerlijkheid, de volle, eeuwige zaligheid wordt het deel van elk een der kinderen Gods. Ze deelen er echter in deze bedeeling nog niet in. Van daar het drieërlei zuchten boven genoemd.

En zoo sluit dus dit tekstvers zich zeer nauw bij de voorgaande verzen aan. Daar het zuchten der natuur op hare wijze. Hier het zuchten der kinderen Gods.

Dit is dan ook de hoofdgedachte van dit woord, doch, en hier dient op gelet; dit zuchten wordt in zijne beteekenis beheerscht door den naam, waarmede de belijders des Heeren in ons tekstvers worden genoemd. Hoofdgedachte dus:

Het zuchten der kinderen Gods.

We overwegen:

I. Met welken naam Gods kinderen hier worden genoemd.

II. Van welk zuchten bij hen hier wordt gewaagd.

Hoe noemt de Apostel in dezen tekst de kinderen Gods? Wij zelven, die de eerstelingen des Geestes hebben. Met opzet gebruiken we hier de uitdrukking: *de* kinderen Gods.

Immers we gevoelen, zullen we tot recht verstaan van deze woorden in ons tekstvers kunnen geraken, dan moeten we allereerst goed, helder inzien, wie, welke personen de Apostel hier op het oog heeft.

En dan sta van meet af aan vast, dat Paulus hier met

de uitdrukking: „die de eerstelingen des Geestes hebben", niet slechts zichzelven met zijne mede-apostelen bedoelt. Evenmin heeft hij hier het oog, zooals sommigen beweren, op de eerste christenen. Op de jeugdige christelijke kerk, dus, zeg, in de eerste eeuw. Ook worden door hem niet bedoeld, zooals anderen het hebben pogen uit te leggen, die christenen, die, ja wel de eerste beginselen, de aanvangen van het nieuwe leven bezaten, maar die in hunne levensopenbaring zich nog als zuigelingen gedroegen.

Al deze opvattingen kunnen den toets der juistheid niet doorstaan. Neen, wanneer de Apostel hier spreekt over „die de eerstelingen des Geestes hebben", dan bedoelt hij daarmede alle kinderen Gods in deze bedeeling. Straks hopen we nader op dit punt in te gaan.

Alle kinderen Gods noemt hij hier met eenen eigenaardigen, beter gezegd, veelzeggenden naam. „Die de eerstelingen des Geestes hebben."

We gevoelen terstond dat dit taal is aan het Oude Testament ontleend. Het begrip „eerstelingen" had zijn eigen beteekenisvolle plaats in Israels godsdienst.

De geloovige Israeliet bracht op gezette tijden zijnen God de eerstelingen van veld en stal; van vee en vrucht.

De eerstelingen van veld en boomvruchten bijvoorbeeld, moest men tot den priester brengen, die ze voor het aangezicht van Jehovah bewoog, terwijl de offeraar een dankgebed tot God opzond. We lezen hiervan in Exodus 23:19: „De eerstelingen der eerste vruchten uws lands zult gij in het huis des Heeren uws Gods brengen.".

Bij het begin van den oogst, op Paschen, moest de geheele gemeente eene garve der eerstelingen brengen en na het eindigen van den oogst op Pinksteren werden de brooden der eerstelingen den Heere ten dankoffer gewijd.

Van een geplanten boom mocht men eerst in het 4de jaar de vrucht den Heere offeren en in het 5de jaar die

vrucht voor zichzelven gebruiken. Leviticus 19: 23—25 bericht ons hieromtrent het volgende: „Als gij ook in dat land gekomen zult zijn, en alle geboomte ter spijze geplant zult hebben, zoo zult gij de voorhuid daarvan, deszelfs vrucht, besnijden; drie jaren zal het u onbesneden zijn, daarvan zal niet gegeten worden. Maar in het vierde jaar zal al zijne vrucht een heilig ding zijn, ter lofzegging voor den Heere. En in het vijfde jaar zult gij deszelfs vrucht eten, om het inkomen daarvan voor u te vermeerderen: Ik ben de Heere uw God."

Het brengen van de eerstelingen was een zeer gewichtig deel van den godsdienst onder Israel. En daarom lag in het brengen van die eerstelingen voor den vromen Israeliet dan ook eene rijke belijdenis.

Hij sprak hier mede uit, dat het vruchtbare land waarop hij woonde een gave was van zijn Jehovah. Dat de vruchtbaarheid hem geworden was uit vrije ontferming. Dat de kracht tot den arbeid ook van den Heere was ontvangen. Dat, in één woord, alles van Jehovah hem tegenkwam.

Nu is het natuurlijk de vraag in welke beteekenis dit beeld, aan de eerstelingen ontleend, hier moet genomen. Dit zal dan duidelijk kunnen maken welke beteekenisvolle naam hier aan Gods kinderen gegeven wordt.

Laten we dan eerst, bij wijze van tegenstelling, even nagaan welke de beteekenis hier niet is.

Boven merkten we met een enkel woord reeds op welke personen niet, en wie wel door den Apostel worden bedoeld. Alle kinderen Gods. Dus niet slechts zij, die de aanvangen des geestelijken levens nog maar bezitten.

Zoo wordt het menigmaal opgevat. Men ziet dan het gebrekkige in eigen geloofsleven. Men zou het zoo gaarne anders zien. Er is een drang en begeerte om voort te mo-

gen schrijden op het pad der heiligmaking, doch naar eigen beschouwing wordt het volbrengen niet gevonden.

Dat doet schuchter blijven en maakt steeds meer bekommerd. En zoo stijgen dan uit het hart dier bekommerden allerlei verzuchtingen om rijker en meerder genade omhoog. En niet zelden gebeurt het, dat men in zulk zuchten een kenmerk van het ware, echte, gezonde leven ziet; zich liefst beroepend op de woorden van onzen tekst. Nu zij er nogmaals aan herinnerd, dat Paulus hier dit soort zuchten niet bedoeld.

Als vanzelf dringt dit de vraag naar voren: Maar weke is de beteekenis dan? Dit kan ons eenigzins duidelijk worden, wanneer we recht inzien hoe het beeld van de eerstelingen in onzen tekst wordt gebruikt.

Nu hebben we in het licht van het Oude Testament gezien, dat de oorspronkelijke beteekenis van de eerstelingen-idee is, dat de landman van zijne vrucht Gode de eerstelingen brengt. Hier echter staat de zaak juist anders om.

De geloovigen worden hier niet voorgesteld als degenen, die de eerstelingen brengen, maar ontvingen, dus hebben, bezitten.

Neen de kinderen Gods worden hier niet geteekend als geestelijke akkerlieden. Ze zijn het niet, die de akker der genade hebben ontgonnen en toebereid. Niet zij hebben het geestelijk zaad in dien akker der genade gestrooid. Het is niet hun werk, dat dat geestelijk zaad in den akker des harten tot wortelschieten en opwassen en vruchtdragen kwam. En dus het is ook niet hun werk, dat ze de eerste halmen van den akker konden afsnijden, om deze als eerstelingen van den grooten oogst den Heere aan te bieden.

Integendeel. Zooals we boven reeds aangaven, de zaak staat precies anders om. De eerstelingen zijn van God ontvangen. Tot recht verstand dienen we de zaak dus zuiver voor de aandacht te hebben.

Welnu, ze is eenvoudig deze. God Drieëenig heeft van eeuwigheid in Zijnen eeuwigen Raad dien akker der genade toebereid. In den ontwikkelings-gang der geschiedenis heeft Hij dien akker geopend, geploegd, het zaad in de voren geworpen en de geestelijke oogst der genade doen rijpen.

Die groote oogst der genade rijpt boven in den hemel. Daar boven in de eeuwige loofhutten zal eenmaal door al Gods volk het eeuwig, zalig oogstfeest gevierd worden.

Van dien heerlijken oogst heeft God de Heere nu, mogen we het zoo noemen, de eerstelingen afgesneden, en deze zijn volk op aarde geschonken.

Waarin deze eerstelingen bestaan? Datgene van de verworvene zaligheid, dat hier op aarde ontvangen en genoten wordt. De gaven van geloof, hoop en liefde. De deugden van ootmoed en lijdzaamheid. De vrede, die alle verstand te boven gaat, en het gebed, meer dan eens de ademtocht der ziel genoemd.

Dit zijn de eerste gerijpte halmen, die onze Vader als een voorsmaak hier ons schenkt; terwijl de volle, heerlijke oogst nu nog niet rijp is, maar toeft en wacht tot den dag van onzen Heere Jezus Christus; wanneer Hij zal komen om zijn volk in het genieten van den vollen oogst in te leiden.

Met eerstelingen des Geestes wordt dus bedoeld datgene van de verdiende zaligheid, wat door Gods kinderen in deze bedeeling ontvangen en genoten wordt. Maar zoo omvat dan ook het begrip eerstelingen geheel het terrein van de bijzondere genade vanaf de wieg tot aan het graf. Onder het ontvangen hebben van de eerstelingen valt dus de smeulende vlaswiek zoowel als de heldenkracht des geloofs.

Houden we dit voor de aandacht, dan gevoelen we als vanzelf, dat „die de eerstelingen hebben" een veelzeggenden naam mag worden geacht.

Immers, de eerstelingen zijn een deel van den oogst.

Die dus de eerstelingen bezit is aanvankelijk deelgenoot van den oogst. Dit wordt niet altijd recht ingezien. Het staat niet zoo, dat degenen, die geloof, hoop, liefde, ootmoed, lijdzaamheid en andere genadegaven mogen bezitten, straks zalig zullen worden; maar *ze zijn in beginsel zalig.*

In de eerstelingen te hebben ligt de goddelijke waarborg dat de volle oogst zal genoten.

De zaligheid bestaat in de eerste plaats niet hierin, dat we ten volle genieten wat Christus voor ons heeft verdiend. Dat is wel de hoogste ontplooiing, de volle genieting er van, maar het wezen der zaligheid ligt hierin, dat wij reeds in deze bedeeling aan de behoudende zijde van de lijn ons bevinden. Dat wij overgezet zijn. Uit het grensgebied van Satan op het grondgebied van Christus zijn overgebracht.

En op dit grondgebied alleen, en nergens anders, worden de eerstelingen des Geestes gevonden en genoten. Die de eerstelingen bezit is in beginsel zalig.

Doch hieruit vloeit nu juist weer voort, dat de zoodanige, die de eerstelingen mag bezitten, zijn leven vol tegenstellingen ziet. In dit verband merken we slechts dit op. De christen, pelgrim zijnde naar het hemelsche Kanaan; reiziger naar de eeuwige loofhutten, spreekt en gevoelt en geniet niet altijd als iemand, wien de volle, rijke oogst zeker geworden zal. De pelgrim gevoelt zich niet altijd rijk erfgenaam. Hij is het wel, maar het volle bezit en de volle genieting derft hij nog. Erfgenaam is zijn staat. Pelgrim zijn toestand. Maar beiden zijn één en dezelfde persoon. En al slaat de tegenstelling van moede pelgrim en rijk erfgenaam soms een diepe breuk in het leven, geen nood, de reizende pelgrim zal worden de genietende erfgenaam. Die de eerstelingen heeft zal de volle oogst komen te genieten. Zou deze waarheid ook te veel uit het oog worden verloren? Ook hier geldt het woord: „Wat God samengevoegd heeft scheidde de mensch niet."

Zonder overdrijving mag beweerd, dat, indien men inzake staat en toestand; erfgenaam zijn en pelgrim wezen; eerstelingen hebben en de volle oogst inwachten, de rechte, de schriftuurlijke beschouwing niet heeft, zulks zeer verlammend werkt op het wasdom van het geestelijk leven.

Er wordt dan te veel vergeten, dat we moeten voorttrekken door het geloof. Het hebben van de eerstelingen mag juist ons geloof steunen en onze hope sterken, wetende, de volle oogst zal mij zeker geworden, dewijl ik hier reeds de eerstelingen heb.

Doch hieruit volgt nu ook als vanzelf, dat de bezitter der eerstelingen hier wel reden tot zuchten heeft. Dit brengt de reis naar den oogst mee.

Wanneer de geloovige Israeliet van den ouden dag de voor hem vaak moeilijke reis uit het Noorden van Palestina maakte om te Jeruzalem het loofhutten feest te vieren, dan heeft hij zich als pelgrim ongetwijfeld wel eens vermoeid gevoeld. De reis bracht het mede. Aan zulk een tocht waren ongemakken en ontberingen verbonden. Het deed hem zuchten. Doch ter andere zijde ging hij toch moedig voorwaarts, want hij wist, spoedig vier ik feest.

Dit beeld vertolkt eenigzins de oorzaak van het zuchten der kinderen Gods, zooals de Apostel het hier bedoelt. Zij, die de eerstelingen bezitten zijn reizigers naar den vollen oogst. Erfgenamen Gods en medeerfgenamen van Christus. Ze zijn rijk, doch derven nog de volle genieting. De toestand, waarin ze zich bevinden, beantwoordt nog zoo weinig aan hunnen staat. En die tweeheid, dat verschil, die tegenstelling tusschen staat en toestand, brengt dat zuchten teweeg.

Dit leidt tot de tweede gedachte:

II. Van welk zuchten hier wordt gewaagd.

De Aposptel noemt dit een zuchten in ons zelven. De

natuur rondom ons zucht ook. De vorige verzen beschrijven ons dit. Zij echter zucht onbewust. Zij kan zich van haar zuchten geen rekenschap geven. Zij kent de „waaroms” en de „daaroms” niet. Gods kinderen wel.

Zij zijn redelijke, zedelijke wezens. Zelfbewust betreden zij het pad des levens. Doch hierin ligt nog niet de diepste oorzaak van dit zuchten.

Dit zuchten wordt in hen gewerkt. Door den Heiligen Geest. De zaak staat zoo: de Heilige Geest, die de eerstelingen van den oogst ons mededeelde, en door Zijne inwoning in onze harten zelf het onderpand van de volle erfenis, van den vollen oogst is, Hij werkt zelf een onvoldaanheid in het hart van Gods kind.

Naarmate dat de Heilige Geest de harten bezielt, naar die mate worden, ja wel, de eerstelingen genoten, maar ook tevens door dat genieten het heilig verlangen naar den vollen oogst gewekt en geprikkeld.

Hij doet ervaren, dat het hier een Mesech der ellende is. Hij wekt eene geestelijke onvoldaanheid in het hart, die reikhalzend doet uitzien naar de eeuwige loofhutten. Dat is het zuchten in ons zelven door den Apostel hier genoemd.

Wat David bedoelde te vertolken toen hij tijdelijk verstoken was om feest te houden met Gods blijde scharen, dat geldt van een ieder, die in de eerstelingen de voorsmaak van de zaligheid mag proeven, en doet hem, althans bij tijden, zuchtend den dichter nazeggen:

't Hijgend hert, de jacht ontkomen,
  Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frissche waterstroomen,
  Dan mijn ziel verlangt naar God.
  Ja, mijn ziel dorst naar den Heer;
  God des levens, ach, wanneer
Zal ik nad'ren voor Uw oogen,
In Uw huis Uw Naam verhoogen?

Dit zuchten is dus noodwendig. Iemand kan geen kind van God zijn in deze bedeeling en vreemd aan dit zuchten blijven. Doch hier dienen we goed te onderscheiden. Met nadruk zeggen we: dit zuchten.

Alle zuchten draagt niet hetzelfde karakter. Wat meer zegt, er wordt veel zuchten gevonden, dat in het licht van Gods Woord geoordeeld ligt.

We bedoelen met dit laatste dat zuchten, dat altijd klaagt en steunt. Dat het zoo donker is in de ziel. Zoo koud in het hart. Dat het zoo geheel anders diende te zijn, en dat men na jaren van getob en geworstel nog niet durft te zeggen ééne schrede voorwaarts te hebben gedaan op het pad der heiligmaking.

En dan komt hier nog bij, dat er niet weinigen zijn, die meenen in zulk zuchten het ware, echte, hooge kenmerk des geestelijken levens; of indien dit te veel zegt, dan toch van hun streven en strijden te mogen zien. En al drukt men het niet met zoovele woorden uit, er zijn er onder de zoodanigen, die waarlijk meenen, dat ze met zulk een zuchtend, klagend leven Gode meer aangenaam zijn dan zij, die roemen in de genade.

Nogmaals zij er aan herinnerd, dit zuchten wordt hier niet bedoeld. Immers dit zuchten gaat over de vraag: heb ik de eerstelingen wel? Wist ik dat maar. Omdat ik daar niet verzekerd van ben, daarom zeg ik:

> O Heer! mijn ziel en lichaam hijgen,
> En dorsten naar U in een land,
> Dat, dor en mat, van droogte brandt,
> Daar niemand lafenis kan krijgen.

Afgedacht nu van de vraag of de dichter dit woord wel in zulk een verband bedoelt heeft—zeker niet—gevoelen we toch wel, dat de Apostel hier een ander zuchten op het oog heeft. Neen, niet het zuchten over de vraag: Ben ik

wel een kind; maar juist omdat ik mij kind weet, en de volle genieting van den heerlijken oogst nog derf, daarom zucht ik.

Uit het hebben van de eerstelingen vloeit dit zuchten voort.

Die deze eerstelingen mist is vreemd aan dit zuchten. De wereldling bijvoorbeeld. Hij kent deze zielstoestand niet. In dat steenen hart ontwaakte geen verlangen naar het hoogere. Hij heeft hier op aarde zijn ideaal. Hij leeft in deze wereld en gevoelt zich in deze wereld thuis, omdat hij nimmer de voorsmaak van iets hoogers genoot. Het vermogen om te genieten ontbreekt hem zelfs.

Met Gods kind echter staat het anders. Begiftigd met een leven uit een andere, hoogere wereld, gevoelt hij zich in deze atmosfeer niet langer thuis. De dingen dezer wereld kunnen zijne behoeften niet vervullen. Zijn smaak en zinnen niet meer streelen. En daarom zuchten de kinderen Gods, omdat ze, ja wel de eerstelingen van den oogst genieten; maar de genieting van den vollen oogst nog derven.

Dit geeft in het algemeen ook reeds een antwoord op de vraag waarop dit zuchten zich richt. De tekst zegt: „Verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams".

Het kind van God als pelgrim zucht dus niet om verlossing van zwaren, moeilijken arbeid, om zoodoende de rust te erlangen, die er overblijft voor het volk van God.

Het is hem niet zoozeer begonnen om te ontkomen aan het lijden van dezen tegenwoordigen tijd; om instee van hetzelve hemelweelde te smaken. Lijdenstijden zijn met het oog op dit zuchten wel eens de beste. Ja, we kunnen zeggen, de christen zijn zuchten richt zich niet ten eerste op de zalige gemeenschap met de volmaakte heiligen. Ongetwijfeld al wat we hier opnoemden wordt begeerd, vuriglijk begeerd. Staat ongetwijfeld met dit zuchten in ver-

band. Vloeit er uit voort. Maar dit is ten slotte de spil niet waar alles om draait. De hoofdzaak niet, waar het om gaat.

Waarop richt zich dan dit zuchten in het bijzonder? De tekst zegt: „op de aanneming tot kinderen". We kunnen dus zeggen: het zuchtend kind verlangt om als kind van God in het Vaderhuis, dat boven is, te worden aangenomen. De tegenstelling, die we boven aanstipten tusschen pelgrim en erfgenaam, moet goed voor de aandacht gehouden.

Gods kind begeert niet in de woestijn te blijven, maar wenscht Kanaän binnen te gaan. Verlangt het pelgrimskleed te mogen verwisselen met het feestkleed, dat boven wacht. Hier is het een voort moeten vaak als zwerveling, zoodat de klacht wordt vernomen:

Ik ben, o Heer, een vreemdeling hier beneen....

En omdat hij, die de eerstelingen heeft, zich aldus gevoelt, daarom verwacht hij de aanneming tot kinderen.

Nu kan men natuurlijk vragen: Maar Paulus, strijdt dit niet met wat we in vers 15 lezen? Daar immers staat: „Maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door welken wij roepen: Abba, Vader. Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn."

En dan zouden we hier weer moeten lezen, dat dit zuchten zich richt op de aanneming tot kinderen? Strijdt zoo het een niet met het ander?

Nu dienen we goed voor de aandacht te houden, dat we inzake deze aanneming tot kinderen steeds juist moeten onderscheiden.

Nu staat de zaak niet zóó, dat ons kindschap eerst tot stand komt wanneer wij het zelve gaan beseffen en belijden. O neen, ons kindschap ligt vóor onze geboorte; vóor de schepping, in Gods eeuwigen Vrederaad geordineerd. Al is het waar, dat deze eeuwige vreegedachten nog moesten uitgewerkt en onderwerpelijk toegepast, dit doet niets af

aan het groote feit wat de Heere door Jeremia aldus laat zeggen: „Ja Ik heb u lief gehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid."

Dat besluit lag echter nog verzegelt in Gods eeuwigen Raad. Het was Gode alleen bekend. Eerst eeuwen daarna zijn wij geboren. We kwamen ter wereld als kinderen des toorns. Wat meer zegt, zelfs in de bedding van het Verbond der genade hebben we ons wellicht jaren tegen God verzet. Gingen tegen Hem in. Vaak tegen de kloppingen des gewetens in. Misschien wel over de eerste ritselingen van het nieuwe leven heen. Doch de Heere liet niet los. Hij werd ons te machtig. Hij werkte dat kindschap in ons. Door Zijnen Geest heeft Hij zoo op ons in en doorgewerkt dat het ten slotte ook over onze lippen kwam: Abba, Vader. En toen hebben we misschien in dien eersten tijd der minne gewaand, dat wij er waren; maar hoe anders kwam het niet uit!

Satan is begonnen met zijne aanvallen. Wij zijn onszelven gaan afvallen. Het inzicht in eigen ellende werd dieper en omvangrijker. Ja, wellicht kwamen er tijden, dat het scheen of onze gebeden niet werden verhoord. Toen is het begonnen te stormen van binnen.

En dan wordt in het ontwikkelingsproces van het geestelijk leven; wilt ge, in de ontplooiing van dat kindschap het steeds duidelijker, dat er nog iets moet bij komen.

Bij wat plaats greep tusschen God en onze ziel in het verborgene, moet nog bij komen, dat God openlijk verklaart dat wij zijne kinderen zijn. Voor aller oor moet het nog gezegd: Pelgrim, kom maar hier, gij zijt mijn kind en als wettig kind leid ik u mijn paleis binnen.

Dit laatste nu valt aanvankelijk zamen met ons stervensuur. Dit wacht dus op de verlossing van ons lichaam. Het ontga onze aandacht niet, dat de Apostel hier schrijft van de verlossing van ons lichaam. In dit woord verlossing

ligt dus opgesloten, dat ons tegenwoordig lichaam oorzaak is van veel en velerlei zuchten.

In algemeenen zin kunnen we voorzeker zeggen, dat menige zucht in verband staat met den strijd, dien wij tot aan onzen dood toe in ons lichaam en om onzes lichaamswil te voeren hebben met de nawerking van den vloek der zonde.

De zonde heeft ook, uit dit oogpunt bezien, voor ons lichaam zulke verreikende gevolgen gehad. In den staat der rechtheid eischtte het lichaam zoo onzen arbeid niet op. Daar en toen was het aan geen ziekte onderhevig; meer nog, zelfs geen zetel van krankheid. Buiten de zonde om had de Verzoeker op het vleesch geen vat.

Dit is echter alles anders geworden. In drieërlei opzicht kunnen we zeggen is het lichaam nu oorzaak van velerlei zuchten. Staat het de ontplooiing en de genieting van het geestelijke leven in den weg.

Eerstens vraagt het lichaam zoo veel verzorging. Vaak is het te veel eischend. Dit zij toegestemd. Doch ook afgedacht van dit overdadige, moet nog toegegeven, dat het lichaam o zooveel verzorging vraagt. Voor menig kind van God gaat al zijn tijd en kracht bijna op in de verzorging van zijn lichaam en het onderhoud der zijnen. Voedsel, kleeding en woning vragen zoo veel. Dit valt in de heerlijkheid weg. Wanneer het eeuwig loofhuttenfeest, het zalig oogstfeest hierboven gevierd mag worden, dan behoeft niet langer gestreden te worden de vaak bange strijd om het bestaan.

Daar komt bij, dat het lichaam hier, vaak op bange wijze, zetel van velerlei krankheid; bron van menigerlei zwakheid is. Hoe dikwijls belemmert het zwakke lichaam niet den toch wel eens vaardigen, gewilligen geest? De strijd, die onze geest vaak tegen de ellende des lichaams te voeren heeft, is niet gering.

En eindelijk nemen we in ons vleesch gedurig waar

eene werking van zonde, wereld en Satan, die ons van Christus poogt af te trekken en menigen zucht doet slaken.

Aan dit alles komt straks een einde. Van dit lichaam worden we dan verlost. De openlijke aanneming tot kinderen wordt dan een feit. Aan de verzuchtingen komt dan voor goed een einde. Het smaken van de eerstelingen gaat over in het genieten van den vollen oogst. De reizende pelgrim wordt genietende erfgenaam.

Zoo mag deze waarheid ten slotte ons vragen: Kennen wij dit zuchten dat voortvloeit uit het hebben van deze eerstelingen? Zoo niet, dat het tot ernstig onderzoek ons brenge. Zoo ja, laten we niet vergeten God den Heere bestendiglijk voor deze eerstelingen te danken.

Triumfeert ons geloof over dit zuchten, dat noodwendig aan deze bedeeling eigen is?

Laten we staat en toestand nimmer verwarren. Wel onderscheiden, maar niet van een scheiden, want dan dwalen wij af. Laat het ons troosten, dat wij, op grond van Gods onfeilbaar Woord, weten mogen, dat de pelgrim, die hier de eerstelingen proeft, eenmaal zeker als Gods wettig kind het Vaderhuis zal worden binnengeleid om eeuwig den vollen oogst te genieten; eeuwig zalig loofhuttenfeest te vieren.

AMEN.

Vijftiende Leerrede.

„Want wij zijn in hope zalig geworden. De hoop nu die gezien wordt is geene hoop; want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij 't ook hopen. Maar indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zoo verwachten wij het met lijdzaamheid."

Romeinen 8:24, 25.

Dat de woorden, die hier onze aandacht staan te vragen in onmiddellijk, ja oorzakelijk verband met het vorige vers staan, springt bij aandachtige lezing van dit verband, dadelijk in het oog.

In het vorige vers betuigt de Apostel, dat uit het hebben van de eerstelingen des Geestes, krachtens deze bedeeling noodwendig voortvloeit, dat wij in onszelven zuchten. Dit zuchten, met andere woorden, is gevolg van onzen tegenwoordigen toestand. Het pijnlijk verschil, dat er in deze bedeeling bestaat tusschen des christens staat en toestand, is oorzaak, dat menige zucht uit het harte opstijgt.

Als erfgenaam in Christus de zaligheid deelachtig, dat is des christens staat. Als pelgrim de volle zaligheid nog niet genietende, dat is zijn toestand.

Dewijl nu dit het karakteristieke van deze bedeeling is, daarom is de christelijke hoop een noodzakelijk element van het geestelijk leven aan deze zijde van dood en graf.

Als pelgrim op reis naar de erfenis kunnen wij het hier zonder deze hoop niet doen.

In den dichter van Psalm 121 vindt de christen als reiziger naar het eeuwige feest, zijn beeld, en zalig zijnde in hope, zingt hij het den zanger na:

'k Sla d' oogen naar 't gebergte heen,
Van waar ik dag en nacht
Des Hoogsten bijstand wacht.
Mijn hulp is van den Heer alleen,
Die hemel, zee en aarde
Eerst schiep, en sinds bewaarde.

Het gaat dus in de woorden van onzen tekst over:

De christelijke Hoop.

We overwegen:

I. Haar natuur hier omschreven.
II. Haar invloed op het geestelijk wandelen.

De Apostel biedt ons hier in de eerste plaats eene teekening van de natuur dezer hoop. En hij doet dit, zooals we boven reeds opmerkten, door zich zeer nauw aan het voorgaande aan te sluiten. Het redegevend voegwoord „want" toont dit duidelijk aan. Het zuchten prikkelt het verwachten; doet de hoop zich uitstrekken naar datgene, wat nog voor ons ligt. En dan wel in zulk een zin, dat de verwachting zich richt op het volle bezit der hem nog wachtende heerlijkheid.

Het reikhalzend inwachten van deze, nu nog ongeziene, bedekte, omsluierde heerlijkheid, vloeit echter voort uit wat de christen is. Hij is in hope zalig. De behoeften, die door dat nieuwe leven worden gewekt, kunnen alleen door datgene, wat in die andere wereld ons wacht, worden bevredigd.

Vandaar dat de Apostel hier begint met te zeggen: Want wij zijn in hope zalig.

De eerste vraag, die hier ons antwoord vraagt, is deze: Welke beteekenis heeft het woord hoop? Van het antwoord hierop hangt veel af. Nu valt het te betreuren, dat in onze taal het woord hoop eigenlijk van zijn pit, zijn kern is beroofd. Wanneer wij in den gewonen zin des woords spreken, dat er hoop voor dit of dat gekoesterd wordt; dan be-

doelen we daarmede, dat er voor zekere zaak kans bestaat, maar dat het ook nog tegen vallen kan. Het kan mee, maar ook tegenvallen. Zeker van de uitkomst zijn we niet. In ons taalgebruik vertegenwoordigt het begrip hoop dus een *onzeker weten*. „Ik weet het niet zeker, maar ik hoop het" is een zeer gewone, dikwijls gebezigde uitdrukking.

Met deze vage beteekenis heeft het woord hoop in de woorden van den tekst niets uit te staan.

Integendeel. De beteekenis van het woord hoop, zooals het hier voorkomt, is juist, dat de christen zeker is van zijne zaak. De christen, wiens hoop levendig is, weet zeker, dat hij in Christus zalig is. Al is het, dat het volle bezit nog toeft. Een betere vertaling van het woord hopen zou dan ook „verwachten" of „inwachten" zijn geweest. Bedoeld wordt hier dus eene volkomene, absolute zekere inwachting.

In dit opzicht is er sterke overeenkomst tusschen geloof en hoop. Ook het geloof is een stellig, zeker weten. De Catechismus, Zondag 7, geeft in dezen eene zeer schoone omschrijving: „Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houde, dat God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn harte werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om de verdienste van Christus wille." In het geloof zit dus ook een stellig, zeker weten en een hartelijk vertrouwen. Zoo ook in de hoop. Ook zij is zeker van haar zaak. Vertrouwensvol wacht zij op wat zeker en stellig zal worden geopenbaard en aanschouwd.

Toch is er ook verschil tusschen geloof en hoop. Het geloof richt zich op het verleden en het heden. Op hetgeen, dat plaats greep en wat wij nu bezitten. De hoop daaren-

tegen richt zich op een zaak, een voorwerp, een goed, dat nu nog niet gezien wordt. „De hoop nu die gezien wordt is geene hoop; want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen.”

Desniettegenstaande is de hoop toch zeker van haar voorwerp. Al ligt nu de inhoud der hoop als zoodanig omsluierd; al ligt er nog een deksel op, de hoop twijfelt toch niet, evenmin als het geloof naar zijn wezen twijfelen kan. Zoo kan de Apostel dan schrijven: wij zijn in hope zalig geworden.

En waar richt nu de hoop, als vaste verzekering, zich op? We zouden haar met haar inhoud of voorwerp kunnen omschrijven als de vaste verzekering van het kind van God, dat hem straks zeker zal toekomen een gereed liggende heerlijkheid. Ja het voorwerp der christelijke hoop ligt gereed. Paulus schrijft hierover in den brief aan de Colossensen, wanneer hij zegt: „Om de hoop die u weggelegd is in de hemelen, van welken gij te voren gehoord hebt door het woord der waarheid.”

Dit een en ander mag ons echter nog doen vragen of deze hoop wel een vaste grond heeft, waarop zij steunt. Hier komt het ten slotte feitelijk op aan. Het gaat op nood en dood aan. Welnu, waarom zal deze hoop straks geen illusie blijken te zijn. Waarom kunnen we van deze hoop elders lezen, dat zij niet beschaamt?

Dit is een punt der overweging dubbel waard. Temeer, omdat zoo dikwijls blijkt, dat men in de practijk ook hier de juiste voorstelling niet heeft; de rechte opvatting mist.

Of is het niet waar, dat er gevonden worden, die meenen dat ze wel hoop kunnen hebben zonder geloof? Men durft niet gelooven deel aan Christus te hebben, doch hoopt dat men niet buiten staat. Zulk wenschen heeft natuurlijk met het wezen der christelijke hoop niets gemeen.

Er is geene hoop zonder geloof. Terecht heeft men haar wel eens dochter des geloofs genoemd.

Op welken grond steunt nu deze hoop? Dezelfde grond, die het geloof heeft. We dienen nooit te vergeten, dat God zelf aan deze hoop haar vastigheden geeft, en wel in Zijn Woord.

In dat Woord lezen we op schier elke bladzijde van een heerlijk goed, weggelegd voor degenen, die den Heere vreezen. Paulus spreekt er van, als hij zegt in 2 Timotheus 4:8: „Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen, die zijne verschijning liefgehad hebben." Petrus gewaagt van eene erfenis, die hij onverderfelijk, onbevlekkelijk en onverwelkelijk noemt. En deze uitspraken zouden met tientallen kunnen vermenigvuldigd worden. De christelijke hoop gaat dus niet op een onzeker misschien de eeuwigheid in. Ze doet straks geen sprong in het donker. Geenszins. De christen weet wel, wat hij doet. Te midden van de wisselende stelsels van zijnen tijd staat hij met beide zijne voeten op Gods onfeilbaar Woord.

En niet alleen dit. Doch wanneer we nu in betrekking tot dit punt het Woord des Heeren nog even nauwkeuriger onderzoeken, dan wordt de zaak nog duidelijker.

Natuurlijk tegenover die menigvuldige beloften des Heeren kan de vraag het gemoed nog wel eens beklemmen: maar is dat alles wel voor mij? En zie, dan lezen we verder in dat Woord, dat God daarenboven met eenen eed is tusschen gekomen, willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid van Zijnen Raad. Dat is de rijkdom van het Verbond der Genade. God heeft het gezworen en het zal Hem niet berouwen. Veel kan geschieden. Machtige gebeurtenissen kunnen plaats grijpen. De bange wereld oorlog, die langer dan vier

jaren heeft gewoed, heeft schier ongeloofelijke dingen doen aanschouwen. 't Is waar. Veel kan. Maar wat niet kan? Dat God Zijne beloften niet houdt. Dan geldt weer, dat reeds eeuwenoude, maar toch altijd weer nieuwe troost bevattende woord: „Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer." God zweert dus, dat de heerlijkheid, die nu gereed ligt, zijne kinderen geworden zal.

Doch er is nog meer. De hope van den christen rust niet alleen op beloften—hoewel vast genoeg, want ze zijn in Christus Jezus ja en amen—maar ze rust ook op feiten, op groote ontzaggelijke feiten.

Of is het niet waar, dat de hoop van Gods kind haar grond heeft in den dood van den Testamentmaker zelf? Heeft Hij dat nieuwe en eeuwige testament niet bezegeld met Zijn bloed? Immers ja. Waarlijk de christen, hoe de wereld ook moge smalen, staat met zijne hoop, met zijn toekomstverwachtingen niet op losse gronden. In het feit aller feiten; in den dood van den Christus Gods, vindt de christelijke hoop haar rotsvasten grond.

En dan de opstanding en verheerlijking van dien Christus als het Hoofd der Zijnen! Roept dit groote feit den hopenden pelgrim niet bestendig toe: Waar het Hoofd is, daar zullen de leden komen!

En eindelijk wijzen de eerstelingen des Geestes niet op een, neen, op den vollen, heerlijken oogst? Die eerstelingen zijn het onomstootelijk bewijs, dat de oogst der zaligheid in den hemel rijpt.

Hopen is dus geen bloot wenschen. Het is geen onzekere kansberekening, maar een zeker weten; de wachtende heerlijkheid gewordt ook mij.

Deze overtuiging bezielde den dichter, toen hij zong:

„Maar blij vooruitzicht, dat mij streelt!
Ik zal, ontwaakt, Uw' lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw god'lijk beeld."

Wanneer we nu zoo het licht van Gods Woord op de christelijke hoop laten vallen, dan wordt het als vanzelf duidelijk, dat deze hoop een noodzakelijk element van het geestelijk leven is. Het staat in dezen met de hoop als met het zuchten. Wat meer zegt: het zuchten doet verwachten; prikkelt de hoop.

We kunnen dus geene frissche openbaring en gezonde groei van het geestelijke leven verwachten zonder deze hoop. Het is niet moeilijk het waarom hiervan in te zien. Dit vloeit voort uit den aard van het verlossingswerk.

De aard van het verlossingswerk brengt nu eenmaal mee, dat het niet in eenmaal voltooid is. Van stap tot stap moet de pelgrim voorttreden. De eerstelingen hier wel; de volle oogst hier niet; is de bedeeling der genade in haar karakter geschetst. Dus op dien vollen oogst moet noodwendig de hoop zich richten.

Dat een leven zonder hoop arm is behoeft waarlijk voor de gemeente van Christus geen betoog. Gedurig kunnen we de innerlijke armoede der wereld rondom ons aanschouwen, wanneer we haar volgelingen zonder God en zonder hope het leven door en de eeuwigheid zien binnentreden. Ja, in vergelijking met den christen is de wereldling arm, o zoo arm!

Dit moet en mag erkend, al moet er ook aan toegevoegd, dat de hoop van Gods kind niet altijd even helder is. Gewis, er zijn tijden dat de vlam der hope zich niet hoog verheft. Wellicht soms den rookenden vlaswiek gelijkt.

Ja, wat meer zegt, er wordt over de zwakheid der hoop nog al eens geklaagd. Laten we dan nog even enkele oorzaken dezer zwakheid opsporen en nagaan.

We hebben boven deze hoop omschreven als het stellig inwachten van de voor ons gereed liggende heerlijkheid. Waarom is nu deze hoop soms flauw?

Als eene der eerste oorzaken moet voorzeker genoemd, dat menig belijder zich zijn plaats op den heilsweg niet goed bewust is.

De overtuiging, ik ben een verloste in Christus, is niet vast genoeg. Dit raakt weer onzen staat. Nu dienen we goed voor de aandacht te houden, dat, naarmate iemand van zijnen staat in Christus overtuigd is, naar die mate zal zijne hoop levendig kunnen zijn. Kunnen zijn. Dit zegt nog niet, dat de hoop dan altijd levendig is. Maar dan kan het toch. Het gaat met dit hopen evenals met het zuchten. Dit hopen openbaart zich in het zuchten *op* den heilsweg, niet in het zuchten *naar* den weg. Zoo wordt het wel dikwijls opgevat. Men weet wel niet op den weg te zijn, doch men hoopt het. Zooals we boven reeds opmerkten, dit laatste is deze christelijke hoop niet. Deze hoop kan alleen levendig zijn, wanneer voor het bewustzijn onzer ziel onze staat vast ligt.

Doch dit vastliggen van onzen staat als zoodanig is nog niet genoeg. Hier moet nog iets bij komen. En wel dit: De pelgrim moet staat en toestand steeds nauwer aaneen willen doen sluiten.

En dit juist is zijn strijd. Het zullen kunnen hopen eischt ook strijd. Sommige belijders kunnen zich maar niet begrijpen waarom hunne hoop zoo flauw, hun geloof zoo zwak is. En toch ligt de oorzaak vaak zoo dicht bij de deur. Een christen moet nimmer uit het oog verliezen, dat te kunnen gelooven zelfverloochening in zich sluit. Naarmate hij door het geloof zich aan den Christus zal kunnen vastklemmen, moet hij van zichzelven leeren afzien, dat is zichzelven verloochenen. En evenzoo staat het met de hoop. Zal een kind des Heeren verlangend naar de ge-

reedliggende heerlijkheid inwachtend kunnen uitzien, dan moet hij zichzelven verfoeien en versmaden. Hoe dieper inzicht in eigen ellendigheid en gebrek als christen, hoe levendiger het inwachten: straks wordt het beter.

En eindelijk dient Gods kind nimmer te vergeten, dat zijn plaats in deze bedeeling op den heilsweg nooit kan zijn, die van een alles genietenden erfgenaam, maar dat ze is, die van een pelgrim, die naar de erfenis heentrekt. Ook dit goed te verstaan prikkelt de hope, en doet voorttrekken met een:

Hoe dichter ik nader
Aan het huis van mijn Vader,
Hoe sterker ik hijg
Naar het uur mijner kroning,
Naar de eeuwige woning,
Naar het eind van den krijg.

Ongetwijfeld staat het niet altijd levendig zijn van de hoop ook in verband met gebrek aan recht inzicht in het Woord van God. Natuurlijk staat ook dit niet los naast, wat we boven als eene der oorzaken, voor het niet levendig zijn der hope noemden.

Men kent, nu ja, nog wel den inhoud der Heilige Schrift, alhoewel helaas hier als in eenen adem aan moet worden toegevoegd, dat het er met de kennis ook al niet beter op wordt. In dit opzicht worden soms treurige toestanden ontdekt en droeve ervaringen opgedaan.

Doch afgedacht nu nog maar van dit laatste—dus uitgaande van de veronderstelling dat er wel kennis is—dan blijkt het niet zelden, dat deze kennis van Gods werk en weg voor den belijder grootendeels dood kapitaal is. Men doet er zoo ongeveer niets mee. Men schijnt maar niet te beseffen, dat de waarheid gebruikt moet worden om hare kracht ons te doen ervaren. Precies als met een zwemgordel. Wanneer iemand met zulk een zwemgordel op den

kant van den stroom blijft staan, dan, ja, kan hij wellicht over zulk een gordel wel spreken. Misschien heeft hij er heel wat technische kennis van. Doch wanneer hij thuis komt weet hij nog niets van de draagkracht, die er in dien gordel schuilt. Dat weet die ander beter, die dien gordel om zijne lendenen sloeg en zich midden in den stroom wierp. Die ondervond de draagkracht, doordien hij den gordel gebruikte.

Welnu, zoo schijnt er menig kind des Heeren te zijn. Men spreekt over de waarheid, doch gebruikt ze niet; en daarom put men uit de vastigheden van Gods Woord en Verbond geen levenskracht en levensmoed en levenshoop. In de practijk staat men tegenover die op moedgeven aangelegde waarheid, alsof het ook nog wel anders kon uit komen.

Een natuurlijk gevolg hiervan wordt weer, dat men geen helder in- en doorzicht heeft in den weg der zaligheid. Dat men mist het blijmoedig roemen in het werk van den Heiligen Geest.

Dit alles dient er ons aan te herinneren waarvoor wij hebben te waken en welke de oorzaken kunnen zijn, dat onze hoop ingezonken terneder ligt.

II. Haar invloed op het geestelijk wandelen.

Dat zulk een ingezonken toestand schadelijk werkt toont de Apostel aan, wanneer hij zegt: „Maar indien wij hopen, hetgeen wij niet zien, zoo verwachten wij het met lijdzaamheid."

De hoop heeft dus eenen beteekenisvollen invloed op den gang van het geestelijk leven. De Apostel maakt dit duidelijk door te zeggen: wanneer onze hoop werkzaam is, dan zien we daarom het voorwerp der hope nog wel niet, maar dan kunnen we toch met lijdzaamheid wachten.

De werkzaamheid der hoop schenkt lijdzaamheid.

Deze lijdzaamheid is eene eigenaardige, schoone, christelijke deugd. Ze is niet eene koude ongevoeligheid, zooals bijvoorbeeld een Indiaan de grootste smarten schier gelaten ondergaat. Onder de heidenen is deze ongevoeligheid veel als eene deugd geroemd. Tegenover groote rampspoeden brachten sommigen het in stomme onverschilligheid zeer ver. Dit is echter de lijdzaamheid in dezen zin des woords niet. Integendeel. Lijdzaamheid is geen verstompen van ons gevoel. Dit kan niet. Immers lijdzaamheid is vrucht van genade en de genade stompt ons gevoel niet af, doch verfijnt hetzelve. De genade neemt ons gevoel niet weg, maar veredelt en heiligt hetzelve.

Lijdzaamheid is natuurlijk ook niet een zich onderwerpen aan een soort noodlot. Juist het omgekeerde. De ware lijdzaamheid onderwerpt zich, en dit o zoo gaarne, aan Gods heerlijken Raad, en weet zich daar juist veilig.

De lijdzaamheid wil dulden en dragen, gehoorzamen en volgen en doet zeggen:

O, die leiding is zoo veilig;
't Loopt zoo recht op Kanaan aan.
Al die wegen zijn zoo heilig,
'k Sta op zulk een effen baan.
'k Wil mij dus dan laten leiden
Door des wereld's woestenijen,
Tot ik 's Heeren aangezicht
Zien zal in het eeuwig licht.

Zeer juist is de lijdzaamheid dan ook wel eens omschreven als die christelijke deugd, waardoor we niet willen vooruitgrijpen, naar wat God heeft beloofd; en niet willen indringen in wat Hij heeft bedekt.

Hieruit vloeit een dubbele zegen voor den christen pelgrim voort. Dat niet willen vooruitgrijpen naar wat God heeft beloofd, leert geduldig dragen het kruis, dat ons opgelegd wordt.

Hoe moeilijk is dit deel niet vaak van onze strijd! Dat in de practijk niet willen wat God wil. In theorie natuurlijk wel. Maar in den wandel. Eerst bidden: Heere, Uw wil geschiede, en dan opstaan om eigen zin te doen en eigen weg te volgen. Wie kent niet deze droeve tweeheid tusschen bede en wandel? Hoe spoedig komt de christen niet in opstand!

Welnu, wil Paulus zeggen, wanneer we tegenover het vele, dat tot opstand ons wil prikkelen, tot murmureering ons zou kunnen brengen, blijven plaatsen de heerlijkheid, die ons wacht, dan kunnen we geduldig het pad langs, waarop de Heere ons leidt, wetende:

O, die leiding is zoo veilig,
't Loopt zoo recht op Kanaan aan.

Doch dan dienen we de zaak ook recht in te zien. Tegenover de wederwaardigheden en teleurstellingen des levens moet de christen blijven plaatsen het voorwerp zijner hoop.

Dit kost inspanning. Gewis. Lijdzaamheid is dan ook geen stil liggen van de krachten onzer ziel. Integendeel. We hebben juist al onze zielskracht noodig om lijdzaam te kunnen zijn. Daartoe moet ook wederkeerig de hoop ons weer dienen.

Ook hier bestaat een wondere, gezegende wisselwerking. De lijdzaamheid staalt het geloof en deze doet weer de hoop opvlammen, die op haar beurt met lijdzaamheid doet inwachten, de heerlijkheid, die God bereid heeft voor allen die Hem vreezen.

Op het lange, vaak hobbelig en donker pad naar den hemel is het de hoop, die den pelgrim moedgevend toefluistert: Trek maar voort, aanlanden zult gij zeker aan de kusten van een eeuwige heerlijkheid.

En al loopt Gods weg met Zijn kind dan door diepten en door dalen; door storm en door branding; ja, door dui-

zend doodsgevaren heen; dan is de lijdzaamheid, die deugd, die den christen pelgrim doet zeggen: Heere, ik wensch in die eeuwige heerlijkheid aan te landen niet langs eigen gekozen paden, maar langs Uw weg en Uw weg alleen!

Zoo is de christen in hope zalig. En hij weet het wel, wat hij hoopt, kan hij hier niet zien. Maar dewijl hij het hoopt zoo verwacht hij het met lijdzaamheid.

Hoopt op den Heer, gij vromen!
  Is Israel in nood,
Er zal verlossing komen;
  Zijn goedheid is zeer groot.
Hij maakt, op hun gebeden,
  Gansch Israel eens vrij
Van ongerechtigheden;
  Zoo doe Hij ook aan mij!

AMEN.

Zestiende Leerrede.

„En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp; want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen; en die de harten doorzoekt, weet, welke de meening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt."

Romeinen 8:26, 27.

In deze verzen wordt nogmaals van een zuchten gewaagd. Eerst hebben we beluisterd het zuchten der natuur rondom ons.

Daarna zijn we gewezen op het zuchten van ons zelven in onszelven. Die de eerstelingen des Geestes hebben zuchten om te mogen komen tot de heerlijke genieting van den vollen, rijken, zaligen oogst.

En in deze woorden bepaalt ons de heilige Apostel bij de onuitsprekelijke zuchtingen van den Heiligen Geest.

Door de werking der hoop klemt de ziel zich te midden van de moeilijkheden des levens vast aan Gods beloften, en waarlijk dit mag tot bemoediging stemmen in het lijden dezes tegenwoordigen tijds.

Doch er is nog meer stof om blijde; meer reden om blijmoedig te zijn. Schenkt de levende hope den moeden pelgrim veerkracht op de reize naar boven; ook de Heilige Geest komt onze zwakheden mede te hulp.

Hij zet, plaatst zich tegenover ons, om ons in het zwakke, gebrekkige gebedsleven te helpen. Ja, wat meer zegt, Hij zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen.

Ook dit mag bemoedigen. Immers, hoe dikwijls blijkt het niet, dat wij niet weten, wat goed voor ons is; dat wij schier niet kunnen bidden.

Welnu, zegt de Apostel, de Heilige Geest zelf, bidt voor ons. En Hij wordt boven verstaan. Want die de harten doorzoekt weet, welke de meening des Geestes zij; dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt. Hoofdgedachte:

De Voorbede des Heiligen Geestes voor de Geloovigen.

We overwegen:

I. Wat we door deze voorbede hebben te verstaan.
II. Waarom deze voorbede noodzakelijk is.
III. Welke groote beteekenis deze voorbede heeft.

De eerste vraag, die zich als vanzelf aan ons opdringt, is: Wat is dit bidden des Heiligen Geestes voor ons?

Uit het verband van den tekst is het wel duidelijk, dat met dit zuchten, dit bidden des Geestes niet bedoeld kan zijn het zuchten der geloovigen in zichzelven.

Bij de behandeling van dat schriftwoord hebben we er reeds op gewezen, dat dat zuchten natuurlijk wel vrucht is van de werking des Geestes. Dat zuchten is openbaring van geestelijk leven; moet daarom vrucht zijn van Geesteswerk.

We zouden dat zuchten kunnen noemen een zuchten *door* den Geest. Hier echter hebben wij een zuchten *van den Heiligen Geest zelf.*

Niet hetgene derhalve, wat Hij in ons doet en werkt, maar Zelf voor ons doet. Het volgende vers wijst hier uitdrukkelijk op, als daar staat: „voor de heiligen bidt".

Onze Kantteekenaren spreken zich eenigzins anders uit. Zij merken bij deze woorden het volgende op: „komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp", dat wil zeggen: „Het Grieksche woord beteekent eigenlijk zulk eene hulp wanneer iemand, die sterk is, eenen last tegen eenen ande-

ren opneemt, die te zwak is, en zet zijne schouders tegen den anderen, om den last te lichten, en des anderen schouder te ondersteunen."

En bij de uitdrukking: „maar de Geest zelf bidt", teekenen ze nog aan: „Het Grieksche woord beteekent voor iemand bidden, en wordt van Christus hierna vers 34 gezegd, die onze Voorspraak is bij den Vader, en als Middelaar voor ons bidt. 1 Joh. 2:1, hetwelk den Heiligen Geest in zulker voege niet kan toegeschreven worden, alzoo Hij onze Middelaar eigenlijk niet is, en ons als voorspelt onze les, hoe wij in alle zwarigheden moeten bidden."

De voorstelling is volgens de Kantteekenaren, zoo ook Calvijn, dat met dit bidden des Geestes bedoeld wordt eene inwerking op ons, maar dan zoo, dat wijzelven zuchtingen slaken.

Wij voor ons houden de andere zienswijze, namelijk, dat hier niet bedoeld wordt ons zuchten, gewekt door den Heiligen Geest, maar een werk, een zuchten van den Heiligen Geest Zelf. Niet dus een gebed door Hem in onze ziel gelegd, dat als ons eigen bidden opstijgt naar boven; maar het bidden van Hemzelven. „Wel een bidden des Geestes in ons hart. Maar in ons zijnde, wordt hier gewezen, niet op Zijn bidden *door ons*, maar op Zijn bidden *voor ons*."

Vergun ons hier over te mogen nemen wat wijlen Ds. J. Van Andel bij deze woorden eens neerschreef: „De weg naar de hoogte der heerlijkheid is steil; wij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het koninkrijk Gods. En wij zijn zwakke stervelingen! Als de drinkbeker des lijdens ons wordt voorgezet, ja, dan mag de geest gewillig zijn om hem te drinken, maar het vleesch is zwak; het kan met den geest geen gelijken tred houden. Hoe verlangt de christen in zulke oogenblikken naar de opheffing van de tegenspraak van den inwendigen en uitwendigen mensch! Maar het

verlangen wordt eerst in de toekomst bevredigd; de christen staat voor den eisch van het heden. Men zal zeggen: laat hem bidden; het is wel, maar hij wil gaarne overeenkomstig den wil van God bidden, ‚bidden gelijk het behoort', en dit juist maakt hem verlegen. Met het oog op de zwakheid van vleesch en bloed zou hij wel willen bidden, dat hem midden door de waterstroomen der verdrukking een veilig pad werd gebaand. Maar eischt het belang Gods, ja, zijn eigen belang, misschien niet het tegendeel? Hij weet het niet; hoe zal hij dan bidden? In zulke oogenblikken van onzekerheid laat de Geest hem niet verlegen. De Geest toch is den geloovige gegeven om Christus als trooster en helper der zijnen te vervangen; daarom redt Hij ons uit alle verlegenheid. Als dan bidt Hij in ons."

Natuurlijk dienen we goed voor de aandacht te houden, dat er onderscheid is tusschen de voorbede des Heiligen Geestes en de voorbidding van Christus.

Christus is onze groote Voorbidder. Als de groote Hoogepriester treedt Hij in het heiligdom dat boven is, pleitend op Zijn eigen volbrachte werk, biddend voor de Zijnen op.

Deze voorbede geschiedt *buiten* ons. In den hemel. Bij den Vader. Daar is Hij de groote Advokaat, de volmaakte pleitbezorger voor zijn volk. De tolk, de mond van en voor de zijnen.

De Heilige Geest echter is, „wanneer wij niet weten wat wij bidden zullen gelijk het behoort", de groote Voorbidder in ons.

Christus bidt voor ons, buiten ons, in eigen naam, pleitende op eigen werk. De Heilige Geest bidt in ons, voor ons. Hij is de groote Trooster. Woont in het hart der geloovigen. Leeft, om zoo te zeggen, in de diepste roerselen van ons zieleleven in. En wanneer wij dan niet weten wat wij bidden zullen, dan is het de Heilige

Geest, om ook in dezen onze zwakheden zelf mede te dragen.

En nu kan de opmerking nog gemaakt, dat tegenover de veelvuldige uitspraken betreffende de voorbede van Christus voor de zijnen, we feitelijk nergens anders dan hier van de voorbede des Heiligen Geestes lezen.

Dit feit stemmen we natuurlijk toe. Dit is zoo. Doch dan antwoorden we, wat eens, een nu reeds zaligen broeder, hierover neerschreef: „Op geen andere plaats in de Schrift wordt die voorbede zoo duidelijk aangegeven als hier. Veel meer wordt van de voorbede van Christus gehandeld. Doch dit ligt in den aard der zaak, want de Heilige Geest heeft altijd de bedoeling, om den Christus en Zijn werk te verheerlijken, en stelt nimmer Zichzelven op den voorgrond. Alleen indien het hoog noodig is, spreekt Hij van Zichzelven, gelijk hier tot onze bijzondere vertroosting."

Zoo vatten we dan op de vraag: Wat we met deze voorbede hebben te verstaan, ons antwoord aldus kortelijk zamen: Wat wij eigenlijk moeten, maar vanwege onze zwakheden niet kunnen bidden, dat bidt de Heilige Geest in ons, voor ons. Het meer gebruikte beeld nemen we over en zeggen: De Heilige Geest is den moeder gelijk, die met haar kindeke neerknielt. Die dat kindeke in deszelfs zwakheden, wat het bidden betreft, tehulp komt, om voor dat nog haast niet spreken kunnende of slaperig zijnde kind, zelf het gebed voor dat kind op te zeggen. Zoo bidt de Heilige Geest in ons, voor ons. Terwijl de voorbede van Christus herinnert aan de voorbede van den vader, die als priester in het midden der zijnen als voorbidder optreedt.

Dit leidt ongemerkt naar de tweede vraag:

II. Waarom deze voorbede noodzakelijk is?

De tekst spreekt er van: „want wij weten niet wat wij bidden zullen, gelijk het behoort".

Dit wijst al dadelijk op de grondoorzaak, de diepste beweegreden, waarom deze voorbede van den Heiligen Geest noodzakelijk is. Deze noodzakelijkheid hangt oorzakelijk, en dus onlosmakelijk, samen met onze onvolmaaktheid.

Dit dienen we goed voor de aandacht te houden. Boven wezen we reeds op het verschil tusschen de voorbidding van Christus en die van den Heiligen Geest. Ook uit het oogpunt van noodzakelijkheid springt het verschil tusschen deze beiden in het oog.

Christus volbrengt Zijne voorbede als ons Hoofd. Dus afgedacht van het meer of min volmaakte, of, gebrekkige van den toestand der Zijnen op aarde. Zijne voorbede blijft voor deze bedeeling altijd noodzakelijk.

Zoo staat het niet met de voorbede van den Heiligen Geest. Deze vloeit voort uit onze onvolkomenheid, onrijpheid en ongenoegzaamheid. Misschien wel dikwijls uit onze dwaasheid. Naarmate de gebeden der geloovigen worden *naar God,* dat wil zeggen, overeenkomstig Gods Raad en wil, naar die mate zal de voorbede van den Heiligen Geest minder noodzakelijk blijken te zijn. Zal ze afnemen. Terecht is dan dit voorbidden des Geestes wel eens „een aanvullend gebed" genoemd.

Aldus beschouwd leert ons de noodzakelijkheid van de voorbede des Heiligen Geestes ons tweeërlei: eerstens worden de geloovigen er aan herinnerd steeds scherp en duidelijk onderscheid te moeten maken tusschen hunnen staat en hunne toestand; en vervolgens ligt er eene prikkel in tot bestendige heiligmaking.

De zaak staat immers zoo. Degenen, voor wie deze voorbede gedurig noodzakelijk blijkt te zijn, worden in den tekst „heiligen" genoemd. Dat dit toch nimmer worde voorbijgezien! Elke wedergeborene—en dit is een ieder in wiens hart de Heilige Geest woont en werkt en bidt—is een heilige. Dit moet nooit losgelaten. Een heilige, hoezeer ook moet

erkend, dat de wedergeborene, zeg maar de geloovige, vaak in zeer onheiligen toestand leeft en wandelt.

Heilig zijn is zijn staat. Onheilig wandelen, dus ook vanwege eigen zwakheid niet recht en rijp te kunnen bidden, is zijn toestand. Gaat het om den staat van den wedergeboren zondaar, dan staat hij recht voor God, en de diepste grondtoon van zijn hart is: „Ik heb een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch." Doch blikt hij op zijn toestand, dan klaagt hij het een Paulus achterna: „Ik zie eene andere wet in mijne leden, die strijdt tegen de wet mijns gemoeds." Dan weet hij soms niet welken kant hij uit moet, en roept: „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"

Dewijl nu, ook in geestelijken zin, arbeid adelt en strijden oefent, daar ligt in het voor de aandacht houden van dit onderscheid, eene bestendige prikkel tot heiligmaking. Dit staat weer in oorzakelijk verband met het karakter van het werk des Geestes aan ons; in ons en voor ons.

De Heilige Geest, evenals de moeder, is niet slechts Trooster, maar ook opvoeder. De geestelijke wasdom te doen toenemen, daardoor komt niet alleen Christus als ons Hoofd, maar ook de Heilige Geest als onze groote opvoeder tot zijn doel en eere. Gods kinderen moeten opwassen. Mondig worden. Blijven de geloovigen klein en onzelfstandig, dan blijft het zooals Paulus het noemt in Galaten 4:6: „En overmits gij kinderen zijt, zoo heeft God den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uwe harten, *die roept,* Abba, Vader."

Kan er echter gesproken worden van een opwassen in de kennis en de genade van onzen Heere Jezus Christus, zoo, dat de geestelijke onvolkomenheid, onrijpheid en gebrekkelijkheid meer en meer mag wijken; dan treedt die andere toestand in, waarvan we in dit achtste hoofdstuk van dezen brief lezen, het 15de vers: „Want gij hebt niet ontvangen

den Geest der dienstbaarheid, wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, *door welken wij roepen*: Abba, Vader."

En zoo ligt het dus, èn in den aard van des Geestes opvoedenden arbeid; èn in den innerlijken drang van eigen geestelijk leven, dat het nadruk leggen op het voorbidden des Geestes *voor* ons, nooit en te nimmer zorgelooze menschen kweekt.

Integendeel, deze waarheid is ons dan ook geopenbaard om heerlijk te troosten te midden van de vele onvolmaakte toestanden van dezen tegenwoordigen tijd.

Of ligt er geen rijke, heerlijke troost in dit Schriftwoord voor een ieder, die zichzelven, ook in eigen gebedsleven, heeft leeren kennen? Immers ja.

Om bijvoorbeeld maar iets te noemen. Wie leert op zijn levensweg niet verstaan, dat hij, ook in het bekend maken van zijne nooden, vaak nog o zoo kortzichtig is?

Dit raakt tweeërlei, en den inhoud van ons gebed; en de wijze van ons bidden.

Ook inzake den inhoud van ons gebed geldt nog zoo gedurig: „Gijlieden weet niet wat gij begeert."

De discipelen wilden vuur van den hemel bidden opdat de Samaritanen mochten verdelgd worden. Salome bad om eene eereplaats voor hare twee zonen in het rijk van den Heiland. De Israelieten dwongen om kwakkelen, en, ze stierven met het vleesch in den mond! Israel begeerde eenen Koning en verwierp daarmee zijnen God. Petrus wilde op Thabor tabernakelen, maar zag niet, dat dan het kruis op Golgotha niet werd geplant. En Paulus bad, dat de doorn uit zijn vleesch mocht worden verwijderd, maar vatte tijdens dat bidden niet, dat mede door dien doorn Gods kracht in zijn zwakheid werd volbracht.

En waarlijk ze zijn niet de laatsten geweest, die, vanwege eigen kortzichtigheid, eigen aan onzen tegenwoor-

digen toestand, dwaaselijk hebben gebeden! We doen het zoo gedurig. En zie dan ligt er troost, onuitputtelijken troost in, wanneer we weten mogen, dat dan ter laatster instantie de Heilige Geest, naar Gods maatstaf, voor ons bidt.

Dat kortzichtige raakt ook de wijze van ons bidden. We wanen nog menigmaal, zoo maar plotseling, zonder ons er eigenlijk toe te zetten, uit den maalstroom van dit leven biddend te kunnen indringen in de wereld van geestelijke overleggingen, waarin het gebed ons verplaatst.

En ongetwijfeld kan aan deze enkele opmerking veel worden toegevoegd. Denk maar aan de behoefteloosheid, die ons gebedsleven zoo menigmaal kenmerkt. Behoefteloosheid, zoo, dat er geen stof voor het gebed in onze gedachtenwereld als het ware opkomen wil, en, behoefteloosheid, daarin gezien, dat de drang, de ware drang tot bidden ontbreekt.

Het spreekt vanzelf, dat voor deze en dergelijke toestanden weer oorzaken bestaan. Om maar iets te noemen. Er wordt wel eens opgemerkt, dat onze tijd zoo arm wordt aan het innig gebed en aan ware bidders.

Maar hoe staat het in onze dagen met het zichzelven verfoeien voor Gods heilig aangezicht? Hoe is het gelegen met het inzicht in den aard en het karakter der zonde? Met andere woorden: op welk peil staat in de tijden, die wij doorleven, de kennis der ellende? Ongetwijfeld niet hoog. Misschien wel bedroevend laag.

En het is toch zoo onomstootelijk waar, wanneer men leeft alsof men rijk is en verrijkt en geens dings gebrek heeft, dan zal de drang tot bidden niet sterk en levendig zijn. Zal er waarachtigen drang tot bidden zijn, dan moet het leven staan in het teeken van zelfbeschaming en zelfverfoeiing. Het ware bidden wordt in de diepte geboren, en de ware drang tot bidden blijft levendig, wanneer Gods

kind zich op deze aarde in deze bedeeling vreemdeling en pelgrim weet.

Hoe gelukkig, dat de Heilige Geest dan Zelf aan dat biddelooze hart Zijne hand legt, en de vleugelen zijner ontferming zoo zuchtend uitbreidt, dat aan dien biddeloozen toestand weer een einde komt.

Doch genoeg. Troostend is het te weten, dat tengevolge en temidden van de vele zwakheden, die ons aankleven inzake ons bidden, is het de Heilige Geest zelf, die dan Zelf voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen.

Met onuitsprekelijke zuchtingen. Wat dit zeggen wil? Het woord is wel eens genomen in tweeërlei zin. Sommigen hebben het opgevat als zuchtingen, die niet in het kleed van het woord naar buiten treden. Dan zijn het „onuitgesproken zuchtingen". Anderen, en deze opvatting verdient onzes inziens de voorkeur, dat de zin, de inhoud van deze zuchtingen niet door het menschelijke woord kan worden vertolkt. Zuchtingen, die onuitsprekelijk zijn.

De zuchtingen van den Heiligen Geest zijn zoo vol van goddelijke liefde en innerlijke mededoogen, dat geen menschelijk woord ten volle vertolken kan, wat er in zit.

Doch al vinden deze zuchtingen des Geestes geene uitdrukking in het menschelijk woord, dit behoeft niemand te ontmoedigen, dewijl Hij boven wel verstaan, wel begrepen wordt.

Dit leidt ons tot de laatste gedachte:

III. Welke groote beteekenis deze voorbede heeft.

We lezen hiervan in den tekst: „En die de harten doorzoekt, weet welke de meening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt."

Wat hier allereerst onze aandacht dient te trekken is de uitdrukking: „die de harten doorzoekt". Ook in betrekking tot het gebedsleven, geldt dus het woord der Heilige

Schrift: „Ik de Heere doorgrond het hart.” De Heere doorzoekt het hart. Ook der heiligen. Dat wil zeggen, van Zijne kinderen. Ook wanneer ze bidden. Deze waarheid mag ons tot waarachtig zelfonderzoek nopen. Misschien wel eens doen opschrikken uit vormdienst en sleurwerk.

En wat ontdekt nu die doorzoeker van ons hart, met het oog op ons gebedsleven? Dat er zooveel zondigs en schadelijks en verwerpelijks in onze gebeden zich mengt.

Nogmaals, een heiligenden invloed dient de wetenschap voor ons te hebben, dat de Heere ook op de verborgen gangen in ons gebedsleven let. Ook in dit opzicht ligt ons hart bloot en geopend voor Hem. Hij weet goddelijk juist te onderscheiden tusschen het oprechte en het valsche; het waar ernstige en het bedroevend lichtzinnige.

Te midden echter van veel, zeer veel in onze gebedsstemming en gebedsinhoud, dat de Doorzoeker des harten verwerpelijk moet achten, vindt Hij ook, wat Hem aangenaam is. Het zijn de onuitsprekelijke zuchtingen van den Heiligen Geest.

Deze gaan tegen Zijnen wil niet in. Komen niet in botsing met Zijn eeuwigen, wijzen, goddelijken Raad.

Immers er staat in den tekst: „dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt.” Daarom weet God de Heere zoo juist, welke de meening des Geestes zij. Hij bidt naar God. Dit wil niet zeggen, *naar God heen,* zooals: ik ga *naar de stad.* Maar het beteekent, *overeenkomstig* Gods Raad en wil. Zooals wij het uitspreken: Dat is gezegd *naar mijn hart.* De Heilige Geest bidt dus zooals God het hebben wil. Dit raakt alles: inhoud, wijze, doel en tijd. Zoo is het bidden des Heiligen Geestes een allervolmaakst bidden, waarin beantwoord wordt aan de heiligheid van al de deugden Gods.

Hieruit vloeit dus noodwendig voort, dat zulk bidden in meer dan één opzicht een gezegend gebed voor de heili-

gen zal blijken bevonden te worden. Gaan we dit nog even na.

Zulk bidden is juist gepast, dewijl het op de rechte wijze door God wordt verstaan—„Hij weet welke de meening des Geestes is".

Niet alleen, dat de Doorzoeker der harten naar dit zuchten des Geestes luistert, maar Hij verstaat het, dat wil zeggen, er is niets in dat tegen Zijn Raad en wil ingaat.

Daar wordt door God rekening mede gehouden. Ook in dezen is het waar:

Hij weet wat van Zijn maaksel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten.

Hij weet het maar al te goed, veel beter dan wijzelven, dat de gebeden der heiligen zoo maar niet verhoord kunnen worden. Doch dan let Hij ook op de zuchtingen van den Heiligen Geest. En rekening houdende met onze zwakheden, èn met den inhoud van des Geestes zuchten, wordt zoo het gebed naar Zijnen wil.

Naar Zijnen wil. „Naar God" beteekent, zooals we boven reeds opmerkten, zooals Zijne goddelijke deugden het eischen. En zoo kan het gebed der kinderen Gods alleen zijn eene liefelijke reuk in zijnen neus; een offer dat Hem verblijdt.

Hieruit vloeit voort, dat zulk bidden gepast zal blijken te zijn. „Wij weten niet wat wij bidden zullen." Jozef heeft in den kuil geroepen om naar Jakob's tente te mogen terugkeeren, doch de Heilige Geest wist wel dat verkoopen beter ware. Paulus bidt om wegneming van dien doorn, doch, wat Paulus niet besefte, wist de Heilige Geest, namelijk, dat die doorn noodig was, opdat Paulus zich niet zou gaan verheffen op de uitnemendheid der openbarigen. En dan dringt de Geest tot in de diepste grondlagen van het zieleleven door en bidt: neem dien doorn niet weg, opdat Uwe genade in zijne zwakheid moge worde volbracht.

En gaat het niet even zoo in eigen leven? Voorbeelden behoeven niet genoemd. Toestanden niet geteekend. Die zichzelven heeft leeren kennen, heeft zijn oog niet gesloten voor deze leemten in eigen gebedsleven. Wat meer zegt, hoe dieper inzicht we verkrijgen in zelfkennis, des te helderder zien wij eigen gelijkheid aan het kleine kind, dat vader om het scheermes dwingt om er mede te spelen. Gelukkig dat vader dan wijzer is!

Maar, en dit dienen we dan ook nimmer voorbij te zien, zoo is deze waarheid heerlijk onderwijzend.

En, niet waar, ook in de teedere zaak des gebeds begeert het kind des Heeren bestendige onderwijzing. Gewis. Moeilijke lessen zullen moeten geleerd; droeve ervaringen opgedaan moeten worden. De onderwijzing zal moeten gaan langs de lijn van een dieper indalen in eigen hart; ingeleid worden in eigen ellende.

En naarmate dit geschiedt gaat het oog meer open voor de vele zonden, die het gebedsleven ontheiligen. Zonden van nalatigheid, waar geen beven gevonden wordt voor Hem, die de harten doorzoekt; alsook het onaandoenlijk blijven voor de eere Gods, waar een heilig vuur op het bidaltaar des harten diende te branden.

En zonden van bedrijf, waar de inhoud, de stoffe des gebeds zoo dikwijls staat in het teeken van eigen liefde en eerzucht; van hoogmoed en zelfgenoegzaamheid.

Ja waarlijk, die eenigzins nadenkend hierbij stilstaat, zal ontroerd worden in zichzelven; zal gaan vreezen voor zelfbedrog en zelfmisleiding. Maar zoo wordt de weg gebaand om troost te putten uit de waarheid, dat de Heilige Geest ook hier in al onze zwakheden ons te hulp komt; ook in dezen hulpeloozen toestand Zelf de hand aan ons gebedsleven legt.

Zoo bevat deze waarheid ten slotte nog eene waarschuwing en eene prikkel.

Een waarschuwing, dat we ons steeds moeten wachten om ook in dezen den Heiligen Geest niet tegen te staan.

Wanneer Hij bezig is om het vaak verbroken bidaltaar des harten te bouwen en te schikken, dat we dan ook toonen discipelen, leerlingen van den Heiligen Geest te willen zijn.

Dan kunnen wij ook in dezen voortgang maken. Dit te willen zij de prikkel, die tot voortschrijden ons moge nopen.

Immers, boven merkten we het reeds op: Het roepen des Geestes in ons, moet worden ons roepen door den Geest.

Dan gaan we voort en dan kunnen we voort. En al zinkt dan soms bij lagen zielstoestand de levensmoed in, geen nood, dan weten we dit, dat er in alle omstandigheden van het leven een trouwe, vaste, goddelijke hand is, die ons leidt. Daarom zijn we veilig. Daarom gaan we op Gods tijd zeker Kanaan binnen.

AMEN.

Zeventiende Leerrede.

„En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn."

Romeinen 8:28.

In betrekking tot dit woord schreef een, onlangs ontslapen godgeleerde, eens: „Ware dit Woord voor Gods Kerk slechts meer dan een klank!"

En ongetwijfeld had hij voor deze ontboezeming zijn redenen. Immers, men ontvangt wel eens den indruk, dat dit schoone Schriftwoord, dikwijls gebruikt in gesprek en gebed, niet in zijne beteekenis wordt gevat, en dientengevolge zijn heerlijke kracht voor hart en leven mist.

De Heilige Geest bedoelt om de gemeente des Heeren met dit Schriftwoord te troosten. Bij het lezen van het verband springt dit dadelijk in het oog.

Immers hij heeft er reeds op gewezen, dat we in hope zalig zijn geworden. De werkzaamheid dezer hope bekwame tot eenen lijdzamen levenswandel.

Vervolgens wees de Apostel er op, dat ook in de donkere oogenblikken van het geloofsleven er voor Gods kind wordt gezorgd. Ook dan, wanneer wij niet weten wat wij bidden zullen gelijk het behoort, is er eene trouwe hand, die in onze zwakheid ons te hulp komt.

En nu opent de Apostel in de woorden van onzen tekst voor het volk van God een nieuwen bron van troost.

Het staat, zoo wil hij zeggen, niet slechts zoo, dat wij in hope zalig zijn geworden, zoodat wij in heilige bezie-

ling kunnen en mogen voorttrekken; wetende, de heerlijkheid ligt ook voor mij gereed. Dit is reeds veel, zulks te mogen weten.

Hier komt echter bij, dat de Heilige Geest, ook in de zwakheden van ons gebedsleven, ons te hulpe komt. Hoe heerlijk troostend ook dit te mogen weten.

Doch bij dit alles komt nog iets. We weten nog meer. Wat we dan nog meer weten? Dit: dat Gods eeuwige Raad, het bestel des Heeren, zoo door God de Heere, eerst is genomen en nu zóó wordt uitgewerkt, dat alle dingen medewerken ten goede, dengene, die naar dat goddelijk voornemen geroepen zijn.

Dat dit zoo is, weet het kind van God. Hij weet het, niet omdat hij het gedurig ziet; o neen! Maar hij weet het, omdat Gods Woord het hem leert; omdat het leven van Gods heiligen het hem predikt; omdat eigen levenservaring ook in dezen Gods Woord bevestigt.

Laten we dan deze waarheid met elkander indenken. Niet zoo, alsof we met de toelichting van dit woord vele van de problemen des levens zouden kunnen gaan oplossen, of ook maar doorgronden, doordien we een blik zouden ontvangen in den verborgen Raad des Heeren. Neen, zoo niet, maar op zulk eene wijze, dat we 't allen weer verstaan, ook deze heerlijke wetenschap staat niet buiten, maar geheel midden in het leven.

Hoofdgedachte van dit woord:

Het medewerken van alle dingen te goede.

We overwegen:

I. *De waarheid die hier wordt beleden.*
II. *De personen wie die waarheid geldt.*
III. *Den weg langs denwelken de troost dezer waarheid kan genoten.*

I. De waarheid, die hier wordt beleden. Zooals boven reeds met een enkel woord opgemerkt werd, is de Apostel nog steeds bezig om de gemeente van Christus te troosten. En nu is het alsof hij zeggen wil: volk van God, ja, het is waar, er moet en er wordt in deze bedeeling veel geleden. Het lijden dezes tegenwoordigen tijd is niet gering te achten. Het is hoegenaamd geen wonder, dat wij, die de eerstelingen des Geestes hebben, in onszelven zuchten. Maar laten we dit toch ook niet vergeten, dat wij bij dit alles ook mogen weten, dat alle dingen ons medewerken ten goede. Naar Gods voornemen wordt alles zoo uitgewerkt, dat zijne liefhebbers er door gezegend worden.

Voor we nu deze waarheid eenigzins gaan indenken laten we een tweetal opmerkingen voorafgaan.

Ten eerste dienen we goed voor de aandacht te houden, dat de Apostel hier spreekt van het medewerken ten goede van *alle* dingen. Dat de *meeste* dingen medewerken ten goede wordt in de practijk des levens nog wel aanvaard. Hier staat echter: *alle* dingen. Geen ding dus uitgesloten. Op deze waarheid dient gelet.

Vervolgens, en dit is de andere zijde, wordt het ook meer dan eens gezien, dat men in de gemeenschap der heiligen, deze waarheid anderen wel weet voor te houden, doch soms maar zeer moeilijk op zichzelven schijnt te kunnen toepassen. Men sluit dan wel *alle dingen* in, maar niet niet *alle liefhebbers*. Wat men een ander voorhoudt, durft men voor zichzelven niet aan te nemen. Ook dit is onjuist. De tekst sluit niet alleen alle dingen in, maar ook alle liefhebbers des Heeren. Derhalve deze waarheid sluit alle dingen in, en sluit alle geloovigen in.

Houden we dit voor de aandacht, dan kunnen we de vraag nader overwegen: wat bedoelt de Apostel hier met alle dingen?

In het afgetrokkene kunnen we zeggen, dat van het

begrip „alle dingen” niets is uitgesloten. Alles staat onder het voorzienig bestel des Heeren, en „Hij werkt alle dingen naar den raad van Zijnen wil”.

We gevoelen echter wel, dat de Apostel het hier in dezen algemeenen zin niet bedoelt.

Zoo kunnen we bijvoorbeeld zeggen, dat de Apostel hier niet zoozeer het oog heeft op de zoogenaamde „goede dingen”, die ons dagelijksch uit Gods Vaderhand toevloeien. En die zijn vele! Het goede in ons persoonlijk en huiselijk leven. Het goede in den kring van onzen arbeid. Het goede dat wij genieten in verband met de bediening van de middelen der genade. Alle deze, en zoovele meer, zijn heerlijke zegeningen, die ons geworden uit Gods trouwe Vaderhand. Maar wij herhalen het, het zijn niet deze dingen, die de Apostel hier op het oog heeft. Immers van al deze dingen gelooven we wel, dat ze ons ten goede werken. Althans, die dingen zetten geen vraagteeken op onzen levensweg. Ze werpen geen twijfel in onze ziel. Ze doen de vraag niet bij ons oprijzen: Heere, komt het langs dezen weg wel goed?

We gaan ongetwijfeld veilig, wanneer we zeggen, dat de Apostel hier die dingen op het oog heeft, van dewelke wij geneigd zijn om te zeggen, dat zijn geen goede, maar kwade dingen. Die dingen dus, die wij op onzen levensweg liefst maar niet ontmoeten. Die dingen, die in onze oogen kwaad zijn, omdat ze zoo geduriglijk oorzaak zijn van veel zuchten en lijden, van veel tranen en druk. Die dingen, die Gods kind in deze bedeeling zoo dikwijls in raadselen doen wandelen en zijn hart met bekommering vervult. In één woord: die dingen heeft de Apostel op het oog, die we gevoegelijk kunnen samenvatten onder het begrip: „lijden van dezen tegenwoordigen tijd”. Alle dingen werken mede ten goede.

Werken mede. De beteekenis van deze uitdrukking

ontga onze aandacht niet. Het is niet zoo, dat deze moeilijkheden en zwarigheden niet bij machte zijn om het goede voor ons weg te nemen. Dit is op zichzelven wel waar, doch hier des Apostels bedoeling niet.

Duidelijk zegt hij hier: die dingen werken mede. Van die dingen gaat eene werking; een vormenden invloed uit op het kind van God. Die dingen zijn knechten in de hand des Heeren om bij Zijn volk het goede uit te werken. Even schoon als waar is er van gezegd: „Lijnen op uw levenskaart, die uitloopen op het eindpunt, dat goed is. Koorden der liefde, die vastsnoeren aan uw waarachtig geluk. Snoeren, die altemaal in eene liefelijke plaatse vallen en u eene schoone erfenis doen geworden."

Die dingen werken mede ten goede. Ten goede! Een ieder, die door Gods genade bij hooger licht zijn levenspad heeft leeren overzien, begrijpt wel wat dit „ten goede" hier beteekent. Het sluit niet in, wat ons goed dunkt, of wat wij goed zouden noemen, maar wat werkelijk goed voor ons is. En dan dit goede gemeten naar de maatstaf van Gods ondoorgrondelijke wijsheid en oneindige Vaderliefde. Vele van die dingen zijn op zichzelve genomen niet goed, maar kwaad. Ziekte en lijden, verdrukking en benauwdheid, aanvechting en verzoeking, ze zijn op zichzelven niet goed, maar kwaad. Want dit alles en nog veel meer, is een gevolg der zonde. En wat de zonde ook moge hebbe teweeg gebracht, ze heeft als zonde en haar gevolg nog nimmer het goede gewerkt.

Maar wanneer dat in zichzelven kwade een middel wordt in Gods Vaderhand, dan zal de uitwerking, die zulke dingen hebben, niet het kwade, maar het goede zijn.

Zoo verstaan, ja, dan zien we het, dat de teleurstellingen van het leven ons steeds uitdrijven naar den troon der genade, om daar dekking te zoeken; terwijl anders wellicht de voet op doolpaden werd gezet. Dan wordt geleerd, hoe

de verzoekingen bloot komen te leggen de arglistigheid van eigen hart; de zwakheid van eigen geestelijk leven; de listigheid van den vorst der duisternis, en ze worden menigmaal oorzaak tot aanhoudend gebed en bestendige waakzaamheid!

En deze voorbeelden zijn met vele te vermenigvuldigen. Doch genoeg. Al die dingen, ze zijn knechten in de hand des Heeren om Zijn kind voor en toe te bereiden voor de eeuwige rust. Ze zijn zoovele hamerslagen, toegebracht, om uit het marmer van den zondaar te formeeren een beelddrager, Gode tot eer.

Alle dingen werken dus mede ten goede! Misschien zijn er nog, die bij dit begrip „alle" nog even twijfelend stilstaan, omdat ze zich niet kunnen ontworstelen aan de klemmende vraag: En valt de zonde ook onder dit „alle dingen"?

Moet de zonde ook in den kring van deze dingen opgenomen? Kan zij ooit bevonden worden medewerkende ten goede?

Nu is dit ongetwijfeld een teere kwestie, een teeder punt. Het past voorzeker niemand om maar luchthartig over deze vraag heen te stappen; of om dezelve zoo maar even uit de hoogte te beantwoorden.

Nu gaat men het veiligst door van meet af aan duidelijk onderscheid te maken tusschen de zonde in haar natuur en werking, en datgene, wat God door het proces der zonde hier openbaart en tot stand brengt. Op zichzelven is de zonde nimmer goed. Maar zonder haar zoude Gods wrekende gerechtigheid nimmer zijn geopenbaard. Zonder hare verwoestende werking zou de macht van Gods reddende genade nimmer ten toon zijn gespreid. Zonder haar geen overwinning van den geest over het vleesch.

Zeer terecht merkt Dr. H. Bavinck hieromtrent op: „Zonde en straf kunnen nooit op zichzelven en om zichzelf

door God zijn gewild. Ze strijden met Zijne natuur. Hij is verre van goddeloosheid, en Hij heeft geen lust tot plagen. Hij doet het niet van harte. Ze kunnen alleen door God gewild zijn, als middelen voor een ander, beter, grooter goed" —„De zonde is niet zelve een goed. Ze wordt een goed alleen, wijl ze en in zoover ze tegen haar natuur en ondanks haarzelven door Goddelijk Almacht gedwongen wordt ter verhooging van Gods eer. Zij is zijdelings een goed, omdat ze onderworpen, bedwongen, overwonnen wordt en alzoo Gods grootheid, macht en gerechtigheid toont. Want hierin komt Zijne Souvereiniteit ten slotte het schitterendst uit, dat Hij het kwade nog ten goede weet te leiden, Gen. 15:20, en dienstbaar maakt aan de zaligheid der gemeente."

In dezen zin valt ook de zonde onder het begrip van „alle dingen" en moet en kan zij in dezen kring opgenomen zonder zorgelooze en goddelooze menschen te kweeken.

Want immers wie van Gods kinderen zou ooit de zonde kunnen liefhebben, vanwege haar eigen aard en werking? Niemand!

Zoo is er dan niets uitgezonderd, maar werken alle dingen mede ten goede.

En geldt dit nu voor alle menschen? De Apostel zegt: „dengenen die God liefhebben". Overwegen we dan vervolgens:

II. De personen, wie deze waarheid geldt.

Dengenen, die God liefhebben. We gevoelen, de eerste vraag, die hier om antwoord vraagt, is: Wie zijn liefhebbers Gods?

In dit opzicht wake men tegen zelfmisleiding. Vooral in onzen tijd; ook in ons land. Wie zou in onze dagen niet tot de liefhebbers des Heeren gerekend willen worden? Telkens, wanneer er volkstellingen plaats grijpen en naar

de verhouding tot en gemeenschap met de kerk des Heeren gevraagd en onderzocht wordt, treft men bij verreweg de groote meerderheid de begeerte aan, om als christen te willen worden geboekt. Als een vijand Gods wil men natuurlijk niet worden beschouwd.

Doch zonder meer zegt dit natuurlijk nog niets. Zoodanige houding is nog geen bewijs dat men op grond van Gods onfeilbaar woord zich tot de liefhebbers des Heeren mag rekenen.

De reis naar de eeuwigheid moet op hechtere gronden worden voortgezet, wil men niet voor droeve zelfmisleiding bloot staan.

De liefhebbers van God hebben hoogachting en eerbied voor Hem, en dat wel in zulk een mate, dat ze zich door dien God gewillig laten regeeren. Die God liefheeft heeft Zijne deugden, Zijn Woord, Zijn dienst, Zijn volk lief.

Zij hebben zoo het recht Gods lief, dat ze alles billijken wat God over hen brengt.

Of, om het van een andere zijde te bezien. Liefde geeft zichzelven om te dienen. God had de wereld lief, en Hij gaf Zichzelven in Zijnen Zoon. De Zoon had de wereld lief, en ging in in 's menschen natuur om in te gaan in den dood.

En die nu, door de werking des Heiligen Geestes, de ware liefde Gods in zijn hart kreeg uitgestort, die zijn liefhebben gaat zich noodwendig openbaren in dienen.

Dat is het leven der gehoorzaamheid. Hier ligt juist het verschil tusschen een wedergeborene en onwedergeborene. Deze laatste zegt soms ook wel God lief te hebben, doch niet zoodra wordt den zoodanige de eisch Gods om te gehoorzamen, om te bukken en te volgen voorgehouden, of het stuit op dat harde hart nog af. De oude vijandschap ontwaakt. De voorgewende liefde blijkt ijdel te zijn.

Bij de ware liefhebbers des Heeren is dit juist zoo ge-

heel anders. Ook bij hen gaat de oude natuur tegen de geboden en eischen des Heeren in, maar op den bodem van hun hart ligt bezonken een liefde voor den naam en het recht en de zaak des Heeren, die tegen de inspraken van de oude natuur ingaat.

Dit is dan ook de strijd, waar Paulus in de eerste verzen van dit hoofdstuk melding van heeft gemaakt. Liefhebbers van God zijn dus zij, die de worsteling kennen tusschen zonde en genade. Liefhebbers Gods zijn strijders. Strijders in den geestelijken strijd. Kinderen, die gehoorzamen willen. Het wel niet altijd doen, maar als het er op aan komt, toch willen en met het Avondmaals formulier van harte instemmen, wanneer dit zegt: dat de vele zonden nog tegen onzen wil in ons overgebleven zijn.

En waarom werken nu de zoodanigen alle dingen mede ten goede? Omdat zij voorwerpen zijn van Gods liefde. Hoe zou het anders kunnen? Immers de liefde, die zij bezitten, is geen vrucht van eigen akker. De liefde in ons hart is vrucht van Gods eeuwige liefde jegens ons. Omdat Hij uit eeuwig, souverein welbehagen ons heeft liefgehad met een eeuwige liefde, daarom zijn deze voorwerpen van Gods liefde, liefhebbers des Heeren geworden in den tijd.

En hoe zou het nu anders kunnen of de zoodanigen moeten alle dingen medewerken ten goede. Zorgt een aardsche vader er niet voor, dat alle dingen zijn kind medewerken ten goede? Zeker voorzoover hij het in zijne macht heeft. Doch zijn arm schiet wel eens te kort. Doch dit is bij den hemelschen Vader nimmer zoo. Bij Hem is geen sprake van onmacht, maar van almacht. En dan vergist een aardsche vader zich ook nog wel eens. Dat is zijne kortzichtigheid. Doch ook hiervan is bij den hemelschen Vader geen sprake, want Hij is de alwijze. Reeds die goddelijke Almacht en die goddelijke Wijsheid bieden een

onwankelbaren grond waarop het geloof staan kan om te belijden: Alle dingen werken mede ten goede.

Doch er is nog meer. Die voorwerpen van Gods eeuwige liefde zijn daarom in den tijd voorwerpen van goddelijk opvoeden Niet ter oorzake van wat die liefhebbers zijn uit zichzelf, maar om hetgeen God met hen voor heeft; om hetgeen Hij reeds van hen heeft gemaakt en in de school des levens altijd door bezig is te maken, daarom werken hun alle dingen mede ten goede.

De Heere maakt de voorwerpen Zijner liefde gereed voor den hemel. En dit is vaak een lange, ook wel een zware, en altijd een wonderlijke weg. Op dat pad moet het zondige afgebroken, opdat het door genade gewrochte zoude kunnen ontplooid, besnoeid, verbonden en gesterkt worden.

Daarom brengen de verdrukkingen des levens nader tot God en drijven de teleurstellingen dikwijls heen naar den troon der genade.

In de school der heiligmaking moet vaak eerst zooveel afgeleerd voor er iets kan aangeleerd worden. Aan het vruchten dragen gaat bestendig het besnoeien vooraf. En dewijl het nu steeds Gods Vaderhand, bewogen en bestuurd door Zijne ondoorgrondelijke liefde, is, die dit alles doet en bewerkt, daarom werken alle dingen den liefhebbers des Heeren mede ten goede.

En daar komt dan, om maar niet meer te noemen, ten slotte nog bij, dat die voorwerpen van goddelijke liefde en opvoeden, ook voorwerpen van goddelijke bewaring zijn.

Ook van goddelijke bewaring! Ook dit staat vast. Waarom? Omdat God Zijn volk tot in der eeuwigheid gebruiken wil tot eer en glorie van Zijnen heiligen naam.

Volgens Zijn eigen bestek wil en kan Hij niet één van die geestelijke steenen missen. Wil dat niet, want ze hebben Hem te veel gekost. Zijn eigen lieven Zoon. En, met

eerbied gezegd, Hij kan er niet één van missen, want Hij heeft Zichzelven in de eeuwigheid reeds aan dat bestek vastgelegd.

Geen steen kan gemist! En dewijl het in den vollen, absoluten, geestelijken zin des woords van den geestelijken tempel zal gelden, wat van Salomo's tempel gold, namelijk: „Het huis nu, als het gebouwd werd, werd met volmaakten steen, zooals het toegevoerd was, gebouwd; zoodat geene hameren, noch bijl of eenig ijzeren gereedschap gehoord werd in het huis, als het gebouwd werd", 1 Kon. 6:7; daarom worden hier in de valleien des levens de steenen gehouwen en behouwen, om straks het voltooide Godsgebouw te kunnen optrekken.

Daarom werken alle dingen den liefhebbers des Heeren mede ten goede, en gaat er onder die goddelijke bewerking niet één steen verloren of wordt er niet één misvormd. Inderdaad een heerlijke, troostelijke waarheid.

Misschien zijn er onder degenen, die dit lezen, die zullen opmerken, ja, van harte kunnen we deze heerlijke waarheid aanvaarden. Als geloofsstuk werpt dit deel van Gods Woord geen twijfel in onze ziel, maar in de practijk des levens putten we toch zoo weinig troost uit dit woord, dewijl we maar niet tot vastigheid kunnen komen van onzen staat. Dat anderen alle dingen medewerken ten goede, gelooven we; doch ook ons, daar twijfelen we aan.

Laat ons dan nog nagaan:

III. Langs welken weg de troost dezer waarheid kan genoten.

De Apostel geeft in de woorden van onzen tekst eene nadere omschrijving van degenen, die God liefhebben. Hij voegt er aan toe, namelijk, „die naar Zijn voornemen geroepen zijn".

Al aanstonds kunnen we gevoelen, dat de groote vraag, van dewelke in verband met deze waarheid, alles afhangt, is: Heb ik God lief? Op deze vraag moet een bevestigend antwoord kunnen gegeven, zullen we troost uit dit woord kunnen putten.

Nu is het wel waar, dat onze liefde jegens God niet altijd even sterk het hart verwarmt en in haar hoog opvlammen niet altijd even helder ons levenspad verlicht.

Dit staat in verband met onze toestand. Doch wanneer het er op aankomt, durft men dan te zeggen: ja Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik u liefheb? Worden de knieën in hoogachting en kinderlijke vreeze voor den hemelschen Vader gebogen? Gevoelt men zich thuis waar de wereld wordt gediend en de zonde hare triumfen viert; of daar, waar Gods Woord regel en richtsnoer voor het leven is en waar 's Heeren volk vergaart?

Dit raakt niet als zoodanig onzen toestand, maar onzen staat. Welnu die dan zeggen kan: de keuze van mijn hart is voor God en Zijn dienst; Zijn Woord en Zijn volk, die is een liefhebber des Heeren, en dus een geroepene.

Een geroepene! Dat beteekent natuurlijk niet in uitwendigen zin. Dan zijn allen geroepen, die onder de middelen der genade mogen toeven. Hier krachtdadig geroepen. Zooals onzen Kantteekenaren opmerken: „Namelijk tot het ware geloof, dat door de liefde krachtig is, niet alleen door eene uitwendigen, maar ook door eene inwendige en krachtige roeping, waar de gehoorzaamheid zekerlijk op volgt."

En nu is het wel waar, dat zulk een geroepene niet altijd de liefde krachtig in zich voelt werken. Dat zijne gehoorzaamheid niet altijd even heerlijk en kinderlijk uitblinkt. Doch, zooals we reeds meer opmerkten, dat raakt zijn toestand, niet zijn staat.

En zie, wanneer nu Gods kind, in verband met de zoo-

genaamde kwade dingen als in raadselen komt te wandelen. Dat hij soms als het ware niet achteruit kan en niet vooruit durft, dan dringt zich de vraag aan hem op: en werken mij nu alle dingen ook mede ten goede? Ziet hij op wat hem tegen schijnt, dan zegt hij: ik kan het niet zien, ik vat er niets van. Ziet hij op zijn toestand, dan zegt hij: en dat ik een liefhebber Gods ben durf ik niet belijden, want dan moest het bij mij toch zoo anders zijn.

En dan is het meer dan eens gebleken noodig te zijn, dat hij in zijn gedachten terug ging op zijn levensweg. Naar dien eersten tijd, toen er zoo kinderlijk gehoorzaam geluisterd werd naar de roepstem van den trouwen Verbonds God. Toen durfde men toch uitspreken, wat men geloofde te zijn; wat men begeerde te doen. En immers die keuze en die begeerte, men weet het wel, was en is geen vrucht van eigen akker. Die roeping was Gods werk. Des zondaars liefde tot God is toch vrucht van Gods liefde jegens hem. Onze liefde wortelt in Gods liefde. Die liefde Gods is uitgestort in onze hartne door den Heiligen Geest. En dat zoo maar niet losweg. Dat was, met eerbied gezegd, van Gods zijde, geen giswerk. Dat was naar Zijn eeuwig, vrijmachtig welbehagen. Overeenkomstig Zijn eeuwig besluit. Naar Zijn eigen, eeuwig voornemen. Dat is geschied omdat de zoodanige een voorwerp is geweest van Gods eeuwig welbehagen. Men is gekomen tot het kennen van God omdat men van eeuwigheid een gekende des Heeren is geweest. Zoo schrijft Paulus het aan Timotheus in zijn tweeden brief, hoofdstuk 1:9: „Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met eene heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is, in Christus Jezus, vóór de tijden der eeuwen."

Maar dan sluit dit alles ook in, dat Gods Raad in en mede door het leven van den God-liefhebbenden-zondaar

zoo uitgewerkt wordt, dat alle dingen dien zondaar mede moeten werken ten goede. Het eene hangt oorzakelijk, en dus onlosmakelijk, aan het andere vast.

Langs dezen weg kan er troost uit deze waarheid geput, al wordt van „die dingen" ook schier niets begrepen.

„Wij weten" zegt Paulus. Dat is door het geloof. Niet door begrijpen. Laat het kind van God, temidden van veel moedbenemends in zijn leven toch nooit voorbijzien, dat gelooven niet alleen plicht is, maar ook zijn voorrecht. Zoo is het bij onze kinderen. Zij moeten gelooven, dat hunne ouders zullen zorgen, doch ze mogen dat ook gelooven.

Ze mogen zich gerust neervleien, al is het, dat de zorgen des levens het huisgezin drukken. Zij slapen rustig, terwijl vader en moeder wellicht bij het zwakke schijnsel der lamp tobben over vele zorgen. Die kinderen kunnen die zorgen niet begrijpen; ze behoeven ze ook niet te begrijpen, omdat ze kinderen zijn.

Zoo staat het met het volk des Heeren. En wie zou het begrijpen? Die vaak wondere leidingen? Die dikwijls voor het vleesch harde wegen? Dat menigmaal moeten indalen in de diepte? Dat zoo dikwijls moeten werken door kwaad gerucht en goed gerucht? Begrijpen? Niemand, want wij zijn van gisteren en wij weten niet. Gelukkig, we behoeven het ook niet te begrijpen, want wij zijn kinderen, die volgen mogen. De leiding rust in betere, veiliger hand.

Maar dat het goed komt, weten wij, zegt Paulus. Door het geloof, merkten we reeds op. Dat geloof geeft eene vaste en zekere kennis. Met dat geloof valt ten slotte niet te redeneeren. Waarom niet? Omdat het geloof iets is, dat ontvangen uit eene andere wereld, en in deze wereld zóó zijne werking doet ondervinden, dat het geloof den geloovige is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet.

Troost, ja troost zit er zoo in deze heerlijke waarheid. Wanneer? Wanneer we letten op al het wisselende, moeilijke en benauwende van dit leven.

Wanneer wij staan moeten bij de scherven van verbroken idealen. Wanneer we het rouwkleed ons om de schouderen zien gehangen en ons hobbelig levenspad zich kronkelt over de graven onzer dierbaren.

Doch genoeg. Vast, goddelijk vast staat het, dat, dengenen die naar Gods eeuwig voornemen geroepen werden en als liefhebbers des Heeren zichzelven aanvankelijk leerden kennen, die werken alle dingen ten goede. Dat kan niet anders zijn.

Heerlijke, moedgevende, tot arbeid bekwamende troost. Zijn er wellicht, die nog geen behoefte aan dezen troost gevoelen? Vergeet het niet, dat de weg in Christus voor u geteekend ligt. Bidt den getrouwen Verbonds God, dat Hij door de leidingen in uw leven de ware behoefte aan dezen troost moge wekken.

En waar deze troost aanvankelijk wordt gekend, daar wordt ze niet altijd genoten, omdat ze niet bestendig door het geloof wordt toegeeigend.

Die op dit punt zijne bestrijdingen kent en zijne moedelooze oogenblikken doorleeft, hij of zij doe zichzelven éène vraag, namelijk deze: Geloof ik, dat mijne liefde jegens God, hoe zwak en flauw dikwijls ook, toch als liefde vrucht is van Gods liefde jegens mij? Geloof ik dat? En dan kan en wil en durft de liefhebber des Heeren niet anders zeggen, dan: ja.

Welnu, houdt dat vast. Steun daarop. Laat dit nooit los. Daarin immers ligt het bewijs dat God zoo ons leven bestuurt, dat alle dingen ons medewerken ten goede. Waarom? Omdat wij liefhebbers des Heeren zijn; dus geroepenen door den Heiligen Geest, derhalve voorwerpen

van Gods eeuwige liefde, door Hem ter zaligheid in Zijn eeuwig voornemen opgenomen.

Daarom werken Gods kinderen alle dingen mede ten goede. Daarom alleen!

AMEN.

Achttiende Leerrede.

„Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen."

Romeinen 8:29.

Het is eene heerlijke, troostvolle waarheid, die de Apostel in het vorige vers heeft ontwikkeld. Alle dingen medewerkende ten goede! Wat een bron van vertroosting ligt hierin ontsloten! En zulks te meer omdat hij de zekerheid van dezen troost aanwees. Immers hij voegt er aan toe: „die naar Zijn voornemen geroepen zijn".

In de vastheid, onwankelbaarheid van Gods eeuwig voornemen ligt de zekerheid, dat alle dingen den liefhebbers Gods moeten en zullen medewerken ten goede, en dat niets hun ten kwade zal kunnen zijn.

De zekerheid van dezen troost ligt dus vast in het welbehagen Gods.

Dit opent weer nieuwe gezichtspunten voor het oog van den Apostel en hij haast zich om nieuwe waarheden te ontvouwen en daardoor steeds rijker bronnen van vertroosting voor de gemeente te ontsluiten.

Niet slechts dat hij hier het genadewerk Gods betreffende den zondaar beschouwt in verband met, ja, in het licht van Gods eeuwigen Raad; maar in de woorden van dezen tekst geeft hij een omschrijving van wat Gods bedoeling met dit genadewerk is.

In het vorige vers wees hij er op, dat, die naar Gods voornemen geroepenen, alle dingen moeten medewerken ten

goede. Hier voert hij nog meer in bijzonderheden aan, waarom dit zoo is. Waarom werken dus alle dingen den geloovige mede ten goede? Omdat God verordineerde, dat die van eeuwigheid door Hem gekenden, zóó zouden worden bewerkt, geleid, dat zij den beelde Zijns Zoons zouden gelijkvormig worden.

En niet alleen dat dat genadewerk die zondaren in beelddragers Gods zou omzetten, maar dat genadewerk zou ook weer eeuwige beteekenis hebben voor Zijn eigen Zoon: „Opdat Hij de eerstgeborene zoude zijn onder vele broederen."

Uit dit oogpunt bezien we dit woord en nemen tot hoofdgedachte:

Gods genadewerk betreffende Zijn volk.

We overwegen hoe dit werk:

I. *Naar zijn aanvang ligt in Gods eeuwigen Raad.*
II. *Bedoelt de gelijkvormigmaking des zondaars aan het beeld van den Zoon.*
III. *Een eigen plaats toekent aan het Vleeschgeworden Woord van God.*

I. *Gods genadewerk ligt naar zijn aanvang in Gods eeuwigen Raad!* „Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd."

Voor we naar de beteekenis van de woorden „gekend" en „verordineerd" een onderzoek gaan instellen, zij er met een enkel woord aan herinnerd, dat in het eeuwig voornemen des Heeren de diepste grond ligt voor de zaligheid van Zijn volk, en daarom ook de rijkste troost voor dat volk, zoolang het in de woestijn des levens heeft voort te trekken naar het Kanaan der rust.

Het is wellicht niet overbodig om met een enkel woord hieraan te herinneren. We leven nu eenmaal in een Methodistisch land. Dit typeert vele geestesstroomingen, die

ons omringen. En vaak, zonder dat we het haast merken, gaat er een invloed van die atmosfeer op ons uit, die niet gunstig werkt in betrekking tot de vastigheden van ons geloof.

De gevoelstrillingen van het oogenblik en de godsdienstige actie—ik zeg hier niet geestelijke actie—van de hand dreigen te veel de grond te worden waarop het gebouw des geloofs staat te worden opgetrokken.

Zulks mag niet. Dit ondermijnt het wezen des christendoms. Dit doet het oog afwenden van den allerdiepsten en hechtsten grond onzer zaligheid, en dreigt op die doolpaden te leiden, waar onze Gereformeerde vaderen met zoo ernstige stem tegen gewaarschuwd hebben.

De Apostel gebruikt hier een tweetal woorden waarmede hij ons oog op de eeuwigheid richt. „Te voren gekend", en „te voren verordineerd".

De voorkennis Gods gaat hier in volgorde aan de voorverordineering; aan de praedestinatie vooraf.

Van deze volgorde, namelijk, eerst Gods voorkennis en daarop volgend Zijn voornemen, is schromelijk misbruik gemaakt.

Men ging redeneeren en zeggen: God heeft vooruit gezien wat de mensch zoude doen, en dienovereenkomstig heeft Hij Zijn voornemen gevormd. God, zoo zeide men, heeft Kain verworpen omdat Hij van eeuwigheid zag, dat Kain een doodslager zoude worden. God had voorwetenschap van alle dingen. Hij zag vooruit hoe het gaan zou. En toen God vooruit zag wie boos zouden gaan wandelen en wie gewillig zouden zijn, toen heeft Hij daarnaar gehandeld. Op deze lijn gaat men dan de voorverordineering omschrijven „als dat besluit Gods, waarbij Hij eeuwige zaligheid of straf bepaalt voor hen, wier volhardend geloof of ongeloof hij te voren had gezien." Deze zienswijze is,

zij het met eenige schakeering, als belijdenis aangenomen door de Arminianen, Socinianen, Roomschen, Lutherschen, Anabaptistische en Methodistische christenen.

Zonder nu breed dogmatisch op dit punt in te gaan, zoo herinneren we er toch aan, dat deze voorstelling in lijnrechten strijd is met de doorgaande leer der Heilige Schrift.

Om slechts twee voorbeelden te noemen. In Handelingen 2:23 gaat de bepaalde raad Gods in volgorde aan de voorkennis vooraf. Daar lezen we: „Dezen, door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde." En in Romeinen 11 toont de Apostel in zeer duidelijke taal aan, dat het niet verstooten zijn van het volk niet ligt in wat dat volk in zichzelf is, maar in het feit der verkiezing. Zoo kan genade, genade blijven. Anders niet. Romeinen 11:6.

De Heilige Schrift leert ons dan ook uitdrukkelijk, dat dit kennen Gods in de eeuwigheid—te voren gekend staat er—gelegen is in Zijn vrijmachtig welbehagen. Het was een kennen waardoor Hij verkoor. Door dit kennen heeft „Hij een keur doen vallen op hen in onderscheiding van anderen, om hen te scheppen, lief te hebben, door de zonde heen te zaligen en te verheerlijken, om ze zonder vlek en rimpel eindeloos te doen blinken voor zijn goddelijk oog. Hij kent de Zijnen door wat Zijn eigen hart voor hen gevoelt, in Zichzelf bewogen met oneindige ontferming. 't Is het kennen der eeuwige verkiezing, zoodat ge ook zoudt kunnen lezen: „Die Hij te voren heeft uitverkoren."

Deze gekenden heeft Hij ook te voren verordineerd. Het woord voorverordineering of praedestinatie is aan het „te voren gekend" zeer nauw verwant, maar toch ook weer van hetzelve onderscheiden.

Een zeer goede onderscheiding, die de godgeleerden in dit opzicht wel eens gemaakt hebben, is deze: tevoren kennen ziet er op hoe God deze voorwerpen uitkiest, omdat Zijn hart naar hen uitging; terwijl te voren veror-

dineeren dan aangeeft wat Hij van die voorwerpen van Zijn eigen welbehagen maken wil.

Dan sluit natuurlijk de voorverordineering ook in langs welke wegen en door welke middelen God Zijn heerlijk doel met de voorwerpen Zijner voorkennis zal bereiken. Zoo is de voorverordineering „in haar hoogsten vorm het besluit Gods aangaande de openbaring Zijner deugden in den eeuwigen, heerlijken staat Zijner redelijke schepselen, en de schikking der daartoe leidende middelen." Of ook kan gezegd dat ze is: „de eeuwige, vrijwillige, wijze, onafhankelijke en onveranderlijke voorstelling Gods van alles wat in den tijd geschiedt, òf uit te werken, òf toe te laten, en zoowel het een als het ander te besturen tot Zijne eere ėn der uitverkorenen zaligheid."

Wat een heerlijke troost vloeit er zoo in dit verband uit deze waarheid! Alle dingen werken den geloovige mede ten goede, zoo heeft de Apostel betoogt. Doch wie kent niet de bange vraag in de practijk des levens of dat wel waar is? Welnu, het moet waar zijn, zoo redeneert de Apostel hier. Immers, die liefhebbers Gods zijn tevoren gekenden. Ze zijn tevoren verordineerd.

Er is een gemaakt bestek. De samenstelling van dit bestek gaat aan de grondlegging der wereld vooraf. Voor dat van het gebouw der schepping de eerste aanvangen buiten het goddelijk Wezen hare daarstelling ontvingen, en eer God de draad der historie Zelf ging afwikkelen, lag al hetgeen te gebeuren stond in dat gemaakte bestek zeker en onwrikbaar vast. In Handelingen 15:18 lezen we dan ook: „Gode zijn al Zijne werken van eeuwigheid bekend," En met het oog op eigen, persoonlijk leven zingt elk liefhebber des Heeren het nog altijd den dichter na:

Gij hebt, wijl niets Uw oog weerhoudt,
Mijn ongevormden klomp beschouwd;
Ja, Gij, Wiens wijsheid nimmer faalt,

Had mijn geboortestond bepaald.
Eer iets van mij begon te leven,
Was alles in Uw boek geschreven.

De aanvang van Gods genadewerk betreffende Zijn volk ligt dus duidelijk en klaar in Zijn eeuwigen Raad.

Nu hebben we reeds boven opgemerkt, dat het begrip „te voren verordineerd" in zich sluit, wat God de Heere van die voorwerpen van Zijn eeuwig welbehagen maken wil.

In den tekst vinden we dit omschreven „den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn". Onderzoeken we dan vervolgens hoe dit genadewerk Gods:

II. Bedoelt de gelijkvormigmaking des zondaars aan het beeld van den Zoon.

Wanneer nu hier in den tekst gesproken wordt: „verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn", dan sluit dit al dadelijk in, dat we dit van nature niet zijn. Er moet iets met den zondaar gebeuren. En let wel, mede in dit verband, ligt de beteekenis van de uitdrukking: dat alle dingen den liefhebbers van God medewerken ten goede. Ook hier zit het eene aan het andere onlosmakelijk vast.

Wat bedoelt nu de Heilige Schrift wanneer ze in dezen zin des woords gewaagd van het hebben of het dragen van iemands beeld? Eenvoudig gezegd wordt er door aangegeven, dat er overeenkomst bestaat tusschen hem wiens beeld wij dragen en onszelven, die beelddragers genoemd worden.

Het hebben of dragen van het beeld wijst dus op eenheid; op overeenkomst; op gelijkheid.

Zoo is de mensch in de oorspronkelijke schepping geschapen naar den beelde Gods. De Heere zeide: „Laat ons menschen maken naar ons beeld en naar onze gelijkenis." Door deze scheppingsdaad Gods riep Hij een creatuur, een

schepsel in het aanzijn, in hetwelk de trekken van Gods deugdenbeeld waren ingelegd.

Om een beeld te gebruiken. Kinderen vertoonen soms in sterke mate trekken van overeenkomst met hunne ouders. Dit komt uit in gelaat, houding, stem, karakter of iets dergelijks. Soms zoo sterk, dat men, zulk een ouder wel, en het kind niet kennend, bij het ontmoeten van zulk een kind, soms dadelijk vraagt: zijt ge niet een zoon of dochter van die of die? Sprekend het evenbeeld van zijn vader of moeder, is eene uitdrukking, die dikwijls wordt gehoord.

Zoo kon aan Adam als beelddrager Gods in de oorspronkelijke schepping gezien worden, dat hij „familie" van God was. Dit leert ons de Heilige Schrift ook uitdrukkelijk, als we lezen in Lukas 3:38: „Seth, den zoon van Adam, den zoon van God." En al is het nu waar, dat in het oorspronkelijke het woord zoon niet gevonden wordt, toch is in het verband de beteekenis van deze uitdrukking zeer duidelijk, en bewegen onze Kantteekenaren zich op de zuivere lijn, wanneer ze hier bij aanteekenen: „Adam wordt hier een zoon Gods genaamd, omdat hij niet is voortgekomen van andere menschen, maar van God zelven naar zijn evenbeeld geschapen, gelijk ook de engelen daarom zonen Gods genaamd worden. Joh. 1:6; 38:7."

Zoo draagt de mensch nu van nature het beeld van den zondaar, die hem voortbrengt. Het is een onreine uit een onreine. Oorspronkelijk droeg de mensch, was de mensch, het beeld van den Drieëenigen God; als creatuur rein voortkomend uit de hand van Zijnen Schepper.

Met opzet zeggen we: Adam was beelddrager van den Drieëenigen God. Al de eeuwen door zijn er op dit punt ketterijen in de kerk van Christus binnengeslopen. Ook in ons land zijn er die in dit opzicht op doolpaden zich bewegen.

Ze zeggen dat de mensch oorspronkelijk naar het beeld van Christus was geschapen. Ze leeren dus een Christus buiten het probleem der zonde om. Dit is in strijd met de leer der Heilige Schrift. En het verderfelijke van deze zienswijze ligt dan vooral hierin, dat we dan niet houden eene Vleeschwording van het Woord, maar in de plaats daarvan krijgen eene menschwording Gods. En dan zoo opgevat, dat God aldoor bezig is volmaakter te worden naar gelang Hij meer mensch wordt.

Zonder nu dieper op deze dogmatische kwestie hier in te gaan, zoo sta het ons duidelijk voor de aandacht, dat, wanneer we hier lezen van „gelijkvormig te zijn" den beelde Zijns Zoons, dan hebben we hier met een goddelijk werk te doen, dat plaats grijpt op het terrein van Gods bijzondere genade. Met andere woorden: De van eeuwigheid gekenden en verordineerden moeten, eenmaal als zondaren in het leven verschijnend en optredend, eene dusdanige goddelijke bewerking ondergaan, dat zij weer beelddragers des Zoons worden. Ze moeten „familie" worden van den Zoon. De tekst noemt ze: broeders van Hem.

Dit leidt als vanzelf tot de vraag: Wat is het beeld des Zoons? Nu dienen we op dit punt voor dwaling ons te hoeden. Dit zullen we des te gemakkelijker kunnen, wanneer we voor de aandacht houden, dat we in tweeërlei zin spreken van het beeld des Zoons.

Onze Middelaar is God en mensch. Heeft twee naturen. Daarom wordt Hem in de Heilige Schrift tweeërlei beeld toegeschreven. Een beeld naar Zijn goddelijke natuur en een beeld naar Zijn menschelijke natuur.

Als de tweede persoon van het goddelijk Wezen draagt Hij het beeld des Vaders. Dan is Hij het beeld des onzienlijken Gods. De eerstgeborene van alle creaturen. Dan heet Hij het afschijnsel van Gods heerlijkheid en het uit-

gedrukte beeld Zijner zelfstandigheid. Zoo is Hij het volle goddelijke Wezen deelachtig.

Natuurlijk kan dit beeld niet bedoeld zijn wanneer de Apostel zegt: verordineerd den beeld des Zoons gelijkvormig te zijn. We zouden dan deelgenooten moeten worden van het goddelijk Wezen. Eene gedachte, die op zichzelf reeds godslasterlijk zoude zijn.

De Zone Gods draagt echter ook nog een ander beeld. Het is het beeld dat Hij draagt als Christus, als Verlosser, als Immanuel, God met ons. Dan vertoont Hij het beeld van den volmaakten mensch. Wanneer de Zijnen dus het beeld des Zoons gelijkvormig worden, dan bedoelt dit, dat Christus in het hart der Zijnen de menschelijke natuur weer tot heerlijkheid brengt.

De wedergeboren zondaar blijft mensch. Hier mensch en eeuwig mensch. Nooit wordt hij het goddelijk Wezen deelachtig. Doch wat wel geschiedt? Dat Christus een gestalte in ons verkrijgt. Gal. 4:13. Of zooals in den brief aan de Corinthiërs betuigd wordt: „En gelijkerwijs wij het beeld des aardschen gedragen hebben, alzoo zullen wij ook het beeld des hemelschen dragen." 1 Cor. 15:49.

De gekenden des Heeren zullen dus een zoodanige werking ondergaan, dat ze, aan den Christus verbonden wordende, zijn beeld van de volkomen, gaaf gebleven menschelijke natuur weer zullen vertoonen.

Naarmate Christus eene gestalte in den zondaar verkrijgt, naar die mate zal die zondaar zich als waar, vol, goed mensch komen te openbaren. De gelijkvormigmaking van den zondaar aan het beeld van den Zoon bedoelt dus om die zondaren, wier natuur bedorven en vervalscht is, en die dus het beeld, waarnaar ze eens geschapen werden, niet meer vertoonen, zóó te veranderen, dat ze het echte beeld van een waren, vollen, gezonden mensch weer gaan vertoonen.

Waarin die eenheid tusschen den Zoon, den Christus, en de Zijnen bestaat kan niet worden verklaard. Dat is de mystieke unie. Deze komt onderwerpelijk tot stand in het oogenblik der wedergeboorte.

We kunnen dus zeggen: de gekenden des Heeren zijn verordineerd om op Gods tijd, langs door Hem bepaalde wegen en door Hem gekozen middelen zóó aan den Middelaar te worden vastgelegd, dat er tusschen Dezen en den zondaar een levensband komt te liggen. Dan begint het proces dat Christus in den zoodanige eene gestalte verkrijgt.

De zaak staat derhalve zoo: „We hebben in Christus met een geestelijk-menschelijke natuur te doen, die volkomen ongeschonden was; die in de verzoeking bestond, en die zich in volkomen schoonheid aanstonds ontplooide. Die aldus in Hem bestaande menschelijke natuur nu, dat is Zijn beeld, dat is Zijn gestalte, voorzoover ze vatbaar is om in ons te worden ingeprent. En dáártegenover nu staan wij, als in zonde ontvangen en geboren, met onze geschonden menschelijke natuur. Met een natuur, die in velerlei verzoeking bezweek en in eene natuur, die hare hooge ontwikkeling nog derft. Op dien wilden stam van onze natuur wordt nu de loot van het rijke menschelijke leven van Jezus ingeënt. Daardoor begonnen we aan onze twijgen iets te dragen, dat niet uit onze stam, maar uit het entsel van Jezus is, en zoo komt in ons Zijn beeld, zijn gelijkenis, zijn gestalte; nog onvolkomen, maar met de bestemming om eens volkomen te worden. Eerst flauw en in enkele trekken. Dan klaarder. En eens in volkomen zuiverheid, zóó, dat we Hem gelijk zullen wezen."

Houden we dit een en ander nu zuiver voor de aandacht, dan gevoelen we terstond hoe dat ook in dit opzicht de genade herstelt wat de zonde bedierf.

Van zondaren weer beelddragers te maken. Zoo, dat het kan gezien: die zondaren zijn familie van God en fa-

milie van den Christus. De Heilige Schrift noemt dit: Kinderen Gods, en, dat Christus onze Broeder is.

Gelijk nu het oorspronkelijke beeld van Adam bestond in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid; daar bestaat ook dit beeld der verworvene gerechtigheid in ware gerechtigheid en heiligheid. Ef. 4:24: „En den nieuwen mensch aandoen, die naar God geschapen is, in ware rechtvaardigheid en heiligheid."

Zoo sluit dit gelijkvormig zijn aan het beeld van den Zoon in zich, dat de zondaar met den levensband aan Hem moet zijn verbonden. Hij moet wedergeboren zijn. De mystieke unie moet onderwerpelijk tot stand zijn gekomen. De zondaar moet als een levende rank zijn levenssappen uit den Wijnstok trekken.

Het is niet overbodig hier even met nadruk op te wijzen. Immers, niettegenstaande dat Jezus ons tot een Exempel is gegeven, daar moeten we niet voorbijzien, dat het gelijkvormig zijn aan het beeld van den Zoon naar zijn wezen niet bestaat in het hebben van Jezus als ons Voorbeeld.

Dit laatste is wel de *openbaring* van het gelijkvormig zijn aan het beeld van den Zoon, maar niet het *wezen*. Het niet letten op dit onderscheid leidt tot allerlei oppervlakkigheden. Jezus wordt dan het ideaal. Men gaat vragen: Wat zou Jezus nu doen? In zijne voetstappen te wandelen wordt de bekoring van het leven; maar dan zóó, dat men zichzelven eerst eene voorstelling van dat beeld heeft gevormd.

Zeer terecht is dit soort christendom eens omschreven als volgt: „Niet Christus vormt dan uw leven, maar gij vormt het leven van Christus, en zoekt u aan te passen aan het pleisterbeeld van uw eigen maaksel. Een alleroppervlakkigste, ongeestelijke Jezusdienst, die geheel in uitwendigheid blijft hangen, en waarin niets van

den Christus des Woords overblijft. Een gelijkvormigheid, door iemand eigenaardig vergeleken met die van het standbeeld, dat, hoe sprekend ook de lijnen en trekken van het beeld van den held zijn weergegeven, daar koud en levensloos staat. Ge kunt echter tegen zulk eene veruitwendiging dier gelijkvormigheid niet genoeg op uwe hoede zijn, want ge ziet hier niets dan het werk van alle onbekeerden, die toch christenen willen zijn, en wijl ze de innerlijke gelijkvormigheid aan Christus missen, nu eene uiterlijke formeeren, waarin geen sprank tintelt van zijn leven en kracht. Ze blijven geheel buiten Hem staan. Ze kennen Hem niet wezenlijk, en wanneer ze Hem zouden kennen, gelijk Hij is, zou zulk eene kennis slechts hun vijandschap kunnen doen opwekken.

Neen, het *wezen* van dit gelijkvormig zijn bestaat in levenseenheid met Hem. Dat de nieuwe mensch in den zondaar wordt ingeschapen. Dat hij weer komt te bezitten ware kennis, ware gerechtigheid, ware heiligheid.

En dit alles komt tot *openbaring* in het belijden van die kennis als profeten; in het gehoorzaam dienen als priesters; in het gewillig strijden als koningen onder de banier van het kruis.

Dan worden de trekken van dat beeld in het leven zichtbaar. Dan springt het in het oog, dat de zoodanige niet handelt en wandelt naar eigen inzicht, maar beheerscht wordt door den Christus en Zijnen Geest.

Zoo komt God tot Zijn eer, die, dwars door de verwoestende werking der zonde heen, dat beeld weer herstelde.

Dan worden we tegenstanders van Satan, zonde en wereld bevonden.

Dan wordt de zoodanige zelf uit de vruchten van zijn geloof verzekerd van zijn gekend en verordineerd zijn.

Dan worden de medegeloovigen verblijd en kan de gemeenschap der heiligen heerlijk bloeien.

En dit alles heeft ook beteekenis voor het Vleeschgeworden Woord zelf. Letten we dan ten slotte nog met een enkel woord er op hoe dit genadewerk Gods betreffende Zijn volk:

III. Een eigen plaats toekent aan het Vleesch geworden Woord van God.

De tekst zegt: „Opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen." Tijd en plaatsruimte belet breed op dit punt in te gaan.

Met opzet zeggen we: een eigen plaats toekent aan het Vleeschgeworden Woord van God. Als de eeuwige en natuurlijke Zoon van God, is Hij de Eerstgeborene des Vaders, eenswezens met Hem en den Heiligen Geest. Zoo blijft Hij eeuwig van de verloste zondaren wezenlijk onderscheiden.

En dewijl nu Zijn menschelijke natuur niet van Zijn goddelijk Persoon is los te denken, daar mag Jezus Christus nooit als een gewoon mensch worden behandeld.

Van Jezus als mensch kan dan ook nimmer door een mensch eene levensbeschrijving gegeven. Zijne Vleeschwording blijft een mysterie. Zijn Persoon eene verborgenheid. Alleen de Heilige Geest kan ons zeggen, wie Jezus Christus is, èn als God, èn als mensch.

Niet dus als tweede Persoon van het goddelijke Wezen, maar als het Vleeschgeworden Woord; Gods Zoon in onze menschelijke natuur, is Hij de Eerstgeborene onder vele broederen.

Hier ligt tweeërlei in opgesloten, namelijk, dat Hij in zeker opzicht meer is dan Zijne broederen en in een ander opzicht gelijk is aan de broederen.

Hij is meer, omdat Hij de eerstgeborene is. Hij is de Eerste die in den dood inging; er weer uitkwam om er nooit

weer in terug te zinken. Zoo is Hij de Eersteling van den heerlijken oogst. Dit wijst op Zijne uitnemendheid boven de broederen.

Als zoodanig is Hij het Hoofd des Lichaams. Als Hoofd is Hij de Borg voor Zijn volk. Als Borg droeg Hij den vloek. Dit alles teekent Hem in Zijne uitnemendheid boven Zijne broederen. Een waarheid, met het oog op Zijn drievoudig ambt, door onzen Catechismus aldus omschreven: „Omdat Hij van God den Vader verordineerd is, en met den Heiligen Geest gezalfd tot onzen hoogsten Profeet en Leeraar, die ons den verborgen raad en wille Gods van onze verlossing volkomenlijk geopenbaard heeft; en tot onzen eenigen Hoogepriester, die ons met de eenige offerande zijns lichaams verlost heeft, en voor ons met Zijne voorbidding steeds tusschentreedt bij den Vader; en tot onzen eeuwigen Koning, die ons met Zijn Woord en Geest regeert, en ons bij de verworvene verlossing beschut en behoudt."

Dit alles is Hij alleen. Zoo is Hij meer dan Zijne broederen. Ter andere zijde is er gelijkheid met de broederen.

Samen kinderen Gods. Zij het ook, dat Hij het is door eeuwige generatie en de Zijnen door aanneming, toch bestaat er een band tusschen Hem en Zijn volk, die hen samen broeders van elkaar doet zijn, en God hunnen Vader noemen.

De heerlijkheid van den Zone Gods zal eeuwig blijven uitstralen, mede door het hebben van de nu verheerlijkte menschelijke natuur.

Eeuwig Hoofd van de schare van overwinnaars, door wie God tot Zijne eere komt in de openbaring van Zijn zondaren-reddende deugden.

Dat geeft Hem een naam boven allen naam, maar dan toch weer de Zijnen eene plaats met Hem in Zijnen troon.

Zoo ontvangen we een blik in dat eeuwig welbehagen des Heeren. Is het wonder, dat, die zich dat beeld gelijkvormig mag weten, natuurlijk slechts in beginsel, dat die gaarne den dichter nazingt:

„Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen."

De groote vraag echter is ten slotte: Welk beeld wordt in ons aanschouwd? Van nature het beeld der verdorvenheid. De droeve gevolgen der zonde worden door de vertooning van dit beeld openbaar. Ook in dezen wordt de boom aan de vruchten gekend.

De tekst spreekt van „gelijkvormig te zijn": Het gelijkvormig worden is een proces. Dit geldt zoowel van het verdorven beeld, dat de zonde in den mensch werkt; als van het beeld des Zoons, aan hetwelk de Heilige Geest gelijkvormig maakt.

Die in zijne levensopenbaring de trekken van het beeld des Zoons nog niet vertoont, hij bedriege zich niet! Zelfs al vertoont het leven eene godsdienstige gedaante, 't baat niet, want God ziet het hart aan. Zie toe, dat ge den Heiligen Geest niet bedroeft of tegenstaat.

De gemeente van Christus mag zich verheugen. Niet door het zien op zichzelve. O, neen! Dan moet er veelzins geklaagd: „Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"

Geen nood! De gelijkvormigmaking aan het beeld van den Zoon ligt in Gods voorverordineering onwankelbaar vast.

Gelijkvormigmaking in tweeërlei opzicht. Geestelijk door Zijn beeld in ons te werken door Zijnen Geest. De heiligmaking is dan de verdere en breedere ontplooiing van dat, in de wedergeboorte in ons gewrochte, beeld. Dit wordt natuurlijk ook eerst na het sterven volkomen.

Maar bovendien raakt de gelijkvormigheid ook het lichaam. Dit alles wordt voltooid in heerlijkheid.

Wanneer de goddelijke voorverordineering haar heerlijk einddoel bereikt, dan zal het gezien, dat de gansche mensch, naar ziel en lichaam den beelde des Zoons gelijkvormig is. Want die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt.

AMEN.

Negentiende Leerrede.

„En die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt."

Romeinen 8:30.

Dat er een zeer nauw verband bestaat tusschen deze woorden en het vorige vers springt bij aandachtige lezing dadelijk in het oog. Daar is, evenals hier, sprake van de voorverordineering Gods. En dit gansche betoog wordt nog beheerscht door de troostvolle gedachte, dat alle dingen medewerken ten goede van hen, die naar het goddelijk voornemen geroepen zijn.

Omdat Gods eeuwige Raad met goddelijke noodzakelijkheid zoo wordt uitgevoerd, dat de gekenden des Heeren het beeld des Zoons gelijkvormig worden, daarom worden ze zóó geleid, dat alle dingen, die met, over of in betrekking tot hen gebeuren, als zoovele middelen dienen aangemerkt te worden, die deze gelijkvormigmaking beoogen. En deze gelijkvormigmaking aan het beeld van den Zoon is immers het goede, dat God met Zijn uitverkoren volk beoogt.

Lettende op het onderscheid tusschen dit en het vorige vers, is door iemand zeer terecht opgemerkt: „Vers 29 wijst u op den eeuwigen oorsprong en op de eeuwige bestemming van het heil der kinderen Gods. Het eerste begin en het laatste einde wordt aangegeven. De eerste schakel van de keten, die in de eeuwigheid is gebonden. In het „tevoren gekend" ligt de diepste oorsprong in de verkie-

zing, en in het „tevoren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn" ligt de hoogste bestemming. Vers 30 legt de brug tusschen die beide. Hoe toch zullen verkiezing en bestemming aan elkander worden gebonden? Hoe zal de eerste schakel aan de laatste worden saamgesmeed? Welke zullen de tusschenschakels zijn?"

In dit vers vinden we dus ons het pad gewezen langs hetwelk uitgewerkt wordt wat God de Heere krachtens het „tevoren gekend" over zijn volk besloot. Met andere woorden, tot de wegen en middelen, in de voorverordineering opgenomen, behoort ook dit, dat de van eeuwigheid gekende, zal worden geroepen, gerechtvaardigd, verheerlijkt.

We vinden hier dus aangegeven de uitwerking van het genadewerk Gods betreffende Zijn volk. Het gaat langs dezen weg. Geen wonder dat men dan ook meer dan eens boven dit woord schreef: De keten der zaligheid; of, de keten des Heils.

De Keten des Heils.

Als schakels van deze keten noemt de Apostel hier:

I. De Voorverordineering.
II. De Roeping.
III. De Rechtvaardigmaking.
IV. De Verheerlijking.

I. „En die Hij tevoren verordineerd heeft."

Voor we eenigzins nader gaan onderzoeken welke de beteekenis van dit en de volgende begrippen is, verdient het in de eerste plaats onze aandacht te trekken, dat de Apostel hier niet schrijft: Die Hij verordineerd heeft, die zal Hij roepen; die zal Hij rechtvaardigen; die zal Hij verheerlijken. Er staat: *heeft* Hij geroepen, *heeft* Hij gerechtvaardigd, *heeft* Hij verheerlijkt. En natuurlijk wist Paulus wel, dat er nog waren en stonden te komen over en aan wie deze genadeweldaden nog niet waren verwerkelijkt.

Deze schijnbare moeilijkheid valt geheel weg indien we maar juist onderscheid blijven maken tusschen het werk der zaligheid van uit Gods Raad bezien en van uit het standpunt van den bewerkt wordenden en ontvangenden zondaar.

Bij de nadere ontvouwing van roeping en rechtvaardiging of rechtvaardigmaking komt dit nader ter sprake.

In het vorige vers is reeds gelet op het onderscheid tusschen „tevoren gekend", en „tevoren verordineerd".

Daar hebben we de voorverordineering omschreven als: „het besluit Gods aangaande de openbaring zijner deugden in den eeuwigen, heerlijken staat zijner redelijke schepselen, en de schikking der daartoe leidende middelen."

De voorverordineering of praedestinatie is dus, om het zoo uit te drukken, een breeder besluit dan de Verkiezing of het „tevoren kennen". Dit laatste raakt de personen, die ten eeuwige leven zijn uitverkoren; het laatste hoe Gods almachtige hand die zaligheid uitwerken zal. Langs welke wegen en door welke middelen Hij die verkorenen in de eeuwige heerlijkheid brengen zal; en neemt ook het stuk der verwerping in zich op.

Deze voorstelling der Heilige Schrift snijdt alle vrijen wil des menschen tegenover den Souvereinen wil des Heeren bij den wortel af.

Op dit punt mag wel even de aandacht gevestigd. We leven in dit land in een atmosfeer, waarin de leer van den vrijen wil des menschen welig tiert en bloeit. Het is nu eenmaal niet waar, dat het al of niet aannemen van het aanbod der zaligheid afhangt van den vrijen wil van den betrokken persoon.

Het is God de Heere, die verkiest en praedestineert; wederbaart en roept; doet gelooven en rechtvaardigt; doet volharden op het pad der heiligmaking en op Zijn tijd in de heerlijkheid doet ingaan. In geen enkel opzicht mag

aan deze voorstelling der Heilige Schrift worden getornd. Wordt dit gedaan, dan wordt de vastigheid en zekerheid van 's menschen zaligheid verlegd uit Gods almachtige hand en komt ter laatster instantie af te hangen van den kleinen, zondigen, nietigen, elken dag wisselenden mensch.

Of dit dan des menschen verantwoordelijkheid niet opheft? Dit is gewoonlijk de eerste vraag, die door de voorstanders van den vrijen wil wordt opgeworpen. Men gaat schuilen achter eigen onmacht, zonder den onwil, de onbekeerlijkheid en vijandigheid van eigen hart te erkennen.

Men redeneert dan: Indien ik uitverkoren ben, zoo zal God wel zorgen dat ik er kom; ben ik dit niet, dan baat al mijn opgaan onder de middelen der genade mij hoegenaamd niets.

Zeker iemand heeft eens deze wijze van voorstelling genoemd: „de theologie des Duivels". Zeer terecht. Immers het is de schoonste waarheden verdraaien—iets wat de duivel altijd doet—en hetgeen God ons heeft geopenbaard om in de bange worsteling tusschen vleesch en geest een heerlijke, zalige troostgrond te zijn wordt zoodoende een rots der ergenis.

We moeten nimmer vergeten, dat deze waarheden, namelijk, hoe God naar zijn eeuwig welbehagen de zaligheid van zijn uitverkoren volk uitwerkt; waarheden zijn, die in den mond en de hand van den onwedergeborene niet passen. Daar zijn ze niet voor gegeven. Deze waarheden zijn goed, kostelijk zelfs, maar, op *haar plaats*.

Om een beeld te gebruiken. Hoe beter, hoe scherper een scheermes is, des te minder is zulk een mes op zijn plaats in de hand van een klein kind. Dat zit hem niet in dat mes, maar in de hand van dat kind. Zoo is het hier. De leer der uitverkiezing en voorverordineering is niet geopenbaard om beleden en gebruikt te worden door den onwedergeborene. Deze is hiertoe nog minder bekwaam dan

de hand van een kind om een scheermes te hanteeren. Nog eens: dat zit niet in de waarheid, maar in het onwedergeboren zijn van den zondaar.

Het is zooals onze vaderen in de Dordtsche Leerregels, Hoofdstuk 1—XIII, zoo schoon belijden: „Uit het gevoel en de verzekerdheid van deze Verkiezing, nemen de kinderen Gods dagelijksch meerder oorzaak om zichzelven voor God te verootmoedigen, de diepte van Zijne barmhartigheden te aanbidden, zichzelven te reinigen, en Hem, die hen eerst zoo uitnemend heeft liefgehad, wederom vuriglijk te beminnen. Zóó verre is het van daar, dat zij voor deze leer van de Verkiezing, en door de overdenking daarvan, in het onderhouden van Gods geboden vertragen, of vleeschelijk zorgeloos zouden worden. Hetwelk door Gods rechtvaardig oordeel dengenen pleegt te gebeuren, die, òf zichzelven van de genade der Verkiezing lichtvaardiglijk vermetende—zonder grond zich iets voorstellen of inbeelden—òf ijdellijk en dartelijk daarvan klappende, in de wegen der uitverkorenen niet begeeren te wandelen."

In deze laatste uitdrukking ligt de sleutel. Deze waarheden zijn voor hen, die in die wegen begeeren te wandelen. Die aanvankelijk weten op dat pad te zijn, maar dagelijks zichzelven afvallen. Die vragen zichzelven af: blijf ik wel op den weg? Zal ik ooit volharden tot het einde toe?

En nu komt God in Zijne nederbuigende goedheid ook met deze zijde van Zijne openbaring, en zegt: Kind van Mij, gij blijft er op, want Ik verkoor u hiertoe; Ik zette u er op en Ik houd u er op, daarom blijft gij er op.

Dit is de zuivere Schriftuurlijke beschouwing, die ook in den tekst ons wordt geleerd, als op de verordineering volgt:

II. „Deze heeft Hij ook geroepen."

Zoolang we het genadewerk Gods betreffende Zijn volk

beschouwen in het licht van Verkiezing en Voorverordineering kunnen we zeggen, dat over de zaligheid wordt gehandeld in *betrekking* tot den zondaar.

Volgen we nu echter den Apostel op den voet en stappen we—wat onze voorstelling betreft—uit den Raad Gods op het terrein der roeping, dan zien we den stroom der zaligheid zich bewegen in de *richting* van den zondaar.

Met opzet schrijven we hier: op het *terrein* der roeping, en, in de *richting* van den zondaar.

Immers, het is een algemeen bekend feit, dat in onderscheiden zin de Heilige Schrift het woord „roeping" gebruikt, en dat, dewijl zuivere onderscheiding niet altijd gemaakt is, de geesten in betrekking tot het leerstuk der roeping wel eens noodeloos verdeeld zijn geweest.

Onze Kantteekenaren nemen hier—en zeer terecht—de roeping als krachtdadig. De krachtdadige roeping dus. Het geroepen worden tot geloof en gehoorzaamheid.

De roeping van Gods wege is dus hier in dit verband, die genadedaad des Heeren waardoor de zondaar komt tot gelooven en gehoorzamen.

Dit gelooven en gehoorzamen veronderstelt natuurlijk, dat de weldaden van het Verbond der genade; dat de weg der zaligheid, zoo door den zondaar in het oog is gevat, dat hij heeft *gezien*, ja, zoo is het, zoo moet het, en erkent, zoo wil ik het ook.

Die geestelijk toestemmend zal zien en gehoorzamend zal hooren, die moet dus hebben een geestelijk oog en een geestelijk oor. Die dit niet beziet komt tot dit aanschouwen en hooren niet.

Dit is het verschil tusschen uitwendige en krachtdadige roeping.

De uitwendige roeping valt dan nog weer in tweeën uiteen. Er is een sprake Gods, die tot den mensch komt door de natuur, waardoor Gods eeuwige kracht en Goddelijkheid wor-

den aanschouwd; en er is eene sprake Gods, die tot den mensch komt door Zijn heilig Woord. Het tweede Artikel van onze kostelijke Geloofsbelijdenis belijdt het aldus: „Wij kennen Hem door twee middelen. Ten eerste, door de schepping, onderhouding, en regeering der geheele wereld: overmits deze voor onze oogen is als een schoon boek, in hetwelk alle schepselen, groote en kleine, gelijk als letteren zijn, *die ons de onzienlijke dingen Gods geven te aanschouwen, namelijk, Zijne eeuwige kracht en Goddelijkheid,* als de Apostel Paulus zegt, Rom. 1:30; welke dingen alle genoegzaam zijn om de menschen te overtuigen, en hun alle onschuld te benemen. Ten tweede geeft Hij Zichzelven ons nog klaarder en volkomener te kennen door Zijn heilig en Goddelijk Woord, te weten, zooveel als ons van noode is in dit leven, tot Zijne eer, en de zaligheid der Zijnen."

De inhoud van dit kostelijk artikel is geheel overeenkomstig de Heilige Schrift, als we lezen: De hemelen vertellen Gods eer; en: Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

Daarom schreven we boven: op het terrein der roeping zien we den stroom der zaligheid zich bewegen in de *richting* van den mensch

Zooals echter bleek, dat is niet voldoende. Het verkeeren onder de middelen der genade is geen waarborg, dat men aan het beeld des Zoons gelijkvormig wordt.

Er moet meer geschieden. Naar de roepstem Gods moet geestelijk geluisterd en wel zoo, dat de boodschap Gods in het hart indaalt.

Het hart moet dus geopend worden. Dit is geen menschenwerk. God doet dit Zelf door Zijnen Heiligen Geest. In de wedergeboorte. Dan is het hart ontvankelijk voor de roepstem Gods. Dan kan Gods Woord er niet alleen indalen, maar zal het er ook ingaan. Zoo is dan de krachtdadige roeping het zóó indringen van de boodschap des Heeren in

het binnenste van den mensch, dat het daar zijn omzettende werking van binnen uit kan voortzetten. Bij de krachtdadige, ook wel genoemd, inwendige roeping, hebben we dus de uitwendige roeping, maar zóó, dat ze inwendig wordt toegepast.

Dit toegepast zijn van den Woorde Gods aan het hart van den zondaar, dit ingedragen zijn van de roepstem des Heeren in de ziel, gaat zich naar buiten openbaren.

Het verstand wordt verlicht. Met een ander oog worden de dingen bezien. Er komt honger en dorst naar het Woord des Heeren. Men staat er zoo geheel anders bij en onder dan vroeger.

En op de vraag, die een zoodanig geroepene zich dan zelve in de eenzaamheid vaak stelt, namelijk: wie ben ik toch? durft hij, o neen, zich lang altijd niet tellen bij de gekenden des Heeren. Dat is te veel, te groot, te wonderlijk. Hij redeneert: mijne zonden zijn nog niet vergeven; mijne schuld maakt scheiding tusschen God en mijne ziel. Maar wel durft hij zeggen: Ik heb lust in den dienst des Heeren, ik wensch in de wegen des Heeren te wandelen.

Welnu, dezulken mogen zich troosten. Dat nu anders zijn dan vroeger is vrucht van de werking des Heiligen Geestes. Deze heeft levend gemaakt; het Woord in de ziel ingedragen; aanvankelijk de oogen met oogenzalf gezalfd; den wil omgebogen en de genegenheden omgezet.

En al is het, dat de bewerkte zondaar dit alles zóó nog niet in zich ontdekt en bemerkt, dit weet een krachtdadig geroepene wel, hij kan zich van die bindende kracht van Gods Woord niet losmaken; en hij wil zich aan die lokstem der liefde niet onttrekken.

Dit alles is bewijs, dat God den zoodanige heeft gekend en heeft verordineerd, en in zijn besluit ook als geroepene heeft gezien en daarom hem nu in den tijd ook komt te trekken met de koorden van Zijne eeuwige liefde. „En

daar geloofden zoovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven." Hand. 13:48.

Nu diene men goed voor de aandacht te houden, dat het troostvolle van deze waarheid, namelijk, dat de krachtdadige roeping, is een uitvloeisel, gedeeltelijke uitwerking van de praedestinatie, niet genoten wordt en kan genoten worden door hen, die zich ook hier zouden willen dekken met de uitvlucht: dus als God mij niet wederbaart en krachtdadig roept, geeft het mij toch niets, of ik al de uitwendige roeping hoor.

Voor dezulken heeft de Heilige Geest ons deze troostvolle waarheid niet geopenbaard, maar voor hen, die onrustig zijn geworden over en met zichzelven, en wier hart naar vrede zoekt met den levenden God.

Welnu, zij zullen ervaren, dat de verdere uitwerking der praedestinatie ook hen zal doen smaken, wat God reeds van eeuwigheid over hen besloot, namelijk: op voet van vrede te leven met den heiligen God.

Dit leidt naar de derde schakel van de keten des heils:

III. „Deze heeft Hij ook gerechtvaardigd."

Ook hier dienen we dezelfde onderscheiding, die boven reeds gemaakt is, goed voor de aandacht te houden, namelijk, dat de uitwerking van de voorverordineering bedoelt om datgene wat God in de eeuwigheid *over* Zijn volk deed in Zijnen Raad, onderwerpelijk moet toegepast, zal de zaligheid gesmaakt en bestendig uit Gods eeuwig heilswerk geleefd kunnen worden.

De geroepene, zagen we, heeft leeren luisteren. Hij verstaat de Emmausgangers wanneer die spreken van hun hart dat brandende is. Doch hier blijft het niet bij staan.

De Heilige Geest werkt door. De krachtdadig geroepene wordt steeds meer opmerkzaam *luisteraar.* Dit bestendig heilbegeerig luisteren heeft dan tengevolge, dat, ja

hoe, wie zal het zeggen? de zoodanige zich met zijn schuld en overtredingen komt te werpen in de uitgestrekte armen van Zijn roependen, noodigenden, trouwen Verbonds God.

Dit is het gelooven. Het *kunnen gelooven,* in de wedergeboorte ontvangen, zet zich hier toevluchtnemend zoo in daden om, dat er een omhelzen voor eigen persoon van de heilswaarheid op volgt. Ook dit behoort tot de wegen en middelen in de voorverordineering opgenomen.

En deze daad des geloofs werkt dan op Gods tijd uit, dat die gekende en verordineerde en geroepene zondaar van zichzelf komt te belijden:

„Toen vluchtte ik tot Jezus! Hij heeft mij gered.
Hij heeft mij verlost van het vonnis der wet.
Mijn heil en mijn vrede en mijn leven werd Hij;
Ik boog me en geloofde, en—mijn God sprak mij vrij."

Dat is wat de Apostel op een andere plaats noemt: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus."

Dit brengt voor eigen bewustzijn eene schrede, een zeer belangrijke schrede, verder op den heilsweg.

In de krachtdadige roeping wordt het een luisteren naar Christus. Bij de eerste ritselingen van het geloofsleven een vluchten naar Christus als een onder schuld gebogene.

Bij de rechtvaardigmaking door het geloof een die zich in Christus weet geborgen, wijl hij mag proeven, dat zijn schuld is verzoend en hij mag aannemen voor zichzelf: „Mijn God sprak mij vrij."

Zoo werkt God ook dit deel van Zijn genadewerk betreffende Zijn volk uit. Ook dit deel van het heilswerk had Hij van eeuwigheid over hen beschikt. Zoo kon de Apostel schrijven: Die heeft Hij gerechtvaardigd. Want van Gods zijde valt de mededeeling der genadeweldaden niet in tijds-

perioden uiteen. Bij Hem staat alles als een eeuwig heden voor Zijn goddelijk oog. Dat deze weldaden achtereenvolgens onderwerpelijk worden toegepast staat in verband met het mensch-zijn van den zondaar.

Wat God betreft, dan ziet Hij bij het begin ook het einde. En zoo vast is Zijn Raad, dat de Heilige Geest het hier laat beschrijven als alreeds geschied. Van eeuwigheid tot eeuwigheid wordt het gansche heilswerk als een voldongen feit hier aangemerkt, want de Heilige Geest voegt nog aan het: heeft Hij gerechtvaardigd, toe, de laatste schakel van dezen gouden keten:

IV. „Deze heeft Hij ook verheerlijkt."

Deze uitdrukking vat het heerlijk einddoel in het oog. Verheerlijkt. Wat we bij de vorige schakels van dezen keten des heils reeds hebben gevoeld springt hier zeer duidelijk in het oog, dat, namelijk, de Heilige Geest hier geen dogmatische beschrijving levert van de volgorde des heils. Dit is trouwens nergens het geval in de Heilige Schrift. De bijbel is geen dogmatiek. Met opzet hebben we dan ook hier, zooveel mogelijk, een breede dogmatische beschrijving van deze stukken van het heilswerk trachten te vermijden en hebben, niet meer dan zeer terloops, dogmatische onderscheidingen in de uiteenzetting laten doorschemeren. Alleen voor zoover we vreesden, dat zwijgen tot misverstand aanleiding zou kunnen geven, werden die onderscheidingen even aangehaald.

Welnu zoo is het nu met dit deel van den tekst ook weer. Het is niet de regel, dat de zondaar, die zich in Christus vrijgesproken mag weten van schuld en straf, zoo voor eigen zielsbewustzijn maar regelrecht de heerlijkheid tegemoet gaat.

Nemen we hier de verheerlijking als het heerlijk einddoel van de voorverordineering, dan komt voor den christen

om te doorleven, beter, om te doorworstelen, eerst nog het vaak lange en dikwijls bange pad der heiligmaking.

Houden we dit voor de aandacht dan is gevaar voor misverstand opgeheven.

We nemen echter liever met verheerlijking hier een ietwat breeder standpunt in. Precies als bij het gelijkvormig worden aan het beeld van den Zoon. Zooals die gelijkvormigmaking onderwerpelijk aanvangt in de wedergeboorte.—Hier op de aarde een geestelijk karakter blijft dragen; straks in de zalige opstanding ook aan het lichaam zal medegedeeld worden; zoo kan ook in dezen tweeledigen zin het werk der heerlijkmaking worden opgevat.

Heeft Hij verheerlijkt. Dit geldt onderwerpelijk reeds van af het oogenblik der wedergeboorte. Toen is dat zaad in het hart gelegd waaruit de gansche verloste mensch zal uitgroeien.

Daar ligt dus de aanvang van de heerlijkmaking van Gods volk wat de toepassende zijde betreft. 't Is niet overbodig hier even aan te herinneren.

De kerk van onzen Heere Jezus Christus is nu reeds in beginsel heerlijk. Haar openbaring, hare verschijning spelt soms het tegendeel. 't Zij zoo. Dit doet toch niets af aan het groote, goddelijke feit, dat het lichaam van onzen Heere Jezus Christus in aanvang wezenlijk heilig en vrij van smet moet geacht.

De gemeente is eene lelie, als is het waar, dat ze hier bloeit onder de doornen.

De geloovige is heilig, al moet hij dagelijks klagen: „hetgeen dat ik wil, doe ik niet, maar hetgeen ik niet wil, dat doe ik".

De verheerlijking neemt in dit leven een aanvang. Niet genoeg kan op deze troostvolle waarheid nadruk gelegd.

Immers, alle dingen werken mede ten goede. Waar-

om? Omdat in dit leven aan de gekenden des Heeren de voorverordineering zoo wordt uitgewerkt, dat alles er op aangelegd is om die gekenden den beelde des Zoons gelijkvormig te doen zijn. Dat werk vangt onderwerpelijk in de wedergeboorte aan. En dat werk is, uit een ander oogpunt bezien, de verheerlijking waarvan de tekst hier spreekt.

Het nieuwe leven, in de wedergeboorte ontvangen, kan niet zondigen. Daarom schrijft Johannes: „Een iegelijk, die uit God geboren is doet de zonde niet, want zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren."

De oude mensch, zooals we boven opmerkten, doet het leven vaak bang zijn. Welnu dat is de strijd. De strijd tusschen vleesch en Geest. De strijd, die bewijs is van een gekende, een verordineerde, een krachtdadig geroepene, een gerechtvaardigde te zijn. En in dit alles ligt goddelijke waarborg dat ook de verheerlijking zal worden voltooid.

Te midden van alle worsteling en aanvechting. Ten spijt van dagelijks zichzelven afvallen en minder worden. Bij het klagen, ik zie dan eene andere wet in mijne leden, die strijd voert tegen de wet mijns gemoeds, blijft het geloof belijden: de verheerlijking inwendig nam een aanvang; en dewijl God niet varen laat de werken Zijner handen; maar Zijn vollen raad ook in betrekking tot mij zal uitwerken, daarom geloof ik te behooren tot dat volk, waarvan de dichter zingt:

> Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort,
> Elk hunner zal in 't zalig oord, van Zion
> Haast voor God verschijnen.

Inderdaad een waarheid vol van bemoediging en troost. Eene waarheid, die helder en vertroostend licht werpt op

het levenspad, op hetwelk wel beleden en geloofd, maar niet steeds gezien wordt, dat alle dingen medewerken ten goede.

Is het overbodig ten slotte te vragen hoe wij persoonlijk tegenover dit woord staan?

Inderdaad neen! Immers, God wil in en door Zijn eigen werk verheerlijkt worden. Welnu, wordt Hij verheerlijkt hierdoor, dat wij met de ontvangene genade in Hem eindigen?

Ongetwijfeld niet eene overbodige vraag. Het is nu maar eenmaal waar, dat de heerlijke kracht, die er in het geestelijke leven schuilt, niet gedurig in den strijd des levens wordt ervaren en genoten. Waarom niet? Omdat ze niet gebruikt wordt. En gevolg hiervan? Een donker, weifelend, vaak troosteloos leven. Zelden een opspringen in den Heere zijnen God.

En al is het nu waar, dat het *genieten* des geestelijken levens in deze bedeeling onvolmaakt en ten deele zal blijven; het is ongetwijfeld niet waar, dat de gang des christens door dit leven altijd donker en weifelend en twijfelend moet zijn.

Juist omdat men het vertroostend licht van de leidingen des Heeren niet bestendig op zijn levenspad ontwaart, durft men niet zeggen: ook ik behoor tot diegenen, die door God worden bewerkt om straks de heerlijkheid in te gaan.

En zoo gaat voor eigen zielsbewustzijn de gouden draad der genade teloor, die Gods Vaderhand in het leven van Zijne kinderen weeft. Dit doet het oog gesloten blijven voor de eenheid des levens. Dan valt het in stukken en brokken uiteen. En dit gaat het leven, beter, den gang door het leven kenmerken. Vandaag weer moed en morgen weer moedeloos.

Hoe geheel anders de Apostel hier. De keten des heils slingert zich voor hem door het leven van den christen heen.

Ja, wat meer zegt, die keten des heils ziet hij vastliggen in de eeuwigheid en door God vastgelegd in de toekomstige heerlijkheid.

Roeping, die hieruit voortvloeit om steeds meer over eigen staat en toestand de Heilige Schrift uitspraak te laten doen. Maar dan ook zoo, dat onze voorrechten en onze verplichtingen in het juiste evenwicht blijven beschouwd.

Dat kweekt gezond geestelijk leven. Dat bewaart voor eenzijdigheden. Dat bevestigt in de heilige overtuiging: Alle dingen moeten ook mij medewerken ten goede, want door Gods genade ben ik een verordineerde, een geroepene, een gerechtvaardigde, en dus eene van diegenen, die God bezig is te verheerlijken, dat wil zeggen, gelijkvormig te maken aan het beeld van den Zoon.

AMEN.

Twintigste Leerrede.

„Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen?
Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?"
Romeinen 8:31

De Apostel is gekomen aan het slot van zijn schoon en klemmend betoog. Kostelijke onderwijzingen des Heiligen Geestes zijn uit zijne pen gevloeid! „Geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." Dit was zijn uitgangspunt. „Deze heeft Hij ook verheerlijkt." Dit is de slotsom waartoe hij kwam.

De éene gave na de andere werd uit de volheid van Christus genomen, opdat de gemeente bemoediging zoude ontvangen op hare reis naar den hemel.

Te midden van het velerlei zuchten werden steeds nieuwe bronnen van vertroosting ontsloten, en steeds breeder werd de genadestroom waaraan de gemeente zich mag laven.

En let dan op de opklimming, zooals deze het betoog des Apostels kenmerkt. De gemeente vrij van de eeuwige straf, want immers zij is vrijgesproken van haar schuld. Zij is in Christus Jezus.

En hoe zij deelgenoote van al die weldaden is geworden? Niet uit zichzelf, noch door zichzelf. O, neen!

En zie, wanneer de Apostel deze vraag beantwoordt, dan bereikt hij ook het hoogtepunt in zijne reden. Dan kan hij niet hooger opklimmen. Niet dieper doordringen. Niet verder achteruit. Dan vloeit het uit zijn pen: „Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn....

en die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt."

En nu in zijn betoog even stilstaande en een blik terugslaande op hetgeen hij schreef, roept hij uit: „Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen? En zonder af te wachten geeft hij zelf het antwoord, dat ook het antwoord der gemeente zijn moet, en hij schrijft neer: „Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?"

We beluisteren in dit woord:

De geloofsjubel der gemeente over haar veilig zijn.

Ja, zij is veilig! Dat weet zij vanwege de heerlijke inhoud der Godsopenbaring, die haar gewerd. Zij is veilig! Dit belijdt zij. Hoe? Door geloovig op de haar geopenbaarde waarheid te staan en in het licht derzelve de heerlijke inhoud dier waarheid in deze korte belijdenis samen te vatten: Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?

We gaan dit tweetal vragen nader overwegen. We vinden hier:

I. *Eene vraag aan de geopenbaarde waarheid ontleend.*

II. *Eene vraag, die als belijdenis zich op die geopenbaarde waarheid grondt.*

De eerste vraag luidt: „Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen?" „Tot deze dingen." Dit wijst op de heerlijke waarheden, die de Apostel in dit hoofdstuk reeds heeft ontvouwd.

Het is toch zeker geene onaangename herhaling, de waarheden, aangeduid door de uitdrukking „deze dingen" nog even als in vogelvlucht voor het zielsoog van Gods kind voorbij te laten gaan.

„Deze dingen." Zij prediken der gemeente zoo veel,

zoo onnoemelijk veel! Ze bevatten een rijkdom van genade, nooit te peilen; naar waarde nimmer te schatten!

Ze zeggen ons in de eerste plaats hoe de gemeente staat tegenover het goddelijk recht. „Geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." Dit zegt feitelijk reeds alles. Dit bepaalt den staat van dat volk. Ze staan aan de behoudende zijde van de lijn. Nooit zal het oordeel Gods hen treffen in hunne personen. Ze zijn in Christus Jezus. Dus geborgen. Voor tijd en eeuwigheid.

Voor hen is dat goddelijk recht wel gehandhaafd. Dat kon niet anders. God kan terwille van het zondaar worden van den mensch geen afstand doen van Zijn heilig recht. Dan ware God veranderlijk. Dan zou Zijn Wezen beheerscht worden door de daden van den mensch. Eene voorstelling, Gode onwaardig.

Die gemeente is begrepen in haar Borg. Dat zeggen ons deze dingen. Wat der wet onmogelijk was, dewijl ze door het vleesch krachteloos was, heeft God door Zijnen Zoon laten uitwerken. Daarom kunnen „deze dingen" ons berichten: Volk des Heeren, voor u is er geene verdoemenis. De handhaving van Gods recht in betrekking tot uwe ongerechtigheid greep plaats toen Gods Zoon voor u ging in den dood. Hij is een vloek geworden voor u. Daarom voor u geene verdoemenis.

Verder zeggen „deze dingen" dat dit volk van God zich bevindt onder de leiding van den Heiligen Geest. Die Geest Gods woont in hen. De Heilige Geest is feitelijk de levensadem van die gemeente. En natuurlijk, zoo zeggen „deze dingen", nu moet ook naar dezen Geest geluisterd. Maar immers dit is voor dit volk nimmer *dwang*, maar altoos *drang*. Zij kunnen in de atmosfeer der zonde en des doods niet leven. Niet tieren, niet bloeien. O zeker, het lichaam is nog wel aan den natuurlijken, tijdelijken dood onderworpen, maar de geest is leven om der gerechtigheid

wil. En ter oorzake van dit laatste zal dan ook eenmaal het lichaam verheerlijkt worden. Hij zal de sterfelijke lichamen levend maken door Zijnen Geest, die in dat volk woont. Wat hebben die dingen dus veel te zeggen! En ze bevatten nog meer.

Deze dingen vertolken dat volk verder, dat ze in elk opzicht staan onder de leiding van den Heiligen Geest. Ze zullen dus ook altijd aan die behoudende zijde van de lijn blijven. Dit kan niet anders. Die Geest is de Geest van Christus. Hij bezielt het volk van Christus. En dat volk van Christus leidt Hij naar de plaats waar Christus nu is. Dus het levenspad van de gemeente leidt naar den hemel. De duivel kan dit niet beletten.

En niet alleen dat „deze dingen" zulk een heerlijk licht werpen op den staat van dat volk. Ze zeggen ook in welk een toestand er mag voortgetrokken naar het Kanaan der rust.

Met vreeze en beving behoeft dat volk niet vervult te zijn of ze er wel komen zullen of niet. Ze trekken niet voort op een onzeker misschien. Ze doen straks geen sprong in het donker. En ook met het oog op het heden behoeven ze niet voort te trekken alsof de rechtvaardige en heilige God steeds voor hen zoude zijn een verteerend vuur.

Geheel iets anders zeggen ons deze dingen. Gaat het over dit punt dan berichten ons deze dingen: „Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door welken wij roepen: Abba, Vader."

Daarom is het mogelijk, dat het kind, dus dat volk ook als geheel, weet wat ze belijdt, want met hunnen geest getuigt de Heilige Geest aangaande hun kindschap.

„Deze dingen" zeggen dus niets minder dan dat dit volk van God een rijk volk is. Ze zijn kinderen Gods. En daarop grondt zich, dat zij erfgenamen zijn. Ze zijn kinde-

ren die nooit, nimmer onterfd kunnen of zullen worden. Zeker in dit leven moeten ze strijden en worstelen. Dit is ook geen wonder. Ze zijn in deze wereld, maar niet van dezelve. Ze hebben vijanden in deze bedeeling. In zich en rondom zich. Ziende op zichzelve dan staat het er soms o zoo donker voor en bij. Dan moeten ze wel eens klagen: „hetgeen ik doe, dat ken ik niet; want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik."

Deze strijd echter, zoo zeggen „deze dingen", is juist een bewijs dat die zondaren kinderen Gods zijn geworden. Ter oorzake van dien strijd mogen ze nooit aan hunnen staat twijfelen. Juist tengevolge van hunnen anderen staat zijn ze strijders geworden. Ze zijn op een ander terrein overgezet. Die strijd is dus bewijs van het kindschap, maar dan zóó, dat ze als kinderen nog niet in het Vaderhuis zijn aangekomen. Ze zijn kinderen, maar die nog moeten voorttrekken. Pelgrims, maar die niet arm zijn. 't Moge zoo schijnen. 't Is zoo niet, zeggen „deze dingen". Neen, gaat het over dit punt, dan roepen „deze dingen" ons toe: „En indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods en medeerfgenamen van Christus; zoo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden."

En met dit alles is de rijke inhoud van „deze dingen" nog niet uitgeput. Gods genade is zoo rijk! Hij zorgt niet alleen voor den staat van zijn kind, maar ook voor deszelfs toestand.

En dit ook weer in tweeërlei opzicht. Zooals reeds opgemerkt werd, zorgt Hij voor de veiligheid van Zijn volk. Doch niet alleen dit. Ook hier nog voor, dat die kinderen in hunnen toestand van pelgrim zijn, veel ontvangen waaraan zij troost mogen ontleenen, waardoor zij moed kunnen grijpen. Gedurig worden op het levenspad voor het zielsoog van den pelgrim nieuwe troostbronnen ontsloten, zoodat

hij op zijne reize door deze woestijn verkwikking mag ontvangen; lafenis mag genieten.

„Deze dingen" spreken van het zuchtend schepsel. Dat zuchten der natuur,—dat toch geen vrucht van opvoeding kan zijn—is het den pelgrim geen heerlijk bewijs, dat hij de heerlijkheid tegen gaat? Immers „deze dingen" zeggen het zoo duidelijk: „Want het schepsel als met opgestoken hoofd, verwacht de openbaring der kinderen Gods." Het schepsel zucht, maar hoopt ook tevens. En dit hopen is vrucht van de werking des Geestes. Hij doet het schepsel hopen. Waarop? „Deze dingen" zeggen, „op hope, dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid van de heerlijkheid der kinderen Gods."

Onuitputtelijke rijkdom van goddelijke genade! Gedurig blijk van Gods Vaderlijke trouw! Het zuchtend schepsel predikt den vaak moeden pelgrim: Trek toch voort naar de heerlijkheid heen. Want op uwe heerlijkmaking wacht mijne vrijmaking. Dat zeggen ons „deze dingen". Waarlijk hunne sprake is rijk. Doch ze zeggen ons nog meer.

O wonder van genade, een nieuwe troostbron wordt aangegeven in datgene, wat, hoewel verkeerd gebruikt, menigmaal een struikelblok op het pad der heiligmaking bleek te zijn.

„Deze dingen" spreken van een zuchten in onszelven. Nu is bij de behandeling van dit woord reeds aangetoond, dat dit zuchten niet geslaakt wordt om *op den weg te komen,* of *op dien weg zich te weten.*

Integendeel. Juist omdat men weet op den *weg* te zijn en nog niet in het Vaderhuis, daaruit wordt dit zuchten geboren. Maar dan is dit de troostbron, dat dit zuchten bewijs is dat de eerstelingen van den oogst der genade reeds zijn ontvangen, en derhalve staat het goddelijk vast, dat

de volle oogst op Gods tijd genoten zal worden. God laat niet varen het werk Zijner handen!

En dan voegen „deze dingen" daar nog meer aan toe! Dat bidden van den Heiligen Geest voor dat volk! Als het voor zichzelf iets zoude bidden dat, in het licht van Gods eeuwigen raadslag bezien, voor dat volk of kind niet goed zoude zijn, dan legt de Heilige Geest Zelf de hand aan dat teedere werk des gebeds, en bidt Zelf voor dat volk met onuitsprekelijke zuchtingen. En Hij bidt nooit om iets schadelijks voor dat kind of dat volk. Want de Heilige Geest is God. En Hij wordt verhoord. Want immers „die dingen" zeggen ons: „En die de harten doorzoekt, weet, welke de meening des Geestes is, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt." Troostbronnen liggen hier als het ware voor het grijpen. Mocht er maar recht gebruik van worden gemaakt!

Geen wonder voorwaar, dat de Heilige Apostel, alle deze dingen als het ware op elkander gestapeld hebbende, uitroept: Wij weten dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede.

Doch ook deze heerlijke waarheid is nog niet de sluitrede van dit machtig betoog. Nog niet de slotzin van den inhoud van „deze dingen".

De diepste achtergrond van den inhoud van dit gansche betoog wordt dan nog hierin saamgevat, dat, omdat God de van eeuwigheid gekenden en verordineerden, hier, in den tijd, zóó onder Zijne goddelijke bewerking neemt, dat ze den beelde Zijns Zoons gelijkvormig worden gemaakt. Hier geestelijk. Hier in beginsel. Straks ook eeuwig volmaakt. Zoo zelfs, dat ook het lichaam van die kinderen, in dit verband gekenden genaamd, ook gelijkvormig zal gemaakt worden aan het lichaam van den verheerlijkten Christus Gods.

Ja, zoo zeggen „deze dingen", dit alles is zoo vast en zeker, dat, van Gods standpunt bezien, is dit feitelijk zoo.

Daarom kan de slotzin van al „deze dingen" luiden: „En die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij tevoren geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt."

Wat een rijkdom van genade ligt in „deze dingen" ten toon gespreid! Welnu, wat zullen we van deze dingen zeggen? Kan het antwoord anders luiden, dan de Apostel het geeft? Immers neen.

Wie zou niet met hem instemmen, als hij zegt: „Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? Deze tweede vraag is:

II. Als belijdenis op die geopenbaarde waarheid gegrondt.

Wie zou tegen ons zijn? De vorm waarin deze belijdenis door den Apostel hier neergelegd wordt, geeft uitdrukking aan de gedachte dat het volk van God hier wel tegenstand heeft.

Dit is dan ook de leer der Heilige Schrift, en wordt steeds door de ervaring bevestigd. Met een enkel woord is boven reeds op dien tegenstand gewezen.

Dit is dan ook het schijnbaar tegenstrijdige in het leven van den christen. Geene verdoemenis voor hem, want hij is in Christus Jezus, en alle dingen zullen hem medewerken ten goede, en toch schijnt het hem hier gedurig tegen te loopen, en alle dingen tegen hem te zijn.

De christen heeft zichzelven tegen. Dit wordt wel eens te veel uit het oog verloren. Te dikwijls ontmoet men belijders des Heeren, die aan hunnen staat twijfelen omdat zij zooveel strijden moeten.

Deze onjuiste opvatting heeft al onnoemlijk veel geestelijke schade veroorzaakt. Daarom sta het elken belijder

goed helder voor de aandacht, dat, ja hij mag aannemen, dat God voor hem is, maar anders heeft hij ook alles tegen.

Zichzelven tegen. Zoodra het ingeplantte geestelijke leven begint te werken; begint de strijd binnenshuis tusschen vleesch en geest. De christen wordt een tweemensch. De macht der zonde woelt tegen de werking der genade in.

Wonderlijk zijn de wegen des Heeren! De Heilige Schrift leert ons dat uit het hart de uitgangen des levens zijn. Zoo is het ook. Maar we kunnen ook zeggen: het hart is de plaats waar ten slotte alle worsteling plaats grijpt en alle strijd gestreden wordt.

De groote strijd, de worsteling der eeuwen, de kamp tusschen duisternis en licht, tusschen hemel en hel, tusschen waarheid en leugen, tusschen wat van boven en wat van beneden opkomt, het trekt zich alles samen in het arme menschenhart.

Hoe gelukkig te mogen weten, dat God voor ons is. En naarmate dat er getrouwer gestreden wordt, zal de strijd banger worden en wordt de behoefte dus grooter om zeker te weten dat God onze getrouwe bondgenoot is.

De christen heeft de wereld tegen zich. De vijanden van buiten sluiten zich aan bij den vijand van binnen. En hoe dikwijls gelukt het niet die van buiten aanrukkende vijanden om zeer diep naar binnen te dringen. Zoo God niet voor ons ware, wat kwam er van ons veilig zijn terecht?

Denk even aan de wereld met hare bekoringen, verlokkingen en verleidingen. Is die wereld niet eene zeer gevaarlijke vijandin voor het jeugdig hart vooral?

Wat een overwinningen heeft die wereld al niet behaald op menig kind van God. Hoe menige belijder geraakte tijdelijk niet verward in de strikken der wereld? Wie telt de bittere tranen van droefheid en berouw, die er vergoten zijn in de bange worsteling met de wereld, waarin men dan

struikelde en tijdelijk bezweek? Wie van de belijders des Heeren is niet gewillig het te erkennen: Zoo de Heere niet vóór mij ware, ik ware al lang vergaan.

Dat onderliggen in den strijd met de begeerlijkheid der oogen, met de begeerlijkheid des vleesches, met de grootheid des levens, wie kent dat onderliggen niet?

En dan wordt die macht van de verleiding der wereld nog zoo onnoemelijk veel versterkt door de geestelijke boosheden in de lucht. Wat zouden we schrikken indien wij onze vijanden eens zagen! Dagelijks zijn wij door een ontzaglijk heir omringd, dat het toelegt op ons eeuwig verderf. Door de verleiding en lokking en bekoring der wereld werkt Satan. Hij is de overste van de macht der lucht, en die macht der lucht zijn zijne gevallen engelen. En met dat groote heir werkt hij op ons in.

Alle deze vijanden zijn tegen ons. Zij allen samen, die donkere macht der gevallen engelen, met de wereld en ons eigen vleesch in bond, ze zijn den waren belijder des Heeren tegen!

Boven wezen we er reeds op. De groote strijd der eeuwen trekt zich in het menschenhart samen. Het is de strijd tusschen het zaad der vrouw en het zaad der slang. Het is het kletteren van het zwaard dat altijd den christen heeft vervolgd en den christen in deze bedeeling niet met vrede kan laten leven.

Schier alle dingen zijn tegen ons! Daarvan getuigen de bloedige vervolgingen in de eerste eeuwen der Christenheid. Toen stortte de wereldmacht zich als eene groote lawine op de arme, zwakke kudde van Christus, en meer dan eens scheen het, dat de gemeente des Heeren zoude worde vernietigd.

God echter was vóór haar. Daarom was zij onvernietigbaar.

Donkere tijden zijn over haar heengegaan. Het is waar. Meer dan eens kwam het zoover, dat de kerk als eene eenzame duive kirte in de spleten der steenrotsen. Maar altoos weer bleek het bloed der martelaren het zaad der kerk te zijn, want God was vóór haar.

Vele dingen zijn tegen ons. Volgens de Heilige Schrift zullen de laatste tijden niet het minst en het zwakst ons dit doen aanschouwen en ervaren.

Op Patmos' strand stond eens de hoogbejaarde Apostel Johannes. Hem werd een blik gegund in de toekomst der eeuwen. In het boek der Openbaringen meldt hij der kerk hoe hem te aanschouwen gegeven werd den eindelijken afloop der dingen. In machtige visioenen is hem getoond, wat de kerk nog te wachten staat van wie haar *tegen* zijn. Het Beest en de Draak zullen haar zoeken te verslinden. Vervolgingen zullen niet uitblijven. Van alle zijden zal het der Kerke van Christus bang worden gemaakt. „Eene religievervolging, die vooral tot in het sociale nijpen zal. Er zal een tijd komen, dat die het merkteeken van het Beest niet hebben, verboden zal worden om te trouwen, te koopen en te verkoopen, om zoo de Kerk van Christus voor goed er onder te krijgen."

Inderdaad op zichzelf eene niet rooskleurige toekomst. En tegenover dit alles staat de geloovige persoonlijk zwak. Staat de kerk zwak, o zoo zwak!

Doch in één opzicht staat ze sterk, o zoo sterk. Zij mag belijden: „God is vóór ons." Daarom is zij veilig. Dat is altijd de veiligheid van het volk des Heeren geweest. Dat beleed de kerk van den ouden dag als zij Psalm 124 zong: „ten ware de Heere, die bij ons geweest is, zegge nu Israel: ten ware de Heere, die bij ons geweest is, als de menschen tegen ons opstonden; toen zouden zij ons levend verslonden hebben, als hun toorn tegen ons ontstak; toen zouden ons de wateren overloopen hebben, een stroom zou

over onze ziel gegaan zijn; toen zouden de stoute wateren over onze ziel gegaan zijn."

Ja, indien God niet voor ons ware, dan, dan stond de zaak hopeloos. Overgelaten aan eigen kracht en wijsheid kwam er niets, niets van terecht. „Dan zou een doffe weerklacht van verloren geloof en bedrogen hoop de laatste snik zijn van de stervende lippen des laatsten christen. Dan zou een brullende triumfkreet van Satan en wereld het slotaccoord zijn van het lied der eeuwen. Dan zouden de puinen der Kerk, bezaaid met de lijken der laatste geloovigen, beschenen worden door den rossen gloed der hel.".

Maar zóó staat de zaak niet. De geloovige staat niet alleen. God is vóór hem. Hij behoeft zijn eigen pad niet te zoeken, maar Zijn Vader geleidt hem. Hij behoeft in eigen kracht den strijd niet te strijden, maar Christus gaat in de Zijnen overwinnende voort. Hij behoeft zichzelven op dat pad des levens niet te plaatsen, noch te houden, want Zijn God zet hem er op en houdt hem er op. Daarom slaan de verhoudingen om.

De overwinning gaat van de sterken naar de zwakken. Van de velen naar de enkelen, van de groote massa naar het kleine kuddeke. De laatste jubelkreet wordt in ieder christens leven steeds weer: „ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft."

Daarom is de kerk onvernietigbaar. Daarom is de geloovige zeker van zijn staat en zaak. Daarom mag hij, als moede pelgrim nog steeds vol moed zijn, want zijn God is vóór hem.

En nu sluit dit niet in, dat die geloovige daarom altijd zoo opgewekt zijn pad vervolgd. Doch dit raakt niet zijn staat, maar slechts zijn toestand. Dit is geen kwestie van levensbezit, maar van levensgenot.

Te dikwijls staat de christen zoo zichzelven in den weg,

dat zijn God Zijn vriendelijk aanschijn van hem tijdelijk verbergen moet. 't Is waar. Doch als het er op aan komt, dan, ja dan is het toch waar. „God laat niet varen de werken Zijner handen."

Daarom staat tegenover de macht onzer vijanden de Almacht van onzen God. Tegenover de listen van Satan de Wijsheid van onzen hemelschen Vader. Tegenover de traagheid der geloovigen de kracht van Zijn eeuwige handen.

En dus: „Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?" Wat zullen onze vijanden vermogen?

Want wie ten slotte die God is, der geloovigen bondgenoot? Wie zal het beschrijven? Hij zelf zegt het ons bij monde van den profeet: „Hoort, Hij is het die daar zit boven den kloot der aarde, en derzelven inwoners zijn als sprinkhanen voor Hem. Hij is het, die de hemelen uitspant als een dunne doek, en breidt ze uit als een tent om te bewonen. Die de vorsten te niet maakt, en de rechters der aarde maakt Hij tot ijdelheid. Ziet de volken zijn geacht als een droppel aan den emmer, als een stofken aan een weegschaal. Ziet, Hij werpt de eilanden daar henen als dun stof, Hij de Hooge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont; Wiens naam heilig is, en die zegt: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden."

Wat zullen wij tot deze dingen zeggen? God is vóór ons, wie of wat zou dan iets tegen Zijn volk vermogen?

De bondgenoot der gemeente is bij niemand te vergelijken. Noch in den hemel, noch op de aarde, noch in den afgrond. Niemand kan Zijne hand afslaan of tot Hem zeggen: Wat doet Gij?

Krachtens haar bondgenoot is dat volk des Heeren vol-

komen veilig en in bewust geloofsvertrouwen mag het zingen:

Op wagens, paarden en op helden,
  Zij onze vijand stout;
Wij zullen d' eer en grootheid melden
  Van God, Die ons behoudt:
Zij zijn gekromd, ter neer gestooten,
  Van moed beroofd en krachten;
Maar wij, wij hebben 't heil genoten
  Waarop ons God deed wachten.

Dat de gemeente van onzen Heere Jezus Christus in het licht van deze dingen toch hare positie beter mochte verstaan!

Immers de inhoud van hare belijdenis is zoo onschatbaar rijk. En deze belijdenis grondt zich toch op Gods eigen onfeilbaar Woord.

Laten we dan nog even indenken wat toch door ons beleden wordt, wanneer we zeggen: God is vóór ons.

Dan belijdt de gemeente dit: De eeuwige, onbegonnene, onveranderlijke God is onze bondgenoot. De gedachten, die Hij over ons koestert, zijn eeuwige gedachten. Hij heeft Zijne gemeente gekend en verordineerd. Waarom? Omdat Hij het zóó *wil.*

Dit is het eenige antwoord dat op dit „waarom" kan gegeven. Wil men verder hierin doordringen dan moeten hemel en aarde op deze vraag het antwoord schuldig blijven. Men zou moeten kunnen indringen in de diepten van het eeuwig Goddelijk Wezen zelf om deze vraag te kunnen beantwoorden.

Laten we daarom liever vragen, waartoe? En dan luidt het antwoord: omdat God ook hierin tot Zijne eere komen wil, dat Hij in de door Hem gekenden zóó de werken des Satans verbreekt, en zóó het beeld van Zijnen Zoon

inwerkt, dat die gekenden eeuwiglijk volmaakte organen zouden kunnen zijn om Hem volmaakt te dienen tot verheerlijking van Zichzelven.

Daarom ligt de zaak van Christus' gemeente eeuwig, goddelijk vast.

Daarom kon de Apostel eeuwen geleden reeds schrijven: „die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt."

Hoe wordt het alles als op ééne lijn in het verleden gezet! Dat raakt den staat van dat volk. In den Raad Gods kwam dit alles tot stand. En zeker, nu moet dit in den tijd wel uitgewerkt. Maar voor de uitwerking van dat eeuwig bestek staat de Drieëenige God met al Zijne deugden in.

Daarom is de tijd het spiegelbeeld der eeuwigheid!

Daarom is de gemeente in deze bedeeling zoo veilig!

Maar ook daarom moet de gemeente des Heeren hier op aarde reeds den lof des Heeren verkondigen.

Dat ze het steeds doe, zooals Jesaja het uitriep: „O, Zion, gij verkondigster van goede boodschap, klim op een hoogen berg. O, Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap, hef uwe stem op met macht! Hef ze op! Vrees niet! Zeg der steden Juda: ziet, hier is uw God! Ziet de Heere zal komen tegen den sterke, en Zijn arm zal heerschen. Ziet, Zijn loon is bij Hem, en Zijn arbeidsloon is voor Zijn aangezicht. Hij zal Zijne kudde weiden gelijk een herder. Hij zal de lammeren in Zijne armen vergaderen en in Zijnen schoot dragen. De zogenden zal Hij zachtkens leiden."

Veilig zijn wij, want God is vóór ons.

Veilig op de levensbaan, want de Wachter Israels zal

niet sluimeren noch slapen. Hij zal niet toelaten dat onze voet wankele.

Veilig op de levenszee met haar schuddende golven. Veilig! Waarom?

Wij hebben 's Vader's Zoon aan boord,
En 't veilig strand voor 't oog.

AMEN.

Een-en-Twintigste Leerrede.

„Die ook Zijnen eigen' Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?"

Romeinen 8:32.

Het laat zich eenigzins gevoelen hoe de heilige Apostel er behoefte aan had deze woorden neer te schrijven.

In heilige geestdrift vervoerd kwam hij hoe langer hoe meer onder den indruk van de groote, goddelijke, troostvolle waarheden, die hij neerschreef; zoodat hij tenslotte zijne troostrede sloot met de keten des heils: „En die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt."

Welk een bronnen van troost liggen hier ontsloten!

Veilig is het volk van God, want krachtens de voorverordineering, roeping en rechtvaardiging moet het levenspad uitloopen in de eeuwige heerlijkheid.

Geen wonder dat hij gaat uitroepen: „Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen?" Maar ook evenmin een wonder, dat hij, zelf als het ware de gestelde vraag beantwoordende, belijdend uitroept: „Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?"

Nauwelijks zijn deze woorden, is deze belijdenis uit zijne pen gevloeid, of hij schrijft reeds het groote feit terneer, dat als het onomstootelijk bewijs kan aangevoerd, dat God vóór ons is.

God gaf Zijnen Zoon. Het hoogste wat Hij geven kon.

Welnu, wanneer Zijne eeuwige liefde dezen eigenen Zoon niet terughield, maar in de volheid des tijds Hem uitzond, laat het zich dan wel denken, dat er éénę gave is, die Hij aan dat volk onthouden zal? Immers, neen! Alle gaven zijn nu dat volk gewaarborgd. De kostelijkste gave, Gods eigen Zoon, is dat volk reeds geworden, en nu kan God dat Volk geen enkele gave verder onthouden. Immers, het onthouden van deze of gene gave zou dan indruk geven, dat zulk eene gave door God kostelijker werd geacht dan Zijn eigen Zoon.

Daarom zegt de Apostel: „hoe zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?"

Krachtiger, troostvoller bewijs, dat God vóór ons is, is zeker niet te vinden.

Nemen we dan bij de behandeling van dit woord eenvoudig tot thema, de gedachte, die de Apostel in dit schoone betoog telkens op den voorgrond schuift, namelijk, dat God vóór ons is.

God vóór ons.

Deze waarheid:

I. *Blijkt uit het feit dat God Zijn Zoon overgaf voor Zijn volk.*

II. *Waarborgt dat volk elke gave noodig op het levenspad.*

I. God heeft Zijnen Zoon overgegeven voor Zijn volk.

In deze kostelijke waarheid ligt het meest wondere heilsfeit van alle feiten beleden. Neem deze waarheid uit de Heilige Schrift weg, en ze valt in onsamenhangende brokstukken uiteen.

Nu dienen we voor oogen te houden, dat het geven van den Zoon hier ter sprake gebracht wordt om als bewijs te dienen, dat God vóór ons is. Uit dit oogpunt moet dus de schenking des Zoons hier even ingedacht.

En wanneer we dan even met een hart vol aanbidding bij deze heerlijke waarheid stilstaan; deze hoofdinhoud van de gansche heilsopenbaring indenken, dan kan het niet anders, of we vragen onwillekeurig naar de beweegreden van het schenken dezer gave.

En dan dient van meet af aan goed helder voor ons bewustzijn te staan, dat de aanleidende oorzaak, de diepste beweegreden niet gezocht mag worden in den mensch

God heeft Zijnen Zoon niet gegeven omdat wij Hem liefhadden, maar omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. In de ondoorgrondelijke diepte van Gods eeuwige liefde ligt de diepste beweegreden dat Hij vóór ons is, en Zijnen Zoon gaf ten onzen behoeve.

Op zeer duidelijke wijze wordt deze waarheid in de Heilige Schrift ons geleerd. We behoeven maar te herinneren aan het zoo bekende woord: „Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft." Of zooals de Apostel Johannes het neerschreef: „Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad, en Zijnen Zoon gezonden heeft tot eene verzoening voor onze zonden." „Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft." 1 Joh 4:10, 19.

Te meer dient op deze waarheid het oog gevestigd, omdat juist deze Schriftuurlijke voorstelling aan het plan der zaligheid en deszelfs uitwerking een karakter verleent, dat zoo heerlijk troosten kan.

God vóór ons! We weten wel, het is enkel, ongehouden, vrije genade, en toch, hoe licht dringt de gedachte als eene giftige indringster zich op den voorgrond: maar wij hebben den Heere toch ook lief; zijn zoo gedurig bezig in Zijnen dienst; ontzien ons ook niet om te ijveren voor den naam en zaak des Heeren.

En afgedacht nu nog van het farizeeuwsche zuurdee-

sem, dat in zulke overleggingen God onteerend werkt, verliest het genadewerk bij dergelijke opvattingen zijn troostend karakter.

Wat toch is het geval? Dit. Het heilswerk Gods komt alleen dan voor het bewustzijn van den wedergeborene onomstootelijk vast te liggen, wanneer we teruggaan tot den diepsten achtergrond van het machtige feit, dat God vóór ons is.

Die liefde Gods, als uitdrukking van de machtige waarheid, dat God vóór ons is, is zich begonnen te bewegen van uit de diepte van Gods eeuwig raadsbesluit.

God is *niet voor* ons, omdat wij *voor* God waren. Integendeel. De zondaar zoekt God niet op, maar God den zondaar. God heeft Zichzelven niet geopenbaard *voor ons* te zijn, nadat de gevallen mensch tot God was genaderd met boete en berouw, zijn schuldig doen had beleden en zijne verkeerde handelswijze had afgezworen.

De Heilige Schrift leert juist het tegenovergestelde. God heeft hierin Zijne liefde jegens ons bevestigd, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon voor ons overgaf, „toen wij nog *zondaars* waren. Christus heeft Zijn dierbaar leven gegeven, Zijn bloed vergoten, niet voor „heiligen in zichzelven, maar Hij is voor de goddeloozen gestorven". Hij ging voor de Zijnen in den dood, *niet,* toen zij reeds door den Heiligen Geest bezield in liefdevuur voor Hem blaakten, en het onverliesbaar leven in zich droegen, maar toen zij nog *krachteloos* waren. Rom. 5:6.

Toen nog niets in den mensch *voor* God was, was Hij reeds *voor* ons.

Met opzet gingen we even op dit punt in. Niet omdat we twijfelen, dat, wat het belijden van het heilswerk Gods betreft, er aan deze waarheid getornd wordt. Gode zij dank, neen.

Maar omdat we in de practijk toch dikwijls eene voorstelling ontmoeten, die zich maar niet schijnt te kunnen ontworstelen aan de opvatting, alsof in het zaligen van den zondaar nog een element gevonden wordt, dat aan menschelijke actie te danken is.

De godsdienstige atmosfeer, waarin we, in dit groote land, ademen, is van voorstellingen vol, dat, natuurlijk God wel tot den zondaar komt, maar dat de zondaar tenslotte zich toch den Christus moet toeeigenen, zal het heilswerk tot stand kunnen komen.

En al moet nu toegestemd, dat van des zondaars zijde de toeeigenende daad des geloofs er moet zijn, zal de troost kunnen worden weggedragen, dat God vóór ons is, dit neemt niet weg, dat onverzwakt beleden dient gebleven, dat ook die toeeigenende daad des geloofs absolute vrucht is van de troostvolle waarheid, dat God vóór ons is.

En hoe heeft God nu uitdrukking aan die eeuwige liefde gegeven? In welk heilsfeit komt deze eeuwige, vrije, goddelijke liefde het schoonst en schitterendst uit?

„Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven."

God gaf Zijn eigen Zoon! Gods eigen Zoon gave van Gods liefde! Eigen Zoon.

Op dit „eigen" legt de Apostel hier nadruk. Dit is de eenigste plaats waar deze uitdrukking voorkomt. Dit „eigen Zoon Gods" wordt hier ongetwijfeld gebruikt om de tegenstelling te doen gevoelen met de kinderen Gods, waarvan hij herhaalde malen spreekt in dit hoofdstuk.

Let er op. De gedachte, die Paulus hier uitbrengen wil, is, dat God vóór ons is. En met het oog hierop laat hij even gevoelen het onderscheid tusschen het kindschap des Zoons en het kindschap der geloovigen.

Hij is Zoon Gods in geheel eenigen zin. Zoon Gods

binnen het goddelijk wezen, en daarom ligt er eene klove, breeder dan tusschen hemel en aarde, tusschen het Zoonschap Gods en het kindschap van hen, die tot kinderen Gods zijn aangenomen.

En Dezen heeft Hij niet gespaard! Het staat niet zoo, dat God eene van de vele „aangenomene" kinderen overgegeven heeft om Zijn eigen Zoon te redden. Juist anders om. Hij heeft Zijnen eigenen Zoon niet gespaard, maar overgegeven, opdat Hij goddeloozen tot kinderen zou kunnen herscheppen, zooals Hij dat van eeuwigheid in Zijnen Raad had opgenomen.

Ja, reeds van voor de grondlegging der wereld, want als Zoon Gods is Hij van eeuwigheid verordineerd tot Middelaar. En toen de volheid des tijds daar was; de tijden rijp waren, toen heeft God Zijnen eigenen Zoon niet gespaard, maar overgegeven, uitgezonden, geworden uit eene vrouw, geworden onder de wet.

Toen heeft Hij niet gezegd: Zoon van Mij, blijf hier maar, en laat die goddeloozen maar in hunne zonden sterven. Ga maar niet, want Wij zijn toch volmaakt heerlijk in ons Zelf. Maar Hij heeft Hem overgegeven. Niet gespaard, om een tijdlang de heerlijkheid Zijner Godheid te verbergen achter het kleed van den dienstknecht en om in de diepten des doods het leven te verwerven voor de gekenden Gods.

Wat zullen wij tot deze dingen zeggen? En het antwoord kan niet anders zijn, dan, dat God vóór ons is.

Doch er is nog meer, dat hier onze aandacht niet mag ontgaan. De Apostel spreekt hier van een „niet gespaard, maar overgegeven". Het is alsof hij ons dwingen wil in het bijzonder elk woord van deze uitdrukkingen nauwkeurig te lezen en aandachtig te overwegen. „Niet gespaard, maar overgegeven."

Elke Schriftkenner weet wel wat met deze woorden:

„niet gespaard, maar overgegeven” bedoeld wordt. Als vanzelf roepen deze woorden het lijden van den Christus Gods voor onzen geest.

We zien Hem overgegeven, o zeker, als gave van Gods eeuwige liefde, maar ook tevens als gave van Gods gerechtigheid. In dit „niet gespaard, maar overgegeven”, gaan de hoogste genade en het strengste recht hand aan hand.

En nu moet helaas worden toegestemd, dat er ook in ons land een legio van theologen gevonden worden, die smalend de schouders ophalen en van zulk een bloed-theologie niets willen weten, maar desniettegenstaande blijft het waar, dat de ware vrede met God alleen mogelijk is door het bloed des kruizes.

Leerstellig behoeft dit punt hier niet in den breede te worden uiteengezet; en verdedigender wijze zullen we het hier niet toelichten.

De gemeente van onzen Heere Jezus Christus, die zichzelve in haren doemschuldigen staat voor een heiligen en rechtvaardigen God heeft leeren kennen, gevoelt, als het ware, geestelijk instinctief, dat dit „niet gespaard, maar overgegeven” beteekenen moet, wat we in den Catechismus belijden: „Dat Hij aan lichaam en ziel, den ganschen tijd Zijns levens op aarde, maar inzonderheid aan het einde Zijns levens, den toorn Gods tegen de zonde van het gansche menschelijke geslacht gedragen heeft; opdat Hij met Zijn lijden, als met het eenige zoenoffer, ons lichaam en ziel van de eeuwige verdoemenis verloste, en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven verwierve.”

God heeft Hem niet gespaard, maar Hem met Zijnen toorn beladen, omdat God vóór ons was.

God heeft Hem overgegeven om door een Pilatus rechterlijk te worden veroordeeld, opdat het vloektafereel op Golgotha geen martelaarslijden zoude zijn, maar het ster-

ven van een gevonniste, die bezwijkt onder den triomf van het recht.

God heeft Hem niet gespaard, maar overgegeven, om als een vervloekte aan het kruis te worden gehangen, en, zoo belijdt de gemeente: „want daardoor ben ik zeker, dat Hij de vervloeking, die op mij lag, op zich geladen heeft; want de dood des kruises was van God vervloekt."

En indien we dan een oogenblik bedenken, dat vervloeken beteekent, iemand uit zijn gemeenschap uitdrijven, verstooten dus, zie, dan komt het hier op neer, dat God Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar in het Hem laten sterven van den vloekdood zoo heeft willen verstooten, opdat zij, wier Plaatsbekleeder Hij was, niet verstooten behoefden te worden, maar zouden kunnen aangenomen worden tot kinderen Gods, zie, dan zeggen we het een Paulus op zijn vraag: „Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen?" wel stamelend, maar toch geloovig na: „God is vóór ons."

Dit vestigt onze aandacht nog op een andere uitdrukking in den tekst. Immers we lezen „voor ons" overgegeven.

Als vanzelf doet dit de vraag stellen: Wie zijn deze ons? Ook in betrekking tot dit zeer belangrijke punt is de gedeeldheid der geesten—gelukkig nog buiten onze kringen—een bedroevend verschijnsel.

Het zuurdeesem der Universalisten, de drijvers van eene algemeene verzoeningsleer, is ook dermate in veler voorstelling en opvatting ingedrongen, dat het niet overbodig behoeft geacht met een enkel woord te wijzen op het onschriftuurlijke van zulk eene beschouwing.

Zij, die wanen dat de vrucht van Christus' kruisdood, verlossende beteekenis zoude hebben voor elke menschelijke ziel, meenen vooral met dit woord van den Apostel Paulus hun geliefkoosde opvatting te kunnen verdedigen.

Het staat hier toch uitdrukkelijk vermeld, zoo rede-

neeren ze. Letterlijk schrijft de Apostel, dat God de Vader Zijnen Zoon in den dood heeft overgegeven, *niet enkel voor de uitverkorenen,* maar *voor ons allen.*

Nu is het waar, dat deze uitdrukking zoo en niet anders door den Apostel hier wordt gebezigd. Maar het is niet waar, dat men de Heilige Schrift mag gaan gebruiken, alsof we in dit heilige boek van af Genesis één tot Openbaring twee-en-twintig een losse aaneenrijging van op zichzelf staande teksten en uitdrukkingen hebben.

De Heilige Schrift is één organisch geheel. Dit mag bij de verklaring van Gods Woord nooit worden vergeten. Al de boeken „zoowel van het Oude als Nieuwe Testament zijn organisch verbonden". Geen enkele waarheid—en vooral niet waar het de leerstukken raakt—kan behoorlijk verstaan worden, indien men geene rekening houdt met het geheel, en men weet welke beteekenis zulk eene uitdrukking heeft overeenkomstig de doorgaande gedachte, die in het Woord Gods gevonden wordt.

We mogen dus maar niet aanhalen op den klank af, maar moeten dergelijke uitdrukkingen in de eerste plaats gaan verklaren in haar verband, en indien dan nog geen voldoende licht verspreid wordt, in samenhang met den brief of boek waarin ze voorkomen, en tenslotte in het licht van de gansche Heilige Schrift als één organisch geheel.

Nemen we nu deze uitdrukking „voor ons" in haar onmiddellijk verband dan blijkt zonneklaar, dat aan de Arminiaansche dwaling hier geen voedsel geboden wordt.

Hier staat met geen enkel woord vermeld, dat Gods Zoon voor alle menschen is overgegeven. Niet *voor alle menschen,* maar, *voor ons allen.* Nemen we nu deze uitdrukking in het licht van wat er vlak aan vooraf gaat, dan vinden we dit begrip „voor ons allen" bepaald, begrensd, toegelicht, verklaard, door wat de Apostel zegt: „en die Hij tevoren gekend heeft, deze heeft Hij ook tevoren verordi-

neerd; en die Hij tevoren heeft verordineerd, deze heeft Hij ook geroepen".

Met „voor ons allen" zijn dus bedoeld de gekenden, de verordineerden, de geroepenen.

En voegen we hieraan nog toe wat de heilige schrijver op deze uitdrukking onmiddelijk volgen laat, dan lezen we daar: „Wie zal beschuldigingen inbrengen tegen de *uitverkorenen* Gods. God is het die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, die gestorven is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods zit; die ook *voor ons bidt.*" Christus bidt dus nu voor hen, die hier bedoeld worden met de uitdrukking *„voor ons allen"*.

En om nu van alle verder betoog maar af te zien, zoo herinneren we nog aan het woord, door den Heiland zelf gesproken: „Ik bid voor hen; Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die Gij Mij gegeven hebt, want ze zijn Uwe." Joh. 16:9.

De kring van deze „allen" gaat dus niet verder dan de kring van Christus' gemeente. Zij zijn de „ons" van wie de Apostel hier schrijft. Maar dan ook van die gemeente niemand uitgesloten.

Voor tweeërlei dwaling moeten we ons hier wachten. Ten eerste mogen we niet *insluiten* degenen, die door woord en wandel toonen op het terrein der wereld nog hunne levensatmosfeer te hebben. Die zich in den dienst der zonde thuis gevoelt heeft geen recht zich tot deze „allen" te rekenen.

Doch ter andere zijde sluite men ook niet uit wat de Heere Zelf in Zijne zichtbare kerk binnensluit. Moet er onderscheid, scherp onderscheid gemaakt tusschen deze „ons" en de wereld; evenzeer mag en moet er nadruk op dit woord „allen" gelegd.

Voor allen van Zijn volk is Christus overgegeven, is Hij gestorven. En dan van deze „allen" ook niemand uit-

gesloten. Zonder onderscheid van sterkheid of zwakheid, van bevestiging of bekommering, van grooten of kleinen. De eikenboomen der gerechtigheid zoowel als zij, die glimmeren als een rookende vlaswiek, mogen in dit woord lezen: Christus stierf ook voor mij.

En op de hun gestelde vraag: En wat zegt gij van deze dingen? klinke aller antwoord: God is voor ons!

Welnu, dit belijdende, doe dan ook beseffen, dat zulk eene heerlijke belijdenis, namelijk, dat God zóó voor ons zijnde, dat Hij de hoogste gave ons niet onthield, dit allen van Zijn volk waarborgt, dat ze elke gave zullen ontvangen, noodig op hun levenspad.

II. Waarborgt dat volk elke gave noodig op het levenspad.

Met opzet schreven we hier: elke gave noodig op het levenspad. Immers het behoeft in het geheel geen betoog, dat hier bedoeld worden alle die gaven, die dat volk noodig heeft tot zijne zaligheid.

In andere woorden gezegd: Wanneer God eene van Zijne gekenden uit de macht der duisternis grijpt, en door de almachtige, onwederstandelijke werking des Heiligen Geestes op het pad des levens zet, dan ligt in die reddende genadedaad—en deze is vrucht van de overgave van den Zoon—de absolute waarborg, dat God er voor zorgen zal, dat de zoodanige op dat levenspad blijft, en geestelijk en stoffelijk datgene zal ontvangen, wat hij noodig heeft om op dat levenspad de laatste mijlpaal te bereiken, opdat hij op Gods tijd het Vaderhuis zal kunnen binnegnaan.

Dit is kort gezegd de inhoud van wat de Apostel hier zegt: „hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?

En dit schenken zal ook niet bezwaarlijk, noch kariglijk toegaan. Het woord hier door den Apostel gebruikt

duidt aan, dat dit schenken een vrijelijk, ruimschoots, overvloediglijk geven zal zijn.

Deze zelfde gedachte wordt door den Apostel elders zoo uitgedrukt, dat hij zegt: „alles is uwe, hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cephas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen, ze zijn allen uwe.” 1 Cor. 3:22.

Dat volk van God is dus een gelukkig, een overgelukkig volk. In Christus bezit het alles, en onderwerpelijk zal het ontvangen, wat het noodig heeft om boven in het Vaderhuis aan te komen. Wel mag de gemeente des Heeren gedurig uitroepen:

> O, die leiding is zoo veilig,
> ’t Loopt zoo recht op Kanaan aan;
> Al die wegen zijn zoo heilig,
> ’k Sta op zulk een effen baan;
> ’k Wil mij dus dan laten lei’en
> Door des wereld’s woestenijen,
> Tot ik ’s Heeren aangezicht
> Zien zal in het eeuwig licht.

Ontvangen zal dus worden alles, wat de christen noodig heeft om zijn aardsche loopbaan te kunnen loopen. Het noodige op het pad der heiligmaking, wandelende door dit leven. Alles zal ons geworden, „wat tusschen de genade der rechtvaardiging en de genade der verheerlijking inligt, om van de eene tot de andere heen te leiden, de voorlichting en de bewaring, de reiniging en de heiliging, de kracht en de overwinning, de opstanding en de vrijspraak.”

Dat de gemeente dit nimmer vergete, steeds helder beseffe, bestendig wille! Ook dit laatste. Men moet ook al deze gaven *willen* ontvangen. In theorie, dat wil zeggen, als deel van de belijdenis, dan wordt het beleden, dan is het aangenomen.

Hoe staat het echter in de practijk des levens? Is er dan een bestendig voorgelicht willen worden op weg naar den hemel? Is het er dan werkelijk om begonnen om naar dat licht ons leven te richten en naar de uitspraken van Gods Woord onvoorwaardelijk te luisteren? Wie is dan vreemd aan de uitvluchten, die dan vaak worden gezocht en de spitsvoudige redeneeringen, die dan vaak worden gezocht en beluisterd?

We zouden ongetwijfeld meer, voller, rijker ervaren, dat God ons alle dingen schenkt, indien wij al die gaven maar wilden ontvangen. Het *gebruiken* echter van die ontvangene gaven van voorlichting en bewaring, van reiniging en heiliging, van geloofskracht en liefdesijver eischt van ons tegelijk een strijd, dien wij eerlijk gezegd, niet altijd strijden willen.

Dat eischt het uitrukken der oogen en het afkappen der handen. Niet zelden een loslaten van veel, dat men nog o zoo gaarne koestert. En zie, deze inconsequentie moet overwonnen, zal de mogelijkheid van te kunnen opwassen in de genade werkelijkheid worden.

Daarom staat er ook in den tekst „met Hem". God wil ons alle dingen schenken, doch „met Hem", dat is met Christus.

Niet afgedacht, niet buiten den Christus om, en dus ook niet datgene, wat met den Christus niet in verband staat.

Dit eischt dat wij dit laatste ook niet willen ontvangen, niet willen bezitten. Vleeschelijke verlangens kunnen dus niet worden bevredigd en zondige begeerten niet vervuld. Datgene wat God niet kan verheerlijken en dienstbaar gesteld kan worden tot onze zaligheid valt dus buiten „deze dingen".

Bij wien echter zijn geestelijk leven richting geeft aan zijn denken, willen en handelen, wil ook niet datgene ont-

vangen, wat de goedkeuring van zijnen Borg en Verlosser niet wegdragen kan. De zoodanige wil datgene, wat hij ontvangt, bezitten in en in gemeenschap met zijnen Christus.

En op dit standpunt, ja, dan heeft, een ieder naar zijne behoefte, toch elk kind van God nog altijd mogen ondervinden, dat God ons in Christus alle dingen schenkt.

Maar dan komt het ook zoo dat, in de eerste plaats verdwijnen alle onze vleeschelijke verlangens. Hij schenkt alleen die dingen, maar dan ook alle dingen, die met zijn offer verbonden, en door Hem verworven zijn, die God verheerlijken en onze zaligheid dienen, en die naar den maatstaf van Zijn Woord wezenlijk begeerlijk zijn. Allereerst wat ons Hemzelf doet bezitten. En waar Hij nu Zijn Zoon in den dood geeft, zou Hij ons daar onthouden Zijnen Heiligen Geest, om dien dood van kracht te doen zijn voor al zijn kinderen? Zal Hij daar met Hem niet schenken het leven, het geloof, het gebed, de liefde, de heiligmaking, de volharding, de lijdzaamheid en ook de stok en staf des broods voor het natuurlijke leven in al zijn nooden en zorgen? „Alles is uwe en gij zijt van Christus." Gods kinderen hebben met Christus op alle dingen een eigendomsrecht. Met het bezit kan het echter anders gesteld zijn, want dat regelt God naar Zijn wijsheid. Hij geeft den één te genieten, wat Hij den ander onthoudt, doch zijn regelen strekken steeds daarheen, dat Hij bij al Zijn doen het meest vóór ons is en nooit tegen ons is.

Zoo liggen de lijnen duidelijk leesbaar getrokken in het getuigenis des Heeren, en langs deze lijnen komt elk kind van God te wandelen, die voort mag schrijden op het pad der heiligmaking.

Dat dit alles zóó en niet anders is staat natuurlijk in oorzakelijk verband met de eere van den Drieëenigen God. Met het karakter van het werk van den Middelaar. Met

het plan der zaligheid, zondaren gelijkvormig maken aan het beeld van den Zoon. Dus ook met den toestand van het volk des Heeren in deze bedeeling.

Gelukkig, wie tot dat volk behoort! Die kan welgetroost leven en eenmaal zalig sterven.

Of we weten kunnen tot dit volk te behooren? Ongetwijfeld. Let op het „met Hem". Dit „met Hem" beheerscht hier, in dit verband van alle dingen te zullen ontvangen, onzen toestand. Maar dan toch zóó, dat deze toestand beheerscht wordt door onzen staat. Met andere woorden, die „met Hem" alle dingen zal ontvangen, die moet *in Hem* zijn. En dit kunnen wij weten. Waaraan? Aan de uitgangen van ons leven. Waar gaat ons hart naar uit? In welke levenskringen gevoel ik mij thuis? In welke atmosfeer kan ik ademen? Altegader vragen, die, in het licht van Gods Woord, niet moeilijk te beantwoorden zijn.

Jezus zegt het zoo duidelijk en toch ook zoo eenvoudig: „Indien gij Mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden. Die Mijne geboden heeft, en dezelve bewaart, die is het, die Mij liefheeft; en die Mij liefheeft zal van Mijnen Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben, en Ik zal Mijzelven aan hem openbaren. Indien gij Mijne geboden bewaart, zoo zult gij in Mijne blijven; gelijkerwijs Ik de geboden Mijns Vaders bewaard heb, en blijf in Zijne liefde." Joh. 14:15, 21; 15:10.

Hieraan kan een iegelijk zich toetsen. En gelukkig hij, die op dat pad der heiligmaking zich moge weten. God is voor hem. Zal hem alle dingen schenken, en door den dood heen zal hij, als een van dat overgelukkige volk, ervaren, wat de dichter zong:

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
Zij wand'len, Heer, in 't licht van 't Godd'lijk aanschijn voort;

Zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden;
Uw goedheid straalt hun toe; Uw macht schraagt hen in 't lijden;
Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedoogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhoogen.

AMEN.

Twee-en-Twintigste Leerrede.

„Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt?

Romeinen 8:33, 34a.

Deze laatste verzen van dit achtste hoofdstuk bevatten eene korte samenvoeging van den hoofdinhoud van dit gansche hoofdstuk.

Dat de gemeente veilig is, 't zij tegenover het recht Gods; hetzij tegenover welke macht of kracht dan ook in de schepping, is de gedachte, die telkens op den voorgrond treedt.

In vers 31 heeft de Apostel gevraagd: „Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen?" En, terugziende op de strekking van zijn gansche betoog, *riep* hij het uit: „Zoo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?"

In geen enkel opzicht zal het dit volk dan ook aan iets ontbreken. Alle dingen zullen haar met Christus worden geschonken.

We zouden haast zeggen hier had de Apostel zijn betoog mede kunnen eindigen. Hij doet dit echter niet.

De roem van zijn geloof stijgt nog hooger. Nog eenmaal wil hij degenen, die in Christus Jezus zijn, voorhouden, dat ze in geen enkel opzicht aan hunne veiligheid behoeven te twijfelen; zelfs niet, al wendt men voor een oogenblik ook het oog van de heerlijke, ideale toekomst af.

Zelfs met het oog op den tegenwoordigen toestand van de kerk, staande in het midden van eene zondige wereld, is zij toch veilig.

Veilig met het oog op de beschuldigingen, waaraan zij temidden van deze zondige wereld geduriglijk bloot staat; want God is het die rechtvaardig maakt.

Veilig, altijd en in elk opzicht, want het is Christus, die voor Zijn volk niet alleen stierf en opstond, maar ook ten behoeve van dat volk ter rechterhand Gods zit en voor hetzelve bidt.

Veilig in zulk een absoluten zin, dat, wat de gemeente ook overkome; wat haar ook tegen zij; welke donkere paden zij ook hebbe te betreden, zoodat het woord der Schrift aan haar bewaarheid worde: „Want om Uwentwil worden wij den ganschen dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting"; toch mag zij jubelen: „in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons liefgehad heeft."

Veilig, en hier put de heilige schrijver zich uit om het zoo sterk en absoluut mogelijk te stellen, zoodat geen macht of schepsel, wie ook of waar ook, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.

In de woorden van onzen tekst wijst de Apostel er dan op, dat de gemeente van Christus verheven is boven elke beschuldiging, die tegen haar zou kunnen ingebracht worden.

Zeker kundig theoloog noemde dit de onaantastbaarheid der uitverkorenen.

Dit is even waar als schoon gezegd. Moeilijk zou een woord te vinden zijn, dat juister de gedachte uitdrukt, welke de Apostel hier op den voorgrond plaatst. Omdat God rechtvaardigt, daarom zijn de uitverkorenen onaantastbaar; boven alle beschuldiging verheven. Niet dat ze niet aan beschuldigingen bloot staan, maar zij kunnen bij het recht Gods niet aangeklaagd worden.

De onaantastbaarheid der Uitverkorenen.

We overwegen:

I. Hoe ze in hun leven wel aan beschuldigingen bloot staan.

II. Maar voor het goddelijk recht niet schuldig kunnen verklaard.

I. Hoe ze in hun leven wel aan beschuldigingen bloot staan. Deze gedachte ligt eigenlijk uitgedrukt in de vragende wijze, waarmede de Apostel dit laatste gedeelte van zijn betoog aanvangt.

Dit bloot staan aan beschuldiging behoeft dan ook niemand te verwonderen, want deze uitverkorenen worden hier beschouwd uit het oogpunt van strijdende kerk. Of om het anders te zeggen: de Apostel tracht de veiligheid der uitverkorenen hier aan te voeren als een troostgrond met het oog op het vele „lijden van dezen tegenwoordigen tijd". En een deel van hun lijden, van hunnen strijd, is, dat er gedurig bestrijders opstaan om de gemeente te benauwen.

Dit laatste dient goed voor de aandacht gehouden. Het staat niet zóó, dat de uitverkorenen in dit leven niet worden beschuldigd. Ware dit het geval, dan verloor hiermede des Apostel's vraag allen klem.

Om tweeërlei reden is het daarom zeer gewenscht goed voor de aandacht te houden, dat de uitverkorenen in dit leven wel aan beschuldigingen bloot staan.

In de eerste plaats met het oog op de voorstelling, die wij hieromtrent vinden in de Heilige Schrift.

Wanneer we zouden afgaan op den klank, dan dreigt het gevaar, dat men zich in dezen op een dwaalspoor laat leiden. Dan gaat men de grond voor het verheven zijn boven alle schuldigverklaring zoeken waar deze niet te vinden is, namelijk, in de uitverkorenen zelf.

Deze voorstelling echter druischt ten eenenmale tegen de doorgaande leer der Heilige Schrift in. God de Heere

heeft bij Zijne verkiezing in de stille eeuwigheid niet die maatstaf aangelegd, die wij gewoon zijn om te gebruiken. Worden wij tot kiezen geroepen, dan zoeken wij, naar onze overtuiging, het beste, het edelste, het meest geschikte voor het doel, dat door ons wordt beoogd.

Deze wijze van handelen kenmerkt Gods eeuwige Verkiezing niet. Die uitverkorenen zijn in zichzelven niet beter, niet heiliger, niet edeler dan diegenen, die onder de roede der verkiezing niet als aangewezenen zijn doorgegaan. De Heilige Schrift onderwijst ons op dit punt op zeer ondubbelzinnige wijze. Om slechts één voorbeeld te noemen. In dezen zelfden brief schrijft de Apostel, dat God de Heere *„den goddelooze rechtvaardigt"*.

Onze vaderen hebben dit punt van zulk groot gewicht geacht, dat ze op meer dan éene plaats in het schoone artikel van de „Verkiezing en Verwerping" op dit punt den nadruk hebben gelegd. En nu is het wel waar, dat in dien tijd dit punt van zeer groot belang was met het oog op het Arminianisme; doch niemand zal zeker durven ontkennen, dat het Remonstrantsche zuurdeezem in Amerika niet in vele kringen zeer bedenkelijk nawerkt.

Ons althans schijnt het geen overbodig werk, enkele uitdrukkingen betreffende dit punt uit onze kostelijke Belijdenis aan te halen. We lezen dan in Artikel I van de Dordtsche Leerregelen, § VII, o.a. ook dit: „Deze Verkiezing is een onveranderlijk voornemen Gods, door hetwelk Hij vóór de grondlegging der wereld eene zekere menigte menschen, *niet beter of waardiger zijnde dan anderen*—naar het vrije welbehagen Zijns wils, tot de zaligheid, louter uit genade, uitverkoren heeft in Christus." §IX „Deze zelfde Verkiezing is geschied, niet *uit* het voorgezien geloof en gehoorzaamheid des geloofs, heiligheid, *of eenige andere goede hoedanigheid* of *geschiktheid,* als *eene oorzaak* of *voorwaarde,* tevoren vereischt in den mensch, die verkoren zoude wor-

den." §X. De *oorzaak* van *deze genadige Verkiezing* is *eeniglijk het welbehagen Gods, niet daarin bestaande, dat Hij eenige hoedanigheden of werken der menschen,* uit alle mogelijke voorwaarden, tot eene voorwaarde der zaligheid heeft uitgekozen."

De zaak staat dus niet zóó, dat God de Heere de besten, de edelsten, de onberispelijksten heeft uitverkoren, en dat zij derhalve in dit leven niet aan beschuldigingen zouden bloot staan.

Dit goed helder in te zien heeft echter niet alleen zeer groote beteekenis van de zuiverheid der belijdenis, maar oefent ook zulk eenen grooten invloed uit op het leerstuk der heiligmaking.

Wat toch is in de practijk der godzaligheid meer dan eens het geval? Dat men vanwege het zich beschuldigd gevoelen gaat twijfelen aan zijn staat. Instee van terug te gaan op de uitspraak Gods, en, in verband met het: „God is het die rechtvaardig maakt", zijn staat vast te stellen; verwart men staat en toestand. Wat deze laatste betreft, ja, dan staat de uitverkorene nog bloot aan beschuldiging. Niet slechts van anderen, ook van zichzelf.

Het is Paulus, als uitverkorene Gods, die zichzelven moet beschuldigen: „Maar ik zie eene andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijne leden is."

Het staat dus niet zoo, dat de uitverkorene niet in deze bedeeling, omdat hij tot de onberispelijken behoort, niet langer aan beschuldigingen zoude bloot staan. Die dit zoude wanen ontbreekt nog het rechte inzicht in het leerstuk der Uitverkiezing, alsook in de leerstukken van de rechtvaardigmaking en heiligmaking. En hier komt dan nog bij, dat de zoodanige, zaligmakende genade ontvangen hebbende, met eene dergelijke opvatting de gezonde ontplooiing

en ontwikkeling van dat nieuwe leven noodzakelijkerwijze in den weg staat. De grond van de onaantastbaarheid der uitverkorenen ligt dus niet in hen zelf.

Het is wellicht niet overbodig dit nog even breeder uiteen te zetten. Boven hebben we den uitverkorene reeds even bezien in het licht van Gods eeuwigen Raad. De aanhalingen uit onze Belijdenis, gegrond op de Heilige Schrift, wijzen op zeer ondubbelzinnige wijze er op, dat hij niet in Gods Raad voorkwam met eenige gehoorzaamheid des geloofs of andere goede hoedanigheid, op grond waarvan God hem zoude hebben uitverkoren.

Niet anders staat de zaak wanneer we de uitverkorenen bezien in hun natuurlijk verbonds- en stamhoofd Adam. De eenheid van het menschelijk geslacht doet al de nakomelingen van Adam liggen onder den vloek. Deze zelfde Apostel, die hier jubelend uitroept: „Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?" schrijft in dezen zelfden brief, dit andere, maar voor één uitlegging vatbaar zijnde woord: „Daarom gelijk door éénen mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzoo de dood tot alle menschen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben." 5:12. In Adam dus niet onaantastbaar, maar verdoemelijk voor God.

Hieruit volgt natuurlijkerwijze, dat deze uitverkorenen dus geboren worden, zóó, dat van hen allen geldt: in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren. Niemand is rechtvaardig. Niet tot één toe. Er is niemand die verstandig is; er is niemand die God zoekt. Het leven van al die uitverkorenen staat, krachtens het nakomeling zijn van Adam, in de teeken van: „zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods."

En nu kan, ja moet nog een stap verder gegaan. Boven wezen we reeds met een enkel woord op het onderscheid tusschen staat en toestand.

Ook na ontvangene genade zijn die uitverkorenen, in het licht van hunnen levenswandel niet onaantastbaar. Het vorige hoofdstuk van dezen brief teekent dit in zeer duidelijke taal.

Wel is waar heeft men er over getwist of de Apostel daar wel sprak als een kind van God. Doch ons dunkt, wanneer de gemeente des Heeren maar even den inhoud van dat rijke hoofdstuk indenkt aan de hand van de regelmaat des geloofs, dan staat het op deugdelijke, Schriftuurlijke gronden vast, dat geen onbekeerde daar aan het woord is.

Een onwedergeboren zondaar kan nooit betuigen: „Ik heb een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen mensch." En waar dan toch geklaagd moet worden: ik ben vleeschelijk verkocht onder de zonde, daar is Paulus de eerste, die het als zoodanig uitspreekt, dat dus ook de levenswandel van den uitverkorene, hier reeds geteekend als een worstelende gerechtvaardigde, nooit de grond kan zijn, dat geene beschuldigingen meer tegen hem zouden kunnen ingebracht worden.

Even schoon als waar is dan ook gezegd: „En zóó treden nu de uitverkorenen op deze aarde op; zoo worden zij openbaar, en worden zij gekend, en zoo vallen zij onder de critiek. Men zou toch zeggen: Alles behalve onberispelijk, maar veeleer blootstaande aan allerlei begrijpelijke en gegronde beschuldigingen."

Het ontbreekt dan ook inderdaad niet aan aanklagers, die zich bestendig opmaken om die uitverkorenen te beschuldigen. Onze Kantteekenaren wijzen er op, dat de wet, eigen conscientie en Satan gedurig optreden met hunne beschuldigingen. Laten we nog even naar deze aanklagers luisteren.

Gods heilige wet treedt beschuldigend op. De wet roept altijd: doe dat en gij zult leven. Haar inhoud getuigt tegen den levenswandel van den uitverkorene, omdat

deze nog zoo menigmaal gevangen ligt onder de wet der zonde, die in zijne leden woont. En die beschuldiging der wet is beklemmend, omdat in haar, God Zelf als de Rechtvaardige en Heilige het woord tot den uitverkorene richt. Naar die stem der wet moet dus geluisterd, want in haar spreekt God Zelf.

„Door ons eigen geweten” voegen onze Kantteekenaren hieraan toe. Dit geeft aan de beschuldiging een eenigzins ander karakter. Dat wil zeggen, niet alleen van buiten klinkt de stem den uitverkorene tegen van uit de wet, maar bij een ontdekt, beroerd geweten worden de aanklachten van binnen tot ons gericht.

En inderdaad zijn er redenen te over om te moeten erkennen, dat men, belijdende tot de uitverkorenen te behooren, nog lang niet gelijkvormig is aan het beeld van den Zoon? De uitgangen des levens zijn zoo gedurig in strijd met de voorschriften van Gods heilige wet. De bedoelingen des harten niet overeenkomstig den geest van het koninkrijk der hemelen. Wie zou het durven of willen ontkennen van die uitverkorenen, dat, wanneer Gods heilige wet de donkerheden ontdekt en in de schuilhoeken van het arglistige hart haar licht doet vallen, dat dan niet het gebrekkige van de heiligmaking in zulk eene sterke mate gezien wordt, dat men eigen toestand niet alleen veroordeeld, maar zelfs aan eigen staat gaat twijfelen?

En hierbij treedt dan Satan nog op als de groote beschuldiger; „de aanklager der broederen”. Hoe satanisch is juist zijn optreden! Immers hij is het, die eerst tot de zonde lokt en verleidt, om dan met de zonde te slaan. Hij wijst op de heiligheid van Gods wet. Maar niet om voor die heiligheid te buigen of anderen te doen bukken. Integendeel. De volmaaktheid der wet en de onvolmaaktheid van den geloovige gebruikt hij juist om de worstelende gerechtvaardigde neer te slaan in bange vertwijfeling. De

wet wordt door hem niet gebruikt als een tuchtmeester tot Christus; maar, indien mogelijk, als eenen geesel om het kind des Heeren te striemen.

De sprake van het ontwaakte geweten gebruikt hij niet om te lokken naar den Heiland, die zegt: „Komt tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u ruste geven"; maar hij beoogt met dezelve om in de armen der wanhoop zich te doen storten; om in bange vertwijfeling het oog af te wenden van de troon der genade!

En dat de lieden der wereld gedurig Satan's instrumenten zijn, om dit boosaardig werk aan de uitverkorenen te volbrengen, behoeft geen breed betoog. Zij juist hebben behagen in het aanwijzen van de vlekken, die het reiskleed bezoedelen en scheppen er leedvermaak in om gedurig met allerlei beschuldigingen de staf des oordeels te breken over Christus' worstelende kerk.

Er zijn dus wel beschuldigers, die tegen de uitverkorenen optreden. Boven hebben we er reeds aan herinnerd waarom dit zoo is. Eenerzijds omdat de grond van de onaantastbaarheid dezer uitverkorenen niet ligt in hen zelf; en ter andere zijde, omdat we hier nog leven in zoodanige bedeeling, waarin de heiligmaking, ja, wel volmaakt in deelen, maar niet volkomen in trappen wordt gezien.

Er is immers zulk een groot onderscheid tusschen de heiligmaking, beschouwd als voorwerp van ons geloof, of als stuk van onze levenspractijk. In den eersten zin, dan belijden die uitverkorenen, dat Christus hun geworden is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot eene volkomene verlossing. Cath. Zondag VI. Doch wanneer deze heiligmaking in het oog gevat wordt uit het oogpunt van de levenspractijk, dan is het een gehoorzamen ten deele, ja een dagelijksch struikelen bij elk kind van God.

En waarop richten zich nu de pijlen der beschuldigers? Niet op de heiligmaking als voorwerp van ons geloof, maar

als stuk van de levenspractijk. Dus nog veel minder op het stuk der rechtvaardigmaking. En wat is nu dikwijls het geval? Dit: dat men voor eigen zielsbesef het eene niet zuiver van het ander blijft onderscheiden. Wat we wel meer hebben genoemd: het verwarren van staat en toestand. En dat deze verwarring zoo gemakkelijk kan bewerkt, staat natuurlijk weer in oorzakelijk verband hiermede, dat het genieten in de vastheid van eigen staat onlosmakelijk vastzit aan het bloeiende van eigen toestand.

Daarom diene het geen uitverkorene te verwonderen, dat hij in deze bedeeling nog aan velerlei beschuldigingen bloot staat; maar evenmin verlieze hij uit het oog, dat deze beschuldigingen de uitverkorene nooit meer voor het goddelijk recht als een schuldige kunnen stellen. Waarom niet? „God is het, die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt?"

II. Ze kunnen voor het goddelijk recht niet schuldig verklaard.

Wel worden de uitverkorenen beschuldigd, aangeklaagd, doch zij kunnen niet bij het goddelijk recht schuldig gesteld. Waarom niet? God is het, die rechtvaardigt. Wie heeft dan nog het recht, de macht, den moed om schuldig te verklaren, om te verdoemen?

Deze gedachtengang van den Apostel dienen we goed voor de aandacht te houden. De tegenstelling tusschen „die rechtvaardigt", en „wie is het die verdoemt?" wijst er op in welk licht de Apostel hier over de onaantastbaarheid der uitverkorenen spreekt.

Het is dan ook zoo juist gezien, wanneer Calvijn opmerkt, dat dit gansche betoog bedoelt, om den aangevochten en bestreden geloovige met het leerstuk der Uitverkiezing te troosten.

Het is hier ter plaatse de Apostel dan ook niet begon-

nen om breed op het leerstuk der rechtvaardigmaking in te gaan. Boven in de keten des heils heeft hij dit leerstuk reeds genoemd.

Neen, de zaak staat hier anders, en wel aldus. De geloovige op reis naar den hemel staat gedurig aan beschuldiging bloot. De wet Gods, eigen conscientie, Satan, ja de lieden der wereld, ze houden niet op, om die reizende pelgrims aan te vallen met hunne beschuldigingen. Welnu, wat hebben die aangevallenen om tegenover die beschuldigingen hunner aanklagers te plaatsen? En dan zegt de Apostel: een goddelijke verklaring, dat zij, wat gij aanklagers ook moogt beweren, toch vrij zijn van schuld en straf en recht hebben op het eeuwige leven.

Uitspraak staat tegenover uitspraak. Vonnis tegenover vonnis. En wiens woord weegt nu het zwaarst? Het woord der wet, der conscientie; van Satan en de lieden der wereld of de verklaring Gods? Dit, en dit alleen, beslist.

Welke goddelijke uitspraak kan dan, neen, wordt tegenover de aanklachten der beschuldigers gesteld? Paulus zegt: „God is het, die rechtvaardig maakt."

Op de wijze van uitdrukking dienen we hier even te letten. In vers 30 heeft hij geschreven: „deze *heeft* Hij ook *gerechtvaardigd.*" Hier: „God is het die *rechtvaardig maakt.*" Deze tweeledige uitdrukking brenge niet op het dwaalspoor.

Wat de Apostel hier bedoeld is eene rechterlijke verklaring omtrent den mensch, niet een onderwerpelijk-heilig of heiliger maken van den mensch. Zoo spreken wij bijvoorbeeld van iets schoon, sierlijk, recht, krom, wit, zwart maken. Dan geschiedt er iets aan of in het voorwerp onder behandeling.

In dezen zin spreekt de Apostel niet van rechtvaardig maken, meer recht, of vaardiger met het recht maken. Het

gaat hier derhalve niet over eene bewerking van goddelijke genade, waardoor de mensch onderwerpelijk beter wordt. Dit zou op Roomsche paden leiden. Bij Rome is de rechtvaardigmaking die daad Gods, waardoor Hij niet alleen de zonden vergeeft en de eeuwige straf kwijtscheldt, maar ook den mensch inwendig wederbaart en vernieuwt.

Neen, wat de Apostel hier op den voorgrond schuift is niet wat er *aan* iemand gedaan wordt, maar *omtrent,* in *betrekking* tot iemand verklaard wordt. De uitdrukking: wie is het, die verdoemt, doet dadelijk gevoelen, dat schuldig verklaren door onze aanklagers hier in tegenstelling staat met rechtvaardig verklaren door God.

Zoo hebben ook onze Kantteekenaren het opgevat, toen ze hier bij aanteekenden: „God is het die rechtvaardig maakt, dat is, die ons van de zonde en straf der zonde vrijspreekt en diensvolgens de beschuldigingen door Zijne vrijstelling voorkomt."

God is het dus, die tegen al de beschuldigingen in Zijn vrijsprekend vonnis uitspreekt. God zegt dus, dat Hij niet schuldig, maar onschuldig, rechtvaardig rekent.

Wie heeft nu dan het recht om tegenover die uitspraak van den rechtvaardigen God een vonnis te laten hooren, dat zegt: en toch is hij schuldig?

Mag de wet dan nog langer schuldig verklaren? Immers neen. Zij is zelve aan God ondergeschikt. De wet veroordeelt alleen diegenen, die onder het oordeelend vonnis van God vallen. De wet staat niet tegenover God, maar in dienst van God.

Wanneer God door Zijn vrijsprekend vonnis het handschrift der zonde, dat tegen ons was, uitwischt, dan heeft de wet geen recht langer om te veroordeelen. De wet straft de overtreders, niet die geen schuldenaars zijn. In het licht van Gods vrijspraak is de wet krachteloos om te verdoemen.

Evenzoo staat het met de conscientie. Zij kan haar veroordeelende uitspraak niet volhouden, wanneer de Heilige Geest in de school des levens meer en meer doet ervaren, dat we gelijkvormig gemaakt worden aan het beeld van den Zoon.

De conscientie moge dan den vaak struikelenden pelgrim, met opgestoken vinger waarschuwend aanwijzen, waar men ter zijde eenigzins uitgleed, verdoemen kan zij dien worstelaar niet. Immers het is Gods Geest, die met onzen geest getuigt, dat juist in dat vallen en opstaan de uitverkoren zondaar zijn beeld moet zien. En tegen dat getuigenis des Heiligen Geestes kan eigen conscientie geen verdoemend vonnis laten gelden.

En dat Satan, die aanklager der broederen, ook geen gewicht in de schaal kan leggen, leert de Heilige Schrift op ondubbelzinnige wijze. Hij moge pogen eenen Jozua aan te klagen. Zulks laat hij nimmer onbeproefd. Hij staat gedurig aan de rechterhand om te wederstaan. Beteekenisvol wil hij dan zijnen vinger leggen op de vuile kleederen, en grijnslachend wijst hij dan op den onreinen hoed. Doch wanneer God rechtvaardig maakt, dan hoort Satan in zijn wederstaan zich toeroepen: „De Heere schelde u, gij Satan! ja, de Heere schelde u, die Jeruzalem verkiest; is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?" En dan heeft ook Satan niets meer te zeggen.

Gods uitspraak is het hoogste, het laatste, het finaal beslissende. Wanneer God vrijspreekt, heeft niemand het recht om schuldig te verklaren. Tegenover Gods rechterlijk vonnis van vrijspraak heeft niemand de macht om een verdoemend vonnis te plaatsen en geldig te maken. „God is het, die rechtvaardig maakt! Wie is het, die verdoemt?"

Dat God de Heere deze uitspraak laat gelden zonder één Zijner deugden te krenken, heeft de Apostel feitelijk in al de verzen, die in dit hoofdstuk voorafgaan, direct of

indirect reeds aangetoond, en, hij laat er ten overvloede ook direct nog meer op volgen, als hij schrijft: „Christus is het, die gestorven is; ja, wat meer is, die ook opgewekt is. Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt."

Hier dus aan te toonen dat God met het vrijspreken van den uitverkoren zondaar al Zijne deugden handhaaft, zou ons ter eener zijde in herhaling doen vallen, en ter andere zijde doen vooruit grijpen naar hetgeen in de volgende leerrede dient te worden toegelicht.

De hoofdgedachten van dit woord, namelijk, de onaantastbaarheid der uitverkorenen Gods, ligt dus, volgens het woord van den Apostel, niet in de heiligheid van dat volk, maar alleen en uitsluitend in de uitspraak van den God van dat volk. Die uitspraak Gods is onverbreekbaar, is eeuwig, altijd geldend, en daarom gaan die uitverkorenen tegenover alle aanklagers als onaantastbaren vrij uit.

Eéne vraag echter moet noodwendig nog overwogen. Ze is deze: Hoe kan die uitverkorene op zijn levenspad te midden van zijne vele aanklagers de heerlijke troost van deze goddelijke waarheid genieten?

Eenvoudiglijk door te luisteren naar diens woord, die het meeste in deze zaak te zeggen heeft. Dus naar Gods Woord. Wat God zegt, dat beslist.

Welnu hier liggen de teksten voor het grijpen. Denk aan wat Micha in den Naam des Heeren sprak: „Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijnen toorn niet in eeuwigheid: want Hij heeft lust aan goedertierenheid. Hij zal Zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen; ja Gij zult al hunne zonden in de diepten der zee werpen." 7:18, 19.

Of dat schoone woord uit Jesaja's profetie, 1:18: „Komt dan, en laat ons samen rechten: al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al

waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol."

Zoo spreekt de Heere God in Zijn onfeilbaar Woord. En nu is het wel waar, dat op de reis door dit leven het geloofsoog niet altijd helder op de getuigenissen des Heeren staart, en de hand des geloofs niet altijd even sterk en vast de beloften, die in Christus Jezus ja en amen zijn, aangrijpt en vasthoudt, maar dan is ook even zeker waar, dat de uitverkorene zichzelven in dit opzicht in den weg staat.

Ten slotte zij er nog aan herinnerd, dat ook hier de toetssteen ligt om eigen roeping en verkiezing vast te maken.

Zijn er in ons midden, die zichzelven nog nimmer leerden veroordeelen? Die met eigen schuld en zonden nog nimmer verlegen werden? Die dus ook nog nimmer behoefte gevoelden om aan de rechtvaardigheid Gods genoeg te doen? De zoodanigen mogen zich gewaarschuwd weten.

Het door God gerechtvaardigd te zijn wordt alleen troostend gesmaakt in den weg van eigen veroordeeling. Die zichzelven nog nimmer leerde beschuldigen en veroordeelen kan de vrijspraak in Christus niet troostend genieten.

Bid den Verbonds God om ontdekkende genade. Aan de breuke van eigen hart moet men worden ontdekt, zal men God den Heere als zijnen Heelmeester leeren kennen. Aan het smaken der verlossing gaat de kennis der ellende vooraf.

Maar bij die ellende blijve niemand staan. Die zichzelven als een arme zondaar heeft leeren kennen is feitelijk, onderwerpelijk een kind van God. De kennis der ellende is vrucht van de wederbarende en ontdekkende werking des Heiligen Geestes. Dan ook om Gods wil verder getreden. Dan, al is het ten slotte bevend en schuchter, de hand des geloofs gelegd op dat woord, dat zoo menig kind

des Heeren heerlijk vertroost, als het den dichter belijdend nazingt:

Een stroom van ongerechtigheden
  Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
  Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
  Dien G' uit al 't aardsch gedruisch
Doet naad'ren en Uw heilstem hooren,
  Ja, wonen in Uw huis.

AMEN.

Drie-en-Twintigste Leerrede.

„Christus is het, die gestorven is; ja, wat meer is, die ook opgewekt is, die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bidt."

Romeinen 8:34b.

Het is eenigzins moeilijk om in dit rijke gedeelte van des Apostels schoon betoog de tekstindeeling zóó te nemen, dat de gedachtengang van den schrijver niet ietwat onderbroken ons voor de aandacht wordt geplaatst.

We merkten reeds op, hoe het eerste gedeelte van dit vers feitelijk behoort bij wat we in het vorige vers ons vinden medegedeeld. Daarom behandelden we deze zinsnede dan ook bij de vorige leerrede.

En, we willen het geenszins ontkennen, wat we in dit tekstvers vinden vermeld is logisch zoo nauw aan het voorgaande verbonden, dat splitsing van deze verzen het gevaar met zich medebrengt, de eenheid eenigzins uit het oog te verliezen. Temeer, waar de uitdrukking: „Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus", zij het uit een eenigzins ander oogpunt, toch de gedachte weer komt te versterken, dat het nooit mogelijk zal blijken de uitverkorenen als werkelijk schuldigen bij het recht Gods aan te klagen. Immers ze zitten onafscheidelijk aan den Christus vast . In dat sterven, opgewekt, zitten ter rechterhand Gods en voorbidden ligt goddelijk zeker gewaarborgd, dat de band tusschen Christus en Zijn volk onverbrekelijk is.

Wanneer we echter deze hoofdlijn van den Apostel, die tot het einde van dit hoofdstuk doorgetrokken wordt, en zooals we vroeger reeds opmerkten, het altijd veilig zijn

der gemeente in zich sluit, goed voor de aandacht houden, zal het ons niet moeilijk vallen het verband te zien, waarin de Apostel hier in enkele hoofdtrekken het Borgtochtelijk werk van Christus teekent.

„God is het, die rechtvaardig maakt." Zoo heeft de Apostel tegenover de beschuldigers, tartend uitgeroepen. Dit is waar volgens de Heilige Schrift. Doch wat ook waar is, en ook dient aangetoond te worden, is, dat God den goddelooze rechtvaardigt, zonder dat één Zijner deugden wordt gekrenkt. Wanneer God rechtvaardig maakt, dan doet Hij dat ook naar het strikste recht.

Welnu, dat recht heeft Hij gehandhaafd. Niet in de voorwerpen van Zijne eeuwige Verkiezing. Neen, juist de verkiezing was het inzetten in den Christus. „Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem van voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde." Efeze 1:4.

God heeft Zijn recht gehandhaaft, thuis gezocht in Zijn eigen Zoon.

In dit verband vinden we hier Christus' borgtochtelijk werk in hoofdlijn geteekend. Christus' Middelaarswerk, de grond voor onze vrijspraak, zou de hoofdgedachte van dit tekstvers kunnen omschrijven. We sluiten ons met de formuleering van de hoofdgedachte aan de vorige leerrede aan en omschrijven haar aldus:

Christus' Borgtocht de rechtsgrond voor de onaantastbaarheid der uitverkorenen Gods.

Dit blijkt uit:

I. *Den zoendood, die Hij stierf.*
II. *Zijn opgewekt zijn door God zelf.*
III. *Zijn zitten aan Gods rechterhand.*
IV. *Zijn voorbede voor Zijn volk.*

I. *De zoendood, die Christus stierf.* Het verzoenend

karakter van Christus sterven wordt door de Kantteekenaren direct op den voorgrond geschoven, als zij hier bij aanteekenen: „om ons van den dood en de straf der zonde te bevrijden".

Dit zet het sterven van den Middelaar hier in het naaste verband. Immers, het is de doorgaande leer der Heilige Schrift, dat de verlossing van Gods volk eene rechtskwestie is. „Zion zal door recht verlost worden en hare wederkeerenden door gerechtigheid." Jesaja 1:27.

De onaantastbaarheid der uitverkorenen staat in oorzakelijk verband met den dood van Christus. Christus' sterven was plaatsbekleedend. Hij trad op voor zijn volk. Hij is gehoorzaam geweest tot den dood, ja, tot den dood des kruises. Hij leed in hunne plaats. Hij is de plaatsbekleeder in Zijn sterven. Hij heeft de schuld betaald, de straf gedragen; Hij deed dit alles plaatsbekleedend. Om onze zonden is Hij overgeleverd.

Dit plaatsbekleedend lijden en sterven van Christus wordt door den profeet Jesaja in roerende taal ons aldus geteekend: „Waarlijk Hij heeft onze krankheden op zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld, de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op hem, en door Zijne striemen is ons genezing geworden." Jesaja 53:45.

Nu moet van tweeën één waar zijn: of de uitverkorenen zijn tot in der eeuwigheid onaantastbaar; kunnen nooit weer bij het goddelijk recht als schuldigen aangemerkt worden, dewijl hun Borg voor hen betaalde; of Christus' zoendood moet ijdel gemaakt worden.

Zoo staat de zaak. Nooit genoeg kan hier nadruk op gelegd. Alleen op juridischen, rechterlijken grondslag staat de zaligheid van het volk des Heeren vast.

God moet als Rechter verzoend voor en aleer Hij Zich als Vader kon openbaren. Daarom mag dan ook nooit anders van Christus' dood gesproken dan als van een zoendood. Zijn lijden was straflijden.

Nooit genoeg kan hier nadruk op gelegd, schreven we. Immers ook hier in Amerika is de theologische wereld vol van andere opvattingen en voorstellingen over het lijden en sterven van Christus. Menigmaal gebruikt men dezelfde termen en woorden, als die in onzen kring gebruikt worden, wanneer over het verzoenend, strafdragend, plaatsbekleedend lijden en sterven van onzen Heere Jezus Christus gesproken wordt. Helaas dat zoovelen; ik zou haast neerschrijven, verreweg de meesten buiten den kring onzer Belijdenis om, niet langer gelooven in het zoenoffer van Christus.

Christus is wel de groote Held of de groote Martelaar of het groote Voorbeeld of wat dies meer zij, maar Hij is bij geene van al die theorieën het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.

En hoe men het ook wende of keere, schikke of plooie, het einde wordt, dat men feitelijk eene Christusloos christendom overhoudt.

Wetenschappelijk kan natuurlijk hier op dit punt niet ingegaan. Het karakter van een leerrede gedoogt zulks niet. Doch wat hier wel mag, is eene waarschuwing te laten hooren, dat men op zijne hoede moge zijn. Vooral in onze grootere steden, waar jongelieden van gereformeerden huize meer dan eens onder den invloed van de Amerikaansch kerkelijke wereld en theologische voorstellingen komen te staan. Laat geen ouder tevreden zijn met de overtuiging, dat zijn kind wel naar kerk gaat. Want niet in alle kerken wordt langer het plaatsbekleedend, verzoenend, aan het recht Gods den losprijs betalend lijden en sterven van den Christus gepredikt. Wat meer zij, de uitzonderingen mogen hier den regel bevestigen, over het al-

gemeen predikt men in de Amerikaansch-kerkelijke wereld dit straflijden van den Christus niet.

En het is juist deze zoendood, die hier door den Apostel genoemd wordt in verband met het onaantastbaar zijn van de uitverkorenen Gods. Immers, waarom kunnen die uitverkorenen niet schuldig verklaard voor het goddelijk recht? Omdat Christus voor hen gestorven is. Hij heeft de prijs betaald en daarom kunnen, die in Hem begrepen waren, niet langer als schuldigen worden beschouwd.

Dat is de grond van de vrijspraak. En nu mogen de beschuldigers, met de wet Gods in de hand, uitroepen, dat die uitverkorenen als zondaren den dood hebben verdiend, en dat ook van hen geldt: „Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen."

Maar zie, dan is het Christus die hier optreedt en zegt: Geen nood, Ik ben tot zonde gemaakt. Ik heb de wijnpersbak alleen getreden. Het is volbracht. De laatste penning is betaald, en dewijl de Rechtvaardige God, krachtens Zijne rechtvaardigheid nimmer voor de tweede maal betaling eischen zal; daarom blijft het woord hier geldend staan: Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? Ze zijn niet schuldig te verklaren, want Christus is voor hen gestorven.

Het sterven van den Borg was echter niet voldoende. Het moest blijken dat de voldoening, die Christus voor de Zijnen daarstelde eene zoodanige was, dat God was voldaan. Welnu, dit is ook gebleken. Immers in den tekst volgt: „ja, wat meer is, die ook opgewekt is". Dit brengt ons tot het tweede punt:

II. Zijn opgewekt zijn door God Zelf.

De Apostel wil op dit opgewekt zijn, nadruk gelegd hebben. Er is met Christus meer gebeurd dan Zijn sterven.

En dit zegt reeds veel. De veroordeeling der uitverkorenen zou dezen zoendood ijdel maken, merkten we boven reeds op.

Doch, wat meer is, „die ook opgewekt is". En niet ten onrechte spreekt de Apostel hier van „meer". Immers de opstanding van Christus verzekert de Zijnen, dat allen, die gelooven, in Zijnen dood gerechtvaardigd zijn. Het feit der opwekking predikt dit. Christus zou nimmer opgewekt geworden zijn, zoolang de volle schuld voor Zijn volk niet ware betaald.

Ook hier zit het eene aan het andere vast. De schuld der Zijnen bracht Hem in den dood, dewijl Hij vrijwillig staan ging in hunne plaats. Hieruit volgt, dat derhalve voldoening aan het recht Gods en dus betaling dier schuld alleen Hem uit dien dood kon doen terug keeren.

De dood houdt alleen de schuldigen vast. Over de onschuldigen heeft de dood geene macht.

Wanneer we hier dan ook lezen, „ja, wat meer is, die ook opgewekt is", dan ligt hierin uitgedrukt, dat deze opwekking is geweest eene rechterlijke daad Gods.

De Kantteekenaren teekenden hierbij aan: „Namelijk om ons de rechtvaardigheid toe te brengen." Ze verwijzen hierbij dan nog naar Rom. 4:25: „Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking."

Ze noemen Gods rechterlijke daad hier niet. En toch ligt deze in dit woord „opgewekt" begrepen. Viel de nadruk op het uit het graf teruggekeerd zijn om de verworvene weldaden deelachtig te kunnen maken, zonder meer, dan had de Apostel evengoed het woord „opstaan" kunnen gebruiken.

Ook in de Catechismus wordt op de deelachtig making van de verworvene gerechtigheid den nadruk gelegd. Er wordt dan ook gevraagd: Wat nut ons de *opstanding* van Christus?

Hier echter hebben we het woord „opgewekt", en dienen dus even te onderzoeken, wat de Apostel ons hiermede zeggen wil.

Hij zegt ons al dadelijk dat God Zelf den Middelaar uit den dood heeft doen wederkeeren.

Met deze opwekking begint de staat der verhooging, zooals reeds aan de kinderen op de catechisatie onderwezen wordt. Welnu op het komen in dezen staat der verhooging komt het juist aan.

De Apostel heeft betoogd, dat de uitverkorenen onaantastbaar zijn. Ze mogen door niemand schuldig gesteld worden. Waarom niet? Christus is voor hen gestorven. Zijn lijden was straflijden. Hij leed en stierf in hunne plaats. De Zijnen waren in Hem begrepen. Zooals de Apostel het elders uitdrukt: „Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde. Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zoo gelooven wij, dat wij ook met Hem zullen leven." Rom. 6:7, 8.

De zaak staat derhalve aldus. Toen Christus uit den dood opkwam ging Hij in eenen anderen staat over. Met Zijn dood en begrafenis liep Zijn staat van vernedering ten einde. Die weg der vernedering liep voor Hem ten einde doordien Hij de geboden, Hem gesteld, alle had volbracht. Christus moest Zijn leven afleggen. Dat was het gebod, dat Hij van den Vader had ontvangen. Joh. 10:18.

Doch na het volbrengen van dit gebod zal God Hem ook in eenen anderen staat doen overgaan. De opwekking was eene rechterlijke daad Gods. Zoo lag het in Gods raadsbesluit bepaald. God zou Zijn ziel in de hel niet verlaten. Hij zou niet toelaten dat Zijn Heilige de verderving zoude zien. Wat meer zegt: „Gij zult mij het pad des levens bekend maken." Ook de Kantteekenaren laten dit direct slaan op het opgewekt worden uit de dooden, wanneer ze hier bij opteekenen: „Mij in dit leven geleidende en daar-

na opwekkende uit de dooden, en voerende in de heerlijkheid des eeuwigen levens."

De Middelaar kon gerust in den dood ingaan. God zorgde ook daar voor Zijne veiligheid. Zelfs in het graf was voor Hem „een weg des levens". God wijst Hem dien weg des levens aan. Zet Hem Zelf op dat pad. Dat is wat in onzen tekst staat: „ja, wat meer is, die ook opgewekt is".

God heeft den lijdenden en gestorven Borg na betooning der gehoorzaamheid Zelf in dien *anderen staat* doen overgaan. De verhouding was niet langer Rechter en Knecht des Heeren, maar die van Vader en Kind.

Daarom kon Jezus zeggen en bidden: „Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij mij gegeven hebt om te doen; en nu verheerlijk Mij, Gij Vader! bij U Zelven, met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was." Joh. 17:4, 5.

En met het zetten van den Christus uit de sferen des doods en het plaatsen op den weg des levens, zijn ook de uitverkorenen met Hem in dien staat overgegaan, zooals ze in Hem waren begrepen.

Met de opwekking van Christus heeft God Zelf de uitverkorenen, als aan Zijn goddelijk recht voldaan hebbenden, op het pad des levens gezet. Uit den staat van doemschuldigheid zijn zij, in Christus, overgegaan in den staat van gerechtigheid.

In hun Borg staan die uitverkorenen in den staat der gerechtigheid. God heeft Zelf hen daar gezet. Wie zal dan beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?

Als God met handhaving van al Zijne deugden bewerkt, dat die uitverkorenen uit den staat van doemschuldigheid overgaan in den staat van gerechtigheid, wie heeft dan nog het recht om te zeggen, dat die uitverkorenen niet recht staan voor God?

Maar ook daarom moet op de rechterlijke daad Gods, zooals deze in de opwekking van den Borg plaats grijpt, den nadruk gelegd. Christus dood en opwekking de rechtsgrond voor de onaantastbaarheid der uitverkorenen.

Moge het Gods volk er aan herinneren, dat we voor ons geloof hechte grondslagen hebben en waarlijk niet op onzekere „misschiens” bouwen voor de eeuwigheid.

Doch er is nog meer. De rijkdom van den tekst is met dit, „wat meer is, die ook opgewekt is”, niet uitgeput. Immers de Apostel zegt verder: „die ook ter rechterhand Gods is.”

III. Zijn zitten aan Gods rechterhand.

Nu dienen we goed voor de aandacht te houden in welk verband dit „zitten ter rechterhand Gods” hier door den Apostel ter sprake wordt gebracht. Het gaat hier over de borgtocht van Christus als de rechtsgrond voor de onaantastbaarheid der uitverkorenen Gods. Dit werpt op dit zitten ter rechterhand Gods een eigenaardig, beter gezegd, een schoon, troostvol licht.

Wat toch immers is het geval? Dit, dat Christus' werk aan des Vaders rechterhand in oorzakelijk verband staat met de onaantastbaarheid van deze uitverkorenen.

Immers, de in dit betoog van den Apostel op den voorgrond staande gedachte is toch: wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods. En natuurlijk dit beschuldigen zou dan niet bedoelen om nu maar eens iets ten nadeele van die uitverkorenen te zeggen, maar om te verhinderen, dat zij de heerlijkheid des hemels zouden komen te genieten. Ze buiten den hemel houden. Dit nu is niet mogelijk, beweert de Apostel, en in dit verband noemt hij als eene van de redenen, waarom dit niet kan, dat Christus ook ter rechterhand Gods zit.

Dat zitten van Christus aan de rechterhand des Vaders

is eene van de middelen, beter wellicht, van de oorzaken, waarom die uitverkorenen onaantastbaar zijn.

Zoo staat het er dan ook bij. Christus is daarboven werkzaam ter bewaring van de Zijnen te midden van alles wat in dit leven hen zoo van Hem zoude willen aftrekken, dat ze nog eenmaal als schuldigen mochten geplaatst kunnen worden voor den troon van den rechtvaardigen God.

Dit echter zal onmogelijk blijken te zijn. Immers, Christus zegt Zelf: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."

Deze absolute macht, die Christus nu in den staat der verhooging bezit en uitoefent, komt Zijn volk te stade. En zulks in een drievoudigen zin.

Dewijl Hij alle macht heeft, zal er geen macht kunnen opstaan, die Hem één van de Zijnen ontrooft. Hij is de Koning die de Zijnen beschut en behoudt. In dezen zin geldt het woord: „Ik geef hen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze uit mijne hand rukken."

Doch hier komt nog meer bij. Hij bewaart de Zijnen niet slechts, maar maakt ze ook rijp om straks bij Hem te kunnen zijn. Dat kunnen de Zijnen op aarde nu nog niet. Hun pelgrimstocht is nog niet voltooid. Ze zijn wel Israelieten, maar nog niet in Kanaan. De weg door de woestijn moet nog betreden. Amalek en Balak en Edom zetten hun den voet nog dwars. Of om niet in figuurlijke taal te spreken, Satan, wereld en zonde spannen saam om te verhinderen, dat die uitverkorenen als onaantastbaren door dit leven kunnen gaan.

En nu moet toegestemd, dat deze vijandige machten veel kunnen tot stand brengen. Ze kunnen een Job brengen in het midden der asch, maar niet bewerken, dat hij komt tot een zegenen van God om zoo te sterven. Waarom niet? Daar zorgde God voor. Zoo is het nog. De gemeente

van den nieuwen dag, ze mag soms inzinken, verflauwen, in slaap vallen, als gemeente zal ze nooit gemeente afworden. Waarom niet? Omdat Hij, die aan des Vaders rechterhand alle macht bezit, nooit nalaat, om door te werken aan de gelijkvormigmaking aan Zijn beeld. Daarom moeten die uitverkorenen alle dingen medewerken ten goede.

En eindelijk, wanneer die uitverkorenen straks, een ieder op zijn tijd, op het punt staan om door de Jordaan te gaan en Kanaan binnen te treden, dan zal het blijken, dat ze door hunnen Christus daarvoor gereed zijn gemaakt. Het groote werk, dat Hij nu aan 's Vaders rechterhand verricht, bedoelt toch, om daar boven plaats te maken voor Zijn volk, en om Zijn volk gereed te maken voor de woningen in het Vaderhuis. Het is mede op grond van dit deel van Zijn Middelaarswerk, dat de Apostel vragend blijft betuigen: Wie zal beschuldigingen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?

Er is echter nog één punt waarop de aanvaller zich kan richten. Op drie punten is hij nu afgeslagen. Christus' kruisdood, opwekking en almachtige bewaring zijn de drie borstweringen waarover hij niet klimmen kan om één schaap of lam uit de schaapskooi van Christus te rooven.

Maar nu is er nog een ander punt. Die kruisdood, die moge dan voldoende zijn geweest. Die opwekking moge dan geschiedt zijn tot rechtvaardiging van dat volk. En ja, die goddelijke bewaring moge machtiger blijken dan de aanvallen van den vijand. Maar is het dan niet waar, dat God een heilig God is? Staat er dan niet beschreven, dat Hij geene gemeenschap met de zonde kan hebben? Indien dan die absolute heilige Christus zoo altijd voor de Zijnen in de bres springt, moeten dan die voorwerpen van Zijne liefde en bewaring dan ook niet heilig zijn? Immers ja. Welnu, dit zijn ze toch niet. Men mag dan ten slotte van die geloovigen zeggen wat men wil, maar de bijbel zegt

toch zelf, dat zij dagelijksch struikelen in vele. En zal Christus dan niet ontheiligd worden wanneer Hij zoo met die onheiligen in gemeenschap blijft?

Het is dit bezwaar, dat door het laatste lid van den tekst wordt ondervangen en uit den weg geruimd.

IV. Zijn voorbede voor Zijn volk.

Immers we lezen hier nog: „die ook voor ons bidt". Wat zal nu in het al of niet schuldigbaar kunnen stellen van de uitverkorenen Gods het sterkste blijken te zijn, de beschuldiging van den beschuldiger of de voorbede van Christus als de groote barmhartige Hoogepriester?

En dan is zeer terecht in verband met deze voorbede van Christus opgemerkt, dat dit het laatste bolwerk is, waarop de groote beschuldiger zijnen kop te pletter stoot. „Er gaat geen oogenblik voorbij, of zij er aan denken of niet, dat hun verheerlijkt Hoofd niet voor hen intreedt bij den Vader. We mogen van dat bidden niet een vleeschelijke, aardsche voorstelling hebben, alsof de verhoogde Middelaar steeds met gebogen knieën zou neerliggen voor den Troon der genade. Zijn voorbede bestaat hierin, dat Hij onverpoosd verschijnt voor het aangezicht des Vaders, om de kracht van zijn zoenoffer geldend te maken tot vergeving van al de zonde der uitverkorenen Gods, opdat ze, niettegenstaande alle beschuldiging, wezenlijk onberispelijk mogen zijn bij God, die hen rechtvaardig maakt. En, hoe snood dan ook hun zonden; hoezeer hun ongerechtigheden hen hier met schaamte vervullen en met boetvaardigheid neerwerpen voor de voetbank van Gods voeten,—door die voorbede, blijven ze hier beneden bewaard en daarboven verzoend en bemind."

Zoo is het. Dat verklaart waarom de gemeenschap tusschen den heiligen God in den hemel en zijn vaak struikelend kind op aarde nooit kan worden opgeheven. Die ge-

meenschap blijft bestendigd vanwege de voorbede van Christus. Daar boven wordt gebeden, altijd gebeden voor het volk van God. De groote Voorspraak laat zich daar bestendig hooren, en daarom blijven ze hier beneden bewaard en daar boven verzoend en bemind.

Laten we deze kostelijke waarheid van deze voorbede nog even indenken. Ze heeft zulke groote practische waarde. Wat immers is het geval? Dit: dat hoe langer een kind van God bewust mag voorttreden op dat pad der heiligmaking, hoe meer dat het zichzelven moet en gaat beschuldigen. Die gezond ontwikkelt krijgt steeds helderder inzicht in eigen verdorvenheid en gedurige struikelingen.

Dat zich steeds meer afvallen, gaat het niet gepaard met de ervaring, dat het een kind van God steeds grooter wonder wordt, niet dat God een ander, maar wel hem heeft willen trekken met de koorden der liefde? Gewis. Dat is wat de Apostel ergens noemt, een ander uitnemender achten dan zichzelven.

Doch daar komt dan nog iets bij. Het is dit, niet slechts, dat men op den weg kwam, maar dat men tot op dit oogenblik op dien weg bleef. Dat soms uitglijden, maar nooit voor eeuwig afglijden. Zie, dat is het bestendig wonder in het leven van den christen.

En waaruit kan dit verklaard? Alleen uit de voortdurende voorbede van Christus; dat steeds geldig maken van de kracht van Zijn zoenoffer ten behoeve van Zijn uitverkoren volk.

Elke beschuldiging stuit af, en moet afstuiten, op die voorbede van den barmhartigen Hoogepriester. Dat het de gemeente trooste, wanneer zij bij ernstig pogen om in heiligmaking toe te mogen nemen, gedurig met zichzelve bedrogen wordt. Dan wordt haar vertroostend toegeroepen: „Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben eenen

Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige."

Zoo was het vroeger, noem het maar in symbolischen zin, ten behoeve van het Israel van den ouden dag. Zoo is het nu in geestelijk, reeëlen zin ten behoeve van het Israel van den nieuwen dag.

Ook het Israel van weleer had zijn Voorbidder, zijnen Hoogepriester. Vraag maar eens even, waarom liet God dat Israel van den ouden dag nooit los? De zonde van dat volk maakte toch ook scheiding tusschen God en hetzelve. En zie, dan was het maar de groote vraag, hoe God dat volk aanzag. Zag hij het aan in deszelfs zonden, zooals het boog voor Baäl en wierrookte aan de Astharoth? Neen, mijne geliefden, want dan had God dat volk moeten loslaten.

Willen wij een antwoord op deze vraag, dan moeten we naar den grooten verzoendag. Wanneer de Hoogepriester in het heiligdom inging. Dan trad hij op in ambtsgewaad. Daartoe behoorde ook, dat hij op zijne borst droeg de twaalf edelgesteenten, representeerende de twaalf stammen Israels. En wanneer hij dan, ten behoeve van dat volk optrad bij God, zie, dan zag Deze dat volk aan, niet zooals het offerde aan Baäl en hoererij bedreef op de hoogten en bij allen groenen boom, maar zooals het gedragen werd op het biddend, pleitend hart van den Hoogepriester. En dan waren die twaalf stammen Israels twaalf edelgesteenten, die God had verkoren om te blinken in de diadeem van den Christus Gods. Daarom liet God dat volk als volk nooit los.

Die geestelijke werkelijkheid werd onder Israel symbolisch voorgesteld. Dat is nu in den vollen zin werkelijkheid geworden. Christus, als de groote Hoogepriester, draagt nu altijd Zijne uitverkoren gemeente op Zijn biddend hart. Daarom, en daarom alleen, zal geen beschuldiging

tegen haar ingebracht kunnen worden. Want krachtens die voorbede blijven de geloovigen in het midden van allerlei verzoekingen en slingeringen hier beneden bewaard en daar boven verzoend en bemind.

Vatten we zoo tenslotte het betoog van den Apostel op dit punt samen, dan roepen we uit: Wat is de gemeente van Christus een gelukkig volk! De groote heilsfeiten van Christus' kruisdood en opwekking, wereldbestuur en voorbede zijn der gemeente goddelijke waarborg, dat geene beschuldigingen geldend tegen haar kunnen ingebracht worden.

Hoe dient het ons niet met dankbaarheid te vervullen. Wat willen we nog meer ontvangen? Een gekruiste en opgewekte; een alles besturende en altijd voor ons biddende Christus is ons gegeven. En dat uit vrije genade! Dat de gemeente zich afvrage: Is mijne dankbaarheid dienovereenkomstig? In het bestendig stellen van deze vraag zal ze dan een gedurigen prikkel vinden tot meerdere heiligmaking.

Hoe zeker mag de geloovige niet zijn van zijn zaak! In leven en in sterven beide. In het leven, want krachtens deze groote heilsfeiten moeten alle dingen hem medewerken ten goede.

En ook in het sterven. Ook in die bange ure. Wanneer het oog begint te breken en de polsslag verflauwt. Wanneer de wereld ons alleen laat, de kunst tekort schiet en onze dierbaren machteloos aan de sponde zullen staan. Dan, wanneer Satan nog wel eens met zijne beschuldigingen wil komen, wijzende op de vlekken in het reiskleed. Dan, ja, ook dan nog zeker van zijne zaak.

Want in die bange uren, in die, voor deze bedeeling alles afsnijdende oogenblikken zullen geene beschuldigingen geldend kunnen worden ingebracht. Waarom niet? Omdat het laatste bolwerk, waarop Satan dan zijne kop te

pletter stoot, de voorbede van Christus zal zijn, die bidt: „Vader Ik wil, dat die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.” Daarom is Gods kind veilig in leven en sterven beide.

AMEN.

Vier-en-Twintigste Leerrede.

„Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? (Gelijk geschreven is: Want om Uwentwil worden wij den ganschen dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting.) Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, die ons liefgehad heeft."

Romeinen 8:35—37.

Wie even nauwkeurig het voorgaande vers leest, verwondert het niet, dat de Apostel hier uitroept: Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?

Immers in het vorige vers, dat als een machtig slot op des Apostels klemmend en klimmend betoog is gezet, vermeldt hij een viertal heilsfeiten van de allergrootste beteekenis.

De kruisdood van Christus. De opstanding van Christus. Het zitten ter rechterhand Gods van den Christus. De voorbede van Christus.

Deze vier heilsfeiten raken den staat, toestand en eeuwige toekomst van Zijn uitverkoren volk. Immers van dat volk wordt betuigd, dat het met Christus gekruisigd is. Gal. 2:20. Eén is dat volk met Christus in Zijnen dood.

Vervolgens lezen we in betrekking tot de gemeente des Heeren: „Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen die boven zijn, daar Christus is, zittende ter rechterhand Gods." Want gij zijt gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God. Eén is dat volk met Christus in het opgestaan zijn. Col. 3:3. „En

heeft ons mede opgewekt en heeft ons mede gezet in den hemel." Ef. 2:6. Eén is dat volk met Christus gezet in den hemel, al is het waar, dat de toestand hen nog tijdelijk op aarde doet toeven.

En ook aan dit tijdelijk toeven op aarde; aan dit pelgrim zijn zal zeker een einde komen. Waarom? Omdat Christus is heengegaan om plaats te bereiden en omdat Hij daar boven als de groote Voorbidder bidt: „Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij mijne heerlijkheid mogen aanschouwen die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt mij liefgehad voor de grondlegging der wereld." Joh. 17:24.

Nu is één van tweeën waar: Deze heilsfeiten moeten krachteloos, vernietigd worden, of de zalige toekomst van Christus volk ligt goddelijk vast gewaarborgd.

Dit eerste kan niet. Die heilsfeiten kunnen niet ongedaan gemaakt worden. Dit zou gelijk staan met God, God af te maken. Is het dan wonder, dat de Apostel, dit voor oogen hebbende, uitroept: „Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?" Immers neen!

Wel is waar schijnt het in deze bedeeling wel eens anders. Bange vrees vervult wel eens het hart, en schuchter rijst de vraag wel eens op: Wat zal het einde zijn? Geen nood. De braambosch brandt wel, maar wordt niet verteerd. De kerke des Heeren is hier wel als eene lelie, die bloeit onder de doornen. Geen nood, die doornen zullen verbranden, en deze lelie zal bloeien tot in der eeuwigheid in onverwelkelijk schoon. Dit teekent de Apostel in de woorden van onzen tekst.

Christus' Gemeente overwinnaresse over alle lijden dezer bedeeling.

We overwegen:

I. Waarin hare overwinning bestaat.

II. Welk karakter hare overwinning draagt.
III. Wie deze overwinning voor haar bewerkt.

I. Waarin deze overwinning der gemeente bestaat? De Apostel zegt: „Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?" Ieder, die geen vreemdeling is in Gods Woord en aan zichzelven, gevoelt aanstonds welke liefde door den Apostel bedoeld wordt. Niet onze liefde, die wij Christus toedragen, waarmede wij Hem liefhebben. Wel is waar wordt er in het hart van Gods kind liefde gevonden. Deze is daar gewerkt door den Heiligen Geest. Deze is ook onvergankelijk, onuitroeibaar. Die eenmaal liefheeft, blijft eeuwig een liefhebber. Niet omdat zijne liefde altijd even vurig brandt, en gestadig hoog opvlamt, maar omdat Gods Geest er voor zorgt, dat deze liefde in het hart van Gods kind blijft, al moet soms het droeve feit erkend, dat de warmtegloed der liefde niet altijd wordt gevoeld. Deze liefde is dus onuitroeibaar, onverliesbaar.

Toch wordt deze liefde hier niet bedoeld. „De liefde van Christus", dat wil zeggen: de liefde waarmede Christus ons liefheeft, die is onuitroeibaar en dewijl de onze in de Zijne wortelt kan van onze liefde hetzelfde getuigd.

De overwinning, die de Apostel hier op het oog heeft, bestaat hierin, dat geene macht in Gods schepping zal kunnen bewerken, dat Christus' liefde jegens Zijn volk verkoelt; scheiding tusschen Hem en de Zijnen teweeg brengt.

Oogenschijnlijk is dit eene waarheid die vanzelf spreekt. Die als het ware vlak voor de hand ligt. Juist omdat ze goddelijke liefde is. Wat de theorie betreft, wordt de christen dan ook op dit punt niet bestreden. De worsteling, die op dit punt ondervonden wordt, grijpt in de practijk des levens plaats.

Wat toch is het geval? Dit, dat, niettegenstaande de geloovige zich in zijnen Borg geborgen weet; met Hem ge-

kruist, gestorven, begraven, opgewekt en gezeten in den hemel is, dat hij desniettegenstaande zich in deze bedeeling vaak midden in het lijden bevindt en de beker des lijdens dagelijks op zijne hand ziet gezet. En onwillekeurig komt dan te midden van dat velerlei lijden de vraag wel eens op: Hoe is mijn lijden te rijmen met de liefde, welke ik geloof, dat Christus mij toedraagt? Op deze lijn kan Gods kind bange tijden doorleven. Dan dreigt het gevaar—en het is niet denkbeeldig—dat hij in uitersten vervalt. Ter eener zijde, dat hij vervalt in doffe moedeloosheid; of ter andere zijde, dat hij tegen zijnen God opstaat. In sombere droefgeestigheid zit men dan neer op zijn levenspad met trage hand en slappe knie; of, in opstand zet men dan zijn voet op zijpaden, van dewelke men wel weet, dat daar Gods vriendelijk aanschijn hem niet tegenblinkt.

Moeilijker wordt zulk eene toestand nog wanneer de wereld buiten ons, kennis van zulk een toestand krijgt, en dan spottend komt vragen: Waar is nu uw God?

De Heilige Schrift teekent ons dergelijke gevallen. Denk aan David. Hoe klaagt hij niet in Psalm 42:

'k Zal tot God, mijn steenrots, spreken:
„Waarom, Heer, vergeet Gij mij?
„'k Ga in 't zwart, door rouw bezweken,
„Om mijns vijands dwing'landij,
„Die mij hoont, mij 't hart doorboort,
„Dat gestaag deez' last'ring hoort:
„Waar is God, op Wien gij bouwdet,
„En aan Wien g' uw zaak vertrouwdet?"

Dan komt het er op aan vast te houden, dat niets ons zal kunnen scheiden van de liefde van Christus. Dan gaat het er om, of het geloof zijn kracht put uit bloote theorieën of uit waarheden, niet aan deze wereld, aan deze bedeeling ontleend. Dan komt de proef op de som te staan, name-

lijk, of het waar is, dat het geloof een vaste grond is der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet.

„Der zaken, die men niet ziet." Want immers te midden van het lijden ziet men de liefde van Christus niet, dat wil zeggen, wanneer men slechts op dat lijden staart. Nogmaals, dan komt het er op aan of men staat op het standpunt van berekening of op dat des geloofs. Is het eerste het geval—en tijdelijk kan dit bij Gods kind het geval zijn—dan wordt de kracht des geloofs niet ervaren. Immers, dan rekent men met de dingen, die *men ziet;* en in dit verband is het geloof een bewijs der zaken *die men niet ziet.*

Voor we nu gaan onderzoeken wat een kind van God, in verband met het lijden van dezen tegenwoordigen tijd, nooit voorbij diene te zien, willen we eerst den tekst nagaan, of in de nieuwe bedeeling misschien ook zulk eene toestand is ingetreden, dat we over het algemeen voor lijden gevrijwaard zullen blijven.

Het stellen van deze indirecte vraag doet reeds het antwoord vermoeden. Neen, ook aan de bedeeling van den nieuwen dag kleeft allerlei lijden voor den pelgrim naar boven.

Voor hem geldt het woord, even zoowel als voor de gemeente als geheel: „Want om uwentwil worden wij den ganschen dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting."

Dit woord, ontleend aan Psalm 44, vertolkt hoe de kerk zich bewust is van de vervolging door hare vijanden. Zij echter sterkt en troost zich door de vorige weldaden te gedenken, vasthoudende dat de Heere niet zal laten varen het werk Zijner handen.

Het waren toen bange dagen geweest. Calvijn en anderen brengen dezen Psalm in verband met de onderdrukkingen door Antiochus Epiphanes, den koning van Syrië,

het volk des Heeren aangedaan. En ongetwijfeld is er schier nimmer eene bladzijde in Israel's geschiedenis geweest, dat meer van heidensche verdrukkingen en geweldenarijen gewaagd, dan de tijd toen deze tyran het volk als schapen kwam te slachten. Op de allerwreedste wijze werden ze vermoord. Het was het martelaarslijden, dat wil zeggen, een lijden als gevolg van het getuigen van den naam des Heeren. Omdat men zich aan zijnen God vastklemde, en voor de afgoden niet wilde buigen, daarom leed men. Er staat dan ook: „Om Uwentwil". Dat is, ter wille van den Naam en de zaak des Heeren.

En al is het nu waar, dat de kerk niet alle tijden door geroepen wordt om de martelaarskroon te dragen. En al blijft het evenzeer waar, dat men dien martelaarskroon, in engeren zin genomen, nimmer opzettelijk zoeken mag, evenmin mag het ontkend, dat aan het christen-zijn in deze bedeeling altijd lijden en kruisdragen verbonden blijft. De discipel is niet boven zijnen meester, de dienstknecht loopt in dezen niet een ander pad dan zijn Heer.

Dit geldt ook voor de nieuwe bedeeling. Duidelijk laat de Apostel ons dit gevoelen, wanneer hij verschillende zaken in den tekst opneemt, die oogenschijnlijk zouden kunnen bewerken, dat men van de liefde van Christus zou kunnen gescheiden worden.

Hij spreekt hier van verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard.

En waarlijk de geschiedenis van Gods kerk is ook in de nieuwe bedeeling niet vreemd gebleven aan wat in deze woorden ons geteekend ligt. Laten we het maar even nagaan.

Verdrukking. Datgene wat de gemeente, alsook het kind persoonlijk aangedaan wordt, door de overmacht der goddeloozen. Is er ooit een tijd geweest, dat de booze wereld de kerk niet verdrukte, wanneer die kerk namelijk trouw

bleef aan haar heilig beginsel? Immers neen! Op allerlei wijze wordt die verdrukking gevoelt. Vaak in het verborgene nog het meest. Dat schijnbaar niet mee kunnen komen en niet mede geteld worden. Die vaak heimelijke tegenstand, ondervonden in allerlei nering en handtering. Nog gedurig wordt ervaren wat de vrome zanger van den ouden dag vertolkte toen hij zong:

Dan peinst de ziel: is 't waar? zou God
Ook weten van mijn droevig lot?
Zou d' Allerhoogste van mijn klagen
En bitt're rampen kennis dragen?
Zie, dezen, hoe godd'loos en wreed,
Zijn evenwel bevrijd van leed;
De rust volgt hen op al hun paan,
En hun vermogen groeit steeds aan.

Benauwdheid. Dit woord vertolkt de zielsangst, die vaak geleden wordt, wanneer de ziele kirt als eene duive, en men, menschelijk gesproken, niet weet werwaarts zich te wenden.

Vervolging. Wanneer de wolven der wereld de schapen van Christus achtervolgen, om, indien mogelijk, hen te verdoen van de aarde.

Honger. Is het niet geleden om den naam en de zaak des Heeren. Dat scherpe zwaard heeft menigmaal gedreigd om de levenskracht te verteeren van dengene, die beleed Jezus liefde te deelen.

Naaktheid. Dat aantasten van den mensch in zijn teederste eere. Ook is in dezen de discipel niet boven zijnen Meester. En Hij heeft Zelf den dichter van Zijn lijden doen klagen:

'z Ontzien zich niet om met mijn tegenheen
Hun geest te streelen,
En onder zich mijn kleederen te verdeelen.

Verhard in 't kwaad, kan hun geen spel verdrieten;
Zij werpen 't lot, wat ieder zal genieten,
Van mijn gewaad.

Gevaar. Het zijn de onweerswolken, die gedurig zich boven het hoofd van Gods volk samentrekken.

Zwaard. Het is het groote instrument, dat de booze wereld gebruikt om Gods volk het leven te verteren.

En nu moge het schijnen, dat in de hoogverlichte eeuw waarin wij leven, dit Schriftwoord geene geldende beteekenis meer heeft. Immers men spreekt gedurig van het Vaderschap Gods en de broederschap der menschen. Cultuur en beschaving, zullen ze niet heenleiden naar het rijk van vrede en geluk, naar de bedeeling van eendracht en samenwerking?

Dat de gemeente zich niet late misleiden. De wereld verliest haar wolvenaard nooit. En indien we de teekenen der tijden niet geheel verkeerd verstaan, dan schijnt het ons toe, dat wel eens in de niet zoo heel verre toekomst zou kunnen ervaren worden, dat de gemeente nog aan allerlei lijden is onderworpen, al is het best mogelijk, dat de vorm eenigzins anders zal zijn dan in het verleden het geval was.

Dit alles zal echter nimmer kunnen scheiden van de liefde van Christus. Waarom niet? Omdat dit het gansche verlossingsplan zou moeten ontzenuwen, ja, Gods eeuwigen Raad zou krachteloos moeten maken.

Geen wonder dan ook, dat de Apostel uitroept: Scheiden, neen, wat meer zegt: in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars.

Dit doet ons vragen naar:

II. Het karakter, dat de overwinning der gemeente draagt.

Boven hebben we reeds opgemerkt, dat het soms wel

schijnt alsof er machten tegenover ons kunnen optreden, die ons scheiden van de liefde van Christus. Uit wat de Apostel nu hier zoo positief uitdrukt met het: „meer dan overwinnaars" blijkt genoegzaam, dat de overwinning, tijdelijk op het kind van God, en dan vaak nog maar schijnbaar, behaald, ten slotte niets anders dan schijnoverwinningen zijn.

Nu staat het karakter van eene overwinning altijd in oorzakelijk verband met het karakter van den strijd. Zoo is het ook hier.

Welke is dan de strijd der gemeente in dezen? Dit bepaalt en beheerscht het karakter van hare overwinning.

Nu gaan we veilig, wanneer we voorop stellen, dat de kerk des Heeren in dezen denzelfden strijd heeft te strijden als eenmaal Jezus Christus haar Hoofd. Natuurlijk wel met dit onderscheid, dat Hij steeds in eigen kracht, voor ons; maar dan toch zoo, dat Zijn strijden, dat tevens een verzoenend lijden was, een pad opende waarop de zijnen in Zijne kracht strijders zouden kunnen worden tegenover denzelfden vijand. In dezen zin draagt beider strijd gelijk karakter.

En hoe is het Hem vergaan? Zoo, dat, wanneer Hij scheen onder te zullen gaan, het te zullen verliezen, dan werd er juist eene belangrijke schrede voorwaarts gedaan naar de kroon der overwinning.

Wanneer de Joodsche Raad over Hem uitspreekt dat Hij des doods schuldig is", dan was dit, niet naar het scheen, maar toch in werkelijkheid eene stap in de richting, naar die plaats, waar Hij eenen naam zou ontvangen boven allen naam. Aan het kruis op Golgotha zijn de overheden en de machten uitgetogen. Door te sterven werd Hij Overwinnaar.

Precies ditzelfde geldt voor de gemeente. Het moge schijnen dat zij het verliest; dat er machten en factoren

zijn, die haar kunnen scheiden van de liefde van Christus, in werkelijkheid is het zoo niet.

Waarom kan Paulus hier schrijven: meer dan overwinnaars? Omdat hij rekening houdt met, zich beheerschen laat door, het karakter der worsteling, die hier wordt bedoeld.

Verliest men het *geestelijk* karakter van dezen strijd uit het oog, dan, ja dan wordt er van dit „meer dan overwinnaars" weinig of niets gezien. Doch juist omdat hier sprake is van een geestelijken strijd, die als zoodanig in het onzichtbare gestreden en wel met geestelijke wapenen, daarom kan de Apostel zeggen: niets kan ons scheiden van de liefde van Christus, ja, wat meer zegt, wij zijn in dezen meer dan overwinnaars.

Het is een wondere lijn, die door de eeuwen heenloopt, die lijn der overwinningen. Volgens Hebreën 11 is die geloofsoverwinning met Abel begonnen. En al is het nu, dat een Abram zijn huis en land moet verlaten, zoodra hij het in den geloove doet, stapt hij op den overwinningsweg voort en het schijnt dat hij hoe langer hoe nauwer aan zijnen God wordt verbonden.

Wanneer een Job in de smeltkroes des lijdens weigert om God te vloeken, doch in lijdzaamheid blijft belijden: „De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, den Naam des Heeren zij geloofd", dan is de lijdende en strijdende Job de overwinnaar.

Wanneer een Daniel in liefde voor zijnen God blijft neerknielen, dan moge hij het met zijn bidden schijnbaar verliezen en in den kuil der leeuwen terecht komen; Daniel was overwinnaar.

Dit zijn de wapenen die moeten gebruikt, vanwege het karakter van dezen strijd, hetwelk natuurlijk het karakter der overwinning bepaalt.

En wat we nu niet dienen te vergeten, dat deze strijd

elken dag moet gestreden, en deze overwinning tot in de kleinste dingen doorgaat.

Ook in dit opzicht geldt dezelfde regel, boven reeds genoemd: Schijn bedriegt. Dit „meer dan overwinnaars" komt niet dan alleen uit, wanneer het schavot moet beklommen, of, in welken vorm ook, de martelaarskroon om de slapen wordt gevlochten. O zeker, daar blinkt wel dikwijls de kracht des geloofs het schoonst, dewijl de worsteling daar zoo bang en heftig kan zijn. Dit behoort echter niet tot het gewone, het dagelijksche.

En juist hiermede dient zoo ernstig gerekend. Dagelijks kunnen we droeve nederlagen lijden, maar ook heerlijke overwinningen behalen.

Daar, waar het geloof triumfeert over de verzoekingen der zonde; waar de liefde tot Christus tot gehoorzaamheid prikkelt, en de lijdzaamheid te midden van de vele moeiten en smarten des levens doet belijden:

In de grootste smarten,
Blijven onze harten,
In den Heer gerust....

daar worden overwinningen behaald, al schijnt het ook, dat de christen zal ondergaan. Dit ondergaan is niets meer dan schijn, ja, wat meer zegt, feitelijk zijn wij „meer dan overwinnaars".

Eigenaardige uitdrukking. Rijk van inhoud, die echter niet verkeerd moet begrepen en op de juiste wijze in de practijk des levens moet gebruikt.

Wat toch is het geval. Dat de overwinning als finaal feit in dit leven nimmer volkomen wordt. Het gansche leven blijft een strijden en in dezen zin volgt in deze bedeeling dus altijd weer na elke behaalde overwinning nieuwe strijd. Zoo opgevat krijgt de overwinning eerst aan het einde des levens haar volle beslag.

Dat de Apostel deze finale eindtriumf hier echter niet

in de eerste plaats op het oog heeft, blijkt uit de wijze waarop hij zich uitdrukt. Hij zegt niet, dat de geloovige, de gemeente, eenmaal overwinnen *zal,* maar dat zij, de gemeente namelijk, overwinnaaresse is.

De overwinning is dus in dit leven, midden in het gewoel van den strijd, een feit. Hoe dit kan? Boven toonden we dit reeds aan. Telkens wanneer het geloof triumfeert, de hope niet beschaamt en moedeloos gaat neerzitten; de liefde niet verkoelt, de lijdzaamheid veerkracht aan het leven blijft schenken, worden overwinningen behaald.

Ja, wij zijn meer dan overwinnaars, zegt de Apostel. Is dit mogelijk? Is dit niet figuurlijk bedoeld? Wanneer kan men gewagen van meer dan overwinnaar te zijn?

De zaak is eenvoudig deze. In den gewonen zin is iemand overwinnaar wanneer hij zijn vijand meester blijft, de aanval afslaat en tegenover zijn vijand de vrije man is gebleven.

Het schijnt echter dat de Apostel aan rijker gedachte hier uitdrukking wil geven. Immers hij zegt: „*Meer* dan overwinnaars".

Zoo is het dan ook feitelijk. De overwinnaar ontvangt door overwinnen goederen, die hij voor dien slag en die overwinning niet bezat. Voor hem wordt uit de worsteling geboren datgene, wat hem rijper en rijker, sterker en wijzer doet zijn in den dienst van zijnen God. Geestelijk ontvangt hij, noem het maar goederen, die voorheen niet werden bezeten.

In vers 28 heeft de Apostel deze zelfde waarheid aangetoond door uit een ander oogpunt deze zaak voor te stellen. Daar heet het, dat „alle dingen medewerken ten goede". Uit de wederwaardigheden des levens wordt het goede geboren.

Hier heet het: „meer dan overwinnaars". Zoo kan

het verstaan dat in den bangsten strijd een verborgen, ongedachte zegen ligt. Zoo bezien is de geestelijke worsteling niet een geesel, die den worstelaar neer slaat in het stof, maar een Jakobsladder, langs welken hij opklimt naar den troon der genade, om vandaar meerder geestelijk goed te mogen wegdragen.

Het karakter dezer overwinning is dus van dien aard, dat ze altijd uitloopt en medewerkt tot het heil van hem, die worstelen mag en kan en wil. Meer dan overwinnaar is het karakteristieke dat de geestelijke worstelaar kenmerkt.

Dat deze overwinning niet kan en wordt behaald in eigen kracht is duidelijk voor een ieder, die worstelaar is geworden. De Apostel zegt dan ook: „door Hem, die ons liefgehad heeft".

Letten we dan ten slotte nog met een enkel woord op de gedachte:

III. Wie deze overwinning voor haar bewerkt.

De Kantteekenaren wijzen er op, dat dit beteekent: door Christus, of in Hem door God. Zoo is het dan ook. Door Christus de gemeente, en dus ook de geloovige persoonlijk, van de overwinning zeker.

Deze waarheid wijze ons met een enkel woord nog op eene drievoudige waarheid. Dit „door Hem" vertolkt ons in de eerste plaats de diepe afhankelijkheid der gemeente, wanneer zij ziet op zichzelve. Vervolgens haar niet overwonnen kunnen worden, wanneer zij het oog blijft vestigen op haar Hoofd, Jezus Christus. Eindelijk teekent dit woord haar principieel onderscheid van de wereld, in welks midden deze machtige worsteling plaats grijpt.

De gemeente overwint niet in eigen kracht. Immers wat doet haar overwinnaresse zijn? Het leven dat zij uit zichzelve niet heeft. Dat andere, dat nieuwe, dat geeste-

lijke leven. Datgene, wat haar gemeente van Christus doet zijn.

Onder een ander beeld wordt deze zelfde waarheid ons vertolkt, als wij Jezus hooren zeggen, dat Hij de ware wijnstok is, en de Zijnen ranken noemt. Nu heeft een rank geen leven uit zichzelf. Zij trekt het leven uit den wijnstok, uit den wortel. De rank is drager van dat leven, en als rank wordt zij gebruikt om dat leven in vruchten om te zetten en die vruchten te dragen; te vertoonen. Daarin ligt de bestemming van de rank.

Zoo is het hier. De gemeente overwint. Door Christus. Hij is het, die door Zijn volk Satan, zonde en wereld bestrijdt en tegenover dien drievoudigen vijand de kracht van dat nieuwe leven heerlijk doet uitblinken.

Dit prikkelt de gemeente, en dus ook elk geloovige persoonlijk, steeds kracht uit dien Christus, als de wortel van haar leven te putten. Dit kan zij doen, want zij zit organisch aan dien wortel vast. Dit mag ze doen, want God heeft bepaald, dat dit eene van de middelen zoude zijn, waardoor Hij Zichzelven verheerlijken wilde. Dit moet zij doen, omdat God Drieëenig haar voor dit groote doel wil gebruiken en daarom ligt dit groote voorrecht haar ook onder de schuldige plicht, uit liefde hare dankbaarheid in gehoorzaamheid te openbaren.

Dat Christus' gemeente het nimmer vergete! Hoe afhankelijker zij zich van Christus gevoelt, hoe sterker zij zal worden bevonden. Hoe meer levenskracht zij uit den Christus trekt hoe meer verweerkracht zij tegenover de haar, van Christus aftrekkende machten, zal blijken te bezitten. En, en dit is het wondere, zij ontvangt zelve den eersten zegen, want telkens zal ze dan uit het worstelperk uittreden, *meer* dan overwinnaresse.

Liggen er in dit woord ook ernstige waarschuwingen voor onzen tijd? Blijkt de gemeente sterk te zijn aan inner-

lijke, geestelijke kracht? Gaat er kracht van haar uit? Zoo ja, dan moet steeds duidelijker aan het licht treden, dat er principieel onderscheid is tusschen haar en de wereld. Liggen deze lijnen in onzen tijd scherp geteekend en helder getrokken?

Ter andere zijde teekent dit woord de onverwinnelijkheid der gemeente. Immers er staat „door Hem, die ons liefgehad heeft". God immers heeft in Christus de gemeente lief. Daarom zal God nimmer de vijanden van Zijn volk laten triumfeeren over dat volk, dat voorwerp van Zijne eeuwige liefde is.

Krachtens die eeuwige liefde strijdt God in Christus Zelf voor dat volk. Daarom is de gemeente overwinnaresse. Daarom treedt de geloovige uit het strijdperk des levens op meer dan overwinnaar.

Gods kracht wordt in onze zwakheid volbracht. Of zooals de dichter zingt:

Als ik, omringd door tegenspoed,
Bezwijken moet,
Schenkt Gij mij leven;
Is 't, dat mijns vijands gramschap brandt,
Uw rechterhand
Zal redding geven.
De Heer is zoo getrouw als sterk;
Hij zal Zijn werk
Voor mij volen-den;
Verlaat niet, wat Uw hand begon,
O Levensbron,
Wil bijstand zenden.

Dit moge de gemeente bemoedigen. Daarom versage de geloovige niet! Door Hem, die ons lief gehad heeft. Niet zoo, dat die liefde er vroeger wel was, doch nu niet meer. O, neen! Lief gehad met eene eeuwige liefde, wordt

de geloovige gelijkvormig gemaakt naar het beeld van den Zoon. Daarom werken hem alle dingen mede ten goede. Daarom kan de gemeente van de liefde van Christus niet worden gescheiden. Gods kracht wordt in hare zwakheid volbracht. God strijdt voor Zijn volk, gelijk Hij dat voor Zichzelven doet.

Doch, en ook dit wordt in deze laatste uitdrukking ons verkondigd, hier is dan ook mee aangegeven, dat er principieel verschil bestaat tusschen de gemeente en de wereld.

De wereld kent dezen strijd niet. Zal hem ook nimmer kennen. Zij heeft geen oog voor het onzienlijke, voor het geestelijke, voor het hemelsche. Omdat ze dat onzienlijke, dat geestelijke, dat, van uit den hemel ontvangene, leven mist.

De wereld heeft een ander leven dan de gemeente. Zij is niet van boven, maar van beneden. Zij heeft een ander ideaal, ander genoegens, een ander oog, een andere smaak, een andere maatstaf. Zij leeft uit het zienlijke en zij jaagt naar het zinnelijke. Hare overwinningen liggen, evenals haar grondslag, in het stof. In haar strijd werken niet die andere, die hoogere, die edeler krachten. Daarom verstaat zij ook niet de maatstaf des Geestes: die zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelve verliezen. Eeuwig zal zij vreemd blijven aan den regel des Geestes: zelfbehoud door zelfverlies.

Dat een ieder aan deze principieele lijnen des onderscheids zich toetse! Vooral in onzen tijd. Gods waarheid houdt stand. Gewis. Zij zal geen duimbreed wijken. Doch leven wij niet in eenen tijd, die wel zeer ernstig ons mag prikkelen tot nauwkeurig zelfonderzoek? We meenen van ja.

Niet een ieder, die zegt Heere, Heere, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die doet den wil mijns hemelschen Vader. En deze wil is, zich niet verbroederen met

de wereld, maar scherp staan tegenover dezelve. Dit is de strijd der gemeente. Zichzelven onbesmet bewaren van de werld. Naarmate deze roeping ernstig wordt betracht, zal er ervaren worden, dat er veel is dat ons poogt te scheiden van de liefde van Christus. Doch geen nood. Het zal niet kunnen geschieden. Wat meer zegt: Uit deze worsteling zullen wij voorttreden, meer dan overwinnaars, door Hem, die ons lief gehad heeft.

AMEN.

Vijf-en-Twintigste Leerrede.

> „Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere."
>
> Romeinen 8:38, 39.

In verzen 35—37 heeft de Apostel aangetoond, dat de gemeente niet gescheiden kan worden van de liefde van Christus, en dit meer bijzonder bezien uit het oogpunt van velerlei lijden. Al is het ook, dat de gemeente moet klagen: „Want om Uwentwil worden wij den ganschen dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting"; geen nood; scheiding tusschen Christus en Zijn volk zal niet kunnen bewerkt; ja, wat meer zegt: „in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars".

We kunnen dus zeggen in verzen 35—37 blinkt, met het oog op het velerlei lijden, de geloofsverzekerdheid der gemeente heerlijk uit.

En nog heeft de Apostel in zijn hoog opklimmend betoog de hoogste sport niet bereikt. Neen, niet slechts met het oog op het lijden triumfeert de gemeente door haar verzekerd geloof; maar, en hiermede beklimt de Apostel de hoogste sport van de ladder der geloofsverzekerdheid; niets, absoluut niets, zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus onzen Heere.

Dit is het slotaccoord van den triumfzang des geloofs. Voorwaar een passend slot bij het schoone uitgangspunt

gekozen. Is hij begonnen met het diep ingrijpende, alles zeggende woord: „Zoo is er dan geene verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn"; op deze lijn zich voortbewegende moest hij uitkomen aan dit machtig slot: „Niets zal ons scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere."

Zoo ligt er een onderling, heerlijk verband in de schoone, machtige waarheden, door den Apostel in dit hoofdstuk neergeschreven. Die door het borgtochtelijk werk van Christus de positie der gemeente laat beheerschen, die komt ten slotte met het geloof der gemeente zóó in het midden des levens te staan, dat gloovig beleden kan worden: „Alle dingen werken mede ten goede". Immers we worden „gelijkvormig gemaakt aan het beeld van den Zoon." Maar dan staat het ook goddelijk vast, dat niets, in de gansche schepping absoluut niets in staat zal blijken te zijn om de gemeente, om den geloovige, te scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.

De gedachte derhalve, die bij de behandeling van deze woorden de allesbeheerschende is, vindt uitdrukking in de taal der geloofsverzekerdheid.

Op dezen wortel groeit en bloeit een gezond christendom. Geen christendom, dat ten slotte zijn kracht moet zoeken in allerlei godsdienstige activiteit, om te mogen gevoelen dat men, iets voor Jezus doende, dus wel tot de christenen behooren zal. Dat is een christendom dat ter laatster instantie de grond der zaligheid gaat verleggen uit Gods almachtige, trouwe Vaderhand om steun te zoeken in allerlei pogen van den zwakken, wispelturigen mensch.

En evenmin kweekt deze beschouwing een christendom, dat zijn kracht zoekt in gevoel zonder geloof. Even schoon als waar is dit geteekend als volgt: „Welk een geheel ander beeld van de kracht der genade, des geloofs en der volharding vertoont u een woord als dit, dan een schuw

en flauwhartig christendom u in vele kringen te aanschouwen geeft! Een christendom, dat zijn kracht zoekt in gevoel zonder geloof, en dat lust heeft in genieten zonder strijd. Een christendom, dat veel liefs spreekt, maar weinig krachtigs doet; dat buiten het leven staande, over zoete dingen mijmert, maar niet in het leven zich werpende, voor de redding van het leven gloeit; dat zichzelf gaarne streelt en koestert, maar om de eere Gods in het groote pleit zich maar weinig bekommert. Een christendom, dat dan ook bij de eerste de beste ernstige verzoeking in zijn innerlijke zwakheid zicht openbaart, het vertrouwen en den moed heeft verloren, en aanstonds aan de liefde Gods en aan God Zelf gaat wanhopen."

In dit licht beschouwd vinden we in de woorden van dezen tekst gesproken van:

De rotsvaste Geloofsverzekerdheid der Gemeente.

We overwegen:

I. Welke taal deze geloofsverzekerdheid spreekt.

II. Hoe deze geloofsverzekerdheid kan genoten.

I. Welke taal deze geloofsverzekerdheid spreekt. Bij opmerkzame lezing van den tekst springt het terstond in het oog, dat de Apostel de gedachte, in de vorige drie verzen reeds ter sprake gebracht, nog wat breeder uitwerkt. Daar was het, dat geen lijden van dezen tegenwoordigen tijd ons zal kunnen scheiden van de liefde van Christus; hier betoogt hij, dat geen enkele macht in Gods schepping van de liefde Gods ons kan verwijderen.

De liefde Gods. Deze blonk natuurlijk uit in alles wat de Christus voor Zijn volk heeft gedaan en nog doet. De Apostel bedoelt dan ook niet, dat zijn oog nu eigenlijk voor 't eerst op God wordt gevestigd, want hij heeft er reeds op gewezen, dat het God is, die rechtvaardigt en verheerlijkt. Doch het is alsof hij hier met een forsche greep, de gan-

sche godsopenbaring der eeuwen willende omvatten, achter den tijd terug stappend, die eeuwige liefde van den Drieeenigen God voor zijnen geest roept. Daar immers nam het werk der verlossing zijn aanvang. Daar welde Gods liefde uit Zijn eeuwig souverein welbehagen op. Daar liggen de fundamenten van het gebouw der zaligheid, zooals de Drieëenige God als de Opperste Kunstenaar het had uitgedacht.

Zal er ooit eene scheiding tusschen God en Zijn volk bewerkt kunnen worden, dan moet die liefde Gods in hare werking kunnen worden aangetast. Dan moet Gods Raad kunnen worden vernietigt, althans kunnen veranderd. Dan moet niet alleen de gansche Godsopenbaring in den tijd, principieel anders worden in karakter en bedoeling, maar dan moeten de raadslagen van Gods eeuwig besluit van inhoud worden veranderd, en in de uitwerking daarvan een anderen loop ontvangen.

Dat zal moeten bewerkt kunnen worden, want immers de liefde Gods, dewelke in Christus Jezus is, die liefde is eeuwig, is almachtig, is onveranderlijk, is onberouwelijk.

De kwestie staat dus voor Paulus' zielsoog zoo: Er is geen macht in de gansche schepping Gods die mij, die het volk des Heeren van Gods eeuwige liefde kan scheiden.

Houden we dit voor de aandacht dan bevreemdt het hoegenaamd niet, dat de Apostel hier alles opsomt wat zich maar denken laat als eene macht, die hier scheidenden invloed zoude kunnen hebben. De opsomming van deze machten is zoo, dat hij ze in een zeker verband plaatst. Deze volgorde is inderdaad schoon en treffend. Dit wil zeggen, indien we hier met de uitdrukking „noch overheden, noch machten" denken moeten aan die overheden en machten die op aarde onder menschen besteld zijn. Hierover is verschil. De Kantteekenaren wijzen er op dat, hoewel deze woorden opgevat worden in den zin van Colossensen 1:16,

„zoo kan dit woord hier bekwamelijk van de tirannen en geweldigen dezer wereld verstaan."

Het komt ons ook voor, dat dit de betere uitlegging is, en wel om dezelfde reden, als die een vermaard godgeleerde hiervoor op de volgende wijze gaf. Hij zegt: „Let men toch met eenige nauwkeurigheid op de volgorde van deze woorden, dan ziet men, hoe de Apostel, paarsgewijze, telkens twee onderscheidene, en tegen elkander overstaande creaturen noemt: 1o. dood en leven, 2o. tegenwoordige en toekomende dingen, 3o. hoogte en diepte, en dan 4o. tusschen deze in engelen *eenerzijds*, en anderzijds de *overheden* en *machten*. Vatte men nu deze „Overheden en Machten" hier ook als een soort *engelen* op, dan zou in dit vierde lid de tegenstelling ontbreken. En wat nog bedenkelijker ware, dan zou er ganschelijk geen melding worden gemaakt van de vervolgingen, die de aardsche overheid aan Christus' kerk aandeed. Er zou dan wel vermelding geschieden van hetgeen de engelen ons konden aandoen, maar niet van hetgeen reeds destijds aangedaan was, en nog in lengte van dagen zou aangedaan worden door de gestelde machten op aarde."

We nemen dus ook overheden en machten in dezen zin. Volgen we dan den Apostel in deze zijne opsomming en onderzoeken we of het dan waarlijk zoo is, dat niets ons van Gods liefde zal kunnen scheiden.

De dood, zegt hij, kan het niet. De dood kan veel, ontzaggelijk veel doen. In zijne werking is de dood altijd scheidend. Waar de dood met zijne werking treft, daar grijpt scheiding plaats. En waar legt die wreede dood zijn koude, kille hand niet op? Hier op aarde verbreekt de dood de edelste en meest intieme banden en laat zijn scheidende werking gevoelen waar de banden van ware liefde de harten samensnoeren. De dood maakt scheiding tusschen vriend en vriend, bruidegom en bruid, ouder en kind, man

en vrouw. Ook tusschen God en Zijn kind? Neen, zegt Paulus. En hij heeft gelijk. Wat meer zegt, de dood is juist het middel, de dienstknecht, die den geloovige uit dit Mesech der ellende overbrengt in het Kanaan der rust. De dood, instee van ons te scheiden van de liefde Gods, is voor den geloovige de poorte waardoor hij binnen treedt in het Vaderhuis dat boven is. De dood kan ons niet scheiden!

Het leven dan? Ook dit niet. Het leven kan veel. Met zijn bekoringen en genietingen kan het tijdelijk op doolpaden afvoeren. Het kan in de strikken van verleiding tijdelijk vastzetten. Het kan voor tijd en wijle zoo naar het klatergoud dezer wereld doen jagen, dat het schijnt alsof er geen krone des levens ons wenkt. Het leven, ja, het kan het geloofsoog verdonkeren en den geloofsmoed verzwakken, maar het geloofsleven vernietigen kan het niet. Er komt weer een tijd, dat dat geestelijk leven over al die staketselen heenspringend, weer gaat uitroepen:

„Geef mij Jezus, of ik sterf".... Het aardsche leven kan met zijn bekoringen niet finaal scheiden van de liefde Gods.

Maar kan de andere zijde van het leven het dan niet? Het leven met zijn smarten en beproevingen? Ook dan kan het leven geene scheiding teweeg brengen. In de vorige verzen werd door den Apostel hier reeds nadruk op gelegd. In dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, heeft hij uitgeroepen. Of, om den dichter uit het grijze verleden te laten spreken:

In de grootste smarten,
Blijven onze harten,
  In den Heer gerust.
'k Zal Hem nooit vergeten,
Hem mijn Helper heeten,
  Al mijn hoop en lust.

Het leven met zijn bekoringen noch beproevingen zal ons ooit kunnen scheiden van de liefde Gods. Wat meer zegt: hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, „wij zijn des Heeren”.

Kunnen de engelen het dan niet? Engelen kunnen veel. Eén engel kan 185,000 Assyriërs verslaan in eenen nacht. Gewis. Eenmaal heeft een engel veel, ontzaggelijk veel gedaan! Toen Satan den mensch kwam af te voeren van het pad der gehoorzaamheid. Dat is hem gelukt. Dat kon. Want toen lag de beslissing in de hand van den mensch. Doch nu? Kan diezelfde Satan ons nu niet scheiden van de liefde Gods? Neen, want beschuldigingen kan hij rechtens niet meer inbrengen; en wat de zaak van Gods zijde betreft, dan ligt die liefde in Zijn eigen goddelijk wezen zoo vast, dat ze met Hem één is. God is liefde. Satan zou God moeten vernietigen, zou hij deze scheiding teweeg willen en kunnen brengen. Het kan dus niet!

En de goede engelen zijn gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden dergenen, die de zaligheid beerven. Van uit de geestenwereld kan en zal geen poging met goed gevolg gewaagd kunnen worden om de gemeente te scheiden van de liefde Gods.

Ditzelfde geldt van de overheden en machten. Dat zijn hier de aardsche gezaghebbers, zooals boven aangegeven. Ze kunnen de kerke Gods wel verdrukken, doch nimmer vernietigen. Ze kunnen God wel tergen, maar Zijne liefde jegens Zijn volk niet doen ophouden. Ja, wat meer zegt, ook in het verdrukken kunnen ze niet verder gaan dan de Heere het gedoogt; en, en al dat verdrukken en benauwen heeft nog nimmer iets anders dan het tegenovergestelde uitgewerkt. Altijd weer bleek het bloed der martelaren het zaad der kerk te zijn! Is het noodig op dit punt de geschiedenis te laten spreken?

Zoo is het geweest toen Farao het volk des Heeren bij de tichelovens in Egypte poogde te vernietigen! Hoe talrijker het getal tichelen dat moest gebakken, hoe meer het volk vermenigvuldigde. De macht der aardsche overheid schoot hier tekort. En niet anders is het gegaan al de eeuwen door! Sla de geschiedenis maar op waar ge wilt, nooit is het gelukt Gods volk te scheiden van Gods liefde. De banden der genade bleken steeds sterker te zijn dan de banden des bloeds, en het zwaard des Geestes won het altijd weer van het lemmer dat tegen de gemeente werd gewet, al was het ook, dat men als schapen ter slachting werd geleid. Geen overheid of macht heeft ooit een liefdeband tusschen God en Zijn kind kunnen doorsnijden.

„Noch tegenwoordige, noch toekomende dingen", zoo somt de Apostel verder op. Tegenwoordige dingen. Ze zijn er legio, die verwoestend pogen in te werken op den liefdeband tusschen God en Zijn volk. Denk aan de zorgen, die het hart vaak benauwen en den hemel des levens zoo dikwijls verdonkeren. Denk aan de wonden, die vaak jarenlang bloeden, of de tegenstand, die zoo schier dagelijksch wordt ervaren. Alle deze dingen echter drijven wel uit naar den troon der genade, maar scheiden God en Zijn kind niet!

Evenmin de toekomende dingen. De poorten der hel zullen de gemeente van Christus niet overweldigen. En van elk schaap van Christus' kudde geldt het troostend woord: „Niemand zal ze rukken uit mijne hand." Er is geen afval der heiligen! De heiligen zullen volharden, dewijl God volhardt. „Die in de kracht Gods bewaard wordt, door het geloof!"

Hoogte, noch diepte, zoo vervolgt hij. Niets dus, noch wat tot den hemel behoort, noch wat zou kunnen opkomen uit de diepte der hel.

En om niets te vergeten, zoo roept hij ten slotte uit,

noch eenig ander schepsel „zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus onzen Heere."

Inderdaad hier wordt een taal beluisterd, die het hart in verrukking mag brengen. Hier aanschouwen we de rotsvaste geloofsverzekerdheid der gemeente. Hier beluisteren we een sprake, die de snaren van het zieleleven in beweging moet zetten. Hier is dat geloof aan het woord, dat de wereld overwint.

Deze taal kan en mag dus worden gesproken. Dat ze niet altijd beluisterd wordt ligt niet aan den aard, aan het wezen des geloofs, doch moet toegeschreven aan andere oorzaken.

En dewijl nu deze geloofstaal zoo dikwijls niet wordt gehoord, maar menigmaal klanken uit tegenovergestelde richting ons oor bereiken, onderzoeken we dan vervolgens:

II. Hoe deze geloofsverzekerdheid kan genoten.

Met hetgeen we daar zoo even opmerkten, namelijk, dat het niet beluisteren van de taal der geloofsverzekerdheid, niet mag toegeschreven aan den aard, het wezen des geloofs, daar sluit dit in, dat we van de veronderstelling, van het standpunt uitgaan, dat geloofsverzekerdheid kan genoten.

Er worden nog altijd gevonden, ook in onze kringen, die, al spreken ze het allen niet even sterk en duidelijk uit, toch meenen, dat het zoo vrijmoedig spreken over geloofsverzekerdheid eigenlijk veel te aanmatigend is. Dat bewuste en heldere getuigen: „Ik ben verzekerd", past niet op de lippen van een arm en in zichzelven verdoemelijke zondaar, zoo redeneert men dan. Die de zaak maar ernstig genoeg opvat zal zuchtend zijnen weg vervolgen, want immers onze zonden maken gedurig scheiding tusschen ons en onzen God.

Nu zij van meet af toegestemd, dat het spreken over

en het danken voor geloofsverzekerdheid inderdaad zondige zelfaanmatiging zoude zijn, indien namelijk, geloofsverzekerdheid ware wat dit soort menschen meent dat het is. Hierop lette men inderdaad zeer ernstig.

Wat toch is het geval Dit: dat er ernstig meenende christenen gevonden worden, die maar niet tot de geloofsverzekerdheid kunnen geraken, niettegenstaande ze het toch wel zoeken. We bedoelen hier dus niet diegenen, die in een ziekelijk mystiek gevoelsleven hun leven in eigenwilligen godsdienst voortslepen, niet meer gebruik makend van de middelen der genade, dan hun zelve goeddunkt. Deze zijn er ook. Deze bedoelen we hier niet. Maar die anderen. Die maar geen houvast kunnen krijgen aan hunnen staat in Christus.

De fout van deze geslingerde zielen ligt hierin, dat zij meenen, dat die als een verzekerde zijn levenspad vervolgt gaat roemen op hetgeen *in hem gevonden* wordt. Feitelijk dus in eigen kracht en in eigen uitnemendheid boven anderen, de grond der verzekerdheid gaat zoeken. En natuurlijk, ware dit het geval, dan zou het roemen in geloofsverzekerdheid iets diep zondigs zijn.

Hier echter zoekt Paulus, en met hem elke gezonde christen, den grond voor zijne zekerheid niet. Integendeel. Die den Apostel mag en durft nazeggen: „Ik ben verzekerd", heeft juist geleerd, wat die anderen nog niet verstaan, namelijk, dat we, om grond te vinden waarop we kunnen staan, juist van ons zelven moeten afzien. Die de grond wil zoeken in zichzelven is den schipper gelijk, die wel ankers uitwerpt, doch in den bodem van zijn eigen schip. En daar vatten die ankers niet. Daar is geen ankergrond. En, en hoe meer zware ankers er in eigen schip worden neergelaten hoe grooter het gevaar van zinken wordt. Neen, het anker moet buiten boord. De diepte in.

Zoo is het op geestelijk gebied. Die geloofsverzekerd-

heid begeerd moet van zichzelven hoe langer zoo meer leeren afzien. Hij moet in dezen zin zichzelven loslaten. Wat onze ouden noemden, zich laten „zakken en zinken" op de borggerechtigheid van Christus. Dan krijgt men grond onder de voeten. Dan wordt het een roemen in Gods werk aan ons geschied en in ons gewrocht. Dan komt men bewust te staan op het Woord des Heeren en deszelfs beloftenissen. Dan beluistert men met geestelijk oor in eigen hart en leven het getuigen van Gods Geest, dat wij kinderen Gods zijn. En als echo op dat getuigen wordt dan meer bestendig beleden: ja, ook ik geloof, dat ik een kind des Heeren ben.

Deze geloofsverzekerdheid kan dus alleen genoten, door te gaan staan, niet op wat wij in en van ons zelven gevoelen, maar door te rusten, geheel en alleen te rusten, op Gods Woord, dat zoo vol van beloften is. In gebondenheid aan het Woord wordt het geloof vast en sterk.

En onlosmakelijk hangt hiermee samen, de geloofsovertuiging dat, die eenmaale een kind is, zal eeuwig een kind blijven. Die van zijn kindschap verzekerd wordt op grond van Gods werk in eigen hart, die wordt ook verzekerd van de heerlijke waarheid, dat hij eeuwig kind zal blijven. Dat niets hem ooit weer van die liefde Gods zal kunnen scheiden. Dat geen macht in de schepping Gods dat genadewerk ooit zal kunnen vernietigen. Dit is het schoone leerstuk van de volharding der heiligen.

Zonder dat we nu in den breede op dit punt willen ingaan, veroorloven we ons toch een opmerking. Het is zeer opmerkelijk, dat niemand sterker dan de Gereformeerde den nadruk er op leert leggen, dat de eenige grond onzer zaligheid is het werk Gods en dat alleen. Gods werk in de eeuwigheid. Gods werk op Golgotha. Gods werk in eigen hart. En dat ook juist in de Gereformeerde belijdenis het leerstuk van de volharding der heiligen—dat niets ons zal

scheiden van de liefde Gods—het schoonst en krachtigst wordt beleden.

Lees slechts het schoone, veelzeggende slot, dat onze vaderen op dit artikel schreven: „Deze leer van de volharding der ware geloovigen en heiligen, mitsgaders van de verzekerdheid dezer volharding, welke God, tot Zijns Naams eere en tot troost der godvruchtige zielen, in Zijn Woord zeer overvloediglijk geopenbaard heeft, en in de harten der geloovigen indrukt, wordt wel van het vleesch niet begrepen, en wordt van den Satan gehaat, van de wereld bespot, van de onervarenen en hypocrieten misbruikt, en van de dwaalgeesten bestreden; maar de Bruid van Christus heeft haar altijd, als eenen schat van onwaardeerbaren prijs, zeer teederlijk bemind, en standvastiglijk verdedigd. En dat zij dit ook voortaan doe, zal God bezorgen; tegen denwelken geen raad geldt, noch eenig geweld iets vermag. Welken eenige God, Vader, Zoon en Heiligen Geest, zij eere en heerlijkheid in eeuwigheid. Amen."

Nu wordt hiermede natuurlijk niet beweerd, dat het geloofsleven altijd even krachtig zijn polsslag laat gevoelen. Dat nimmer een wolk het licht der zon onderschept. Geenszins. Paulus heeft ook wel andere tijden gekend. Ook in dezen is de Heilige Schrift van waarschuwingen vol.

Denk aan David, aan Petrus en anderen. Deze voorbeelden staan ons opgeteekend, zeker om te vertolken hoe het leven van den christen in deze bedeeling aan slingeringen onderhevig blijft, maar bovenal om ons te waarschuwen. Niet om te troosten, zooals het wel eens opgevat schijnt te worden. Maar te waarschuwen.

Of is het niet waar, dat menige slingering der ziel heel goed kan verstaan, wanneer men let op de daden der hand? Is het niet waar, dat het beneveld zijn van het geloofsoog heel goed kan verklaard wanneer men maar even nagaat op welk dwaal- of doolpad de voet zich kwam te zetten?

Moet het niet toegestemd, dat menige benauwdheid des harten in dezen heel goed kan verstaan, als men maar even indenkt in welke ongeestelijke atmosfeer men zich dikwijls waagt?

De oorzaken liggen hier voor het grijpen. Ook in dezen wordt met onverstoorbare noodwendigheid de wet gehandhaafd: Wat de mensch zaait dat zal hij maaien.

Letten we op den staat des levens, dan, ja dan is het voorhangsel gescheurd, en de weg naar den troon der genade is en blijft van Gods zijde open; doch vestigen we den blik op den toestand des levens, dan moet erkend, dat door ons menig voorhangsel opgehangen wordt tusschen God en ons.

Zeer terecht is in dit verband opgemerkt: „Ge meent toch niet, dat de terugslag op uw zieleleven uitblijft, wanneer ge God door een zonde hebt vertoornd, die daar als een dicht gordijn voor het venster der ziel hangt, zoodat Gods aangezicht niet dóórlichten kan? Of wanneer ge uw conscientie hebt gewond en in de oefening uws geloofs nalatig zijt geworden. Voor geruimen tijd zelfs kunt ge het gevoel der liefde Gods in Christus missen. En hetzelfde geschiedt, wanneer ge een verkeerden blik hebt op uw kruis, en verbijsterd door de afmattende zorgen des levens, in de hand, die u door de diepte leidt, geen lieve Vaderhand bekent, zoodat ge u overwonnen en niet overwinnaar, laat staan méér dan overwinnaar gevoelt."

Dit een en ander mag voldoende geacht om een antwoord te geven op de vraag waarom zoo dikwijls geloofsverzekerdheid wordt gemist. Doch, en dit is de keerzijde, dan ligt hier ook het antwoord geboden op die andere vraag: langs welken weg deze geloofsverzekerdheid genoten kan. Ze ligt daar, waar het geloof geene belemmering ervaart; waar het geestelijke leven, met andere woorden gezegd, kan groeien, tieren en vruchten dragen.

Zoo komen we, aan het einde van dit hoofdstuk, uit bij

hetzelfde punt, dat de Apostel in het eerste vers van dit kapittel nam. „Zoo is er geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest.”

Er moet geloof zijn dat zich één weet met den Christus Gods, en dat geloof mag door een wandelen naar het vleesch niet worden belemmerd, zullen we in geloofsverzekerdheid mogen en kunnen jubelen: „Voor mij geene verdoemenis.”

Zoo plaatst ons deze waarheid ten slotte voor een tweeledige vraag, namelijk: bezit ik dit geloof? en: leef ik zóó, dat mijn geloofsleven niet wordt belemmerd?

Die de verzekerdheid des geloofs wil genieten, die moet van het geloofsbezit overtuigd zijn. Geloofsverzekerdheid sluit geloofsbeproeving in.

Welnu het is dat geloof, dat altijd weer naar den Christus uitdrijft; dat gelijk een spons het water, zoo de genadeweldaden uit Christus, den bron der volheid, opzuigt, wilt ge, indrinkt.

Die dit geloof bezit leert steeds meer van zichzelven afzien en op Christus vertrouwen. Komt, hoe ouder hij wordt, meer en meer onder den band des Woords, dat wil zeggen, wanneer zijn geestelijk leven gezond ontwikkelt. Den zoodanige wordt het steeds duidelijker, dat hij zelf niets heeft dat steunsel voor de eeuwigheid biedt. Maar deze wordt dan ook het volgen van Zijnen Heiland hoe langer zoo minder *dwang* en steeds meer *drang*.

Die vreemd aan deze kenmerken is, onderzoeke zichzelven nauw, zeer nauw voor het aangezicht des Heeren. Deze zelfde Apostel roept elders het volk des Heeren toe: „Onderzoek uzelven, of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.” Geloofsbeproeving onafwijsbare eisch om tot geloofsverzekerdheid te kunnen komen.

Maar die door Gods genade mag betuigen: mijn leven

is aan die karaktertrekken niet vreemd. Die met een Petrus kan en durft zeggen, al is het in de diepte van zelfverfoeiing en in het dal van ootmoed: „Heere, gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb", hij reize met blijdschap zijnen weg.

Niets zal hem scheiden van de liefde Gods, die in Christus Jezus is. De dood met zijne verschrikkingen, noch het leven met zijne valsche bekoringen niet. Niets, absoluut niets. Waarom niet. Omdat God nimmer varen laat het werk Zijner handen. Omdat Gods eeuwige liefde sterker zal blijken dan alles wat het trekken van dien liefdeband zou willen verhinderen of vernietigen. Gods liefde is onwrikbaar vast. Ze is onberouwelijk zeker. Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar de liefde Gods zal eeuwig triumfeeren.

Volk des Heeren, dat dit u trooste te midden van alle gevaar! Dat dit u beziele te midden van alle bestrijding! Dat dit u sterke, waar gebogen moet worden onder het neerdrukkende kruis!

Er is geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn. Niets zal ons scheiden van de liefde Gods. Die de rechtspositie van Christus' gemeente zuiver indenkt krijgt grond onder den voet. Hij zal, langs den weg van wandelen, niet naar het vleesch, maar naar den geest, kunnen opklimmen tot dat punt, waar hij jubeleerend uitroept: Meer dan overwinnaars, want niets zal ons scheiden van de liefde Gods. Zoo is het en blijft het Soli Deo Gloria, uit Hem, door Hem en tot Hem, zijn alle dingen. Ook in den meest absoluten zin des woords de zaligheid van Zijn uitverkoren volk, dat Hij heeft lief gehad met een eeuwige liefde.

AMEN.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 13 13 08 001 8